

ÓΡΘΟΔΟΞΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ

ΈΚΔΟΣΗ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΌΡΘΟΔΟΞΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ
“ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΣΩΣ ΑΠΙΣ ΌΡΥΞ”

ΑΡΙΘΜΟΣ 95 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ 2011

ÓΡΘΟΔΟΞΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ

ΈΚΔΟΣΗ ΠΑΓΚΥΠΡΙÙ ΣΥΛΛÓΓÙ ΌΡΘΟΔΟΞÙ ΠΑΡΑΔÓΣΕΩΣ
“ΟΙ ΦÍΛΟΙ ΣÙ ΑΠÙ ΌΡΥΣ”

ISSN 1011 – 1719

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

* * *

Διεύθυνση:

T.K. 25524 - 1310 Λευκωσία

* * *

Οι συνεργάτες έχουν τίν εύθύνη τῶν ἀπόψεών τους.

* * *

Ἐπίσια συνδρομή Κύπρου: 7 εὺρώ.

Τιμή τεύχους: 3 εύρώ.

Ἐπίσια συνδρομή Ἑλλάδας: 10 εύρώ.

Ἐπίσια συνδρομή ἔξωτερικοῦ: \$ 10.

Ο τραπεζικός λογαριασμός τοῦ Περιοδικοῦ εἶναι:

Τράπεζα Κύπρου. «Φίλοι τοῦ Ἀγίου Ὁρούς»,

173-05-016152, κώδικας πράξης 4222.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΕΛΙΔΑ

A' ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗΝ ΓΙΝΕΥΜΑΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

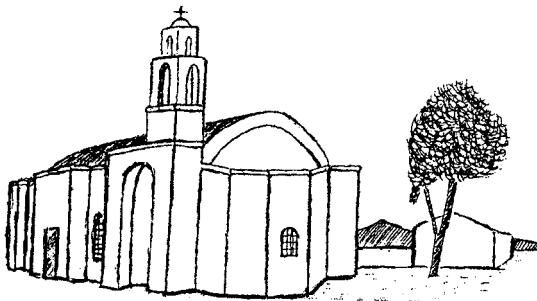
1. Ἀρχιμανδρίτη Γεώργιου, Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός	1
2. Ἀπό τὸν «Ἐνέργετινό», Ἡ μετάνοια καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ	3
3. Γεώργιου Κάκκουρα, Ἅγιος Θεόπροβος ἐπίσκοπος Καρπασίας	6
4. Μιχάλ Ντιβορζάτσεκ, Ὁ Ἅγιος Προκόπιος τῆς Σάζαβα	8
5. Ιoάν Βλαντούκα, Ἡ μαρτυρική ζωὴ τῆς Ντανιέλας ἀπό τὸ Βουκουρέστι (1967-2004)	13
6. Παναγιώτη Τελεβάντου, Συγκλονιστικὴ ἐπιστολὴ τοῦ κατὰ σάφρα ἀδελφοῦ τοῦ Γέροντα Ἐπιφάνιου Θεοδωρόπουλου, ποὺ ἔξηγει ποιά εἶναι τά αἴτια τῆς σημερινῆς κρίσεως	16
7. Παναγιώτη Τελεβάντου, Μᾶς λέπει πολὺ ὁ Γέροντας Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος	18
8. Μιχαήλ Ε. Μιχαπλίδη, Ἡ παιδοκτονία τῶν ἐκτρώσεων	21
9. Π. Μ. Σωτήρχου, Τά «οὐαί» τοῦ προφήτη σήμερα	24
10. Κλάους Κέννεθ, Πῶς μέ τύλιξε τό τσουνάμι τῆς ἀγάπης	28
11. Δομέτιου Μοναχοῦ, Ὁ ἀγιογράφος Τζώρτζης ὁ Κρής	31
12. Χριστόδουλου Βασιλειάδη, Ἡ εἰρήνη κατά τίν Ἅγια Γραφή	35

B' ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ (ΑΦΙΕΡΩΜΑ)

13. Ἀρχιμανδρίτη Γεώργιου, Ὁ σταυρός τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ σημασία του στὴν ζωὴ μας	40
---	----

(Ἡ συνέχεια τῶν περιεχομένων στὶν 3η σελίδα τοῦ ἔξωφύλλου)

14. Ἐρχόμενος Ἰωαννίκιου Κοτσώνη, Ὁ σταυρός στή ζωή τοῦ μοναχοῦ	42
15. Ἐρχόμενος Λάζαρου Μούρη, Ὁ σταυρός στή ζωή τοῦ Ἅγίου Σεραφίμι τοῦ Σάρωφ	44
16. Πρωτοπρεσβύτερου Δημήτριου Στανιλοάς, Ὁ σταυρός καὶ ἡ χαρά στή ζωή τῶν μοναχῶν ..	46
17. Πρωτοπρεσβύτερου Γεώργιου Παπαθαράβα, Ἡ παγκόσμια ὑψωση τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ	54
18. Πρεσβύτερου Δημήτριου Ντούτκο, Σταυρός καὶ χαρά.	58
19. Μοναχοῦ Νεόφυτου Γρηγοριάτη, Γιατί κύθηκε τό αἷμα τοῦ Χριστοῦ στό σταυρό;	59
20. Φώτη Κόντογλου, Ὁ σταυρός. Τό ζωφόρον φυτόν	62
21. Μιχαήλ Ε. Μιχαλίδη, Ὁ Παῦλος μπροστά στό σταυρό	66
22. Σάββα Άλεξάνδρου, Ὁ σταυρός στήν πατερική θεολογία	69
23. Χριστόδουλου Βασιλειάδη, Προτυπώσεις τοῦ σταυροῦ στήν Πεντάπευχο	71
24. Κυριάκου Σαμάρα, Ἐρμηνεία τῶν περί σταυροῦ προφητειῶν κατά τὸν Ἅγιο Νεόφυτο τόν Ἐγκλειστο	75
25. Κωνσταντίνου Κυριακίδη, Ὁ τίμιος σταυρός στή ζωή τῶν χριστιανῶν	78
26. Συμεών Πηγαδουλιώτη, Τό εὐλογημένον ξύλον, ἡ προσκύνησί του καὶ παράχορδα τίνα	81
27. Πλαναγιώτη Τελεβάντου, Ἐκκλησιαστικές εἰδήσεις	85
28. Ἐπισκόπου περιοδικοῦ τύπου	96
29. Βιβλία πού λάβαμε - Βιβλιοπαρουσιάσεις	100

Εἰκόνα ἐξωφύλλου: Ὁ Χριστος «ἐρχόμενος, ἐπί σταυροῦ». Τοιχογραφία ἀπό τήν ἐκκλησία τῆς Πλαναγίας τῆς Φορβιώτισσας. Νικητάρι (ἐπαρχία Λευκωσίας). Ἐργο τοῦ 14ου αἰῶνος.

Εἰκόνα ὁπισθιοφύλλου: Φωτογραφία τῆς ἐκκλησίας τῆς Πλαναγίας τῆς Περγαμινιώτισσας ἀπό τήν κατεχόμενη Ἀκανθοῦ (ἐπαρχία Ἀμμοχώστου). Κτίσμα τοῦ 12ου αἰῶνος.

‘Αρχιμανδρίτη Γεωργίου
ΜΕΘ’ ΗΜΩΝ Ο ΘΕΟΣ

ά ἐφετινά Χριστούγεννα μᾶς εύρισκουν σέ κατάστασι κρίσιμην. Ἡ οἰκονομική δυσπραγία καὶ ἡ πτωχεία πού συνεπάγεται γιά πολλούς συμπατριώτας μας εἶναι αἰτία τῆς λύπης καὶ τῆς ἀνησυχίας πολλῶν. Ἡ ἀπειλή ἐπίστης τοῦ ἡλεκτρονικοῦ φακελδώματος, τό ὅποιο περιορίζει τίν θεόσδοτη ἐλευθερία τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, ἀποτελεῖ ἐπίστης ἀφορμή βαθύτατης ἀνησυχίας γιά πολλούς ἀδελφούς. Γι’ αὐτούς τούς λόγους καὶ γιά πολλούς ἄλλους, ὅπως ἡ γκετοποίησις πρώην ἀκμαζουσῶν συνοικιῶν τῶν μεγαλουπόλεων μας, δημιουργοῦν μέσα μας καὶ γύρω μας μία καταθλιπτική ἀτμόσφαιρα.

Θά ἡκίσουν καὶ πάλιν οἱ καμπάνες τῶν Χριστουγέννων, γιά νά διαλαλήσουν ὅτι ὁ Θεός γίνεται ἀνθρωπος: «ὅ Λόγος σάρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν» (Ιωάν. α' 14).

‘Ο ἐν σπηλαίῳ γεννηθείς Κύριος μᾶς ἀπεκάλυψε, ὅτι ὁ Θεός μας δέν εἶναι ὁ ψυχρός θεός τῶν φιλοσόφων οὔτε ὁ ἀπρόσιτος θεός τῶν Ἰουδαίων, ἀλλά εἶναι ὁ «Ἐμμανουὴλ», δηλαδόν «μεθ’ ἡμῶν ὁ Θεός» (Ματθ. α' 23).

‘Ετσι καὶ τώρα μέσα στό σκότος πού μᾶς περιβάλλει μποροῦμε νά δοῦμε Φῶς, νά ἐλπίσουμε, νά χαροῦμε.

‘Ο Ἐμμανουὴλ εἶναι μαζί μας, γιά νά μᾶς παρηγορῇ, ὅτι ἔχουμε ὅχι μόνο Παντοδύναμο ἀλλά καὶ Φιλόστοργο Πατέρα, ὁ ὄποιος δέν θά μᾶς ἀφήσῃ μόνους καὶ ἀβοτήτους στίς δυσκολίες μας. Ἀρκεῖ καὶ ἐμεῖς με πίστι καὶ ταπείνωσι νά zητήσουμε τίν βοήθειά Του.

‘Έχουμε ἄλλωστε ἀποδείξεις ὅτι ὁ Παντοδύναμος Κύριος πολλές φορές ἔσωσε τό Γένος μας ἀπό τόν ἀφανισμό καὶ τίν καταστροφή. Βέβαια γιά κάθε ἐπέμβασι τοῦ Ἁγίου Θεοῦ ἀπαιτεῖται καὶ ἡ δική μας μετάνοια.

Πῶς θά ὑγιάνη ἡ κοινωνία μας, ὅταν ἐμεῖς, ἄρχοντες καὶ ἄρχόμενοι, θεοποιοῦμε τόν ἑαυτό μας, καλλιεργοῦμε ἔνα πολιτισμό φιλαυτίας, πού εἶναι ἀδιέξοδος;

Καταφρονοῦμε τίς σωτήριες καὶ φιλάνθρωπες ἐντολές τοῦ Θεοῦ, διώχνουμε τόν Ἐμμανουὴλ ἀπό τήν κοινωνική καὶ οἰκογενειακή μας ζωή, καὶ μένουμε ἔρημοι καὶ ἀπελπισμένοι στόν ταλαίπωρο κόσμο μας.

‘Ο Ἐμμανουὴλ ἔλθε, θέλει νά εἶναι μαζί μας, γιά νά μᾶς ἐμπνέῃ τήν ἀγάπη, τήν πίστη, τήν φιλανθρωπία, τήν δικαιοσύνη, τήν εἰρήνη. Πρέπει ὅμως καὶ ἐμεῖς νά Τόν zητοῦμε, νά μή Τόν διώχνουμε ἀπό κοντά μας μέ τήν ἀπιστία μας καὶ τόν ἐγώισμό μας.

Πόσο ώραία γίνεται ή ζωή τῶν ἀνθρώπων, ὅταν ὁ Χριστός βασιλεύῃ στίς ψυχές των; Ὅπου καὶ ὅσες φορές ὁ Χριστός ἔγινε δεκτός μέ ἀγάπη καὶ πίστι ἀπό τούς ἀνθρώπους ἐκεῖ ἔξανθρωπίσθηκε ή ζωή των καὶ τά ἀνθρώπινα πρόσωπα βρῆκαν τό νόμα καὶ τόν σκοπό των. Παράδειγμα, ή πρώτη χριστιανική κοινότητα τῶν Ἱεροσολύμων μέ τίν θαυμαστή κοινοκτημοσύνη τῶν Χριστιανῶν, ή κοινοτική ὄργανωσις τῶν ἐλληνορθόδοξων ἐνοριῶν ἐπί Τουρκοκρατίας, τά Ὁρθόδοξα κοινόβια, ὅπου κατά τόν Μ. Βασιλείο ὅλοι ζούν γιά τόν ἔνα καὶ ὁ ἔνας γιά ὅλους: «εἰς οἱ πολλοί, καὶ ὁ εἷς οὐ μόνος, ἀλλ ἐν πλείστῳ» (Ἄσκητικά Διατάξεις).

Βέβαια καὶ στίς περιπτώσεις αὐτές δέν ἔλειψαν κάποιες παραφωνίες καὶ παραστρατήματα. Ἡ γενική ὅμως κατεύθυνσις ήταν σωστή. Τό ἄλας βοηθοῦσε νά μή σαπίσῃ ή κοινωνία. Γιατί «εάν τό ἄλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται;» (Ματθ. ε' 13).

Ο ἐλληνορθόδοξος λαός μας, παρά τίς ἀμαρτίες ὅλων μας καὶ τίς προσπάθειες πού καταβάλλονται συστηματικά νά χωρισθῇ ἀπό τόν Χριστό καὶ τίνι Ἑκκλησία Του, ἔχει ἀκόμη ρίζες χριστιανικές.

Χρέος ὅλων μας είναι, καὶ ἴδιως τῶν Ποιμένων τῆς Ἑκκλησίας μας, νά ἐμπνεύσουμε σ' ἐμᾶς καὶ τόν λαό μας τό πνεῦμα τῆς μετανοίας καὶ ἐπιστροφῆς στόν Θεό τῶν Πατέρων μας, γιά νά μπορῇ ὁ Ἐμμανουὴλ νά είναι ἀνάμεσά μας, γιά νά δίνη νόμα στίν ζωή μας, Χαρά, Εἰρήνη, Φῶς.

Τελειώνοντας τόν ταπεινό αὐτόν χαιρετισμό, θά ηθελα νά ύψωσω καὶ ἐγώ τίν φωνή μου μαζί μέ τίν Ἀδελφόπτά μας πρός τούς ἀξιοτίμους πολιτικούς καὶ ἄρχοντάς μας, νά ἀποτρέψουν τίν ἐφαρμογή τού ἡλεκτρονικοῦ φακελλώματος καὶ ἔτσι νά δώσουν ἀνεστι καὶ χαρά σέ ἑκατομμύρια Ὁρθόδοξων Ἐλλήνων πού ἀγωνιοῦν θεαρέστως γιά τό κρίσιμο αὐτό θέμα.

Δέν θέλουμε νά γίνουμε ἀριθμοί-νούμερα, νά παραδώσουμε τό πρόσωπό μας στόν ἡλεκτρονικό ὄλοκληρωτισμό. Ὁ Θεός ἔγινε ἀνθρωπος. Ἐμεῖς θά παρατηθοῦμε ἀπό τίν ἀξία τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου μας; Μαζί μέ τόν Ἰονέσκου -στό γνωστό ἔργο του «Πινόκεροι»- κραυγάζουμε καὶ ἐμεῖς: «Δέν δεχόμαστε νά γίνουμε ρινόκεροι (ἀριθμοί). Θά μείνουμε ἀνθρωποι».

Μέ αὐτές τίς σκέψεις Σᾶς ἀπευθύνουμε τίν ἐν Χριστῷ τεχθέντι ἀγάπη μας καὶ τίς εὐχές μας γιά Χριστούγεννα, στά ὅποια θά συναντήσουμε καὶ θά ἀναπαύσουμε στίν ὑπαρξί μας τό θεῖον Βρέφος τῆς Βηθλεέμ.

Εὐλογημένα καὶ Ἀγια Χριστούγεννα!

· Αρχιμανδρίτης ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Καθηγούμενος Ἱερᾶς Κοινοβιακῆς
Μονῆς Οσίου Γρηγορίου Αγίου Όρους

‘Από τόν «Εὐεργετινό»

Η ΜΕΤΑΝΟΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΛΕΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Α΄ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΛΟΥ

Μηνύθηκαν οἱ Πατέρες τό ἔξῆς περιστατικό: Κάποτε ἔφτασε στό μοναστήρι ὁ Παῦλος ὁ Ἀπόλος γιά λόγους ἐπίσκεψης καὶ ὡφέλειας. Ἀφοῦ λοιπόν ώς συνήθως, τούς χαιρέτισε, πῆγε μαζί τους στήν ἐκκλησία γιά νά τελέσει τίν ἀκολουθία. Ἀφοῦ λοιπόν στάθηκε μπροστά ἀπό τίς πύλες τοῦ ναοῦ, παρατρούσε τούς εἰσερχομένους, καθένα ξεχωριστά, μέ ποιά ἄραγε ψυχή μπαίνει μέσα στόν ναό. Διότι εἶχε ἀπό τό Θεό καὶ αὐτό τό χάρισμα ὅστε νά βλέπει σέ ποιά κατάσταση εἶναι ἡ ψυχή τοῦ καθενός ὅπως ἀκριβῶς μποροῦμε ἐμεῖς νά βλέπουμε τούς ἄλλους ἔξωτερικά. Ἀφοῦ λοιπόν τούς ἔβλεπε ὅλους μέ λαμπρή ὄψη καὶ χαρούμενο πρόσωπο καὶ τόν ἄγγελο τοῦ καθενός ἀπό αὐτούς νά καίρεται γιά αὐτούς, καίροταν καὶ αὐτός καὶ εὔχαριστούσε τό Θεό.

Μετά ἀπό αὐτά βλέπει καὶ κάποιο ἄλλο νά εἰσέρχεται μέ μαυρισμένη τίν ὄψη καὶ σκοτεινιασμένο ὅλο του τό σῶμα καὶ δαίμονες νά βρίσκονται γύρω του καὶ νά τόν τραβοῦν πρός τό μέρος τους μέ ἔνα χαλινάρι τό ὄποιο τόν εἶχαν κυκλώσει. Τόν δέ ἄγγελο του, τόν ἔβλεπε νά ἀκολουθεῖ ἀπό μακριά σκυθρωπό καὶ λυπημένο.

Βλέποντας ὁ Γέροντας αὐτός δάκρυσε καὶ κτυπώντας μέ τό κέρι του τό στήθος, κάθησε ἔξω ἀπό τίν ἐκκλησία καὶ ἔκλαιε πολύ γιά τόν ἀδελφό αὐτό ὁ ὄποιος τοῦ ἐμφανίστηκε σέ τέτοια ψυχική κατάσταση. Οἱ ὑπόλοιποι ἀδελφοί, βλέποντας τίν μεγάλη μεταβολή τοῦ Γέροντα καθώς ἐπίσης τίν ψυχική ταραχή καὶ τό ἀβάσταχτο πένθος, ἀφοῦ τόν πλησίασαν, ρωτοῦσαν νά μάθουν τίν αἰτία καὶ ταυτόχρονα τόν παρακαλοῦσαν νά ἔλθει μαζί τους στήν ἀκολουθία. Ὁ Γέροντας ἀφοῦ τούς ἀπομάκρυνε, καθόταν ἔξω καὶ ὀδυρόταν γιά τήν κατάντια τοῦ ἀδελφοῦ. Ὅταν τελείωσε ἡ ἀκολουθία καὶ ἀρχισαν νά βγαίνουν πάλι ἔξω οἱ ἀδελφοί, ὁ Παῦλος ἀρχισε ξανά νά τους παρατηρεῖ ἔνα πρός ἔνα, θέλοντας νά μάθει σέ ποιά κατάσταση ἔξερχονται.

Βλέπει λοιπόν ἐκεῖνο τόν ἄντρα τόν ὄποιο προηγουμένως εἶδε νά μπαίνει ἔχοντας μαύρη τή ψυχή καὶ ὅλο του τό σῶμα σκοτεινιασμένο καὶ νά εἶναι κυκλωμένος ἀπό δαίμονες, νά βγαίνει ἀπό τήν ἐκκλησία μέ λαμπρό πρόσωπο καὶ μέ λευκό σῶμα. Τούς δαίμονες τούς ἔβλεπε νά ἀκολουθοῦν ἀπό μακριά ἐνώ τόν Ἀγιο ἄγγελο νά τόν ἀκολουθεῖ ἀπό πολύ κοντά καὶ νά καίρεται πάρα πολύ γι' αὐτόν. Βλέποντας ὁ Παῦλος

αύτό το ἀνέλπιστο θέαμα, ἀναπίδοσε μέ εἴκπληξη καὶ χαρό-
μενος φώναζε εὐλογώντας τὸν Θεό καὶ λέγοντας «὾! πόσο ἀνέκφρα-
στι εἶναι ἡ ἀγαθότητα καὶ ἡ φιλανθρωπία τοῦ Δεσπότη!» Καὶ τρέχοντας
ἀνέβηκε σὲ ἔνα ψηλό σημεῖο καὶ φώναξε λέγοντας: «Ἐλάτε νά δεῖτε τά
ἔργα τοῦ Θεοῦ τά ὅποια εἶναι φοβερά καὶ καταπληκτικά».

Προσέτρεξαν λοιπόν ὄλοι μέ σπουδή γιά νά ἀκούσουν αύτά τά ὅ-
ποια λέγει. Καί ὁ Ὅσιος Παῦλος ἄρχισε νά διηγεῖται αύτά τά ὅποια εἶδε
ὅταν ὁ ἀδελφός ἔμπαινε μέσα στίν ἐκκλησία καὶ αύτά τά ὅποια εἶδε
ὅταν αὐτός ἔβγαινε. Μετά zήτησε ἀπό τὸν ἀδελφό αὐτό νά πει σέ ὄλους
σχετικά μέ αὐτή τήν τόσο μεγάλη μεταβολή. Ὁ ἀδελφός λοιπόν χωρίς
διακοπές ἄρχισε νά διηγεῖται γιά τὸν ἑαυτό του λέγοντας: «Ἐγώ εἶμαι
ἄνθρωπος ἀμαρτωλός καὶ ζοῦσα στίν πορνεία μέχρι σήμερα. Μόλις
ὅμως μπῆκα στίν ἀγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία ἄκουσα τὸν Θεό νά ὄμιλεῖ
διά τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου καὶ νά λέγει: «Λουσθῆτε καὶ γίνετε καθα-
ροί. Ἀφαιρέστε τήν πονηρία ἀπό τίς καρδιές σας καὶ μάθετε νά κάνετε
τό καλόν ἐνώπιόν μου. Καί ἐάν οἱ ἀμαρτίες σας εἶναι κατακόκκινες ἐγώ
θά τίς λευκάνω. Καί σάν θελήσετε καὶ μοῦ ἀκούσετε θά φάτε ὄλα τά
ἀγαθά τῆς γῆς».

«Μόλις τά ἄκουσα αύτά ἐγώ, ἀφοῦ ἤλθα σέ κατάνυξη καὶ ἀναστέ-
ναξα ἀπό τά βάθη τῆς ψυχῆς μου, εἴπα πρός τό Θεό: Δέσποτα Κύριε ὁ
Θεός, ὁ ὅποιος ἤλθες στή γῆ γιά νά σώσεις τούς ἀμαρτωλούς, αύτά τά
ὅποια ὑποσχέθηκες διά μέσου τοῦ Προφήτη σου, αύτά ἐφάρμοσε καὶ
σέ μένα τὸν ἀμαρτωλό καὶ ἀνάξιο. Ἰδού λοιπόν δίνω ὑπόσχεστ σέ σέ-
να τὸν καρδιογνώστη Θεό ὅτι ἀποτάσσομαι κάθε παρανομία καὶ αἰσχρή
πράξη ἀπό αὐτές πού μέχρι τώρα ὑπηρετοῦσα καὶ μέ τή βοήθειά Σου δέν
θά προσθέσω πλέον τέτοιες ἀμαρτίες ἀλλά ἐσένα τὸν φιλάνθρωπο Θεό,
θά σέ ὑπηρετῶ μέ ὄλη μου τή δύναμη. Μέ αὐτές λοιπόν τίς ὑποσχέσεις
βγῆκα ἔξω ἀπό τήν ἐκκλησία ἀποφασισμένος μέ ἔργα καὶ πράξεις νά τίς
ἐκπληρώσω καὶ μέ τή βοήθεια τῆς Θείας Χάριτος.

2) Εἶπε κάποτε κάποιος γέροντας: «Οπως ἀκριβῶς ὁ καστίτερος ὅ-
ταν μαυρίσει, ἀσπρίζει πάλι ὅταν καθαριστεῖ, ἔτσι καὶ αὐτοί οἱ ὅποιοι
πιστεύουν καὶ ἄν μαυρίσουν μέ τήν ἀμαρτία, λευκαίνονται πάλι μέ τή
μετάνοια. Γι' αὐτό τό λόγο καὶ ἡ πίστη ὁμοιάζει μέ τόν καστίτερο».

B' TOY AGIOU EΦΡΑΙΜ

Πρόσεχε ἀδελφέ, διότι αὐτούς τούς ὅποίους ἀγωνίζονται τούς πολε-
μᾶ ὁ ἔχθρός μέ διάφορους τρόπους. Πρίν ἀπό τήν τέλεστη μιᾶς ἀμαρτίας
ὁ ἔχθρός τήν κάνει στά μάτια τους πολύ μικρή. Μάλιστα δέ τήν ἐπιθυμία
τῆς σαρκικῆς ἥδονής, τήν ἐλαττώνει πρίν νά γίνει, τόσο πολύ ὕστε αὐτή
νά φαίνεται στόν ἀδελφό ὅτι δέν διαφέρει ἀπό τό νά ρίξει ἔνα ποτήρι
νερό παγωμένο στό ἔδαφος. Ὄταν ὅμως ὄλοκληρωθεῖ ἡ σαρκική ἐπι-
θυμία, τήν ἀνυψώνει πάρα πολύ μπροστά σ' αὐτόν πού ἀμάρτησε διεγεί-
ροντας στή ψυχή του χιλιάδες λογισμούς, μέ σκοπό ἀφοῦ καταβυθίσει

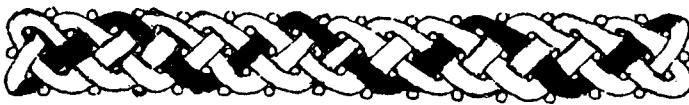
ὅποιονδήποτε καλό λογισμό μετανοίας, νά τόν ὁδηγήσει στό βάθος τῆς ἀπόγνωσης.

Γνωρίζοντας λοιπόν, ἀγαπητέ μου, αὐτά τά τεχνάσματα τοῦ ἐχθροῦ, πρόσεχε μήν ἀπατηθεῖς ἀπό αὐτά καὶ ἀμαρτίσεις. Ὁν ὅμως ἔπεσες σέ κάποιο παράπτωμα, μήν ἐμμένεις σ' αὐτό, ἀπελπισμένος γιά τή σωτηρία σου, ἀλλά ἀφοῦ σπικωθεῖς ἐπίστρεψε πρός τόν Κύριον τό Θεό σου καί αὐτός θά σέ λυτρώσει. Διότι ὁ δεσπότης μας εἶναι οἰκτίρμονας καί ἐλεημόνας, μακρόθυμος καί πολυέλεος καί δέν ἀποστρέφεται αὐτούς πού μετανοοῦν γνήσια καί εἰλικρινά, ἀλλά ἀμέσως καί μέ χαρά τούς ὑποδέχεται.

“Οταν, λοιπόν, σοῦ λέγει ὁ ἐχθρός «χάθηκες καί δέν μπορεῖς πλέον νά σωθεῖς», νά λέγεις πρός αὐτόν: «Ἐγώ ἔχω Θεό εὗσπλαγχνο καί μακρόθυμο καί δέν ἀπελπίζομαι γιά τή σωτηρία μου. Διότι αὐτός ὁ ὄποιος μᾶς ἔδωκε ὁδηγία νά συγχωροῦμε τόν πλησίον ἀκόμα καί ἔβδομάντα ἔφτα φορές περισσότερο Αὐτός ὁ ἴδιος θά συγχωρέσει τίς ἀμαρτίες σ' αὐτούς πού ἐπιστρέφουν πρός Αὐτό μέ δῆλη τους τίν ψυχή». Καί ἔτσι μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ θά σταματήσει ὁ πόλεμος ἐναντίον σου.

· Απόδοση στή Δημοτική: ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΟΛΕΑΣ
Θεολόγος

Γεώργιου Κάκκουρα

ΑΓΙΟΣ ΘΕΟΠΡΟΒΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΑΡΠΑΣΙΑΣ

τίς 24 Ιανουαρίου συννεορτάζεται μέ τόν ἄγιο Φίλωνα, ἐπίσκοπο Καρπασίας, καί ἄλλος ἄγιος ἐπίσκοπός της, ὁ Θεόπροβος.

Ἡ ἀρχαιότερη ἀναφορά γιά τόν ἄγιο Θεόπροβο γίνεται ἀπό τόν ἄγιο Ἐπιφάνιο, Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου (310-403), σέ μιά ἐπιστολή του πρός τόν ἐπίσκοπο Ἱεροσολύμων Ἰωάννην, πού σώθηκε σέ λατινική μετάφραση ἀπό τόν ἄγιο Ἱερώνυμο (P.G. 22, ΙΙ). Στίν ἐπιστολή αὐτή ὁ Ἐπιφάνιος, τό 391, ἀναφέρεται στόν ἐπίσκοπο Φίλωνα καί στόν ἄγιο Θεόπρεπο (*Philonem episcopum et sanctum Theoprepum*) ὡς ἔξῆς: «*Καί ἐγώ ὁ ἴδιος προέτρεψα τόν μακαρίας μνήμης ἐπίσκοπο Φίλωνα καί τόν ἄγιο Θεόπρεπο, στίς ἐκκλησίες τῆς Κύπρου, πού ἤταν κονιά τους, ἀλλά πού φαίνονταν ὅπι ἀντίκαν στήν ἐπαρχία, νά χειροτονοῦν πρεσβυτέρους καί νά φροντίζουν τήν Ἔκκλησία τοῦ Χριστοῦ*».

Σχετικά μέ τό ὄνομα Θεόπρεπος (*Theoprepus*) ἡ Λατινική Πατρολογία γράφει σέ ὑποσημείωση: «Ἐτσι τό διορθώσαμε ἀπό τούς ἀρχαιότερους κώδικες, τόν Βατικανό καί τόν Ἀμβροσιανό, γιατί πρωτύτερα ἤταν Θεόπροβος (*Theoprobum*) μέ ὄνομα ἔνα μέρος λατινικό καί ἔνα μέρος ἔλλονικό» (Σημ. Θεο+prbus = χροντός).

Ἀπό τήν ἐπιστολή αὐτή λοιπόν τοῦ ἄγιου Ἐπιφανίου μπορεῖ νά ἔξαχθεῖ τό ἔξῆς πιθανό συμπέρασμα: Ὁ ἄγιος Θεόπρεπος ἤταν ἐπίσκοπος καί εἶχε διαδεχθεῖ στίν ἐπισκοπή Καρπασίας τόν ἄγιο Φίλωνα, ἀφοῦ ὁ ἄγιος Ἐπιφάνιος τόν ἀναφέρει μετά ἀπό αὐτόν καί μάλιστα μέ τά λόγια «τόν μακαρίας μνήμης ἐπίσκοπο Φίλωνα», δηλ. εἶχε κοιμηθεῖ. Ἐξάλλου δέν γνωρίζουμε ἄλλη ἐπισκοπή στήν ἐπαρχία τῆς Σαλαμίνας, πού νά ἀνήκε στόν Ἐπιφάνιο. Ἐπομένως ὁ Ἐπιφάνιος, μετά τό θάνατο τοῦ Φίλωνα, χειροτόνησε τό Θεόπρεπο ἐπίσκοπο Καρπασίας καί παρόλο πού δέν τόν κατονομάζει ἐπίσκοπο, ὅπως κάμνει γιά τό Φίλωνα, ἐν τούτοις βλέπουμε νά προτρέπει καί αὐτόν νά χειροτονεῖ, πρᾶγμα πού δηλώνει στά σίγουρα τό ἐπισκοπικό του ἀξίωμα. Πάνω ἀπό ὅλα ὅμως, τό πιό σημαντικό εἶναι πώς, ὁ καθόλα συντηρητικός Μέγας Ἐπιφάνιος ἀναφέρεται στόν Θεόπρεπο μέ τόν πιό τιμπτικό τίτλο ἐπί τῆς γῆς, δηλ. μέ τό ἄγιος.

Ἡ δεύτερη γραπτή ἀναφορά στόν Ἀγιο πού διασώζεται, εῖναι αἰῶνες μετά. Ὁ φράγκος χρονογράφος τῆς Κύπρου Στέφανος Λουζινιανός (*Lusignan*) γράφει τά ἔξῆς στή «Χρονογραφία τῆς Κύπρου»: «Ἄγιοι Φίλων καί Θεόπροβος, ὑπῆρχαν ἐπίσκοποι τῆς Κύπρου ἀγνώστου πόλεως, σύγχρονοι τοῦ ἄγιου Ἐπιφανίου». Ἐδῶ παρατηροῦμε πώς ὁ Λου-

ζινιανός χροσιμοποιεῖ τό δόνομα Θεόπροβος. Ἀπό αὐτόν θά τό πάρουν καὶ θά τό ἀναφέρουν καὶ ἄλλοι, ὅπως ὁ ἵερεας χρονογράφος Νεόφυτος Ροδινός (1659), ὁ ἱστορικός Ἀρχιμανδρίτης Κυπριανός (1788) καὶ μεταγενέστερα ὁ ἀγιολόγος Μητροπολίτης Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης (1935) καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ' στό ἔργο του «Κύπρος, Ἁγία Νῆσος» (1967). Καὶ πάντα ὡς Θεόπροβος ἐπίσκοπος Καρπασίας.

Οἱ Χάκκετ καὶ Παπαϊώάννου στὸν «Ἴστορία τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου» (1924) καταγράφοντας ὅλες τίς προγενέστερες ἀναφορές γιά τόν Ἅγιο σημειώνουν πώς «δύναται νά θεωρηθεῖ ἐπίσκοπος Καρπασίας καὶ οὕτος» καὶ ἄλλοι ὡς ἔξης: «Ἐπειδή δ' ὁ Φίλων ὅριζεται ὑπό τοῦ Συναξαριστοῦ (24 Ἱανουαρίου) ὅτι ἐγένετο ἐπίσκοπος Καρπασίου, εἶναι πιθανόν ὅτι καὶ ὁ Θεόπροβος ἐξηρημάτισεν ἐπίσκοπος τῆς αὐτῆς πόλεως».

Τέλος νά ἀναφέρουμε πώς ὁ Κ. Χατζηϊώάννου στό ἔργο του «Ἡ ἀρχαία Κύπρος εἰς τάς Ἑλληνικάς πτυχάς» (1981) γράφει πώς τό δόνομα τοῦ Ἅγιου ἦταν Θεοπρόπος, πού ἀπαντᾶ στά ἀρχαία Ἑλληνικά σάν οὐσιαστικό καὶ σήμαινε ὅτι καὶ τό θεολόγος, δηλ. προφήτης ἢ ἔξηνητης τῆς βουλήσεως τοῦ Θεοῦ. «Ἐπομένως, κατά τήν γνώμην μας, πρέπει νά ἀποκατασταθεῖ στό Θεοπρόπος πού εἶναι λέξη τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας».

Αὐτά δυστυχῶς εἶναι τά μόνα στοιχεῖα πού γνωρίζουμε γιά τόν Ἅγιο Θεόπροβο, ὅπως τόν σημειώνει καὶ τό Ἡμερολόγιο τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου στίς 24 Ἱανουαρίου. Ἡ ἀναφορά τοῦ Μεγάλου Ἐπιφανίου στήν ἀγιότητά του καὶ ἡ συγκαταριθμοσή του στό Ἀγιολόγιο τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου εἶναι βέβαια τό «ἄπαν». Ἡ λήθη καὶ ὁ χρόνος δέν κατάφεραν νά σβήσουν ποτέ τά σημεῖα αὐτά. Γιατί, καθώς γράφει καὶ ἡ Σοφία Σειράχ, «Αἰνέσωμεν δή ἄνδρας ἐνδόξους καὶ τούς πατέρας ἡμῶν τῇ γενέσει... ἔως αἰώνος μενεῖ σπέρμα αὐτῶν, καὶ ἡ δόξα αὐτῶν οὐκ ἐξαλειφθήσεται, τά σώματα αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ ἐτάφη, καὶ τό δόνομα αὐτῶν ζῆ εἰς γενεάς, σοφίαν αὐτῶν διηγήσονται λαοί, καὶ τόν ἔπαινον ἐξαγγέλλει ἐκκλησίᾳ» (μδ' 1, 13–15). Δηλ. ἂς ἔπαινέσουμε λοιπόν τούς ἐνδόξους ἄνδρες (Ἄγιους) καὶ τούς προπάτορές μας... Στούς αἰώνες θά παραμείνουν τά παιδιά τους καὶ ἡ δόξα τους δέν θά ἐξαλειφθεῖ. Τά σώματά τους ἐνταφιάστηκαν σε εἰρήνην καὶ τό δόνομά τους θά ζει σέ γενεές γενεῶν.

Ἀλλά καὶ ἐκτός ἀπό τόν ἀπαραίτητο ἔπαινον, ὀφείλουμε νά μιμούμαστε καὶ τό αἰώνιο ἄγιο παράδειγμα τῆς χριστιανικῆς βιοτῆς τους.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΚΚΟΥΡΑΣ
Θεολόγος, Διδάκτωρ Θεολογίας

Μιχάλ Νιβορτζάτσεκ
Ο ΑΓΙΟΣ ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ΤΗΣ ΣΑΖΑΒΑ

Πρόλογος

Hμονή τῆς Σάζαβα, τό βασικό κέντρο τῆς σλαβωνικῆς παραδόσεως, ἦταν ὁ τελευταῖος χῶρος, ὅπου οἱ μεγάλες προσπάθειες γιά τή διατήρηση τῆς ὄρθοδοξίης θρησκευτικῆς παραδόσεως εἶχαν ἐκδηλωθεῖ, ἀκολουθώντας τό καρποφόρο ἔργο τῶν Ἀγίων Κυρίλλου καί Μεθοδίου. Ὁ Βίος τοῦ Ἀγίου Προκοπίου, ἴδρυτη καὶ πρώτου ἡγουμένου τῆς Μονῆς, ὁ ὅποιος εἶχε γραφτεῖ πρωτοτύπως στά σλαβωνικά ἀπό μοναχό τῆς μονῆς τῆς Σάζαβα κατά τήν ἔβδομη δεκαετία τοῦ 11ου αἰώνος, κατά τήν τελευταία περίοδο τῆς σλαβωνικῆς μονῆς καταδικάζει μέ αὐστηρότητα τίς δυναμικές δράσεις ἐναντίον τῶν μοναχῶν τοῦ σλαβωνικοῦ τυπικοῦ καί ζωγραφίζει μέ μελανά χρώματα τούς διαδόχους τους Γερμανούς εἰσβολεῖς, οἱ ὅποιοι ἦσαν, ὅπως λέει ὁ Βίος, γεμάτοι μέ μαινόμενη λύσσα κατά τοῦ σλαβωνισμοῦ.

“Άγιος Προκόπιος, ὁ ὄσιος ἡγούμενος τῆς Σάζαβα

Μετά τήν κοίμηση τοῦ Ἀγίου Βάτσλαβ, ὁ ἀδελφός του Μπόλεσλαβ μποροῦσε πλέον νὰ φέρνει στή Βοημία ἀκόμα πιό πολλούς Γερμανούς ἵερεῖς, πού τελοῦσαν τίς ἐκκλησιαστικές ἀκολουθίες στά λατινικά. Ὅταν στά 967 μ.Χ. ὁ πάπας διόρισε τόν πρῶτο του ἐπίσκοπο στήν Πράγα, ὀνόματι Ντέτμαρ, πού ἤξερε καλά τή σλαβωνική γλώσσα, τοῦ ἔγραψε διαταγή νά γιορτάζει τίς ἀκολουθίες τῆς ἐκκλησίας μόνο σέ συμφωνία μέ τή Ρωμαϊκή Ἐκκλησία καί σέ καμμιά περίπτωση σύμφωνα μέ τό σλαβωνικό τυπικό. Ὁ δεύτερος ἐπίστης ἐπίσκοπος τῆς Πράγας, ὁ Σλάβος Βόΐτεχ, γνωστός περισσότερο μέ τό λατινικό ὄνομα Ἀνταλμπερτ, ἀντιτάχθηκε ἐνεργητικά στή σλαβωνική λειτουργία καί ἀντ’ αὐτῆς εἰστίγαγε στή Βοημία τή λατινική, ὡς λειτουργική γλώσσα. Παρά τίς ἀρνητικές ἐξελίξεις ἢ σλαβωνική λειτουργία παρέμεινε ἀκόμα γιά ἔνα χρονικό διάστημα στή Βοημία. Ἡ ὄρθοδοξία εἶχε ἀναζωογονηθεῖ ἰδιαίτερα ἀπό τή θεοφοριούμενη καί ὄσια ζωή τοῦ Ἀγίου Προκοπίου, τοῦ ἴδρυτη του σλαβωνικοῦ μοναστηριοῦ ἐπί τοῦ ποταμοῦ Σάζαβα (κεντρική Τσεχία) καί πρώτου του ἱστορικά ἡγουμένου.

Τό χρονικό πού γράφτηκε τόν 11ο αἰώνα ἀπό μοναχό τῆς Σάζαβα παρουσιάζει τά ἀκόλουθα λόγια σχετικά μέ τόν ὄσιο Προκόπιο. «Τήν ἐποκή τοῦ πρίγκιπα Ὄλντριχ, ἀνθρώπου πού τιμοῦσε τήν ὑπηρεσία στό

Θεό, ζοῦσε ἔνας ἐρημίτης ὀνόματι Προκόπιος, ἀπό τή γέννησή του Βοημός, καταγόμενος ἀπό τό χωριό Χότοουν, ὁ ὅποῖος ἦταν καλά μορφωμένος στή σλαβωνική γραφή, πού εἶχε ἐπινοθεῖ καί εἰσαχθεῖ κανονικά ἀπό τόν ἀγιότατο ἐπίσκοπο (σκ) Κύριλλο, ὅσο καί ὡς λαμπρός ἔγγαμος ἵερεύς, ἐπιμελῶς προσεκτικός στό μυστήριο τῆς ἔντιμης ζωῆς καί σωφροσύνης καί ἀργότερα ὄπλιστηκε μέ τό μοναχικό τρίβωνα τῶν μοναχικῶν ὑποσχέσεων, ὁ ὅποῖος ἔζησε ἄφοβα μόνος μέ τό Θεό, ἔχοντας τίνα ἐγγύησή του κατατιθεμένη στή ζωή του».

Συγκρίνοντας διαφορετικά ἔγγραφα σχετικά μέ τό Βίο τοῦ Ἀγίου Προκόπιου μαθαίνουμε ὅτι γεννήθηκε γύρω στά 985 στήν πόλη Χότοουν, στό Κόουριψ σέ μιά οἰκογένεια εύσεβῶν χριστιανῶν. Ἀκόμη στό σπίτι τῶν γονιῶν του ὁ Προκόπιος ἔμαθε τή σλαβωνική γραφή καί εύσεβεια πού εἶχε φυτευθεῖ στή Βοημία ἀπό τόν Ἀγιο Μεθόδιο, τόν ἀπόστολο τῆς Μεγάλης Μοραβίας. Ὁταν ἐντολικιώθηκε καί ὀλοκλήρωσε τή μόρφωσή του, ὁ Προκόπιος παντρεύτηκε. Λίγο ἀργότερα γεννήθηκε ὁ γιός του Γίμραμ, ὁ ὅποῖος ἀργότερα ἔγινε ἐπίστος μοναχός κι ἀκόμα ἓγούμενος τῆς μονῆς τῆς Σάζαβα, ὅπως ὁ πατέρας του. Μετά τήν ἀνακάλυψη τῆς ὁμορφιᾶς τῆς πνευματικῆς κλήσεως ὁ Ἀγιος Προκόπιος ἀποφάσισε νά γίνει ἵερέας τοῦ σλαβωνικοῦ τυπικοῦ.

Καί ὅπως ὁ Βίος προσθέτει: «ἦταν ἔνας ἔγγαμος ἵερέας ἔμπειρος τῆς ἔντιμης καί ἀγνῆς ζωῆς, ἀφοσιωμένος στήν ὑπηρεσία τοῦ Θεοῦ». Ἡ παράδοση τοῦ ἔγγαμου κλήρου στή χώρα μας ἦταν ἀκόμη ἐν ζωῇ τό 12ο αἰώνα, κατ’ ἀκρίβειαν ὡς τό 1143 ὥταν ἔνας παπικός λεγάτος σταλμένος στή Βοημία «χώρισε τούς ἵερεῖς ἀπό τίς συνύγους τους». Ὁταν ἡ σύζυγος τοῦ Προκόπιου πέθανε, αὐτός ἀποσύρθηκε γιά ἔνα διάστημα, γύρω στά 1009 στά δάσον τῆς Σάζαβα, ὅπου εἶχε βρεῖ ἔνα σπίλαιο καί διῆγε ἐκεῖ ἐρημιτική ζωή. Μέ φλογερό ζῆλο περιφρόνησε τίς ματαιότητες τοῦ κόσμου τούτου καί ἀρνούμενος τόν ἔαυτό του ἔγινε ἐρημίτης. Ὁ κόσμος ἄρχισε σύντομα νά ἔρχεται γιά νά δεῖ τόν Ἀγιο Προκόπιο σέ συνεχῶς αὐξανόμενους ἀριθμούς καί νά τοῦ ζητᾷ προσευχή, συμβουλή καί καθοδήγηση. Ὁ Προκόπιος τούς δεχόταν ὅλους, πλούσιοις καί φτωχούς καί ὁ καθένας γινόταν φιλανθρώπως ἀκουστός καί τούς συμβούλευε μέ καλωσύνη. Ὁταν ἀρκετοί ἀδελφοί πού ὄνειρεύονταν τήν τελειότητα τῆς πνευματικῆς ζωῆς εἶχαν συγκεντρωθεῖ κοντά στόν Ἀγιο Προκόπιο, ἴδρυσε μικρή μοναστική κοινότητα.

Στήν ἐρημιά τῆς Σάζαβα ὁ πρίγκιπας Ὁλντριχ συνάντησε κάποτε τόν Ἀγιο Προκόπιο ὥταν πήγε κυνήγι. Μέ θεϊκή καθοδήγηση ὁ πρίγκιπας Ὁλντριχ ὁδηγήθηκε ἀπό ἔνα ἐλάφι τό ὅποιο κυνηγοῦσε, στήν φτωχική καλύβα τοῦ Προκόπιου μέσα στά δάσον. Οἱ δυό ἀντρες συζήτησαν γιά μερικά θέματα καί τελικά ὁ πρίγκιπας ἀποχώρησε. Ὁ πρίγκιπας Ὁλντριχ τοῦ Κόουριψ ἦταν μιά λαμπρή ἔξαρεση μεταξύ τῶν Τσέχων πριγκίπων οἱ ὅποιοι, ἀντίθετα, δέν ὑποστήριζαν τήν ἐπιβολή τῆς σλαβωνικῆς λατρείας κυρίως γιά πολιτικούς λόγους. Ὁ πρίγκιπας Ὁλντριχ ἐν τούτοις ὑποσχέθηκε στόν Ἀγιο μετά τή συνάντησή τους καί ὥταν ἔμαθε

πόσο ἐνάρετος καί κατά Θεόν σοφός ἦταν, νά τόν ὑποστηρίζει καί νά τόν προστατεύει. Στό χώρο τοῦ πνευματικοῦ ἄγωνα τοῦ Ἅγιου Προκοπίου ὁ πρίγκιπας Ὁλντριχ βοήθησε νά κτισθεῖ μονή. Ἀργότερα τό δόνομαστό μοναστήρι τῆς Σάβαζα τέλειωσε κατά τό 1032. Ὁ κεντρικός ναός (καθολικό) ἀφιερώθηκε στή μνήμη τῆς Ἅγιας Θεοτόκου καί τοῦ Ἅγιου Ἰωάννη τοῦ Βαπτιστοῦ. Ὄταν ὁ πρίγκιπας Ὁλντριχ πέθανε, ὁ διάδοχός του πρίγκιπας Μπρέτισλαβ συμπαθοῦσε ἐπίσης τόν Ἅγιο Προκόπιο καί τόν προώθησε γιά ῥγούμενο. Ὁ Ἅγιος Προκόπιος ὑποτάχθηκε στίς πιέσεις τῶν ἀδελφῶν του καί ὅλου τοῦ λαοῦ καί ἔγινε ὁ πρώτος ῥγούμενος τῆς Μονῆς.

Στή μονή τῆς Σάζαβα οἱ Ἱερές ἀκολουθίες τελοῦνταν σύμφωνα μέ τό σλαβωνικό τυπικό ἀπό τήν ἀρχήν. Ἡ μονή τῆς Σάζαβα, ἀφιερωμένη στόν Ἅγιο Ἰωάννη τό Βαπτιστῆ, βαθμιαία ἔγινε μέ τή σλαβωνική της ἱερωσύνη καί τό μοναχισμό, περιφρόμο κέντρο τῆς σλαβωνικῆς λογοτεχνίας. Οἱ μοναχοί ἔκαναν ἐκεῖ ἀντίγραφα τῶν σλαβωνικῶν λειτουργικῶν βιβλίων τά ὅποια ἀργότερα, σέ λιγότερο εύνοϊκούς χρόνους ἔφταναν στή Ρωσσία τοῦ Κιέβου, ὅπου γίνονταν δεκτά μέ σεβασμό. Στή μονή τῆς Σάζαβα ὑπῆρχε ἐπίσης σχολεῖο στό ὅποιο διδάσκονταν ᾧ ἐκκλησιαστική φαλμωδία, ᾧ εἰκονογραφία, ᾧ λογοτεχνία καί ᾧ ἀρχιτεκτονική. Ἡ φήμη του ἔξαπλωθηκε σύντομα πέραν τῶν συνόρων τῆς Βοημίας καί οἱ πάντες γνώριζαν γι' αὐτό. Ὁ Ἅγιος Προκόπιος ἀγάπουσε τούς μοναχούς του μέ πατρική ἀγάπη ἀλλά λεπτολόγα ἐπέμενε στήν αὐτηρήν πειθαρχία.

Ἡδη κατά τή διάρκεια τῆς ζωῆς του ὁ Ἅγιος Προκόπιος τελοῦσε πολλά ὑπέροχα θαύματα καί θεραπεῖες, πού ὅδηγοσαν τό λαό νά καταφεύγει σ' αὐτόν. Μιά γυναίκα ἤλθε στόν Ἅγιο Προκόπιο ζητώντας βοήθεια γιατί ἦταν τυφλή καί τίποτε δέν ὀνειρεύονταν ἐδῶ στόν κόσμο παρά τή χάρη τοῦ Θεοῦ. Ἡ χάρη τοῦ Κυρίου μας φανερώθηκε ὅταν ὁ Ἅγιος Προκόπιος στράφηκε πρός τό Θεό μέ προσευχή καί τήν εὐλόγησε ἀγγίζοντας τά μάτια της, σκηματίζοντας τό σημεῖο τοῦ σταυροῦ σ' αὐτήν. Τήν ἴδια ἀκριβῶς στιγμή ᾧ ὅρασή της ἀποκαταστάθηκε. Πολλά ἄλλα θαύματα εἶχαν ἐκτελεσθεῖ ἀπό τόν Ἅγιο καί ὅσιο πατέρα μας Προκόπιο. Ἐδιωχνε τά κακά πνεύματα ἀπό τούς δαιμονισμένους, θεράπευε τούς ἀρρώστους καί ἀνέπαυε τούς θλιμμένους στή θλίψη τους. Ἐπέστρεφε τόν καθένα στήν ἀγκαλιά τοῦ Θεοῦ. Παρά τήν μεγάλη ὑποστήριξη τοῦ πρίγκιπα Μπρέτισλαβ εἶχε ἀποβεῖ ἔξαιρετικά δύσκολο νά zei κατά τόν ὄρθοδοξο τρόπο ζωῆς καί νά τελεῖ τή σλαβωνική λατρεία.

Πρίν ἀπό τό θάνατό του ὁ Ἅγιος Προκόπιος κάλεσε ὅλους τούς ἀδελφούς τῆς μονῆς του στούς ὅποίους ἀνακοίνωσε τήν ἀκριβή μέρα τῆς κοιμήσεώς του κι ἀκόμα τούς πληροφόρησε ὅτι θά διώχνονταν ἐπίσης ἀπό τή Μονή ἀργότερα. Τελικά τούς προέτρεψε πατρικά σέ ἐνόπτια καί ἀμοιβαία ἀδελφική ἀγάπη. Στήν πληρότητα τῆς πορείας τῆς ζωῆς του ὁ Ἅγιος Προκόπιος ἔφυγε στίς 25 Μαρτίου 1053 κατά τή γιορτή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Παρθένου Μαρίας πρός τόν οὐράνιο Πατέρα.

Όλα όσα προεπίπε ό “Άγιος Προκόπιος συνέβηκαν. Ως διάδοχος του Προκοπίου είχε έκλεγει ήγούμενος ό Βίτ, ύπο τίς οδηγίες του όποιου οι μοναχοί του σλαβωνικού τυπικού έκδιώχθηκαν από τη Μονή γύρω στά 1056 διότι κατηγορήθηκαν γιά αἴρεσην. Κατέφυγαν στο Έστεργκομ της Ούγγαριας όπου, τίν εποχή έκεινη, ύπηρχαν μερικές μονές του σλαβωνικού τυπικού. Είναι πιθανόν ότι οι μοναχοί της Σάζαβα συνάντησαν έκει μοναχούς της Λαύρας τῶν Σπιλαίων του Κιέβου. Ήδη στά 1061 μπόρεσαν νά έπιστρέψουν στη Μονή τους στη Σάζαβα. Ο μετέπειτα Βοημός πρίγκιπας Βράτισλαβ, σάν τόν πρίγκιπα Όλντριχ, έγινε ό νέος τους προστάτης κι άκομα zήτησε από τόν πάπα Γρηγόριο Γ' τίν ξύκρισή του γιά τίν άποκατάσταση του άνατολικού τυπικού της λατρείας και τίν έκτελεσή του στήν σλαβωνική γλώσσα. Ατυχώς τέτοια συγκατάθεση δέν παραχωρήθηκε και ή σλαβωνική λειτουργία από τότε άπαγορεύτηκε γιά πολλούς αἰώνες. Παρά τίς έχθρικές άποφάσεις του πάπα, ή μονή της Σάζαβα συνέχισε τίν παράδοσή της και παρέμεινε πιστή στήν κληρονομία τῶν Άγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου και στό παράδειγμα του όσίου πατρός Προκοπίου. Η Μονή καλλωπίστηκε περαιτέρω μέ τό κτίσμα νέων έκκλησιῶν. Στά 1070 κτίστηκε έπίσης ή έκκλησία του Τιμίου Σταυροῦ. Τότε ό γιός του Άγιος Προκόπιος, ή Γίμραμ είχε γίνει ήδη ήγούμενος.

Αύτή ή περίοδος έν τούτοις ήταν, άτυχῶς, τό τελευταῖο στάδιο της γόνιμης και άνθηρης περιόδου της μονῆς της Σάζαβα και του σλαβωνικού της προσανατολισμού. Μετά τίν άνοδο στήν έξουσία του πρίγκιπα Μπρέτισλαβ Β' οι μοναχοί έκδιώχθηκαν ξανά στά 1096, αύτή τή φορά όριστικά. Τόν Ιανουάριο του 1097 οι λατίνοι μοναχοί του Μπρέβνοβ κατέλαβαν τη Μονή και ή σλαβωνική κληρονομιά μαζί μέ ήδη είχαν τίν παραμικρή σχέση μέ τήν όρθόδοξην παράδοση της Σάζαβα καταστράφηκαν ήλοκληρωτικά. Όμως ή μνήμη του όσίου πατρός ήμων Προκοπίου, ήγουμένου της Σάζαβα διατηρήθηκε στήν Όρθόδοξη Έκκλησία μέχρι τώρα και τιμᾶται δυό φορές τό χρόνο, στίς 25 Μαρτίου, τή μέρα της κοιμήσεώς του και στίς 16 Σεπτεμβρίου μαζί μέ τήν Άγια Λουντμίλα.

Σήμερα μποροῦμε νά ποῦμε μέ βεβαιότητα ότι ή σλαβωνική λειτουργία πού γινόταν στή Σάζαβα ήταν όργανική συνέχεια της σλαβωνικῆς χριστιανοσύνης πού μνήθηκε και καλλιεργήθηκε στή Βοημία τήν εποχή τῶν Άγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου. Ο “Άγιος Προκόπιος έγινε ένας από τους δημοφιλέστερους Τσέχους Άγιους και ή άντιγραφή του Βίου του έφτασε στόν κολοφώνα της τήν εποχή του Καρόλου Δ' και έπίσης ήργοτερα κατά τή διάρκεια του κινήματος τῶν Ούσσιτῶν. Ο Βίος του Άγιου Προκοπίου είχε γραφτεί στή μονή της Σάζαβα τήν εποχή του ήγουμένου Βίτ λίγο μετά τήν έπιστροφή τῶν μοναχῶν της Σάζαβα από τήν Ούγγαρια, δηλαδή κάπου μεταξύ του 1061-1067. Ο πρωτότυπος σλαβωνικός Βίος του Άγιου δέν διατηρήθηκε, μόνο ή μετάφρασή του στά λατινικά του 1097, ή όποια διατηρήθηκε σέ χειρόγραφα από τό 13ο

καί 14ο αιώνα.

Άναμεσα στά σπουδαιότερα χειρόγραφα πού ἔχουν ἄμεση σχέση με τό ἔργο τῶν μοναχῶν τοῦ σλαβωνικοῦ τυπικοῦ καί τή μεταφραστική καί ἀντιγραφική τους δουλειά στή Σάζαβα εἶναι ἀναμφιβόλως τό εὐαγγέλιο τῆς Ρέμης γραμμένο στήν κυριλλική γραφή. Ὁ Τσέχος βασιλιάς καί αὐτοκράτορας τῆς «Ἀγίας Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους» Κάρολος Δ' τό δώρισε ἀργότερα στό ρωμαιοκαθολικό σλαβωνικό μοναστήρι ᾧ Ἐμωζύ τῆς Πράγας, πού εἶχε ἰδρυθεῖ στά 1347. Εἶναι κατανοπό δτι τό εὐαγγέλιο εἶναι ἔργο τοῦ ἴδιου τοῦ Ἀγίου Προκοπίου. Εἶναι χειρόγραφη περγαμηνή πού περιέχει 16 φύλλα. Στούς ούστικούς πολέμους, δταν ἡ μονή ᾧ Ἐμωζύ ἐρημώθηκε, αὐτό τό σπάνιο χειρόγραφο ἔπεσε στά κέρια λαφυραγωγῶν καί ἀργότερα ἔφτασε στήν Ἀνατολήν. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ρέμης (πόλεως τῆς Γάλλιας) καρδινάλιος Σάρλ τῆς Λωρραίνης (1574) ὁ ὅποιος τό ἀγόρασε στήν Κωνσταντινούπολη τό ἔδωσε πρό τοῦ θανάτου του στόν καθεδρικό ναό τῆς Ρέμης, ὃπου φυλάσσεται ως σήμερα. Εἶναι γνωστό σάν «εὐαγγέλιο τῆς στέψεως» διότι, κατά ἀναφορές ἀπό τό 18ο αιώνα, τουλάχιστον δύο Γάλλοι βασιλεῖς ἔδωσαν σ' αὐτό τόν ὄρκο τῆς στέψεως τους.

Μετάφραση: ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

Ιoάν Βλαντούκα

Η ΜΑΡΤΥΡΙΚΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΝΤΑΝΙΕΛΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ (1967-2004)

ολλές φορές τυχαίνει ὅλοι μας νά ἀναρωτηθοῦμε, «ὑπάρχουν ἄραγε Ἅγιοι στή σύγχρονη ἐποχή;». Ἡ ἀπάντηση εἶναι μία. Ἅγιοι τοῦ Θεοῦ θά ἀναδεικνύονται πάντα καὶ γιά πάντα. Ἡ ὑπαρξή τους εἶναι συνυφασμένη μέ τίνι ζωοποιό ὑπαρξη τοῦ τρίτου προσώπου τῆς Ἅγιας Τριάδος. Τοῦ Ἅγιου Πνεύματος. Ἐφόσον λοιπόν τό Ἅγιο Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐνεργεῖ καὶ κυριαρχεῖ στόν κτιστό κόσμο μας, οἱ Ἅγιοι Του θά ἐμφανίζονται γιά νά μᾶς δίνουν δύναμην ἀλλά καὶ νά ταπεινώνουν τόν ἀντίχριστο διάβολο καὶ τούς ὀπαδούς του, πού κινοῦνται γύρω μας. Πολλές φορές ἀκόμα καὶ μέσα στήν ἴδια μας τήν οἰκογένεια, ὅστο κι ἂν αὐτό ἀκούγεται τρομερό.

Ἡ ἀπιστία ἡ ἡ ἐλαφρότητα τῶν γονέων πολλές φορές παιδεύουν τούς νέους καὶ τίς νέες πού θέλουν νά βρίσκονται κοντά στόν Θεό. Οι γονεῖς μέ ἐγωϊσμό καὶ μή ἀναγνωρίζοντας ὅτι τό σπλάχνο τους εἶναι ἔνα θεϊκό δῶρο προσπαθοῦν, πολλές φορές (μέ ὀλέθρια συνήθως ἀποτελέσματα) νά ξεριζώσουν τήν κλήση πρός τόν Θεό πού ἡ Θεία Χάρις δίνει ἐπιλεκτικά σέ νέους καὶ νέες μέ ἀρετές καὶ ἀδαμάντινους χαρακτῆρες.

Στήν σύγχρονη ἐποχή πού ὅλα ἰσοπεδώνονται, πού ἡ ἀγνότητα ἰσοδυναμεῖ μέ ἀνοσία καὶ γραφικότητα, πού ἔχουμε μάθει νά ἀναγνωρίζουμε τό διαφορετικό μόνο ὅταν ἔχει σχέση μέ τήν ἀνωμαλία καὶ τήν διαστροφή, ὑπάρχει γύρω μας καὶ σέ μερικούς ἀπό ἐμᾶς μέσα μας, μιά ἄλλη διαφορετικότητα. Μιά διαφορετικότητα πού σκοπό ἔχει τήν ἀνύψωση τοῦ ἀνθρώπου. Μιά διαφορετικότητα πού ὁδηγεῖ τόν ἀνθρώπο σέ πνευματικές καταστάσεις ἄγνωστες στούς πολλούς. Τόν κάνει νά μοιάζει μέ τόν Χριστό. «Μημπτής Χριστοῦ» ὅπως λένε καὶ οἱ Πατέρες μας.

Μιά τέτοια ἱστορία συνέβη στή Ρουμανία. Μιά ἱστορία πού διαδραματίστηκε στά χρόνια μας, θά δοῦμε παρακάτω. Μιά ἀπάντηση γιά ὅσους νομίζουν ὅτι οἱ μάρτυρες τῆς πίστης μας ἔπαιφαν νά ὑπάρχουν.

Κι ὅμως ὑπάρχουν καὶ τά μαρτύριά τους, ὅπως θά δεῖτε, δέν εἶναι πλέον ἔνας ὀλιγόλεπτος ἀποκεφαλισμός ἡ ἔνας πολύωρος βασανισμός, χωρίς αὐτό νά μειώνει τήν ἀξία καὶ τόν στέφανο τῆς δόξης τῶν ἀρχαίων καὶ παλαιοτέρων μαρτύρων. Ἡ σύγχρονη ἐπιστήμη μετατρέπει τόν βασανισμό τοῦ σώματος ἀλλά καὶ τοῦ πνεύματος σέ πολύχρονη διαδικασία. Ἱσως γι' αὐτό λέγεται ἀπό τούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας ὅτι οἱ μάρτυρες τῶν ἐσκάτων καιρῶν καὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀντιχρίστου

Θά είναι ἵσως, οἱ μεγαλύτεροι τῶν αἰώνων τῆς πίστεώς μας.

Αὐτό τὸ ἐκλεκτό λουλούδι ἀνθίσε στὴν ρουμανικὴν γῆ τὸ 1967. Ἀπό μικρήν ἦταν πολύ κοντά στὸ Θεό. Ὄταν ἔβγαινε ἀπό τὸ σχολεῖο περνοῦσε πάντοτε ἀπό τὴν ἐκκλησίαν. Γί' αὐτὸν διατέρας τῆς τίν μάλισταν πολύ σκληρά. «Ποῦ ἔσουν;» Ὁλη μέρα στὶν ἐκκλησίαν πᾶς μέτιος παπάδες σου; Τί σοῦ πρόσφερε ὁ Θεός;» Ἐνῶ αὐτὴ δέν ἔλεγε τίποτα, μόνον δάκρυα ἔτρεχαν ἀπό τὰ μάτια της. Ἡταν εὐλαβής καὶ προσευχόταν πολλές ὥρες. Στὸ σχολικὸν χορό, ὅταν τελείωσε τὸ λύκειο, δέν ἔθελε νά πάει. Ἡ καθηγήτριά της τὸν παρακαλοῦσε νά πάει κι αὐτή μαζί τους, ἐνῶ ἐκείνη ἔλεγε «Δέν μπορῶ. Ξέρετε ὅτι σᾶς ἀγαπῶ ὅλους πολύ, ἀλλά συγχωρῆστε με, δέν μπορῶ νά ἔρθω στὸ τραπέζι.»

Εἶχε χαρακτήρα πρᾶο καὶ ἦταν καλή μέτρον. Βοηθοῦσε τούς συμμαθητές της στὰ μαθήματα καὶ καθόταν τὴν νύχτα καὶ ἔγραψε γι' αὐτούς. Ἡταν πολύ καλή μαθήτρια τόσο στὸ σχολεῖο ὡσός καὶ στὸ πανεπιστήμιο. Ἡταν πολύ ἐργατική. Ὅλα τὰ ροῦχα της τά ἔφτιαχνε μόνη της. Ἡταν πνευματικό τέκνο τοῦ μεγάλου πνευματικοῦ π. Σοφιανοῦ ἀπό τὴν μονήν Ἀντίμ.

«Οταν ἦταν φοιτήτρια, περιποιοῦνταν μιά παράλυτη γριά τὴν ὅποια εἶχαν δεχεῖσθαι ὅλοι, τὴν κυρά - Ἰωάννα. Ἡ Ντανιέλα πίγαινε καθημερινά, τὸ πρωΐ πρίν τὸ πανεπιστήμιο καὶ τὸ βράδυ. Ἡταν ἀρκετά μακριά καὶ ὁ κόπος μεγάλος. Τίν ἔπλενε, τίν περιποιοῦνταν, τῆς ἔκανε τίς ἀγορές, τῆς τραγουδοῦσε καὶ τῆς διάβαζε καὶ ἔφερνε χαρά στὶν ψυχή τῆς γηριάς. Μιά φορά κάποιος τὴν κτύπησε πολύ τὴν ὄσια Ντανιέλα, ἃν καὶ ἦταν ἀθῶα. Ἀφοῦ ὑπέμεινε ἐν σιωπῇ τὸ ζύλο, γονάτισε καὶ φίλησε τὸ πόδι πού μέ ἀγριότητα τὴν εἶχε κτυπήσει. Ἡταν πολύ πρᾶος χαρακτήρας καὶ ἐλεοῦστε τούς ἄλλους. Ποτέ δέν κατηγοροῦσε κανέναν καὶ πάντα ἔριχνε τὸ φταίξιμο στὸν ἑαυτό της.

Κάποια πρόσωπα ἀπό τὴν οἰκογένειά της προσπαθοῦσαν νά τὴν πείσουν νά παντρευτεῖ. ««Οχι, ὁχι, ἐγώ θέλω νά μείνω μέτο Θεό»» ἔλεγε. «Μπορεῖς νά είσαι μέτο Θεό καὶ παντρεμένη» τῆς ἔλεγαν. Κι αὐτή ἀπαντοῦσε «Ναι, ἀλλά ἂν θά παντρευτῶ σημαίνει ὅτι θά βάλω λίγο τὸ Θεό στὶν ἄκρη καὶ ἐγώ δέν τὸ θέλω αὐτό. Θέλω νά δώσω τὸ πᾶν στὸ Θεό». Τὴν νύχτα προσευχόταν πολλές ὥρες. Ποτέ δέν ἔπεφτε γιά ὑπόνοια χωρίς νά κάνει τὸν κανόνα της. Τ' ἀδέλφια της τῆς φώναζαν: «Τί σοῦ δίνει ὁ Θεός, τί μᾶς ζαλίζεις μέτο τούς παπάδες σου, τί σοῦ δίνει ή πίστη σου; Ἀφοῦ ὁ πατέρας σου δίνει φαγητό. Γιατί πήγες στὸ πανεπιστήμιο, γιά νά μπεῖς σέ μοναστήρι;»

«Οταν τελείωσε τὸ πανεπιστήμιο, πῆγε στὸ μοναστήρι. Ὁ πατέρας της τίν ἔφαχνε γιά πολύ καιρό καὶ ἀφοῦ τὴν ἔφερε σπίτι, τὴν κτύπησε φρικτά. Μιά φορά, τὴν τελευταία βραδιά πρίν τὴν τελευταία ἀνακάρωση της γιά τὸ μοναστήρι, ἔκλαιψε καὶ προσευχήθηκε ἀσταμάτητα. Ἐκανε χῆλιες μετάνοιες ζητώντας φωτισμό ἀπό τὴν Παναγία. Ξημερώματα ἀποκοιμήθηκε. «Οταν ξύπνησε, πῆρε τὴν εἰκονίτσα τῆς Παναγίας πού τῆς εἶχε καρίσει ὁ π. Σοφιανός. Ἐκανε τὸ σταυρό της, φίλησε τὴν εἰκονίτσα καὶ

ἀποφασισμένη μάζεψε τά πράγματά της κι ἔφυγε. Ὁπειτα ἔδωσε ἔνα γράμμα σέ μία φίλη της γιά νά τό δώσει στόν π. Σοφιανό. Νά τό περιεχόμενό του: «Πάτερ, εἶδα στό ὄνειρό μου τήν εἰκόνα τῆς Παναγίας. Καί εἶδα τήν εἰκόνα νά ζωντανεύει καί ἡ Παναγία μέ κοίταζε προσεχτικά καί ἐγώ τή ρωτοῦσα, τί νά κάνω. Καί εἶδα ὅτι μέ κοίταζε μέ πολύ πόνο. Καί εἶδα δάκρυα στό μάγουλό της. Ξαφνικά ἀπλωσε τά χέρια της νά προσευχθεῖ καί ἔνα δάκρυ ἔσταξε στό χέρι μου. Ὅταν μ' ἀκούμπησε τό δάκρυ Της, ξύπνησα καί ἀποφάσισα νά φύγω. Κι ἔφυγε. Στό δρόμο τοῦ Σταυροῦ, στό δρόμο τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ».

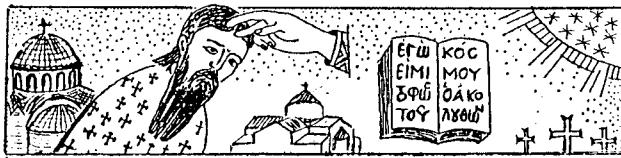
“Ομως ὁ πατέρα της τή βρῆκε καί αὐτήν τήν φορά. Ὅταν τήν ἔφερε ἀπό τό μοναστήρι, τή κτύπησε πάλι φριχτά. Τής ἔσχισε τήν μοναχική ἐνδυμασία μ' ἔνα ψαλίδι καί τήν πέταξε στά σκουπίδια. Τής ἔβγαλε ἀπό τό λαιμό τό σταυρό καί τής φώναξε: «Οἱ παπάδες σου καί ἡ ἐκκλησία! Τότε ἔκεινη λιποθύμησε. Ὅταν ξύπνησε, εἶπε στόν πατέρα της «Σέ παρακαλῶ, ἄφοσέ μου τίς εἰκόνες, δέν μπορῶ νά zήσω χωρίς αὐτές». Τότε ὁ πατέρας της ἔβαλε τίς εἰκόνες κάτω, τίς πάτησε καί τίς πῆρε ὄλες. Τότε αὐτή τοῦ εἶπε: «Καλά, μοῦ τά πῆρες ὄλα, ἀλλά τήν ψυχή δέν μπορεῖς νά μοῦ τήν πάρεις». Καί ἀπό τότε προσευχόταν μόνο ἔτσι «Παναγία, βοήθος με, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, μή μέ ἀφήνεις».

Βλέποντας ὁ πατέρα της ὅτι δέν μπορεῖ νά τήν κάνει νά παρεκκλίνει ἀπό τήν ὄρθόδοξην ζωή, σκέφτηκε κάτι διαβολικό. Βρῆκε κάποιους συναδέλφους του γιατρούς καί τής ἔβγαλαν διάγνωση «παρανοϊκή σχιζοφρένεια συνοδευόμενη ἀπό μυστικιστικό ντελίριο!». Μέχρι τό τέλος τής ζωῆς της ἦταν υποχρεωμένη νά πάρει φάρμακα «γιά νά ἑσυχάσει». Τά δύο τελευταία χρόνια της τά πέρασε στό νοσοκομεῖο μέ σωληνάκι στή μύτη. Ἐξαιτίας τῶν φαρμάκων ἦταν σχεδόν πάντα ἀναίσθητη.

“Ο πατέρας της τή φύλαγε ἀπό τό πρωΐ μέχρι τό βράδυ, μήν τυχόν καί ἔρθει σέ ἐπαφή μέ εύσεβη καί πιστά πρόσωπα. Ἡ ἀκινησία της στό κρεββάτι καί τά φάρμακα πού τής ἔδινε ὁ ψυχίατρος τής προκάλεσαν παράλυση καί ἀπόφραξη τοῦ αὐλοῦ τοῦ ἐντέρου. Ἐτσι βασανισμένη πέθανε τήν Τρίτη 6 Ἀπριλίου 2004, τή Μεγάλη Ἐβδομάδα.

Αὐτό ἔγινε περίπου στίς 22.00'. Ἐπειδή ὁ πατέρας της δέ θά δεχόταν νά ἔρθει ἱερέας, κατά θαυμαστό τρόπο ἔμαθε γιά τό θάνατό της ὁ π. Κωνσταντίνος καί κατά τίς 23.00 ἐτέλεσε τήν ἀκολουθία εἰς κεκοιμημένους. Ὁ πατέρας της γιά πρώτη φορά ἔλειπε, ἀν καί προηγουμένως τόν είχαν δεῖ στό νοσοκομεῖο.

Στόν τάφο της ἄρχισαν νά γίνονται θαύματα. Τό πρῶτο θαῦμα ἔγινε τήν Τετάρτη 12 Μαΐου 2004. Ἐκανε καλά ἔνα νέο πού ἐπί 8 χρόνια ἔπασχε ἀπό τήν ἴδια μ' αὐτήν ἀσθένεια. Τό 2004 ἔκανε καλά ἔνα φοιτητή πού ἔπασχε ἀπό μιά ἀσθένεια τῶν ἀγγείων καί τό 2005 ἔναν νεαρό πού εἶχε κρίση σκωληκοειδίτιδος. Ὁ τάφος τής ὁσίας Ντανιέλας βρίσκεται στό κοιμητήριο Ἀντρονάκε στή συνοικία Κολεντία στό Βουκουρέστι.

Παναγιώτη Τελεβάντου

ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΣΑΡΚΑ ΑΔΕΛΦΟΥ ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΑ ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ ΠΟΥ ΕΞΗΓΕΙ ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ

ρίν ἀπό λίγο καιρό ἔλαφα μιά λίαν τιμπτική ἐπιστολή ἀπό τὸν κατά σάρκα ἀδελφό τοῦ μακαριστοῦ Γέροντα Ἐπιφάνιου Θεοδωρόπουλου πού μέ ἐνέπλησε χαρά μεγάλη.

Στίν ἐπιστολή του ὁ κ. Πολυνείκης Θεοδωρόπουλος ἀναφέρεται στίν ἀκεραιότητα τοῦ μακαριστοῦ Γέροντα, ἀλλά καὶ στίν ἀπόλυτη συνέπεια λόγου καὶ ἔργου πού τὸν διέκρινεν.

Πάνω ἀπό ὅλα ἡ ἐπιστολή δείχνει ὅτι ἡ κρίση πού ἀντιμετωπίζουμε στήμερα εἶναι πάνω ἀπό ὅλα ἥθική κρίση.

‘Ο π. Ἐπιφάνιος, ἀναφέρει στίν ἐπιστολή του ὁ κ. Πολυνείκης Θεοδωρόπουλος, ὅχι μόνον μισθό δέν ἔπαιρνε ἀπό τίν ‘Ἐκκλησία ἢ τίν Πολιτεία, ἀλλά δέν εἶχε οὕτε βιβλιάριον ὑγείασ!!!

‘Ἐλπίζω νά κατανοοῦν οἱ ἀναγνῶστες γιατί πάλιν καὶ πολλάκις ἀναφέρομαι στόν ἀείμνηστο Γέροντα ὡς “Ἄγιο κληρικό, ὁ ὄποιος μέ τά σοφά του συγγράμματα καὶ τίς κατά Θεόν παρεμβάσεις του ὁδηγοῦσε τούς πιστούς ἀλλά καὶ πολιτικούς καὶ ἐκκλησιαστικούς ἀρχοντες στό Χριστό.

Δέν χρειάζεται νά προσθέσω κάτι ἄλλο σέ ἓνα τόσο εύγλωττο καὶ καλογραμμένο κείμενο, ἐκτός ἀπό τίς θερμότατες εὐχαριστίες μου στόν κ. Πολυνείκη Θεοδωρόπουλο, κατά σάρκα ἀδελφό τοῦ μακαριστοῦ Γέροντα, γιά τίν ἀποστολή τῆς ἐπιστολῆς.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΕΛΕΒΑΝΤΟΣ

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ κ. ΠΟΛΥΝΕΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐγαπητέ ἀδελφέ ἐν Χριστῷ Παναγιώτη,

Λαμβάνοντας ἀφορμή ἀπό τὴν δύσκολην οἰκονομικά - ἀλλά κυρίως ἥθικά - περίοδο πού διερχόμαστε ὡς ἔλληνικός λαός μέ τὸ δυσβάσταχτο ἔξωτερικό χρέος, τό διογκωμένο Δημόσιο Τομέα καὶ τούς ὑπεράριθμους δημόσιους ὑπαλλήλους, θά πέθελα νά καταθέσω στίν ἀγάπη σου ἓνα περιστατικό πού συνεβή πρίν 36 χρόνια καὶ εἶχε ὡς πρωταγω-

νιστήτο μακαριστό π. Ἐπιφάνιο. Βρισκόμαστε στά τέλο τοῦ 1975 καὶ τῇ διακυβέρνηση τῆς χώρας ἔχει ἀναλάβει ὁ μακαρίτης Κων/νος Καραμανλής.

Τὴν περίοδο ἐκείνη ἔμουν σχετικά νιόπαντρος καὶ εἶχα μεταβεῖ στὸ διαμέρισμα ὃπου διέμενε ἔναντι ἐνοικίου, γιά νά τὸν μεταφέρω μέ τὸ αὐτοκίνητό μου σὲ νοσοκομεῖο μέ σκοπό τὸν ἔξομολόγηστο κάποιου ἀσθενοῦς. Ἐκείνη τῇ στιγμῇ χτυπάει τὸ τηλέφωνό του καὶ στὸν ἄλλον ἀκρον τῆς γραμμῆς εἶναι κάποιος ἐπιφανῆς Ὅπουργός τῆς τότε Κυβερνήσεως μέ τὸν ὅποιο διαπροῦσε φιλικούς δεσμούς ἀπό τὴ δεκαετία τοῦ 1960 καὶ τὸν ὅποιο εἶχε βοηθήσει πάρα πολὺ στὸν ἐπιχειρηματολογία του, ὡς εἰσηγητὴ τοῦ Σχεδίου Νόμου γιά τὸ «Ἀμετάθετό τῶν Ἐπισκόπων», πού εἶχε ψηφιστεῖ τότε ἀπό τὴ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων. Χωρίς περιστροφές, ὁ Ὅπουργός τοῦ ζητᾶ μήπως ἐπιθυμεῖ κάποιο συγγενικό του πρόσωπο, τοῦ πατρός Ἐπιφανίου ἐννοεῖται, νά τοποθετηθεῖ στὸ Δημόσιο καὶ συγκεκριμένα στὸ Ὅπουργεῖο τὸ ὅποιο διευθύνει. Ἡ σύνυγός μου ἐκείνη τὴν περίοδο ἀναζητοῦσε ἐργασία ἔχοντας ἀρκετά προσόντα. Ἡ ἀπάντηση τοῦ μακαριστοῦ π. Ἐπιφανίου πρός τὸν Ὅπουργό ἦταν: «Σᾶς εὐχαριστῶ θερμά γιά τὴν ἀγάπη σας, ἀλλά ἀπαράβατη ἀρχή μου εἶναι νά μήν τοποθετοῦνται ἄπομα κατ' ἐξαίρεση στὸ ἐλληνικό Δημόσιο, πόσο μᾶλλον ὅταν πρόκειται γιά στενά συγγενικά μου πρόσωπα».

Κλείνοντας τὸ τηλέφωνο, μοῦ ἀνέφερε τὸ περιεχόμενο τῆς συνομιλίας τους κι ἐγώ μέ τὴ σειρά μου τὸν ρώτησα: «Πῶς δέν σκέφτηκες τὴ σύζυγό μου καὶ νύφη σου Θεοφανία;». Ἡ ἀπάντησή του σταθερή καὶ κρυστάλλινη: «Πολυνείκη μου, τόσο “μικρό” καὶ εὐτελῆ θεωρεῖς τὸν ἀδελφό σου;», καὶ συνέχισε: «Νά δώσει ἡ Θεοφανία ἐξετάσεις στούς διαγωνισμούς, πού κατά περιόδους προκηρύσσονται, κι ἂν κριθεῖ ἴκανή, νά διοριστεῖ. Δέν θά “λουστοῦμε” ἀδελφέ μου αὐτά πού κοροϊδεύουμε».

Ἄγαπητέ Παναγιώτη, πρός στιγμήν σοκαρίστηκα μέ τὴν ἀπάντησή του, ἀλλά γρήγορα συντῆλθα καὶ γιά μιά ἀκόμη φορά θαύμασα τὴν ἀκεραιότητα τοῦ κληρικοῦ. Σημειωτέον, ἐάν τότε συμφωνοῦσε ὁ π. Ἐπιφάνιος, σήμερα ἡ σύζυγός μου θά ἦταν συνταξιούχος τοῦ Δημοσίου. Αὐτός, ἀδελφέ μου, ἦταν ὁ Γέροντάς σου καὶ κατά σάρκα ἀδελφός μου π. Ἐπιφάνιος.

«Ἐφυγε» ἀπό τὸ μάταιο τοῦτο κόσμο χωρίς νά ἐπιβαρύνει τὴν Ἐκκλησία ἀλλά καὶ τὸ Κράτος, ὅχι μέ διορισμό συγγενοῦς του, ἀλλά σύτε εἰσπράττοντας τὶς νόμιμες ἀποδοχές πού ἐδικαίοῦτο ὡς κληρικός. Οὕτε βιβλιάριο ἀσθενείας δέν διέθετε.

“Ἄς ἔχουμε τὴν εὐχή του καὶ ἄς μᾶς διδάσκει τὸ παράδειγμά του.

Μέ ἴδιαίτερη ἐκτίμηση,
ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ

Παναγιώτη Τελεβάντου
ΜΑΣ ΛΕΙΠΕΙ ΠΟΛΥ Ο ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ
ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ...

ᾶς λείπει πολύ ὁ Γέροντας Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος!
Πραγματικά μας λείπει!

«Δέν εἶχε βαρύτητα μόνον ὁ ἕδιος. Εἶχε καὶ ἡ σκιά του!»,
κατά τὴν λαϊκήν ἔκφραστην.

Πλεῖστες ὅσες ἀσχημίες πού συμβαίνουν σήμερα, οὕτε
πού θά ἀπετολμοῦντο ἂν ἦταν ἐν ζωῇ.

Οὕτε ὁ Νεοβαρλααμισμός, οὕτε οἱ ἀποτειχίσεις θά μπο-
ροῦσαν νά πραγματοποιθοῦν. Θά ἀρκοῦσε ἔνα νεῦμα τοῦ μακαριστοῦ
Γέροντα ἢ ἀκόμη καὶ χωρίς αὐτό θά περιστέλλονταν ὅσοι ἤθελαν νά
ἀσχημονήσουν. Θά ἐφοβοῦντο «φόβον μέγαν». Θά γνώριζαν ὅτι «ἡ ὑ-
πέρ ρομφαίαν πυρίνην» θεοκίνητη του κάλαμος θά κατέκαιε «σάν το λίβα
πού καίει τά σπαρτά» τίς κακοδοξίες τους. Θά συνέτριβε «ώς σκεύη κε-
ραμέως» κάθε ἀντιεκκλησιαστική τους κίνησην.

Τώρα; Τώρα λείπει ἡ γάτα καὶ τά ποντίκια βγῆκαν γιά κυνήγι.

Τώρα; Τώρα ὁ κάθε κατεργαφέος σπικώθηκε ἀπό τόν πάγκο του καὶ
ἀσχημονεῖ ἀνενόχλητος.

Ποῦ τό ἥγετικό ἀνάστημα; Ποῦ ὁ φάρος τῆς ἀληθείας; Ποῦ ὁ Διδά-
σκαλος τῆς Ἐκκλησίας πού μιλᾶ «ώς ἔξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ
γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι»;

Οὕτε κατά προσέγγιστην δέν ὑπάρχει στίς μέρες μας ἀνάστημα ὅπως
αὐτό τοῦ ἀειμνηστοῦ Γέροντα Ἐπιφάνιου! Οὕτε κατά προσέγγιστην δέν
ἀντέχουν τὴν σύγκρισην ἀκόμη καὶ «οἱ δοκοῦντες στύλοι εἰναι» τῶν
ῆμερῶν μας μέ τόν μακαριστό Γέροντα.

Γι' αὐτό καὶ συμβαίνουν παντοειδεῖς ἀσχημίες.

Μιλῶ γενικά. Δέν ἀναφέρομαι εἰδικά στόν κ. Σημάτη καὶ σέ ὅσους
μᾶς ἀνήγγειλαν ὅτι ἀποτειχίσθηκαν.

Φωνάζει κανείς πρίν σπάσει ἡ κανάτα μέ τό γάλα. «Οταν σπάσει καὶ
μετά πρός τί οἱ φωνές;

Εἶχα κατ' ἐπανάληψη, μέ τόν κ. Σημάτη, μακρές, ἄκαρπες συζήτησεις
μέ τό τηλέφωνο, μέ ἡλεκτρονική ἀλληλογραφία καὶ σέ ἰστολόγια στήν
ἀπέλπιδα προσπάθειά μου νά ἀποτρέψω τό ἐγχείρημα.

Τώρα...

Τώρα τί νά πῶ;

”Ο Θεός νά δώσει νά μήν καταλήξουν οί ἀποτειχισθέντες σέ σχίσμα. ”Οσοι ἔχουν προσευχή ἄς ἐκτείνουν τά χέρια τους πρός τόν ”Άγιο Θεό. Τά δικά μου λόγια - πολλῷ μᾶλλον οί ἀμαρτωλές προσευχές - «εἰς οὐδένν ωφελοῦν ἀλλά μᾶλλον θόρυβος γίνεται».

”Αν ζοῦσε ὁ ἀείμνηστος Γέροντας Ἐπιφάνιος...

”Αν δέν τόν ἀγαποῦσε τόσο ὁ καλός Θεός γιά νά τόν πάρει ἀπό κοντά μας τόσο πρόωρα, καμιά ἀπό τίς σημερινές ἀσχημίες δέν θά πραγματοποιεῖτο ἡ ἄν κάποιοι τίς ἀποτολμοῦσαν - ἐν τῇ ἀφροσύνῃ τους - θά ἔμεναν μετέωροι καί ἐκτεθειμένοι.

Τώρα; Τώρα ἄς προσευχηθοῦμε: »Αστίκωσε Θεέ μου ἔνα ἄλλον Γέροντα Ἐπιφάνιον...» γιά νά ἔχουμε πυξίδα προσανατολισμοῦ καί φάρο τηλαυγῆ ὅρθης πλεύσης.

Τώρα ὁ λαός τοῦ Θεοῦ «λιμῷ ἀπόλλυται! Οἱ πιστοί πορεύονται «ώς πρόβατα μή ἔχοντα ποιμέναν» χωρίς νά ξέρουν πῶς νά ίσορροπήσουν στό τεντωμένο σχοινί μέ τούς ἐκατέρωθεν γκρεμούς.

»Αὔχμός» ἕγεσίας. Γῆ ἔρημος καί ἄβατος καί ἄνυδρος. Ἀκοῦς ἀπόψεις. Διαβάζεις γνῶμες. Ἐμμονές. Ἰδιορυθμίες. Ἐτιθελισμούς. Μυωπικές προσεγγίσεις. Μικρόψυχες ἀναλύσεις. Ἀκοῦς ἀνθρώπους μέ ψυλαφητή θεολογική ἀνεπάρκεια νά μιλοῦν γιά νά αὐτοπροβληθοῦν. Ἀκοῦς ἄλλους πού σοῦ πετοῦν τά γαλόνια τους ἡ τήν αὐθεντία τῶν ἐξ οὐρανοῦ ζώντων καί τεθνεώτων τους Γεροντάδων πού εὐώδιάζουν καί βρίσκονται στό θεῖο γνόφο νά ἀποπειρῶνται νά μελωδήσουν ἐναρμόνιο μέλος θεολογίας. Γνωρίζεις ὅτι ἄνθρωποι, πού τούς πνίγει ἡ προσωπική πικρία, προσπαθοῦν νά μετατρέψουν τίς προσωπικές τους πικρίες σέ ίδεολογία καί θεολογία. Ἡ ἀλήθεια προσφέρεται ἀποσπασματικά. Τῆς λείπει ἡ καθολική ἐνόραση τῶν πραγμάτων. Οὕτε κατά διάνοιαν δέν ὑπάρχει ὁ στρατηγός νοῦς γιά νά καταστρώσει καί νά βάλει σέ ἐφαρμογή ἐπιτελικά σχέδια.

Ποιός τολμοῦσε νά ἀναμετρηθῇ μέ τό ἀείμνηστο Ἐπιφάνιο; Καί ἄν ἀφρόνως ἀποτολμοῦσε τό ἐγχείρημα, ἡ ἔκβαση τῆς μάχης εἶχε κριθεῖ πρίν τήν ἔναρξη τῶν ἐπιχειρήσεων. Ὁ Ἀλέξανδρος θά περνοῦσε τόν Γρανικό ὄπωσδήποτε, θά ἔλυνε τό Γόρδιο δεσμό καί θά κυνηγοῦσε τόν Δαρεῖο στά Γαυγάμηλα καί μέχρι τή χώρα τῶν Βάκτρων.

Προσέξατε πῶς κλείνουν οἱ συζητήσεις ὅταν ἀρχίσουν τώρα; Εἴτε συγκαταβατικά εἴτε μέ ὕβρεις. Ποτέ μέ συναίσθηση τῆς ὑπεροχῆς τοῦ στρατηλάτη πού κονιορτοποιεῖ τίς ἰδέες τοῦ ἀντιπάλου. Χωρίς ὕβρεις, χωρίς μικρότητες, ὁ ἀείμνηστος Γέροντας, γνώριζε νά πλοιγεῖ τήν πορεία χωρίς νά ἐπιτρέπει στόν ἔαυτό του νά πράξει τι πού ἀντιτάσσεται στό συμφέρον καί τήν ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας.

Δέν ἀκοῦς πιά τή φωνή τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως τήν ἄκουες, πρίν τό στόμα τῆς σοφίας σιγήσει στίς 11 Νοεμβρίου τοῦ 1989. Ἐ-

κείνη τίν ήμέρα ή Θριαμβεύουσα Ἐκκλησία κέρδισε ἐναντίον τοῦ Στρατευομένη ὁρφάνεψε ἀπό τίν ἐπί γῆς παρουσία του.

Εύτυχῶς ὅμως ὅχι ἀπό τίς προσευχές του. Οὕτε ἀπό τά σοφά του συγγράμματα. Ὅσοι ἀγωνίζονται τόν καλόν ἀγώνα τῆς πίστεως ἐναντίον τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἃς μαθητεύσουν στίν ἐν Χριστῷ πείραν του ὅπως τίν κατέγραψε στό βιβλίο του «Τά δύο ἄκρα», γιά νά μήν πέφτουν στά ἀσύγγνωστα παντοειδῆ λάθη, πού ἔχουν ἥδη διαπραχθεῖ, καί τίς συνέπειες τῶν ὅποίων ἀκόμη δέν εἴμαστε σέ θέση νά ἐκτιμήσουμε ἐ-παρκῶς.

«Τό σπουδαιότερο δόγμα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τό δόγμα τῆς ἐνόπτας τῆς Ἐκκλησίας», ἔλεγε ὁ μακαριστός Γέροντας. Ὁ ἕδιος τηροῦσε ἀπαρέγκλιτα τούς Ἱερούς Κανόνες ἀλλά ἥταν ταυτόχρονα ὁ πιό εὔγλωττος καί διαπρύσιος κήρυκας τοῦ δόγματος τῆς «οἰκονομίας». «Νά οἰκονομηθεῖ ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου», ἔλεγε. «Σ' αὐτό ἀποσκοπεῖ ὁ νόμος τοῦ Εὐαγγελίου καί τῶν Ἱερῶν Κανόνων».

Τόν ἀκοῦν ἄραγε οἱ Οἰκουμενιστές; Κατανοοῦν τά ὅσα ἔγραψε οἱ ἀποτειχισθέντες καί οἱ σχισματικοί;

Ἐπαναλαμβάνω ὅτι μιλῶ γενικά. Δέν ἀναφέρομαι εἰδικά στόν κ. Σημάτι καί τούς ἀλλούς ὄμόφρονές του πατέρες καί ἀδελφούς.

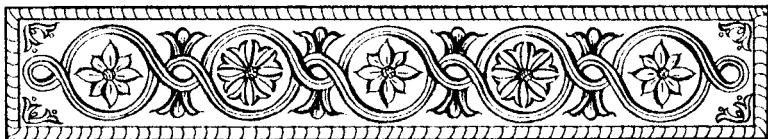
Εἰδικά ὅμως τώρα γιά τούς ἀποτειχισθέντες. Πολύ μᾶς ἀνέπαυσε ἡ γενναία κατάθεστη διαμαρτυρίας ἐκ μέρους τοῦ «Ὀρθόδοξου Παρατηρητηρίου», ἡ ὅποία ἀνεβάζει ἀκόμη πιό ψηλά στή συνείδησή μας τούς καλούς πατέρες καί ἀδελφούς πού διαχειρίζονται τό ίστολόγιο. Μήλησαν κατά συνείδηση, παρόλον ὅτι ὁ κ. Σημάτης ὑπέγραψε τήν «ὅμολογίαν τῶν ἀντιρροσιῶν συνειδήσεως» καί παρόλον ὅτι αὐτή τήν περίοδο δέχονται ἀπό παντοῦ κτυπήματα.

Ἐτσι κάνουν οἱ ἔντιμοι ἄνθρωποι!

Νά καταγράψουμε ὅμως καί κάτι ἄλλο πού ἀξίζει τόν δίκαιο ἔπαινο ὅλων μας.

Δέν μᾶς διέλαθε ἀσφαλῶς ἡ σχολιογραφία ἐγκρατοῦς περί τά θέματα ἀδελφοῦ, ὁ ὅποιος προσπαθεῖ νά συγκρατήσει τούς ἀποτειχισθέντες ἀπό τόν κατίφορο. Εὔχαριστοῦμε, ἔπαινοῦμε καί τολμοῦμε νά ψελίσουμε λόγια προσευχῆς νά συνεχίσει νά καθοδηγεῖ σωστά. ᘾτσι ὅπως τόν δίδαξε - ὅπως δίδαξε ὅλους μας - ὁ μεγάλος Γέροντας, πού - δέν ἔχω ἀμφιβολία - τόν παρακολουθεῖ ἀδιάλειπτα ἀπό τά θεωρεῖα τῆς αἰώνιόπτας καί εὐλογεῖ τή μαρτυρία του.

Ἐλπίζω μέχρι τέλους...

Mixanīl E. Mixanlīdn
Η ΠΑΙΔΟΚΤΟΝΙΑ ΤΩΝ ΕΚΤΡΩΣΕΩΝ

ί ούρανοί δίκως ἀγγέλους θά ἦταν κόλαση· καί ἢ γῆ δίκως παιδιά θά ἦταν ἐρημιά καί σκοτεινιά. ὜έτον στόν οὐρανό βασιλεύει ἡ καρά τῶν ἀγγέλων, στή γῆ, εύτυχῶς, ἀπόμεινε τό καμόγελο τῶν παιδιῶν. Μέσα στά παιδικά μάτια καθρεφτίζεται ὁ παράδεισος. Ἀγγελοί καί παιδιά ζοῦνται σ' ἔνα ἰδανικό καί τρισχαρούμενο κόσμο.

Τίποτε σέ τοῦτο τόν κόσμο δέ μπορεῖ νά συγκριθεῖ μ' ἔνα παιδί. Τί λέω! Τίποτε δέ μπορεῖ νά συγκριθεῖ μ' ἔνα παιδικό καμόγελο. Ὅταν καμογελάει τό παιδάκι, λέξ καί καμογελοῦν οἱ ούρανοί. Ναι! Οὔτε τά πανέμορφα λουλούδια, οὔτε τά ψηλοφτέρουγα πουλιά, οὔτε τῶν δασῶν τ' ἄγρια θεριά, οὔτε τῆς θάλασσας τά ώραιοπλούμιστα ψάρια... Τίποτε! Τίποτε δέ συγκρίνεται μέ τήν ἀξία τοῦ λογικοῦ – ἀλλά τόσο ἀθώου παιδικοῦ καμόγελου.

‘Ωστόσο, αὐτό τό ἐν ἔξελίξει καί ἀγέννητο, ἀκόμα, ἀγγελούδι, ἢ μάνα του -πού γι' αὐτό πλάστηκε ἀπ' τό Θεό- δέν τό θέλει. Δέν τό ἀνέχεται. Τό σκοτώνει καί τό πετάει, ὅπως πετάει ὁ ἄνθρωπος τά σκουπίδια. Ἄλλωστε, δέν εἶναι λίγα τέτοια παιδιά, πού βρίσκονται σέ σκουπιδοντεκέδες καί ὅπου ἀλλοῦ μπορεῖ κανείς νά φανταστεῖ. Σέ μιά ἐποχή πού οι ζωόφιλοι διαμαρτύρονται ἐντονα γιά τήν κακοποίηση τοῦ πιό βρώμικου γατιοῦ ἢ σκυλιοῦ... οἱ ἄνθρωποι πετάνε τόσο ἀσπλαχνα τά παιδιά τους!

‘Η παιδοκτονία τῶν ἐκτρώσεων ἀποτελεῖ «ἐν ψυχρῷ δολοφονίᾳ» ἀνυπεράσπιστης ἄνθρωπινης ὑπαρξης. Εἶναι δηλαδή, φόνος καί μάλιστα «φόνος ἐκ προμελέτης». Καί σέ τοῦτο τό φόνο ἔνοχη δέν εἶναι μόνο ἢ γυναίκα -«μητέρα»- ἀλλά καί ὅποιος ἀλλος συνεργεῖ στήν ἀνόσια πράξη τῆς ἐκτρωστς, ἴδιαίτερα ὁ ἀνελέπτος γιατρός.

‘Οταν κάποτε οἱ γονεῖς ἔφεραν τά παιδιά στόν Ἰησοῦ γιά νά τά εὐλογήσει, οἱ μαθητές θέλησαν νά τά ἀπομακρύνουν, γιατί νόμισαν ὅτι θά προκαλοῦσαν ἐνόχλησην στό θεῖο Διδάσκαλο. Ὁ Κύριος δῆμως, τότε ἀκριβῶς ἐνοχλήθηκε καί τούς εἶπε: «Ἄφετε τά παιδιά ἔρχεσθαι πρός με, καί μή κωλύετε αὐτά· τῶν γάρ τοιούτων ἐστίν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ» (Μάρκ. 1' 14). «Καί ἐναγκαλισάμενος αὐτά καπνύσθηκε αὐτά».

Κι ἐνῶ ὁ Κύριος θέλει κοντά Του τά παιδιά, οἱ ἄνθρωποι κάνουν ἀκριβῶς τό ἀντίθετο. Σά νά Τοῦ λένε: «Ἐσύ ἀν τά θέλεις, ἐμεῖς δέν τά θέλουμε καί τά σκοτώνουμε ὅποτε θέλουμε καί μέ ὅποιο τρόπο θέλουμε!»

Καί κάποιες φεμινίστριες, γιά νά καθησυχάσουν τή συνείδησή τους, πού τούς ἐλέγχει τρομέρα, ἐπιστρατεύουν ἐκφράσεις καί συνθήματα ντροπῆς καί μιλᾶνε γιά «ἀνεπιθύμητες ἐγκυμοσύνες», γιά «δικαίωμα τῆς γυναικάς νά ἔχουσιάζει τό σῶμα της», γιά «διακοπή τῆς κύνοσης» -(καί ὅχι γιά «ἐκτρωση»)- χλευάζοντας τίν τεκνοποίηστη καί τίν πολυτεκνία, λέγοντας πώς «δέν είμαστε κλωσσομποκανές!... καί τά παρόμοια.

Εἶναι ἐφιαλτικοί οἱ παγκόσμιοι ἀριθμοί τῶν ἐκτρώσεων. Ἐνῶ οἱ γεννήσεις ἔχουν ὑπολογιστεῖ σέ 90 ἐκατομμύρια κάθε χρόνο, οἱ ἐκτρώσεις ἀνέρχονται στά 40–50 ἐκατομμύρια. Δηλαδή, ἀπ' ὅσα παιδιά γεννιοῦνται τά περισσότερα ἀπό τά μισά δολοφονοῦνται ἐν ψυχρῷ πρίν γεννηθοῦν.

“Οποιος ἔχει ξεγράψει τό Θεό ἀπ' τίν καρδιά του, αὐτός ἔχει χάσει κάθε ἥθική εύαισθησία καί ἔχει ξεγράψει κάθε ἥθικό νόμο. “Οταν ἡ γυναικά -καί μάλιστα ἡ μάνα- λησμονήσει τόν προορισμό της καί προδώσει τή μητρική στοργή, γίνεται σκληρή καί ἀναίσθητη. Μοιάζει μέ παγωμένο κειμῶνα.

Οἱ στίχοι τοῦ νανουρίσματος πού ἀκολουθοῦν ἐκφράζουν τά αἰσθήματα τῆς ἀληθινῆς μάνας:

*«Μικρό μου ἀγαπημένο,
λαχτάρα μου γλυκειά,
γιά σένα ἡ καρδιά μου
κρυφά γοργοχτυπᾶ.*

*Σκύψε κρυφά ν' ἀκούσεις
ὅλακριβο παιδί,
γιά σέ πώς λαχταράει
τῆς μάνας σου ἡ ψυχή.*

*Κοιμήσου ἀγόρι μου χρυσό,
γλυκά κι ἀθῶα κοιμήσου,
κλεῖσε τά μάτια σου ἀπαλά
κι ἡ Παναγιά μαζί σου».*

Κανένας τοῦ κόσμου θησαυρός δέν μπορεῖ νά συγκριθεῖ μέ τῆς μάνας τίν καρδιά. «Ἡ στοργή της μεγάλη κι ἀπέραντη ὅσο κι ἡ πλάστη», τραγουδάει ὁ Βερίτης. Ἡ θυσία τῆς κάθε ἀληθινῆς μάνας, δέν ἔχει ὅρια. “Οσο πάλι τρομερό καί μακάριο εἶναι τό θέαμα τοῦ δολοφονημένου -καί συχνά, τεμαχισμένου- παιδιοῦ, ἄλλο τόσο, θεῖο καί μοσχομύριστο λουλούδι, ἀνθίζει, μέ τή γέννησην τοῦ κάθε παιδιοῦ.

Τίς ἐφιαλτικές τύψεις τῆς ἐκτρωσης κάθε γυναικάς τίς ἐκφράζει, ἔνα ἀπό τά ἀναρίθμητα περιστατικά, πού διηγεῖται ὁ “Ἄγιος Νικόλαος Ἀχρίδος (Βελιμίροβιτς): «Ἡ Α. σάν νέα κυνηγοῦσε πολλούς ἄνδρες. Ἐλεγε πώς πίεζε καί δηλητηρίαζε τά παιδιά μέσα της γιά νά μή γεννᾶ.

„Ο ἄνδρας της τίν καταράστηκε γιά τήν ἀδιαφορία της στήν ἀρρώστια του, καί πράγματι ἀρρώστησε καί γέμισε πληνές ἀπό τή μέση μέχρι τίς πατοῦσες. Χτυποῦσε τά χέρια της καί φώναζε: (σάν τή δαιμονισμένη): «Φύγετε! Πηγαίνετε! Μά διώξτε αὐτά τά παιδιά ἀπό μένα!»

- Τί παιδιά; ρωτοῦσαν οἱ γύρω της. Δέν βλέπουμε κανένα παιδί! „Αλλά ἐκείνη ἀσταμάτητα φώναζε: Διώξτε τα! Πῶς δέν τά βλέπετε; Νάτα γύρω μου καί σέρνονται... ἀνεβαίνουν πάνω μου!...»

„Ἡταν ἐκείνα τά παιδιά, πού ἐκείνη μέσα της πίεζε καί δολητρίαζε», σπουμειώνει ὁ Ἀγιος συγγραφέας. «„Ολοι ἀνατρίκιασαν στό ἄκουσμα τοῦ περιστατικοῦ».

„Ἡ Ὁρθόδοξη Ἑκκλησία ἔχει καταδικάσει τήν ἀποφυγή τῆς τεκνογονίας καί τίς ἐκτρώσεις, μέ ἀλλεπάλληλες Συνοδικές Ἐγκυκλίους, ἀπ’ τίς ὅποιες ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον ἔχουν, αὐτή τῆς Ἱεραρχίας τοῦ 1937 καί αὐτή τοῦ 1968.

„Ἄς μή ξεχνᾶμε τούς τρεῖς βασικούς σκοπούς τοῦ γάμου: Τήν ἀγάπη τῶν συζύγων, τήν τεκνογονία, καί τή χριστιανική ἀγωγή τῶν παιδιῶν.

ΜΙΧΑΗΛ Ε. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
Θεολόγος

Π. Μ. Σωτήρχου

ΤΑ «ΟΥΑΙ» ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΗ ΣΗΜΕΡΑ

Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι τοῦ καιροῦ μας

απυγοροῦν διάφοροι τίν Παλαιά Διαθήκη καὶ λένε πώς δέν χρειάζεται. Λένε διάφορα λανθασμένα, πού δέν μᾶς βρίσκουν σύμφωνους. Δέν θά ἀπαντήσουμε σ' αὐτούς τούς δῆθεν ἐκσυγχρονιστές, πού θέλουν νά ἀλλάξουν τίν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, μέ δόηγό τίν λογική τους, λέξ καὶ ἡ ἀλήθεια της δέν εἶναι διαχρονική καὶ πάντοτε ἐπίκαιρη καὶ σωτήρια. Καὶ ἔφτασαν αὐτοί οἱ ἐκσυγχρονιστές νά μιλοῦν γιά... μεταπατερική θεολογία καὶ ἄλλα παρόμοια. Ἐμεῖς ξεχωρίζουμε τίν θέστ μας ἀπό αὐτούς, διότι καὶ ἡ Π. Διαθήκη στό μέγα μέρος της μιλᾶ καὶ ἀποκαλύπτει τίν ἔλευσην τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ γιά τίν σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Κι ἀκόμα ὡς λόγος Θεοῦ εἶναι πάντοτε διαχρονικός καὶ ἐπίκαιρος καὶ μάλιστα σήμερα, πού ὁ κόσμος ὅλος περνᾶ τίν ἄρρωστια μᾶς μεγάλης καὶ γενικῆς κρίσης.

Οι σκέψεις αὐτές γεννήθηκαν σήμερα τό πρωΐ, ὅταν ἀνοιξα ἔνα βιβλίο τῆς Π. Διαθήκης, μέ τίς προφητείες τοῦ μεγάλου Προφήτη Ἡσαΐα καὶ διάβασα μιά φράση τοῦ πέμπτου κεφαλαίου, πού ἀναφέρει:

- «Οὐαί οἱ λέγοντες τό πονηρόν καλόν καὶ τό καλόν πονηρόν, οἱ πιθέντες τό σκότος φῶς καὶ τό φῶς σκότος, οἱ πιθέντες τό πικρόν γλυκύ καὶ τό γλυκύ πικρόν» (Ἡσαΐα ε' 20). Δηλαδή, ἀλοίμονον σέ αὐτούς, πού ὀνομάζουν τό πονηρόν ὡς καλόν καὶ τό καλόν τό ὀνομάζουν πονηρόν, ἀλοίμονον σέ αὐτούς, πού θέτουν τό σκοτάδι ὡς φῶς καὶ τό φῶς ὡς σκοτάδι, ἀλοίμονον σέ αὐτούς, πού προσφέρουν τό πικρόν στήν θέση τοῦ γλυκοῦ καὶ τό γλυκό στήν θέση τοῦ πικροῦ.

Κάναμε τίν μετάφραση τοῦ προφητικοῦ αὐτοῦ ἀποσπάσματος, μολονότι εἶναι πολύ σαφές καὶ κατανοητό τό περιεχόμενό του καὶ φωτίζει ἄμεσα τίν σημερινή πραγματικότητα. Διότι ἀσφαλῶς καταγγέλλει αὐτούς πού ἀνατρέπουν τίν ἀλήθεια τῶν πραγμάτων καὶ λένε τό μαῦρο ἄσπρο καὶ τό ἄσπρο μαῦρο, κατά τίν ἔκφραση τοῦ λαοῦ μας. Προσπαθοῦν νά πείσουν ὅτι κάνουν τό καλό καὶ τό συμφέρον γιά τίν πατρίδα, ἐνῶ κάνουν τό ἀκριβῶς ἀντίθετον. Καί μάλιστα ὁ Προφήτης χρησιμοποιεῖ τίν λέξη «πονηρόν», πού εἶναι ἡ πνοή καὶ ἡ λογική τῶν δαιμόνων. Δηλαδή, τό κρυφόν κακόν εἶναι κειρότερον, εἶναι τό κρυφόν κακόν τῆς πονηρίας, πού εἶναι δόλιον καὶ ύποκριτικόν καὶ ἄτιμον, διότι δέν πολεμᾶ τίμια καὶ φανερά, ἀλλά κρυφά καὶ πολύ ὕπουλα. Γ' αὐτό καὶ ὁ Χριστός πολεμοῦσε τόσον πολύ καὶ ἔλεγε τά φοβερά «ούαί» στούς Φαρι-

σαίους καὶ τούς Γραμματεῖς, πού ἀφθονοῦν καὶ στίς ἡμέρες μας, σέ ὅλους τούς τομεῖς. Ἐτοι φαίνεται ὅτι ὁ λόγος καὶ τῆς Π. Διαθήκης εἶναι διαχρονικός καὶ πάντοτε ἐπίκαιρος καὶ προπαντός τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ἐνα μικρόν παράδειγμα θά ἀναφέρουμε γιά τούς σύγχρονους Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους ὑποκριτές, πού ἀντιστοιχοῦν σέ εὐρύτερη θεώρηση, στούς λαϊκούς καὶ πνευματικούς ἡγέτες τοῦ τόπου μας. Δέν θά μιλήσουμε γιά γεγονότα (κλεψιές, ψευτιές, προπαγάνδες κλπ.), πού ὅλοι τά βλέπουμε καὶ τά ἀκοῦμε καθημερινά γύρω μας, ἀλλά στίν ἀλλαγή μόνον μερικῶν τίτλων καὶ ὄνομάτων, χωρίς οὐσιαστικόν λόγον, ἀλλά μόνον ἀπό κίνητρα πονηρά.

Πρῶτον παράδειγμα, ἥ ἀλλαγή τίτλου στό Ὅηπουργεῖον «Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων», πού τό ὀνόμασαν οἱ ἐκσυγχρονιστές «Ὕπουργεῖον Παιδείας, διά βίου ἐκμάθησης καὶ Θρησκευμάτων». Γιατί; Διότι θέλησαν ἥ Παιδεία μας νά μήν εἶναι πλέον ἔθνική, ἀλλά πολυεθνική. Γί' αὐτό καὶ μαζεύτηκαν, προωθούμενοι ἀπό ἄλλους ξένους μποχανισμούς, οἱ λαθρομετανάστες ἀπό τίς πιό μακρινές περιοχές καὶ μάλιστα μουσουλμάνοι στό θρόσκευμα. Τήν διά βίου ἐκμάθηση θά μποροῦσαν νά τίν κάνουν καὶ χωρίς ἀλλαγήν τῆς ὄνομασίας τοῦ Ὅηπουργείου. Σκοπός τους πονηρός ἦταν νά φύγη ὁ προσδιορισμός τῆς Παιδείας ώς Ἐθνικῆς. Καί ἦδη ἔχουν διαλύσει τήν Παιδείαν μας καὶ ἐτοιμάζουν τό λεγόμενον «νέον σχολείον», μέ τήν ἀλλαγήν καὶ τελικήν ἔξαφάνιση τῶν βασικῶν μαθημάτων τῆς γλώσσας, τῆς ἴστορίας καὶ τῶν θρησκευτικῶν. Τά παιδιά μας θά μαθαίνουν ἄλλες γλώσσες, ἄλλες ἴστορίες, ἄλλα θρησκεύματα.

Δεύτερον παράδειγμα, ἥ κατάργηση τοῦ Ὅηπουργείου Μακεδονίας καὶ Θράκης, ὅταν οἱ ἐχθρικοί γείτονές μας, Σκοπιανοί καὶ Τούρκοι, μᾶς πολεμοῦν λυσσωδῶς καὶ ἔχουν κάνει στόχο τους τήν διάλυση καὶ ἀλλοτρίωση τῆς Βορείου Ἑλλάδος. Δέν θά ἀναφερθοῦμε καὶ σέ ἄλλα παρόμοια παραδείγματα, ὅπως τῆς Νησιωτικῆς Ἑλλάδος κλπ., πού ἔχουν ώς κυρίαρχη στρατηγική οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πού μᾶς κυβερνοῦν καὶ θά κριθοῦν κάποτε αὔστηρά. Θέλουμε ὅμως νά σταθοῦμε λίγο καὶ στήν συνέχεια τοῦ προφητικού λόγου, πού μιλᾶ γιά τό φῶς καὶ τό σκοτάδι, πού τό μεταβάλλουν κατά τά συμφέροντά τους καὶ οἱ κοσμικοί καὶ οἱ θρησκευτικοί μας ἄρχοντες.

Μιλοῦν συνήθως γιά ἐκσυγχρονισμόν, ἀλλά τί νά ἐκσυγχρονίσουν; Τόν τρόπον, πού ἀναπνέουμε καὶ βλέπουμε καὶ ἀκοῦμε; Αὐτά δέν μποροῦν νά ἀλλάξουν. Οἱ ἀνθρώποι ἀπό καταβολῆς κόσμου ἀνασαίνουν μέ τά ρουθούνια τους. Τί νά ἀλλάξουν λοιπόν; Μήπως θέλουν νά ἀλλάξουμε τήν ψυχή μας ἥ νά περπατοῦμε στά τέσσερα; Γί' αὐτό καὶ ἔχουν κάνει στόχο τους τά μικρά παιδιά καὶ γενικῶς τήν νεολαία; Προσπαθοῦν νά μάθουν στά μικρά παιδιά τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου νά μάθουν μιά ξένη γλώσσα (καὶ μάλιστα τά ἀγγλικά) καὶ ὅχι μόνον τήν μητρική τους γλώσσα. Θέλουν νά μάθουν τά μικρά παιδιά μας... Μᾶλλον δέν τά

ἀφίνουν νά μάθουν. Γιατί ἂν μάθουν τά παιδιά μας καί μπορέσουν νά κρίνουν, τότε ἀλοίμονον στούς Γραμματεῖς καί Φαρισαίους, πού μᾶς κυβερνοῦν. «Θά τους πάρουν μέ τίς πέτρες», ὅπως εἶπε κάποιος μεγαλόσχημος πολιτικός. «Ολοι τους θά δώσουν λόγον, γιά ὅσα ψέματα λένε (Ματθ. ۱ۮ' 36) καί γιά ὅσες ἀμέτρητες κλεψιές κάνουν...»

Ἄλλα καί οἱ θρησκευτικοί μας ταγοί, τῆς Διοικούστης Ἐκκλησίας ὅλων τῶν τελευταίων ἐτῶν, δέν εἶναι ἀνεύθυνοι, γιατί δέν μιλούν, ἔκτος κάποιων ἔξαιρέσεων. Ἐτσι, ἀφοῦ δέχτηκαν τίν ἀπαγόρευστο νά ὀνομάζονται Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί στίς ταυτόπτες τους, μέ ἐλεύθερη δική τους θέληση, δεχθήκαμε καί ἄλλα πολλά πλήγματα στόν θεσμό τοῦ γάμου καί σέ ἄλλους τομεῖς, καί τώρα φτάσαμε στό σημεῖο τῆς ἀφαιρέσεως τῶν Ἱερῶν συμβόλων, στήν καθιέρωση τῆς «Κάρτας τοῦ Πολίτη» καί στούς παντελονάδες κληρικούς, διότι τό Ἱερό σύμβολο τοῦ ράσου, πού φανερώνει παλληκαριά καί αὐτοθυσία, ἐνοχλεῖ καί ἐμποδίζει πολύ τούς δαίμονες καί τούς δαιμονισμένους...

Θέλουμε κι ἄλλα παραδείγματα, γιά τό πικρόν, πού τό παρουσιάζουν ὡς γλυκύ; Ἡς δοῦμε τίν σημερινή γενική κρίση τῆς πατρίδος μας καί μάλιστα στόν οἰκονομικό τομέα, πού δέν εἶναι μόνον οἰκονομική, ἄλλα πολύπλευρα καί προεχόντως ἡθική καί πνευματική. Δέν πλήττει μόνον τούς διαφόρους κλάδους τῶν ἐργαζομένων, πού τούς ἀντιπαραθέτουν καί δημιουργούν χωρισμούς καί ἀντιπαλότητες, οὔτε καί τό τέρας τῆς ἀνεργίας καί τήν πληθυσμιακή ἀνατροπή μέ τούς λαθρομετανάστες καί τήν ἀντίθετη ὑπογεννητικότητα. Καί λέμε ἀντίθετη τήν ὑπογεννητικότητα, διότι, ἐνῶ ὁ Θεός εὐλογεῖ τήν γέννηση παιδιῶν, ἐμεῖς τά σκοτώνουμε σέ ἐμβριακή κατάσταση μέ τίς ἐκτρώσεις, ὅταν δέν εἶναι σέ θέση νά αὐτοπροστατευθοῦν...

Δέν εἶναι ὅμως μόνον αὐτά τά δεδομένα τῆς γενικῆς σημερινῆς κρίσεως, πού φαίνεται ὅτι θά μακροχρονίστη, ἂν δέν ἀντιμετωπισθῇ στήν ρίζα της καί στά αἴτιά της καί δέν μᾶς φωτίσῃ ὁ Θεός νά καταλάβουμε τήν ἀλήθεια τοῦ φαινομένου, γιά νά μήν ὑπάρξουν λανθασμένες ἀντιδράσεις. Γιατί ὅποιες ἀστοχες ἐνέργειες γίνουν, ἔξω ἀπό τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, θά μᾶς ὀδηγήσουν στά ἀντίθετα ἀποτελέσματα, στά χειρότερα...

Ἐμεῖς ξεκινήσαμε ἀπό ἔναν προφητικόν λόγον τῆς Π. Διαθήκης, γιά νά δείξουμε πόσον διαχρονικός καί πόσον εἶναι ἐπίκαιρος πάντοτε ὁ λόγος τῆς Ἡγίας Γραφῆς καί εἶδαμε νά περιγράφη μέ δραματικήν ἀκρίβεια τήν σημερινή κρίση, πού ζοῦμε δυστυχῶς καί ἔχουμε ὡς ἐξουσιαστική ἀρχή Γραμματεῖς καί Φαρισαίους πάστος μορφῆς, οἵ ὅποιοι δέν ἔχουν φόβον Θεοῦ καί δέν ντρέπονται τούς ἀνθρώπους καί δέν τούς λυποῦνται, πού ὑποφέρουν, διότι, ἀντί γιά μυαλό καί καρδιά, ἔχουν μόνον τοέπεις καί αὐτές δέν γεμίζουν ποτέ ἀρκετά...

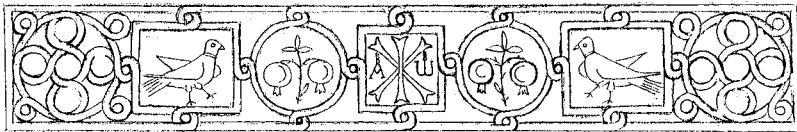
- «Ούαί οί λέγοντες τό πονηρόν καλόν καί τό καλόν πονηρόν...».

Ἡς προσέξουμε, λοιπόν, μή πέσουμε κι ἐμεῖς στήν ἴδια δαιμονική παγίδα καί ἀντί γιά μυαλό καί καρδιά, καταντήσουμε μονάχα τοέπεις.

Ἄς ζητήσουμε, προεχόντως τίν βούθεια, γιατί πολύ ἔχουμε ξεστρατήσει καί χωρίς αὐτίν τίν βούθειαν, θά φθάσουμε στό σταυροδρόμι, ὅπου μίλησε «ἡ ὄνος τοῦ προφήτη Βαλαάμ» καί τοῦ εἶπε ὅτι λάθος δρόμοι ἀκολουθεῖ. Ἄς διαβάζουμε καθημερινῶς τίν Ἀγία Γραφή, τῆς ὁποίας ὁ λόγος εἶναι λόγος Θεοῦ, διαχρονικός καί πάντοτε ἐπίκαιρος.

Π. Μ. ΣΩΤΗΡΧΟΣ
Δημοσιογράφος, Συγγραφέας

**Κλάους Κέννεθ
ΠΩΣ ΜΕ ΤΥΛΙΞΕ ΤΟ ΤΣΟΥΝΑΜΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ**

*P. Στή zωή σας ἀποστραφήκατε τόν Χριστιανισμό καὶ ἀσπασθήκατε ἀνατολικές θρησκείες καὶ τόν ἀποκρυφισμό.
Ομως ἐγκαταλείψατε τελικά καὶ αὐτούς τούς χώρους. Ποῦ βρίσκεται τελικά ἡ ἀλήθεια;*

ΑΠ. Θά μιλοῦσα στούς ἀνθρώπους γιά τίν ἀλήθεια. Τίν ἀλήθεια γιά τόν Ἰνδουϊσμό, τίν ἀλήθεια γιά τόν Ζωραστρισμό. Θά τούς ἔλεγα πιθανόν ὅτι δέν γνωρίζετε πραγματικά τί εἶναι ἡ Ὀρθοδοξία. Γιατί ἂν τί γνωρίζατε δέν θά τίν ἀφήνατε. Γιατί ἂν κανείς ἔχει ἔνα θησαυρό, τότε γιά ποιό λόγο νά φάξει γιά ἔνα φθηνό μέταλλο; Ἀν κανείς ψάχνει γιά εύτυχία καὶ ἡ Ὀρθοδοξία ἔρχεται καὶ σοῦ δίνει τίν τέλεια εύτυχία, τότε δέν θά ὑπάρχει λόγος νά πᾶς κάπου ἀλλού γιά νά φάξεις γιά πιό φθηνή εύτυχία. Αὐτό σημαίνει ὅτι θά προσπαθοῦσα νά τούς ἀποκαλύψω τίν ἀλήθεια, ὅχι ὅμως ὅπως αὐτή ἐκφράζεται μέ ἔνα θεωρητικό τρόπο, ἀλλά μέσα ἀπό τίς ἐμπειρίες τῆς zωῆς πού εἶχα καὶ στίς δύο φάσεις τῆς zωῆς μου. Στόν ἀποκρυφισμό δηλαδή μέ ὅλους τούς κινδύνους στούς ὅποιους εἶναι ἐκτεθειμένη ἡ ψυχή σου, ἐκτεθειμένη στά πνεύματα πού σοῦ δίνουν ψεύτικη zωή, ἔνα εἶδος ὑποκατάστατου δηλαδή. Προφανῶς ἐπειδή κάποιους ἀνθρώπους δέν τούς īκανοποιεῖ ἡ Ὀρθοδοξία, γι' αὐτό καὶ φάννονται ἀλλοῦ. Γιατί ὅμως εἶναι ἀπογοητευμένοι μέ τίν Ὀρθοδοξία; Πιθανόν, ἐπειδή ἔχουν ἀπογοητευτεῖ ἀπό κάποιους ὁρθόδοξους ἀνθρώπους, εἴτε ἀπό κάποιο σύστημα καὶ δέν προσπάθησαν νά ἀνακαλύψουν τί κρύβεται πίσω ἀπό τίς κουρτίνες. Τό πνευματικό βάθος δηλαδή τῶν Πατέρων μας καὶ τῆς σοφίας πού κρύβει αὐτή ἡ ἀγάπη πού βίωσαν.

EP. Τί ᾔταν ἐκεῖνο γιά τό ὄποιο φάκνατε στό πέρασμά σας αὐτό;

ΑΠ. Αὐτό πού ἔψαχναν ᾔταν ἡ ἀγάπη. Στίς ἄλλες θρησκείες δέν βρῆται ἡ ἀγάπη. Στό Ἰσλάμ συνάντησα τόν νομικισμό, δηλαδή τίν ἐπιβολή τοῦ νόμου. Στόν Ἰνδουϊσμό συνάντησα ἔνα εἶδος σοφίας, ἀλλά πού στό τέλος ὅμως μέ 33000 θεούς πού πρέπει νά πιστεύω, μπερδεύτηκα. Οἱ θρησκείες αὐτές εἶναι ἀνθρώπινα ἐπινοήματα, δέν μποροῦν νά σοῦ δώσουν ἡγάπη. Σοῦ προσφέρουν ἀπλά ὥραῖς φιλοσοφίες, κάπι πού

---

* Η συνέντευξη δόθηκε στό Χριστάκη Εύσταθίου καὶ δημοσιεύθηκε στό Φιλελεύθερο (Δευτέρα 30/5/2011, σελ. 20).

ἴσως μοιάζει μέ τόν Χριστιανισμό, ὅμως ὁ βασικός θεός τοῦ Ἰνδουϊσμοῦ ὁ Κρίσνα, ἀναφέρει πώς «ἔγώ ἦλθα γιά νά καταστρέψω τούς ἄμαρτωλούς». Καί ἐπειδή ἐνιαθα καὶ ἄμαρτωλός καὶ κατεστραμμένος ἀπό τίν παιδική μου ἡλικία, θά ἔλεγα πώς ὁ Ἰνδουϊσμός δέν μοῦ προσέφερε τίν ἀγάπη πού ἔψαχνα. Γι' αὐτό τό λόγο καὶ μπῆκα σέ ἓνα βουδιστικό μοναστήρι. Πρέπει νά ἀναφέρω ἐδῶ πώς συνάντησα ἓνα εἶδος ἀνώτερης φιλοσοφίας. Καί ξέρετε, δέν εἶναι μία ἀνοποία ο βουδισμός, εἶναι κάτι πού προσφέρεται περισσότερο γιά τούς διανοούμενους, δέν εἶναι γιά ἀπλούς ἀνθρώπους. Ἀλλά καὶ πάλι στό μοναστήρι ἔπρεπε νά ὑποταχθοῦμε σέ 2200 νόμους, χωρίς ἀγάπη. Κυριαρχοῦσε ἓνα εἶδος ἐγωκεντρισμοῦ. Νομίζω ὅμως πώς ἥ ἀγάπη ἔχει νά κάνει μέ τό «ἐσύ», ἐνῶ στό βουδισμό ὅλα ἔχουν νά κάνουν μέ τό ἔγώ, ἔγώ, ἔγώ! Εἶναι κάτι πού περιστρέφεται μόνο γύρω ἀπό τόν ἑαυτό σου. Δέν μπορεῖς νά ἐπικοινωνήσεις μέ τόν ἄλλο χωρίς ἀγάπη. Ἐξουμε τόν Τριαδικό Θεό καὶ ἥ ἀγάπη ρέει ἀπό τό ἓνα πρόσωπο στό ἄλλο.

‘Ο Ἀλλάχ ἀπό τίν ἄλλην εἶναι μόνος του. Στόν βουδισμό ἐπίσης, ἥ ἀγάπη ἀπουσιάζει παντελῶς.

‘Αποσύρεσαι ἀπό τόν κόσμο γιά νά συγκεντρωθεῖς στόν ἑαυτό σου καὶ νά ἀφεθεῖς στόν νιρβάνα σου, δηλαδή στό μπδενισμό. Ἐτσι οὔτε αὐτό μποροῦσε νά μέ ἱκανοποιήσει. ‘Ο Θεός λοιπόν πού γνώριζε πώς ψάχνω γιά τίν πραγματική ἀγάπη καὶ τίν ἀλήθεια, ὅδηγος τά βήματά μου στόν ἀληθινή πίστη. ‘Ο ρωμαιοκαθολικισμός καὶ ὁ προτεσταντισμός κινοῦνται πολύ ἐπιφανειακά. Ἐχουν καὶ οἱ δύο ἀσφαλῶς τίν ἴδια ‘Ἄγια Γραφή, τούς λείπει ὅμως ἥ ἐμπειρία. ‘Οταν γνώρισα τόν γέροντα Σωφρόνιο τοῦ Ἐσσεξ, σύντομα ἀντιλήφθηκα πώς ὁ ἴδιος ἦταν μία «ζωντανή Βίβλος». Κοντά του ταυτόχρονα εἶχα τίν ἐμπειρία τῆς ζωῆς καὶ αὐτό μέ ἄγγιξε τόσο βαθιά.

EP. Βασική αἰτία γιά τή μεταστροφή σας λοιπόν στόν Ὁρθοδοξίαν ἦταν ὁ γέροντας Σωφρόνιος τοῦ Ἐσσεξ. Τί εἶδους ἀνθρωπος ἦταν;

ΑΠ. Ἡταν ἥ ἐνσάρκωση τῆς ἀγάπης. Κάτι ἀπίθανο. ‘Ακτινοβολοῦσε τίν ἀγάπη γύρω του. Ἐσύ ἀμέσως ἐνιαθεῖς αὐτή τή ζέστη της. ‘Οταν μέ εἶδε γιά πρώτη φορά καὶ ἀνοίξει τά χέρια του, ἦταν σάν νά μέ τύλιγε ἓνα τουνάμι ἀγάπης. Αὐτή τίν ἀγάπη τίν νιώθω σήμερα ἀκόμα μέσα μου. Γιατί ἐπρόκειτο γιά μία αὐθεντική ἀγάπη. Βλέπετε, εἶναι αὐτό πού ψάχνουν οἱ νέοι σήμερα, καὶ σέ κάθε ἐρωτικό τραγούδι πού ἀκοῦνε, τίς περισσότερες φορές μιλᾶ γιά τίν αἰώνια ἀγάπη. ‘Η ἀγάπη αὐτή ὅμως, σύντομα καταφρέει ἐπειδή εἶναι ἀνθρώπινη. ‘Η ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ὅμως παραμένει γιατί ἔχει αἰώνια προοπτική. Τό ἴδιο ἦταν καὶ ἥ ἀγάπη τοῦ γέροντος Σωφρονίου. ‘Οταν ἀκόμα πηγάδινω σήμερα καὶ τόν συναντῶ κάτω στόν κρύπτη τοῦ Μοναστηρίου ὃπου βρίσκεται ὁ τάφος του, νιώθω τίν ἀγκαλιά του νά μέ τύλιγει μ' αὐτή τήν ἀγάπη. ‘Οταν βρίσκομαι σέ όποιοιδήποτε μέρος τοῦ πλανήτη καὶ μιλάω γι' αὐτόν, νιώθω ὅτι πάντοτε εἶναι μαζί μου. Τό ἓνα σημεῖο ἦταν αὐτό. Τό δεύτερο εἶναι ὅτι εἶχε

χιοῦμορ. Ἡταν διασκεδαστικός. Καί αὐτό μοῦ ἄρεσε πολύ. Ξέρετε, ὑπάρχουν πολλοί θρῆσκοι ἄνθρωποι δχι μόνο ὄρθόδοξοι ἀλλά καὶ ἀπό ἄλλες θρησκείες, οἱ ὅποιοι εἶναι πολύ αὐστηροί, πού τρέμει κανείς ὅταν τούς ἀντικρύζει. Ὁ γέροντας Σωφρόνιος ὅμως ἦταν πολύ ταπεινός, κατέβηκε στό δικό μου ἐπίπεδο. Χαμῆλωσε, ὅπως χαμῆλωσε καί ὁ Χριστός στό δικό μας γήινο ἐπίπεδο. Βλέπετε, αὐτό εἶναι τό μυστήριο τῆς ἀγάπης, πού δυστυχῶς λείπει σέ ἀρκετούς χριστιανούς, ἀκόμα καί κληρικούς.

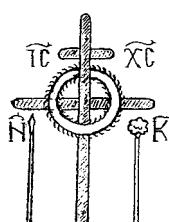
EP. Κάποιοι ἵσως θά μποροῦσαν νά ἰσχυριστοῦν ὅτι καί ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι ἴδια μέ τίς ἄλλες θρησκείες.

ΑΠ. Ὁ Χριστός εἴπε στούς μαθητές του «ἐλᾶτε νά δεῖτε», δέν τούς δίδαξε μόνο. Ἐτσι λοιπόν θά ἔλεγα κι ἐγώ σ' αὐτούς τούς ἄνθρωπους «πηγαίνετε νά δεῖτε ἀπό μόνοι σας». Ἀλλά θά τούς ἔλεγα ἐπίσης: «βάλτε τόν Χριστό στίν καρδιά σας, ἀλλά σᾶς παρακαλῶ, μήν κρίνετε τούς ἄνθρωπους», γιατί καὶ ἐγώ ὁ Ἰδιος, αὐτός πού δίνει τώρα αὐτή τή συνέντευξη, εἶναι ἔνας κακός χριστιανός, γι' αὐτό καὶ μήν μέ ἐκλαμβάνετε ὡς ἔνα καλό παράδειγμα πρός μίμηση. Καλύτερα νά πάρετε τούς Πατέρες, τόν Χριστό σάν ύπόδειγμα. Πάρτε ὡς παράδειγμα τούς Ἀγίους. Ὅπάρχουν καί σήμερα Ἅγιοι.

EP. Γνωρίζουμε ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία στηρίζεται στήν Ἀνάσταση. Τί σημαίνει γιά σᾶς;

ΑΠ. Ἡ Ἀνάσταση εἶναι ἀσφαλῶς τό πιό σημαντικό γεγονός στήν ζωή μου. Κάποτε φώναζα στόν Βούδα καί δέν ἀποκρινόταν, φώναζα στούς Ἰνδουιστές θεούς, στόν Κομφούκιο, στόν Ἀλλάχ, κανείς ὅμως δέν μοῦ ἀπαντοῦσε. Ὁ Χριστός ὅμως, ἦταν αὐτός πού μποροῦσε νά νικήσει τό θάνατο. Ὁταν λέω «Χριστός Ἀνέστη», γιά μένα αὐτό ἔχει τόσο βαθύ νόμα. Δέν εἶναι δηλαδή μία φράση πού πρέπει ἀπλά νά προφέρω ἐπειδή εἶναι Πάσχα. Εἶναι πολύ σημαντικό νά ἐννοοῦμε πραγματικά αὐτό πού λέμε ἐπειδή εἶμαστε ἐνωμένοι μαζί Του. Μέ τόν ἀναστημένο Χριστό ὁ ἄνθρωπος γεμίζει ἀπό ἀγάπη, γεμίζει ἀπό ζωή, σέ ἀντίθεση μέ ἄλλες καταστάσεις, ὅπου ὁ ἄνθρωπος διαλύεται καί καταλήγει στό μηδενισμό.

ΚΛΑΟΥΣ KENNEΘ

Δομέτιου Μοναχοῦ
Ο ΑΓΙΟΓΡΑΦΟΣ ΤΖΩΡΤΖΗΣ Ο ΚΡΗΣ

ἀείμνηστος Φώτης Κόντογλου ἀναφέρει στό βιβλίο του ὡς «Ἐκφρασις»: «Τζώρτζης ὁ Κρής, ἄριστος ἀγιογράφος, ὁρθοδοξότατος, μέ κονδύλι κατανυκτικόν καὶ μυστικόν πνοήν, αὐτορός εἰς τίν τέχνην του. Ἐζωγράφησε τό καθολικόν τῆς Μονῆς τοῦ Ἀγίου Διονυσίου ἐν ἔτει 1547 τῆς καινούργιας ἐκκλησίας πού κατασκευάστηκε καὶ διακοσμήθηκε μέ εὖοδα τοῦ πρύγκπτα τῆς Μολδοβλαχίας Πέτρου Ράρες. Ἡ καταγωγή καὶ κυρίως ὁ τόπος διαμονῆς τοῦ Τζώρτζη ἐξάγεται ἀπό ἓνα κώδικα τῆς Μονῆς τοῦ Δούσικου, ὁ ὅποιος περιέχει ὄνόματα γιά τίν Ἀγίαν Πρόθεσιν. Τά ὄνόματα εἶναι καταχωρημένα κατά πόλεις ἢ κάστρα. Στό κάστρο «Κωνσταντινούπολις», διακρίνονται οἱ ἐξῆς λέξεις: «Τοῦ Τζώρτζη τοῦ στορίσαντος τίν Ἐκκλησίαν».

Ἡ πληροφορία αὐτή μᾶς ἐπιτρέπει νά γνωρίσουμε ἓνα ἀξιόλογο ζωγράφο τῶν μέσων τοῦ 16ου αἰώνος, πού κατά τούς εἰδικούς πρέπει νά ἀγιογράφησε τά ἀκόλουθα καθολικά μοναστηριῶν: 1546 - 47 Ἱερᾶς Μονῆς Διονυσίου (Ἀγίου Ὁρος), 1552 Μεγάλου Μετεώρου, 1557 Δούσικου, 1560 Ρουσάνου.

Χαρακτηριστικό τοῦ ἀγιογράφου αὐτοῦ εἶναι ὅτι πουθενά δέν ἔγραψε τό ὄνομά του. Φτασμένος ἀγιογράφος ὁ Τζώρτζης δέν ἔβαλε πουθενά τίν ὑπογραφή του. Ἀπό αὐτό συμπεραίνουμε πόσο διακριτικός καὶ ταπεινός ἦταν. Στίν Μονή τοῦ Διονυσίου, τό ὄνομά του διατηρήθηκε σέ μιά σημείωση ὡς ὅποια βρίσκεται στό τέλος τοῦ τυπικοῦ τοῦ Μοναστηριοῦ, τό 1634, ἐνενήντα σχεδόν χρόνια μετά τίν ὀλοκλήρωση τοῦ ἔργου του. Σ' αὐτή τίν σημείωση ὑπενθυμίζεται ὅτι ὁ ἐν λόγῳ ζωγράφος εἶναι ὁ γνωστός καλλιτέχνης Τζώρτζης ἀπό τίν Κρήτη.

Ἐπίσης ἀπό τόν κώδικα στή Μονή τοῦ Δούσικου, παίρνουμε τίν πληροφορία γιά τόν τόπο διαμονῆς του, πού εἶναι ὡς Κωνσταντινούπολη. Ὅλες οἱ κιπτορικές ἐπιγραφές στά ἀνωτέρω καθολικά, ὀλοκληρώθηκαν τόν μῆνα Νοέμβριο καὶ γίνεται ὡς σκέψη ὅτι ὁ Τζώρτζης δούλευε σέ ἐξωτερικές ἐργασίες μέχρι τό τέλος τοῦ φθινοπώρου καὶ διαχείμαζε τόν ὑπόλοιπο καιρό στίν Κωνσταντινούπολη σέ κάποιο ἐργαστήριο, ὅπου πιθανόν ζωγράφιζε φορπτές εἰκόνες.

Προσεκτική μελέτη τῶν ἔργων του, δείχνει ὅτι παρουσιάζουν ὅμοιότητες σέ θέματα τεχνικῆς, σαρκωμάτων, χρωμάτων καὶ ἵδιο στύλο καὶ τεχνοτροπία. Ὁ Τζώρτζης ἀκόλουθει ἀπό κοντά τά ἵχνη τοῦ Θεοφάνη, ὁ ὅποιος ἀποτελεῖ τό μοντέλο καὶ πρότυπό του. Τό ἔργο πού πραγμα-

τοποίοις στή Διονυσίου, βασίζεται στό ἀντίστοιχο πού ζωγράφισε ὁ Θεοφάνης στή Λαύρα. Συνεχίζει ἐπομένως τήν παράδοση τοῦ διδασκάλου τῆς Κρητικῆς Σχολῆς.

Στήν τρίτη δεκαετία τοῦ 16ου -17ου αἰώνος, πολυάριθμες ἐπιτοίχιες ζωγραφίες βλέπουν τό φῶς στόν Ἀθωνα. Ἐργα Κρητῶν ἀγιογράφων ὅπως τό καθολικό τῆς Λαύρας (1535), Μολυβοκκλησιά (1536), Φιλοθέου (1540), Κουτλουμουσίου (1540), Ξενοφῶντος (1544 καί 1543), Σταυρονικήτα (1546), Διονυσίου (1547), Τράπεζα Διονυσίου (1547 - 1603), Παρεκκλήσιον Ἀγίου Γεωργίου στήν Ἀγίου Παύλου (1555), Παρεκκλήσιον Ἀγίου Νικολάου στή Λαύρα (1560), Δοχειαρίου (1568), καί Ἰβήρων (1593 - 1603).

Χρειάζεται νά τονιστεῖ ὅτι ἡ Κρητική Σχολή στόν Ἀθωνα, ἔχει σχέση μέ τήν Κωνσταντινούπολη, στήν τεχνική καί στούς χρωματισμούς, τόνιζαν ἴδιαίτερα τίς συντηρητικές τάσεις, δίδοντας ἀντίθαρο σέ μιά Ὁρθοδοξία πού εἶχε ἀποκεφαλισθεῖ μετά τήν Ἀλωση.

Τά πρόσωπα εἶναι ὡχρά, ἀσκητικά, κέρινα, τά σώματα μακρόστενα, οἱ πτυχές τῶν ρούχων στυλιζαρισμένες. Ἡ κρητική ζωγραφική ἔχει δεξθεῖ τήν ἐπίδρασην τῆς παλαιολόγειας ζωγραφικῆς, ὅπου γίνεται μιά πιστή ἔρμηνεία τῶν εὐαγγελικῶν κειμένων. Οἱ Κρητες ἀγιογράφοι ἔκαναν τό ἴδιο. Αὐτό ἀποδεικνύεται ἀπό τά σύνολα στόν Ἀθωνα, ὅπου θέλησαν νά δώσουν μιά εἰκόνα τῶν Ἱερῶν εὐαγγελικῶν κειμένων. Αὐτό εἶναι χαρακτηριστικό τῶν Κρητῶν ἀγιογράφων, ὅπως τοῦ Τζώρτζη, πού προσεγγίζουν στήν τέχνη τῆς Κωνσταντινούπολης καί τοῦ Μυστρᾶ.

Ὁ Θεοφάνης ὡς διδάσκαλος καί ὁ Τζώρτζης ὡς μαθητής δείκνουν τό μεγαλεῖο μιᾶς θρησκείας, πού δέν εἶναι πιά ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία. Μόνο αὐτοί οἱ ταπεινοί εἰκονογράφοι συνέχισαν στή ζωγραφική τους νά ἀναπλάθουν τό πνεῦμα τοῦ Θείου, σέ μιά περίοδο πού οἱ Δυτικοί τό εἶχαν κάσει καί ὁ Μωάμεθ τό ἀντιμαχόταν.

Ὁ Τζώρτζης ἀκολουθεῖ τό εἰκονογραφικό πρόγραμμα τοῦ Θεοφάνη. Σάν πιό παλιό του ἔργο, ζωγραφική στή Διονυσίου, παρουσιάζει ὄρισμένες διαφορές σέ μερικές παραστάσεις, ὅπως στή σκηνή τῆς «Γέννησης», ὅπου ἡ Παναγία παρουσιάζεται ἀνακεκλιμένη, ἐνῶ στή Θεοσαλία εἰκονίζεται γονυπετής. Στή διακόσμηση τῶν τελευταίων του ἔργων παραπτοῦνται ἐπιδράσεις ἀπό τήν Δύση. Οἱ εἰκονογραφικοί νεωτερισμοί τοῦ Θεοφάνη βρίσκονται ξανά στή Διονυσίου. Π.χ. ἡ «Βρεφοκτονία» παρουσιάζει δάνεια ἀπό μιά γκραφιούρα τοῦ Ρεϊμόντη, ἐπίσης ὁ «Μυστικός Δεῖπνος» στή Λαύρα, «Εἰς Ἐμμαούς κλῶν τόν ἄρτον» παρουσιάζει στοιχεία τά ὅποια ἔχουν ληφθεῖ ἀπό Ἰταλούς χαράκτες. Οἱ μορφές τῶν ὑπηρετριῶν πού ἔχουν περίεργα καπέλλα προέρχονται ἀπό ἔνα πίνακα τοῦ Μπελίνι.

Ωστόσο μερικές φορές ὁ Τζώρτζης ἀνανεώνει τήν τεχνική, πολλαπλασιάζει τά ἀφηγηματικά καί δραματικά στοιχεῖα, ὅπως τό πλῆθος τῶν παιδιῶν πού βρίσκονται στή «Βαΐφόρο» ἃν καί πιστός μαθητής τοῦ Θε-

οφάνη, δέν παρέλειψε νά δώσει μιά προσωπική σφραγίδα σ' αύτό που πραγματοποίησε ό διδάσκαλός του. Ἡ αὐτηρότης τοῦ χρωστήρα τοῦ Θεοφάνη δέν βρίσκεται στή Διονυσίου, ώστόσο ό Τζώρτζης τόνισε ίδιαίτερα τίν ἀσκητικότητα καί τίς τυπικές μορφές που συναντούμε στό Θεοφάνη καί δείχνει ἀπαράμιλλες ίκανότητες, γιατί μᾶς ἔχει δώσει πρόσωπα που τά δυναμώνει μιά ἐντυπωσιακή δραματική κίνηση.

Αύτή ἡ χάρη τῆς δραματικῆς κίνησης βρίσκεται στή ποιητική σύνθεση που ἀποκαλεῖται «Τά ἑπτά βήματα τῆς Θεοτόκου». Μποροῦμε ἐδῶ νά θαυμάσουμε τίν προσεκτική καί μητρική ἐνασχόληση τῆς Ἁγίας Ἀννης, τίν ἐκφραστική κίνηση τῆς Θεοτόκου καί τίν χαριτωμένη ἀντιμετώπιση τῆς ὑπηρέτριας.

Ο Τζώρτζης ώστόσο, δέν δέχθηκε ἐπιδράσεις μόνο ἀπό τόν Θεοφάνη καί τίν κρητική τέχνη στό ἔργο του. Ὅπως ἀποδεικνύει ἡ σύγχρονη ἔρευνα διακρίνονται τά ἵχνη τῆς σχολῆς ἀγιογραφίας που ἄνθησε στή Μολδοβλαχία τόν 15ο - 16ο αἰώνα. Στίς λεπτομέρειες διαφόρων σκηνῶν ό Τζώρτζης ἔχει αὐτές τίς πηγές ἔμπνευσης.

Ἐτισι στή «κρίσιν τοῦ Πιλάτου» είσάγει πίσω ἀπό τό θρόνο τοῦ Πιλάτου ἔνα νέο πρόσωπο, τόν ἀγγελιαφόρο τῆς γυνναίκας του καί δύο μικρά παιδιά πίσω ἀπό τόν Χριστό, γεγονός που ἐνθυμίζει μερικές λεπτομέρειες τοῦ κύκλου τῶν Παθῶν στήν ἐκκλησία Τραγκαλέβσκι (τέλη 15ου αἰώνος).

Στή πορεία πρός τίν Σταύρωση ἔνας στρατιώτης κρατᾶ μιά τριγωνική σημαία, ἡ ὅποια φέρει τό μονόγραμμα τοῦ Πιλάτου. Στίν «ἄρνηση τοῦ Πέτρου», ό ἀπόστολος που κάθεται δίπλα στή φωτιά, δείχνει τό πόδι του, ὅπως στό Τογκάνοβο ό ὅπως στά Μολδοβλαχικά μνημεῖα τοῦ τέλους τοῦ 15ου αἰώνος.

Ἀπό τίν ἄλλη πλευρά ό Τζώρτζης δείχνει κάποιο συντηρητισμό σέ σχέση μέ τούς εἰκονογραφικούς νεωτερισμούς τοῦ Θεοφάνη καί ἄλλων ζωγράφων τῆς ἐποχῆς του καί ἐπαναλαμβάνει μέ σταθερότητα κάποιους τύπους που βρίσκονται πλησιέστερα στή βυζαντινή παράδοση. Ο συντηρητισμός τοῦ Τζώρτζη φαίνεται στό αὐτηρό στεγνό ὄφος τῶν ματιῶν στίς κατώτερες ζῶνες τοῦ καθολικοῦ τῆς Διονυσίου. Χρησιμοποιεῖ χρώματα σκοῦρα, αὐτηρά σχέδια, μέ τόν περίγυρο καλά χαραγμένο, τονίζει τίν ἀσκητική αὐτηρότητα τοῦ Θεοφάνη, χωρίς νά φτάσει τό βάθος τῆς ἔντονης πνευματικότητας ὁρισμένων μορφῶν τοῦ τελευταίου.

Ἄντιθετα, σέ ὄρισμένες συνθέσεις, ὅπως ό κύκλος τῶν Παθῶν, οἱ μεγάλες Δεσποτικές καί Θεομπτορικές παραστάσεις στά ἀνώτατα τμήματα τοῦ καθολικοῦ, ό Τζώρτζης κειρίζεται τά χρώματα σέ διάφορους καί ἔντονους τόνους, ἐλαττώνοντας τίν αὐτηρότητα τῶν μορφῶν καί ἀπαλύνοντας τίς γραμμές τῶν ἐνδυμάτων. Μέ αὐτό τόν τρόπο ἐκφράζει τίν χάρη καί τίν τρυφερότητα (π.χ. «Τά ἑπτά βήματα τῆς Θεοτόκου»), καί καταφέρνει νά διαφοροποιεῖ τά πρόσωπα, τίς κινήσεις (π.χ. «προδοσία τοῦ Ἰούδα»).

Στή διακόσμηση τῆς Διονυσίου παραπροῦμε ὅτι τό φόντο τοῦ πίνακος τοῦ καθολικοῦ ἀποτελεῖται ἀπό οὐρανούς διάτρητους ἀπό ἀστέρια. Ὁ ἔξωραϊσμός αὐτός δέν ἀνήκει στόν Τζώρτζη, ἀλλά εἶναι μεταγενέστερες ἐπεμβάσεις (μέσα 17ου αἰῶνος). Τό ᾖδιο ἰσχύει καὶ γιά τά χρυσᾶ φωτοστέφανα. Ἡ αὐθεντική παράδοση τοῦ φρέσκο, ἀποφεύγει τίνι χρήστη τοῦ χρυσοῦ, χρησιμοποιεῖ μόνο τίνι ὥχρα. Τά χρυσᾶ φωτοστέφανα πού βλέπουμε σήμερα εἶναι καὶ αὐτά μεταγενέστερες ἐπεμβάσεις.

Σύγχρονοι ἐρευνητές παραπροῦν ὅτι τό ξεδίπλωμα τῶν καθαρῶν καὶ ἔντονων χρωματισμῶν τοῦ μπλέ καὶ τοῦ φωτεινοῦ φόντου, πού χαρακτηρίζει τ' ἀνώτερα τμήματα τῆς Διονυσίου θυμίζουν τά ἵταλικά φρέσκο καὶ ὅτι βρίσκονται σέ ἀντίθεση, τόσο μέ τίς μορφές πού βρίσκονται στίς κατώτερες zῶνες τοῦ καθολικοῦ, πού ἔχουν χρώματα σκοῦρα, ὅπως καὶ μέ τά χρώματα πού χρησιμοποιεῖ ὁ Θεοφάνης. Θά μποροῦσε νά παραπρήσει κανείς ὅτι πρόκειται γιά συνεργάτες τοῦ Τζώρτζη, οἱ ὄποιοι ὑπακούουν στίς γενικές ἐντολές τοῦ διδασκάλου, δείχνουν ὅμως τίνι δική τους εὐαισθησία. Ὕποθέτουμε ὅτι πρόκειται γιά zωγράφους πού ἤλθαν ἀπό τίνι Μολδοβλαχία, λόγω τῆς πριγκιπικῆς προσφορᾶς. Πιθανόν αὐτοί νά zωγράφισαν τό πορτραΐτο τοῦ Ἱωάννου Πέτρου Βοηβόδα στό καθολικό. Οἱ ᾖδιοι ἔντονοι χρωματισμοί παραπροῦνται στίς ἐπιτοίχιες zωγραφιές στή Μολδοβλαχία.

Μιά ἄλλη ἀποψη γιά τό γαλάζιο φόντο μέ τά ἀστέρια, πού συναντᾶται καὶ στή Κουτλουμουσίου στό Ἀγιον Ὄρος (1540), εἶναι ὅτι ὁ Τζώρτζης ἔφερε Μολδαβούς καὶ τά ἐzωγράφισαν.

Ο Τζώρτζης, σέ ἀντίθεση μέ τούς περισσότερους zωγράφους τῆς κρητικῆς σχολῆς, μέ τόν Θεοφάνη θεωροῦνται οἱ κατεξοχήν ἀντιρόσωποι τῆς Σχολῆς καὶ ταυτόχρονα πιστός μαθητής τοῦ διδασκάλου του.

Τελικά ὁ zωγράφος τοῦ φρέσκο τῆς Διονυσίου, ὁ ὄποιος ἀναφέραμε ἔμεινε στήν Κωνσταντινούπολη, καὶ ὅχι ἀντίθετα ἀπ' ὅ, τι πιστευόταν στήν Κρήτη, μπόρεσε νά φτιάξει μιά ὑπέροχη σύνθεση πού καὶ τώρα μαγεύει τήν ὄραση τῶν προσκυνητῶν. Μετά τό ἔργο τῆς Διονυσίου ὁ Τζώρτζης συνέχισε τό ἔργο του στή Θεσσαλία, ὅπου καὶ ἐκεῖ ἔδειξε τήν ἀπαράμιλλη δεξιοτεχνία του.

Δίκαια, λοιπόν, ὁ Φ. Κόντογλου, τόν ἀποκαλεῖ ἄριστο ἀγιογράφο, μέ κονδύλι κατανυκτικό καὶ μυστική πνοή.

ΠΗΓΕΣ:

- 1) «Πρῶτες πληροφορίες γιά ἔνα zωγράφο τοῦ 16ου αἰῶνος ἀπό τήν Κωνσταντινούπολη» Γ. Βελένη. Ἐπιστημονική ἐπετηρίς Ἀριστ. Πλανη. ὢ - 2 - 1974.
- 2) ΕΜΒΙΡΙΚΟ Α. 'L cole or tois".
- 3) «Ἐκφραστή Φώτη Κόντογλου.
- 4) «Ἡ Βυζαντινή zωγραφική μετά τήν πτώση», Μήλτος Γαρίδης, Παρίσι - Ἀθήνα, 1976.

Χριστόδουλου Βασιλειάδην
Η ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ

Πρόλογος

Hείρηνη, θά μπορούσαμε νά ποῦμε κατ' ἀρχήν, ὅτι εἶναι μιά ἄρετή του ἀνθρώπου, πού χαρίζεται ώς δωρεά ἀπό τό Θεό στόν ἀνθρωπο, ἀφοῦ ὁ ἀνθρωπος καθαρίσει τίν ψυχή καί τό σῶμα του ἀπό τά πάθη καί τίς ἀμαρτίες. Δυστυχῶς ὅμως, ὅπως λέγει καί ὁ "Ἄγιος Ἰσίδωρος Πηλούσιώτης, «τό μέν τῆς εἰρήνης ὄνομα πανταχοῦ τό δε πρᾶγμα οὐδαμοῦ»¹. Δηλαδή, ὅλοι παντοῦ καί πάντοτε μιλοῦν καί διακηρύσσουν περί τῆς εἰρήνης, ἀλλά στήν οὐσία ἥ εἰρήνη εἶναι ἀποῦσα.

Όρισμός τῆς λέξεως εἰρήνη

"Η εἰρήνη εἶναι μιά κατάσταση, πού ζεῖ ὁ ἀνθρωπος, πρός τόν Θεό, τόν ἔαυτόν του καί πρός τόν πλησίον. Στά ἐβραϊκά ἥ ἀντίστοιχη λέξη τοῦ ὄρου εἰρήνη εἶναι τό «σαλῷμ» (*shālôm*), πού ἐχρησιμοποιεῖτο ώς ὁ καθημερινός χαιρετισμός μεταξύ τῶν Ἰουδαίων. Ἔξ αὐτῆς τῆς λέξεως προέρχεται τό ὄνομα Σαλῷμη, πού σημαίνει Εἰρήνη καί Σαλῷμών, πού σημαίνει Εἰρηναῖος, εἰρηνικός.

Η εἰρήνη ἐν τῷ Παραδείσῳ τῆς τρυφῆς

Κατ' ἀρχήν, νομίζω ὅτι εἶναι σωστό νά ξεκινήσουμε τή σκέψη μας ἀπό τίν εἰρήνη, ἥ ὅποια ὑπῆρχε στόν Παράδεισο, ἐκεῖ ὅπου οἱ πρωτόπλαστοι ζοῦσαν εἰρηνικά μεταξύ τους καί σέ σχέση μέ τήν φύση καί τά zῶa². Αὐτή ἥ εἰρήνη χάθικε ἐξ αἰτίας τῆς ἀμαρτίας καί ἀνυπακοῆς τῶν πρωτοπλάστων. Οι ἀνθρωποι, τά zῶa καί γενικά ὀλόκληρη ἥ φύση ἔχασε τήν παραδείσια εἰρήνη καί ἀπό τότε μπῆκε στή zωή τοῦ ἀνθρώπου ἥ φθορά, ἥ ἀμαρτία, τό ἄγχος καί γενικά οἱ παρεπόμενες τῆς ἀμαρτίας καταστάσεις.

Αὐτή ἥ εἰρήνη εἶναι κεντρική ἔννοια στό κήρυγμα τῶν προφητῶν γιά τή σωτηρία, πού πρόκειται νά φέρει ὁ προσδοκώμενος Μεσσίας, Ἰνσιοῦς Χριστός, καθώς καί γιά τή προσδοκώμενη μεσσιανική ἐποκή, κατά τήν ὅποια θά ἀποκατασταθεῖ ἥ παραδείσια εἰρήνη, ἥ ὅποια χάθικε λόγω τῆς ἀμαρτίας τῶν πρωτοπλάστων. Ἀναφέρει σχετικά ὁ προφήτης Ἡσαΐας: «Τότε ὁ λύκος θά βόσκει μαζί μέ τό ἀρνί, καί ἥ λεοπάρδαλις θά κατοικεῖ μαζί μέ τό ἐρίφιον, τό μοσχάριον καί ὁ ταῦρος θά βόσκουν

μαζί μέ τόν λέοντα καὶ ἔνα μικρό παιδί θά όδηγεῖ αὐτά ὡς ἥμερα ἀρνία. Τό βόδι καὶ ἡ ἄρκούδα θά βόσκουν μαζί καὶ τά μικρά τους θά κάμνουν μαζί συντροφιά. Τό λιοντάρι καὶ τό βόδι θά τρώγουν μαζί ἄχερα. Μικρό παιδί θά ἀπλώνει καὶ θά θέτει χωρίς κίνδυνο τά χέρια του στήν τρύπα τοῦ δηλητηριώδους φιδιοῦ καὶ στήν φωλιά, ὅπου τά φίδια ἔχουν τά μικρά τους. Ὅλα τά ἄγρια θηρία καὶ τά δηλητηριώδη φίδια δέν θά κάμνουν σέ κανένα κακό, οὕτε θά ἔχουν τή δύναμη καὶ τή διάθεση νά σκοτώσουν κανένα στό ἄγιο μου ὄρος, διότι ὀλόκληρος ὁ κόσμος θά ἔχει πλημμυρίσει ἀπό τή θεία γνώση, ὅπως τό πολύ νερό κατακαλύπτει τίς θάλασσες»³.

Αὐτή τήν εἰρηνική κατάστασην μέ τό Θεό, τούς ἑαυτούς τους, τόν πλησίον καὶ τή φύση γενικά ζοῦσαν καὶ ζοῦν οἱ ἄγιοι, οἱ ὄποιοι εἶναι συμφιλιωμένοι μέ τή φύση. Γί' αὐτό βλέπουμε καὶ στούς βίους τους, ὅτι οἱ ἄγιοι, οἱ ὄποιοι ζοῦσαν τήν προπτωτική, παραδείσια κατάσταση, συμπεριφερόνταν στά ἄγρια zῶa σάν νά ἔταν ἥμερα.

Ἡ χρήση τῆς λέξεως «εἰρήνη» στήν Παλαιά Διαθήκη

Στήν Παλαιά Διαθήκη ἡ λέξη εἰρήνη ἐσήμαινε τήν κατάσταση τῆς σωτηρίας καὶ τῆς εὐημερίας σέ ἀντίθεση πρός κάθε εἰδος κακοῦ⁴. Στήν Παλαιά Διαθήκη ἐπίσης ὁ ὄρος χρησιμοποιεῖτο καὶ σάν καιρετισμός κατά τήν ἄφιξην ἡ ἀναχώρηση. Συγκεκριμένα κατά τήν ἄφιξη ἔλεγαν: «Ἐιρήνη σοι» (Κριτ. στ' 23) ἐν τῷ κατά τήν ἀναχώρηση: «Πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ» (Κριτ. ιη' 6).

Στήν Παλαιά Διαθήκη ἐπίσης ὁ πιστός προσδοκᾶ τήν εἰρήνην σάν δῶρο, τό ὄποιο προέρχεται μόνο ἀπό τό Θεό. Χωρίς τό Θεό δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει οὐσιαστική καὶ πραγματική εἰρήνη. Γί' αὐτό καὶ ὁ προφήτης Ἡσαΐας παρακαλεῖ τό Θεό νά τούς δῶσει εἰρήνην: «Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, εἰρήνην δός ἡμῖν, πάντα γάρ ἀπέδωκας ἡμῖν» (Ἡσ. κοτ' 12). Δηλαδή, Κύριε ὁ Θεός μας, δῶσε μας εἰρήνην, διότι ἐσύ μᾶς τά δίδεις ὅλα.

Ο προσδοκώμενος Μεσσίας στήν Παλαιά Διαθήκη φέρει τόν τίτλο «ἄρχων εἰρήνης» (Ἡσ. θ' 6). Ἐπομένως, ὁ ἀρχηγός καὶ ἔξουσιαστής τῆς πραγματικῆς εἰρήνης εἶναι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ο Μεσσίας εἶναι αὐτός πού φέρει τήν πραγματική, τέλεια καὶ αἰώνια εἰρήνην. «μεγάλην ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ὄριον» (Ἡσ. θ' 7). Ἐπομένως ἀπό τό χωρίο αὐτό συμπεραίνουμε ὅτι ἡ βασιλική ἔξουσία τοῦ Μεσσία θά ἔχει ἀπεριόριστη ἔκταση, θά ἐκτείνεται σέ ὅλη τήν οἰκουμένην καὶ στήν εἰρηνική του βασιλεία δέν θά ὑπάρχει τέλος.

Ἡ χρήση τῆς λέξεως «εἰρήνη» στήν Καινή Διαθήκη

Οι ἄγγελοι πρῶτοι ἔζύμνησαν τό νεογέννητο βρέφος στήν Βηθλεέμ, μπροστά ἀπό τούς ἔκπληκτους ποιμένες, «καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σύν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου αἰνούντων τόν Θεόν καὶ λεγόντων

δόξα ἐν ύψιστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίᾳ» (Λουκ. β' 13-14). Ξαφνικά, δηλαδή, κοντά στόν ἄγγελο, παρουσιάστηκε ἔνα πλῆθος ἀπ' τίν οὐράνια στρατιά τῶν ἄγγέλων, οἱ ὁποῖοι ὑμνοῦσαν τό Θεό καὶ ἔλεγαν: Δόξα στόν ὕψιστο Θεό καὶ εἰρήνη στή γῆ, ἀγάπη καὶ σωτηρία γιά τούς ἀνθρώπους!

Ἡ ἀποκάλυψη ἐπίστης πού βρίσκεται μέσα στήν Καινή Διαθήκη χαρακτηρίζεται σάν εὐαγγέλιο τῆς εἰρήνης. «καὶ ὑποδοσάμενοι τούς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης» (Ἐφ. στ' 15). Γιά παπούτσια στά πόδια σας, δηλαδή, βάλτε τίν ἐτοιμότητα νά διακηρύξετε τό χαρούμενο ἄγγελμα τῆς εἰρήνης.

Μόνο λοιπόν στήν κοινωνία καὶ στό σύνδεσμο μέ το Χριστό ἀποκτᾶται καὶ διατρεῖται ἡ εἰρήνη. «Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοί εἰρήνην ἔχητε» (Ἰω. 1οτ' 33). Αὐτά σᾶς τά εἶπα, λέγει ὁ Χριστός στούς δώδεκα μαθητές του καὶ διαχρονικά σέ ὅλους τούς μαθητές του, ὥστε ἐνωμένοι μαζί μου νά ἔχετε εἰρήνη. «Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τάς καρδίας ὑμῶν καὶ τά νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Φιλιπ. δ' 7)⁵. Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι ἀσύλληπτη στό ἀνθρώπινο μυαλό, θά διαφυλάει τίς καρδιές καὶ τίς σκέψεις σας κοντά στόν Ἰησοῦ Χριστό. Ἡ εἰρήνη ἐπομένως εἶναι ὁ φρουρός τῆς καρδίας μας, πού μᾶς κρατεῖ ἐνωμένους μέ τόν Κύριο μας Ἰησοῦ Χριστό.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Ἐκεις εἰρήνην; ἔκδ. Χριστιανική ἑστία, 1997⁵, σ. 28.
2. «Οσο ὁ ἄνθρωπος βιώνει τίν εἰρήνην στό πλήρωμά της, τόσο καὶ τείνει πρός τίν προπτώτην του κατάσταση, διότι ἡ εἰρήνη ἀποτελοῦσε βασικό γνώρισμα καὶ στοιχεῖο τῆς παραδεισένιας ἐκείνης των πρωτοπλάστων». Ἐκεις εἰρήνην; ἔκδ. Χριστιανική ἑστία, 1997⁵, σ. 17.
3. «καὶ συμβοσκηθήσεται λύκος μετ' ἄφνος, καὶ πάρδαλις συναναπαύσεται ἐριφίῳ, καὶ μοσχάριον καὶ ταῦρος καὶ λέων ἄμα βοσκηθήσονται, καὶ παιδίον μικρόν ἀξει αὐτούς· καὶ βοῦς καὶ ἄρκος βοσκηθήσονται, καὶ ἄμα τά παιδιά αὐτῶν ἔσονται, καὶ λέων καὶ βοῦς ἄμα φάγονται ἄκυρα καὶ παιδίον νηπίον ἐπί τρώγλην ἀσπίδων καὶ ἐπί κοίτην ἐκγόνων ἀσπίδων τήν κεῖρα ἐπιβαλεῖ, καὶ οὐ μί κακοποίησουσιν, οὐδέ μί δύνωνται ἀπολέσαι οὐδένα ἐπί τό ὄρος τό ἄγιόν μου, ὅπι ἐνεπλήσθη ἡ σύμπασα τοῦ γνῶναι τόν Κύριον ὡς ὑδρῷ πολύ κατακαλύψαι θαλάσσας» (Ἡσ. ια' 6-9).
4. Θρησκευτική καὶ Ἡθική Ἐγκυκλοπαιδεία, τόμ. 5ος, Ἀθῆναι 1964. στ. 440.
5. Βλ. Ἐκεις εἰρήνην; ἔκδ. Χριστιανική ἑστία 1997⁵, σ. 12.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ
Διδάκτωρ Θεολογίας - Μουσικός

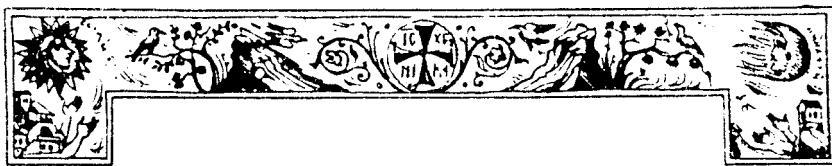

“Ο Ἀγιος Νεόφυτος για τίν ἀγάπη και τίν ὁμόνοια

Και ὥσπερ περί ἐνόπιος και ὁμονοίας τῆς ἁγίας Τριάδος ὁ λόγος ἐδίλωσε οὕτως ἔδει και πάντας ἀνθρώπους ὁμονοῆσαι και συναχθῆναι ως ὁμοφυεῖς πάντας πρός τῆς ὁρθῆς ἡμῶν πίστεως τίν ἐνόπια. Ἐπεί δέ ἀπειρα πλήθη ἀνθρώπων ἐκ τῆς τοιαύτης πίστεως ἀπέσχισεν ὁ σατανᾶς, ἔδει καν τίμᾶς, τούς χάριτι Θεοῦ εὐσεβεῖς και ὁρθοδόξους, ἀγάπην και ὁμόνοιαν ἔχειν πρός τό ἀγαθόν λέγω πρός τό ἀγαθόν ἐπεί ἔστι και ὁμόνοια πονηρά και ἀγάπη σατανική. Ὁμονοιάζουσι γάρ και λησταί και συγκλέπται και συμφονεῖς και συμπόρονι και ἀγαπῶσιν ἀλλήλως, ὡν τίν ὁμόνοιαν και τίν ἀγάπην μισεῖ ὁ Θεός και ἄνθρωποι καλοί κρείσσον γάρ σχισθῆναι καλῶς η ὁμονοῆσαι κακῶς.

(‘Αγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου,
Βίβλος τῶν Καπηκίσεων Α’, Συγγράμματα, τόμ. Β’ σελ. 276)

*ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ
ΣΤΑΥΡΟΥ
(ΑΦΙΕΡΩΜΑ)*

Ἄρχιμανδρίτη Γεωργίου

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΖΩΗ ΜΑΣ

διάβολος προσπαθεῖ νά φοβίσει τούς Χριστιανούς ὅτι, ἂν διαλέξουν τίν σταυρική ζωή, δέν θά προοδεύσουν, δέν θά ἐπικρατήσουν – μέ τόν Σταυρό στό χέρι δέν προοδεύεις –, θά γίνουν θύματα τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἄλλων, καί τούς προτρέπει νά ἐκμεταλλευθοῦν τούς ἄλλους, γιά νά μή ἐκμεταλλευθοῦν οἱ ἄλλοι αὐτούς.

Ἐτισι ἀπό ὀλιγοπιστία παραγνωρίζουν τίν Χάρο, τίν δύναμην καί τίν προστασία τοῦ Θεοῦ σέ ὅσους τρούν τίς ἐντολές Του.

Ἐχουν ἀκόμη νά ἀντιμετωπίσουν πειρασμούς ἀπό τούς ἀνθρώπους τοῦ περιβάλλοντός τους πού τούς ἐπαναλαμβάνουν ὅ,τι οἱ σταυρωταί τοῦ Χριστοῦ στόν ἐσταυρωμένο Κύριο: «*Eἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, κατάβιθι ἀπό τοῦ Σταυροῦ*» (Ματθ. κζ' 40).

Οἱ Ἐβραῖοι ἔθελαν τόν Ἰησοῦ Χριστό Μεσσία, ἀλλά χωρίς σταυρό. Καί σήμερα οἱ κοσμικοί ἀνθρωποι θέλουν νά φτιάξουν ἔνα ἐπίγειο παράδεισο χωρίς Σταυρό. Μᾶς καλοῦν καί ἐμᾶς τούς Χριστιανούς νά ἐγκαταλείψουμε τόν σταυρικό τρόπο ζωῆς.

Πόσες ἀντιδράσεις δέν ἔχουν ἀπό τό περιβάλλον οἱ εὐσεβεῖς γονεῖς πού υίοθετώντας τό σταυρικό πνεῦμα γίνονται πολύτεκνοι; Πόσους πειρασμούς δέν ἔχουν οἱ νέοι πού θέλουν νά ζήσουν μέ εὐσέβεια καί ἀγνότητα;

Ἐάν ὁ Ἀντίχριστος πολεμᾶ τόν Χριστό, τό κάνει διότι ὁ Χριστός εῖναι ἐσταυρωμένος καί γι' αὐτό ἀναστημένος. Αὐτός, ὁ Ἀντίχριστος, ὃς ψευδομεσσίας καί ψευδοπροφήτης, ὑπόσχεται στούς ἀνθρώπους ἐπίγειο παράδεισο, λύτρωση καί σωτηρία χωρίς σταυρό. Πῶς μπορεῖ ὅμως νά ὑπάρξει παράδεισος χωρίς ἀγάπη καί πῶς μπορεῖ νά ὑπάρξει ἀληθινή ἀγάπη χωρίς τό σταύρωμα τοῦ ἐγώϊσμοῦ; Ἡ ἐπανάστασις κατά τοῦ ἐγώϊσμοῦ εῖναι ἡ πιό ριζική ἐπανάστασις στόν κόσμο, πού χωρίς αὐτήν καμμιά ἀλλαγή στό καλύτερο δέν μπορεῖ νά γίνει. Εῖναι χαρακτηριστική ἡ ἐρμηνεία πού ἐδόθη στόν συμβολικό ἀριθμό τοῦ Ἀντίχριστου 666, πού στά ἐλληνικά γράφεται χξτό' (Χριστός Ξένος Σταυ-

ροῦ). Ὁ Ενας Χριστός, δηλαδή μεσσίας, χωρίς Σταυρό εἶναι ὁ Ἀντίχριστος, καί ὅλοι οἱ πρόδρομοι τοῦ Ἀντιχρίστου.

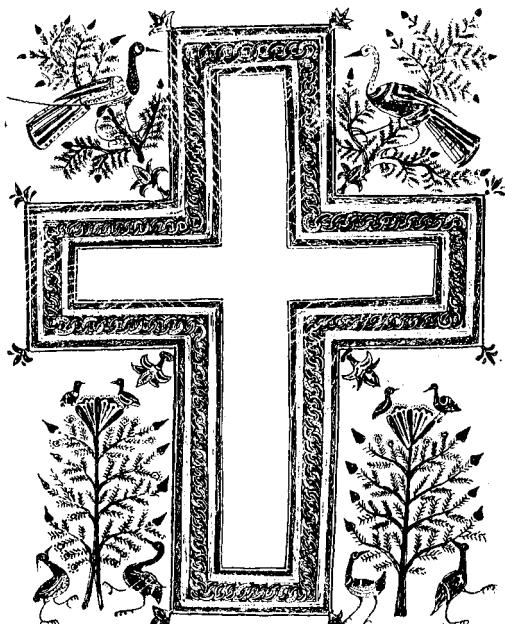
* * *

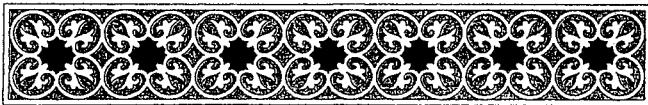
Ἄς ζητίσουμε σήμερα τὸν Χάρην ἀπό τὸν Σταυρωθέντα καὶ Ὁ Αναστάντα Κύριο νά μή παρασυρθοῦμε ἀπό τὸν Ἀντίχριστο.

Νά μήν ἀρνηθοῦμε τὸν Σταυρό Του καὶ τὸν σταυρό μας, τὸν ἀγάπη, τὸ πνεῦμα τῆς θυσίας καὶ προσφορᾶς, τὸν ταπείνωση, τὸν ὑπομονὴ στίς δοκιμασίες, τὸν ἐγκράτεια, τὸν ἄσκηση.

Ἴδιαίτερα τίς στιγμές πού ὁ ἐγώισμός τείνει νά μᾶς κυριαρχήσει, ἃς ἀτενίζουμε τὸν Ἐσταυρωμένο, ὅπως οἱ δηλητηριασμένοι στὸν ἔρημο Ἐβραῖοι τό χάλκινο φίδι.

Ἄρχιμανδρίτης ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Καθηγούμενος Ἱερᾶς Κοινοβιακῆς Μονῆς
Οσίου Γρηγορίου Ἅγιου Ὄρους

'Αρχιμανδρίτη Ιωαννίκιου Κοισών
Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

A

ν γιά τόν κάθε Χριστιανό ν ἄρσις τοῦ Σταυροῦ εῖναι ἐγγύησις τῆς εὐαγγελικῆς του πορείας ἐν Χριστῷ, μαθητείας καὶ ἀκολουθίας τοῦ Χριστοῦ, πολύ περισσότερο τοῦτο ἰσχύει γιά τόν μοναχό.

Τό χαροποιόν πένθος, ν ἔξεντεία, ν ἀποταγή, ὁ ἀδιάκοπος ἀγών κατά τῶν παθῶν, κατά τῆς σαρκός, κατά τοῦ κόσμου, ν ἀδιάλειπτος προσευχή, ν ἄσκησις ν σωματική (νυστεία - ἀγρυπνία - γονυκλισίες - δάκρυα) ν ἄσκησις τῶν ἀρετῶν, ἴδιαιτέρως τῆς ὑπακοῆς εἶναι ὁ σταυρός τοῦ μοναχοῦ.

Τό σημειώνει ὁ ἄγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος: «Ἡ ἀρετή εῖναι σταυρός».

Ώς πρός πάν ύπακοή, πού ἀποτελεῖ τίν σπονδυλική στήλη τῆς ἰσαγγέλου πολιτείας ὅντως εἶναι ἔνα μαρτύριο, σταυρικό μαρτύριο. Ἐνας Γολγοθᾶς πού ὁδηγεῖ στήν ἀνάσταση ἐνός καινοῦ ἐν Χριστῷ ἀνθρώπου - μοναχοῦ. Στήν ἐλευθερία τῆς ἀφθαρσίας ἀπό τίν φθορά τῆς παρακοῆς. Ἡ παρακοή ἔφερε τήν φθορά. Ἡ ύπακοή, ὁ σταυρός τῆς ύπακοῆς εἶναι ν ζωή τῆς ἀφθαρσίας.

Στήν ἀκολουθία τοῦ μεγάλου Σχήματος ὁ ἵερεύς δίδει τόν ἀνάλαβον, δηλαδή τό Σχῆμα μέ τό πολυσταύριον λέγοντας στόν νεοκαρέντα:

«Ο ἀδελφός ἡμῶν (δεῖνα) λαμβάνει τόν ἀνάλαβον ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρός καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀναλαμβάνων τόν σταυρόν αὐτοῦ ἐπί τῶν ὕμων καὶ ἀκολουθῶν τῷ Δεσπότῃ Χριστῷ...».

«Σημειώσατε ὅτι ν ἔξηγοτις τοῦ ἀναλάβου οἴκοθεν ἔξηγεῖται, διότι ὁ μοναχός οὗτος ἀναλαμβάνει νά σπκώσει τόν σταυρόν τοῦ Κυρίου καὶ διά τοῦτο τό πολυσταύριον δέν περιέχει ἔνα σταυρόν, ἀλλά πολλούς, περιτειχίζοντας ὅλον τό σῶμα τοῦ μοναχοῦ ἐμπροσθεν καί ὅπισθεν, ἵνα εἶναι περιφραγμένος καὶ ώχυρωμένος ἀπό τάς προσβολάς τοῦ δαίμονος καὶ τῆς κακίστης ἐπιθυμίας» (Ἀγγελικός βίος. Δανιήλ Κατουνακιώτου. Ἀγιον Ὄρος - 1987. σελ. 92).

Στή συνέχεια ὁ ἵερεύς εὔχεται:

«...Δός αὐτῷ ἀδιαλείπτως μνημονεύειν τῶν ἀποκειμένων ἀγαθῶν τοῖς ἀγαπῶσί σε, καὶ σταυρώνουσιν ἔαυτούς τῷ βίῳ διά τήν Βασιλείαν σου...».

Μετά τήν ἀνάγνωσιν τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου παρουσιάζεται ὁ καρείς μπροστά στήν Ὁραία Πύλη καὶ ὁ ἵερεύς τοῦ δίδει τόν σταυρόν λέγο-

ντας: «Εἶπεν ὁ Κύριος· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησά-
σθω ἑαυτόν καὶ ἀφάτω τὸν σταυρόν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι».

Στήν Ἱερά Μονή τῆς Μεγίστης Λαύρας τοῦ Ὁσίου Ἀθανασίου στό
Ἄγιον Ὄρος ὑπάρχει τό τυπικόν νά δίδεται στόν καρέντα μοναχόν νά
κρατᾶ τό Ἱερόν Εὐαγγέλιον καὶ φορεῖ τόν σιδερένιον σταυρόν τοῦ
ἄγιου Ἀθανασίου.

Ἐκούσιος ὁ Σταυρός καὶ ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ.
Ἐκούσιος καὶ ὁ σταυρός τοῦ μοναχοῦ. Στό δεύτερο αὐτό βάπτισμα καὶ
μυστήριο τῆς κουρᾶς θάπτεται ὁ παλαιός ἄνθρωπος καὶ ἀνίσταται ὁ
«καινός ἐν Χριστῷ». Ἐτσι ὁ σταυρός τοῦ μοναχοῦ, ὅπως καὶ ὁ Σταυρός
τοῦ Χριστοῦ κυοφορεῖ τὴν νίκην κατά τοῦ θανάτου, τό φῶς τῆς Ἀνα-
στάσεως.

Ο μοναχός, ὅπως τά πάντα μέσα στήν Ὁρθοδοξία, εἶναι ἔνα σταυ-
ροαναστάσιμο ὄν, μία σταυροαναστάσιμη ὑπαρξία.

Ἄλλωστε τό ὑπαρξιακό νόημα τῆς βιοτῆς του σηματοδοτεῖ καὶ προ-
μνύει τίν Ἀνάστασην.

Ἄρχιμανδρίτης ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ ΚΟΤΣΩΝΗΣ
Καθηγούμενος Ἱερᾶς Μονῆς Μεταμορφώσεως
τοῦ Σωτῆρος, Σοχοῦ Λαγκαδᾶ

· Αρχιμανδρίτης Λάζαρος Μούρ

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΤΗΝ ΖΩΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΤΟΥ ΣΑΡΩΦ

τόν νοῦ πολλῶν ἀνθρώπων ἔχει δημιουργηθεῖ μία ἐσφαλμένη ἄποψη, δόσον ἀφορᾶ τὴν ἐμφάνιστη τοῦ π. Σεραφείμ. Καί ἡ μονόπλευρη αὐτή ἐρμηνεία ἔχει ἐξαπλωθεῖ σὲ ὅλοκληρη τὴν Χριστιανοσύνην. Ὁ Χριστιανισμός τοῦ π. Σεραφείμ, λένε, φαίνεται διαφορετικός ἀπό ἐκεῖνον τῶν ἄλλων Ὁρθοδόξων Ἀγίων. Ὁ δικός τους εἶναι πιὸ ἀσκητικός, ἀλλά τοῦ π. Σεραφείμ εἶναι παρηγορητικός, ἐνθαρρυντικός, χαρούμενος, γιά νά μήν πούμε εὔθυμος.

Καὶ τότε, χωρίς να βαδίσουν τὴν ὁδό τῆς μετανοίας, προσπαθοῦν νά ζοῦν χαρούμενα καί πέφτουν (στίν ἀμαρτία).

Πρέπει νά διορθώσουμε αὐτὸν τὴν ἐσφαλμένη ἀντίληψη ἥ ὅποια εἶναι μᾶλλον πλατιά διαδεδομένη μεταξὺ τῶν μορφωμένων Χριστιανῶν. Ἐάν ἥ ὁδός καί ἡ ἐμφάνιστη τοῦ π. Σεραφείμ ἦταν πράγματι διαφορετική ἀπό τῶν ἄλλων Ὁρθοδόξων Ἀγίων, αὐτό καί μόνον πρέπει νά κάνει ἐμᾶς, πού εἴμαστε πιστοί στίν Ὁρθοδοξίᾳ, νά σκεφθοῦμε, νά γίνουμε ἐπιφυλακτικοί καί νά ἀναρωτηθοῦμε: «Εἶναι ἥ ὁδός τοῦ Ἀγίου ὁρθῆ;» Ἀλλά ἐφόσον κανείς δέν δείχνει καμμία ἀμφιβολία ἐπ’ αὐτοῦ τοῦ σπημείου, πρέπει νά ἀμφισβητήσουμε τὴν κρίσιν τῶν συγχρόνων μας. Γιά τὴν σωτηρία τοῦ ἀμαρτωλοῦ κόσμου δέν ὑπάρχει ἄλλη ὁδός ἀπό τὴν μετάνοια καί τὸν κοπιώδη ἀγώνα. Αὐτός εἶναι ὁ ἀναπόφευκτος νόμος γιά ὅλους τούς Χριστιανούς. Καί ὁ π. Σεραφείμ τὸν ἐτήρησε ἐξ ὅλοκλήρου. Ἀρκεῖ νά θυμηθεῖ κανείς τίς χῆλιες ἡμέρες πού ἐπέρασε ἐπάνω στίν πέτρα μέ τὴν ἀδιάλειπτη κραυγὴν τῆς μετανοίας: «Κύριε, ἐλέησόν με τὸν ἀμαρτωλό». Ἀλλά ἀκόμη καί ἂν ἀκολουθοῦσε ἔναν ἐλαφρύτερο, πιὸ εὔκολο δρόμο (ἥ ἐσωτερική ζωὴ τῶν Ἀγίων εἶναι στίν πραγματικότητα κρυμμένη ἀπό ἐμᾶς), ἐκεῖνοι πού ἔρχονται σὲ αὐτὸν ἦταν συνηθισμένοι ἀνθρωποί μέ ὅλες τους τίς ἀδυναμίες, ὅπως ἦταν «ἀπό τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἔως ἄρτι», ὅταν, σύμφωνα μέ τούς λόγους τῆς ἴδιας τῆς Ἀλήθειας, «ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται καὶ βιασταί ἄρπαζουσιν αὐτὸν» (Ματθ. 1α' 12). Καί ἐάν ἔτσι ἔχουν τὰ πράγματα, αὐτοὶ εἶχαν ἀνάγκη τῆς ὁδοῦ τῆς μετανοίας, ἥ ὅποια εἶναι κοινή γιά ὅλους. Ὁ π. Σεραφείμ δέν θά μποροῦσε νά τούς διδάσκει ἄλλη ὁδό, παρά μόνον τὴν στενή. Δέν θά τούς εἶχε δελεάσει μέ τὸν πειρασμό τῆς πλατειᾶς καί εὐρύχωρης ὁδοῦ, τῆς εὔκολης καί εὐχάριστης ὁδοῦ τῆς ἀπάγουσας

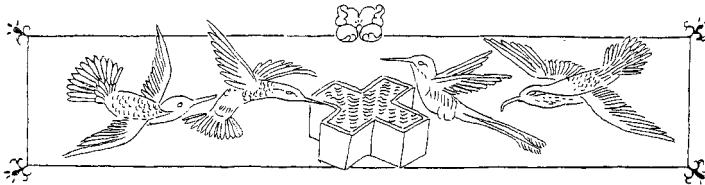
εἰς τίν ἀπώλειαν καὶ τίν ὄποίαν δυστυχῶς πολλοί ἀπό ἐμᾶς ἥδη βαδίζουμε (Ματθ. n° 13). Ἐπειτα ἀπό προσεκτική μελέτη τοῦ Βίου τοῦ Ἀγίου θά γίνει προφανές ὅτι ἐκεῖνος ἐβάδισε τίν στενή ὁδό, τίν ὁδό τοῦ Σταυροῦ, ἔτσι πού εἶναι συχνά ὀδυνηρό νά γράψει κανείς, νά διαβάσει ἥ νά ἀκούσει γιά τούς ἀγῶνες του. Καί τί γνωρίζουμε γιά αὐτούς; Μία ἐλάχιστη σταγόνα, μόνον ἓνα μικρό μέρος τους. Ἀρκεῖ νά διαβάσουμε τόν πειρασμό τοῦ Μοτοβίλωφ γιά τίς βασάνους τῆς κόλασης (βλέπε κεφάλαιο 9) γιά νά αἰσθανθοῦμε τρόμο. Καί ὁ ἴδιος ὁ ἄγιος Σεραφείμ χρειάσθηκε νά ὑπομείνει σκληρό ἀγώνα μέ τίς δυνάμεις τοῦ σκότους. Ὅτι πῆραν στίν πραγματικότητα κάθε εἰδους πειρασμοί καί ἀνθρωποί καί ἀπίστευτες νηστείες καί ἐξάντληση.

Ἐχοντας διέλθει τίν ὁδό τοῦ Σταυροῦ, ὁ ἄγιος ἀσκητής ἔφθασε, ἐνῷ ἦταν ἀκόμη ἐπάνω στίν γῆ, σέ ἐκείνην τίν εὐλογημένη κατάσταση, ἥ ὄποια ἔχει προετοιμασθεῖ ἀπό τόν Πατέρα στίν Οὐράνια Βασιλεία γιά ὅσους τόν ἀγαποῦν. Καί παρόλον ὅτι δέν ἀπελπίσθηκε ποτέ, καθώς ἦταν ἀγνός στίν καρδιά καί πάντοτε ἀπελάμβανε τίν εἰρήνη τῆς ψυχῆς, ὅπως κάποιος πού ἔχει διατηρήσει τίν χάρη τοῦ Βαπτίσματος ἀκολίδωτη, δέν πρέπει ἐν τούτοις νά ξεχνοῦμε ὅτι ὁ φλογερός Σεραφείμ ἔφθασε σέ κατάσταση πλήρους καρδας μόνον πρός τό τέλος τῆς ἀσκητικῆς του ζωῆς. Ὁ Θεός μόνον γνωρίζει πόσο χρόνο εἶχε δαπανήσει καί πόσο κόπο εἶχε καταβάλει προπιγουμένως στό μοναστήρι, στό ἐρημητήριο, στίν ὑσυχία καί στίν μόνωση.

Ἄλλα ὅταν ἔνας Χριστιανός φθάσει στά ὑψη τῆς ἀγιότητας, τότε ἐκκέει τίν χαρά του, ὅπως ὁ ἥλιος πρός ὅλους χωρίς διάκριση, σέ καλούς καί πονηρούς, δικαίους καί ἀδίκους (Ματθ. ε' 45). Αὐτό εἶναι δυνατόν νά ἔχηγει μεταξύ ἀλλων τίν καλωσύνη του πρός τόν Δόκιμο Ἰβάν Τύχωνωφ, ὁ ὄποιος ἀργότερα προξένησε πολλή λύπη στίς ὁρφανές του καί τού ὄποίου τίν ψυχή εἶχε δεῖ πολύ καιρό πρίν.

Ἐκτός αὐτοῦ, ὅλοι γνωρίζουν ὅτι ἥ ἀληθινή χαρά εἶναι ὁ καρπός καί ὁ σύντροφος τοῦ Σταυροῦ. Καί μέ τή μετάνοια πάντοτε αἰσθανόμασθε τίν παρηγορία τῆς χάριτος. Στίν πραγματικότητα, δίχως αὐτήν ὑπάρχει μόνον θάνατος καί πλάνη.

Ἄλλα πρέπει νά λάβουμε ἰδιαίτερα ὑπ' ὄψιν μας τόν καλό σκοπό πού εἶχε ὁ ἀνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ὅταν μέ τόσο χαρά δεχόταν τούς ἐπισκέπτες του. Οἱ περισσότεροι ἀπό ἐκείνους πού ἔρχονται σέ αὐτόν εἶχαν προβλήματα, βρίσκονταν σέ ἀπελπισία, ἦταν ψυχικά ἥ σωματικά ἀρρωστοί, συχνά ἐζοῦσαν στίν ἀμφαρτία. Καί ὅλοι εἶχαν ἀνάγκη ἀπό ἐνθάρρυνση, καλωσύνη, εἰρήνη, χαρά. Ὁλοι αὐτοί εἶχαν ἀρκετή λύπη ἀπό μόνοι τους. Αὐτό πού τούς ἔλειπε ἦταν ἥ ζεστασιά τοῦ Θεοῦ. Αὐτή ἥ χάρη εἶχε δοθεῖ στόν ἀνθρωπο τοῦ Θεοῦ ἀπό τόν Παράκλητο καί αὐτήν ἐσκορποῦσε ὀλόγυρά του.

Πρωτοπρεσβύτερου Δημήτριου Στανιλόας
Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΙ Η ΧΑΡΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ

Μάντοτε εἶχα μεγάλο σεβασμό καί ἀγάπη πρός τούς μοναχούς. Αἰσθάνομαι πάντοτε πολύ καλά ὅταν βρίσκομαι μεταξύ τους. Στίν ἀρχή μάλιστα τῆς ζωῆς μου δυσκολεύθηκα ποιό δρόμο νά ἀκολουθήσω. Κατέληξα καί ἀπεφάσισα νά ζήσω τόν δρόμο πού βρίσκεται πολύ κοντά στούς μοναχούς. Μπορῶ νά πῶ ὅτι αἰσθάνθηκα τή χαρά καί τόν πόνο τους. Ἐπεδίωξα πάντοτε νά ἀκούσω καί νά νοιώσω τούς μοναχούς καί προσπάθησα νά ἐκφράσω τά ἰδανικά τοῦ μοναχισμοῦ, πού εἶναι συγχρόνως καί ἡ κορυφή τῆς πνευματικότητας.

Καθώς λέγει ὁ στοχαστής Εὐδοκίμωφ, κάθε χριστιανός εἶναι κατά κάποιον τρόπο, ὃς πρός τίς ἀναζητήσεις του, μοναχός. Δέν ὑπάρχουν δύο πνευματικότητες στίν Ὁρθόδοξη Ἑκκλησία. Ἡ πνευματικότητα εἶναι μία, ἀλλά πραγματοποιεῖται σέ διαφορετικά ἐπίπεδα.

Ἐνας φιλόσοφος κάποιας χώρας ἔγραψε στό γιό του πού ἔγινε μοναχός: Γιατί, παιδί μου, ἐμίστησες τόν κόσμο μέ τή γλυκύτητά του κι ἐδιάλεξες μιά ζωή θλίψεως;»

Ο φιλόσοφος εἶχε δίκαιο· ἀλλά μόνο ὡς πρός τήν ἐπιφάνεια. Ἀφοσε τόν ἔαυτό του νά ξεγελασθεῖ ἀπό τήν ἐπιφανειακή καί παροδική μόνο χαρά καί γλυκύτητα πού προσφέρει ὁ κόσμος. Δέν διέκρινε ὅτι μετά ἀπό αὐτή τή φαινομενική γλυκύτητα καί χαρά ἔρχεται ἡ δουλεία, ἡ θλίψη, τό κενό καί ἡ ἔλλειψη νοήματος. Δέν τοῦ ἦταν γνωστό ὅτι ὄφειλομε νά σταυρώσωμε αὐτές τίς ἐπιφανειακές καί παροδικές χαρές καί γλυκύτητες γιά νά βροῦμε μιά πιό βαθιά χαρά. Τή χαρά τῆς συναντήσεως καί τῆς διαρκούς συνυπάρξεως μετά τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ μας. Αὐτή νά συνάντηση δίνει στόν κόσμο μιά βαθύτερη ὁμορφιά, μιά ἀληθινή αἴσθηση, πού προξενεῖ στόν μοναχό μιά ἀγνή καί δυνατή χαρά.

Γί' αὐτό ὁ μοναχός δέν μισεῖ τόν κόσμο, ἀλλά τόν βλέπει μέσα σέ μιά προοπτική μεταμορφωμένης ὁμορφιᾶς μέσα στίν αἰώνιότητα. Καί δί' αὐτῆς δίδει στόν κόσμο μιάν ἀξία ἄφθαρτη καί ἀπείρως βαθιά καί ἔτσι τόν ἀποκαλύπτει στούς ἄλλους ἄνθρώπους.

Ο κόσμος εἶναι θλιβερός καί ἀκάθαρτος γιά τόν ἄνθρωπο, πού δέ γνωρίζει παρά τή γῆινη μορφή τῆς ζωῆς. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι θλιμμένοι, κυρίως σύμερα, ἔστω κι ἄν ζητοῦν νά διασκεδάζουν τόν περισσότερο καιρό σ' ἓνα ἐπίπεδο χαμηλό. Εἶναι σάν τούς ἄνθρώπους πού γελοῦν γιά ἐπιφανειακά κι ἀσήμαντα πράγματα, κι ἔπειτα διερωτῶνται γιατί γε-

λάσαμε; Γιατί πέσαμε τόσο καμπιλά γελώντας γιά τό τίποτε; Γελάσαμε σάν τους τρελλούς χωρίς αιτία ή γιά νά λησμονήσωμε τά ἀγκάθια τῶν φροντίδων πού ίπάρχουν, γιά νά λησμονήσωμε τίν πραγματικότητα. «Ἐκεῖνος πού θέλει νά κερδίσει τίν ψυχή του πρέπει νά τίν θυσιάσει γιά μένα καί τό Εὐαγγέλιο μου» εἶπε ὁ Κύριος μας. Ὁ μοναχός εἶναι ὁ ἄνθρωπος πού πραγματοποιεῖ τοῦτο. Εἶναι ὁ ἄνθρωπος, πού ἄπαξ καί βρῆκε ἔνα θησαυρό κρυμμένο σέ κάποιο χωράφι, πωλεῖ ὅλα τά ἀγαθά του, γιά νά ἀγοράσει τό χωράφι μέ τόν θησαυρό. Αὐτός ὁ θησαυρός ὁ ἀνεκτίμητα πολύτιμος, εἶναι ὁ Θεός καί τό χωράφι εἶναι ή μοναχική ζωή, πού ἐπιφανειακά δέν δίδει τίν ἐντύπωσην ὅτι ἔχει μιά μεγάλην ἀξία, ἀλλά ή ὄποια κρύβει τόν αἰώνιο θησαυρό.

Ίδου ὁ σταυρός καί ἰδου ή χαρά πού ἔρχεται μετά ἀπό αὐτόν. Καλύτερα, μπορεῖ νά πει κανείς ὅτι ή χαρά εἶναι κρυμμένη μέσα στόν σταυρό. Στήν ἐπιφάνεια εἶναι ἔνας σταυρός καί τό βάθος μιά μεγάλη χαρά.

Ο ἄγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος χαρακτηρίζει τίν ζωή τῶν μοναχῶν, πού εἶναι ταπεινή καί χωρίς καμμιά ἐξωτερική αἴγλη, ταυτόχρονα σκυθρωπή καί λάμπουσα. Σκυθρωπή στήν ἐπιφάνεια, λάμπουσα στό βάθος. Σκυθρωπή στό νά μή καίρεται, νά μήν ἀπολαμβάνει τίς παροδικές καί ἐπιφανειακές χαρές. Λάμπουσα γιατί γι' αὐτό ἀκριβῶς ἔχει καί τότε τή χαρά, ὅταν δέν πέφτει καμπιλά, ἀλλά zei στά ὑψη, κοντά στόν Θεό. Εἶναι κάτι σπουδαῖο αὐτή ή χαρά μέσα στήν ἀπάρνηση τῶν ἐπιφανειακῶν χαρῶν, γιατί πολύ δύσκολα ἀρνούμεθα αὐτές τίς εὐχαριστίσεις. Αὐτή ή ἀπάρνηση συνοδεύεται πάντοτε ἀπό μιά χαρά πολύ πιό μεγάλη.

Ἐνας μοναχός τῆς Ρουμανίας ἔδωσε ἀμέσως ἔνα ὠραῖο ἔνδυμα πού τοῦ ἐκάρισαν σ' ἔνα φτωχό πού συνάντησε μετά ἀπό λίγο. Τόν ρώτησαν: Ποῦ εἶναι, ἀδελφέ, τό ἔνδυμα πού σοῦ ἔδωσαν; Ὡ! εἶναι πλέον στόν παράδεισο καί μέ περιμένει, ἀπάντησε. Ίδου ὁ ἐξωτερικός σταυρός καί ή ἐσωτερική χαρά.

Ἄπο αὐτό τό παράδειγμα βλέπομε ὅτι ὁ μοναχός δέν μισεῖ τούς ἀνθρώπους. Τούς ἀγαπᾷ ἐν Θεῷ. Καί γι' αὐτό τούς δίνει μεγαλύτερην ἀξία. Ἐτσι οἱ μοναχοί βλέπουν τά πράγματα ἐν Θεῷ καί ἀποκαλύπτουν τίς βαθύτερες αἰτίες τῆς ὑπάρξεώς τους.

Ο ἄγιος Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος εἶπε: Στό πρόσωπο τοῦ κάθε ἀνθρώπου πρέπει νά βλέπωμεν τόν ίδιο τόν Χριστό. Κάνοντας αὐτό ταπεινώνομαι ἐνώπιόν του. Ἐτσι δέν θά ταπεινώσω τόν ἄλλον. Δέν θά zητήσω τήν καμπιλή καί κατώτερη εὐχαρίστηση πού τόν ταπεινώνει. Δέν θά φερθῶ μέ ἐγωϊσμό καί ὑπερηφάνεια ἐνώπιόν του καί δέν θά τόν κάνω ἀντικείμενο ἱκανοποιήσεως τῶν διεστραμμένων καί ἐγωϊστικῶν μου προθέσεων καί ἐπιθυμιῶν. Μ' αὐτόν τόν τρόπο θά κερδίσω καί ἐκεῖνον γιά τόν Χριστό.

Μέ τόν τρόπο αὐτόν οἱ μοναχοί ἐπιστρέφουν στόν Θεό ὅλα τά πράγματα καί τά πρόσωπα ἐξωραϊσμένα. Ὄλες οἱ δυνάμεις τοῦ μοναχοῦ ἔχουν μεταστραφεῖ ἀπό τήν κατεύθυνση τοῦ ἐγωϊστικοῦ συμφέρο-

ντος πρός τίν κατεύθυνση τῆς ἐργασίας γιά τίν κοινότητα καί κατά συνέπειαν γιά τόν Θεό, ή μᾶλλον γιά τό σύνομα τοῦ Θεοῦ.

Ἐμεῖς οἱ χριστιανοί θεωροῦμε τόν κόσμο σάν ἔνα μεγάλο δῶρο τοῦ Θεοῦ. Ἀλλά τό δῶρο προσφέρεται ἀπό κάποιον γιά νά κερδίσει τίν ἀγάπη, γιά νά πραγματοποιήσει ἔνα διάλογο ἀγάπης μεταξύ αὐτοῦ καί ἐκείνου στόν ὅποιον τό προσφέρει. Ὄταν ὅμως ἐκεῖνος προσκολλάται ἐξ ὀλοκλήρου στό δῶρο καί ἔχεινα τόν δωρητή, τότε δέν ἀνταποκρίνεται στίν ἀγάπη του καί ὁ διάλογος τῆς ἀγάπης μεταξύ τους δέν πραγματοποιεῖται. Οφείλομε νά μεταχειρίζωμεθα τά δῶρα σάν νά μήν ὑπῆρχαν, γιά νά συναντήσωμε τόν Δωρητή. Ο σταυρός εἶναι τοπιθετημένος στό δῶρο γιά νά βλέψωμε τόν Δωρητή. Ο σταυρός κάνει τό κόσμο καί μᾶς τούς ἰδίους διαφανεῖς γιά νά βλέψωμε τόν Θεό. Διά τοῦ σταυροῦ οἱ μοναχοί ἔρχονται σέ ἄμεση ἐπικοινωνία μέ τόν Θεόν ὅπως οἱ ἄγγελοι. Εἶναι ή πιό μεγάλη χαρά νά ἐπικοινωνεῖς ώς πρόσωπο, παρά μέ ὅλα τά πράγματα. Χαίρω γιά τό δῶρο πού μοῦ προσφέρει ἔνας φίλος. Ἀλλά ὅταν ἔλθει ὁ φίλος, λησμονῶ τό δῶρο. Ο Θεός εἶναι ἀπείρως περισσότερο ἀνεκτίμητος ἀπό τά δῶρα. Μέσα στή zωή τῶν μοναχῶν ἔρχεται ὁ Θεός ὁ ἴδιος, γιατί ἐκεῖνοι ἔχενον τά πράγματα τοῦ κόσμου, γιά νά δοῦν ἐν συνεχείᾳ τόν Θεό.

Ὄταν μένωμε προσκολλημένοι στό δῶρο, τότε ὁ Θεός μπορεῖ νά μᾶς τό στερήσει, γιά νά μᾶς κάνει νά δοῦμε αὐτόν τόν ἴδιον. Ἐτοι ἔκανε μέ τόν Ἰώβ. Γιά νά δειξει στόν σατανᾶ ὅτι ὁ Ἰώβ ἀγαπᾷ τόν Θεόν ὥστι xáριν τῶν δώρων, ἀλλά γιά τόν ἴδιο καί τόν Θεό. Κι ὅταν οἱ φίλοι τοῦ Ἰώβ καί αὐτή ἡ γυναικά του ἀκόμη τόν κατηγοροῦσαν καί τοῦ ἔλεγαν νά πει λόγο βλάσφημο κατά τοῦ Θεοῦ, γιά τά δῶρα πού τοῦ στέρησε, ἐκεῖνος ἔλεγε: Πῶς νά τό κάμω αὐτό; Ο Κύριος μοῦ τά ἔδωσε, ὁ Κύριος μοῦ τά πάρνει.

Αὐτή ή ἀπάρνηση τῶν πραγμάτων ἐξ αἰτίας τῆς προτιμήσεως τοῦ Θεοῦ εἶναι ἔνας σταυρός. Τούτο δείχνει πλήρη συναίσθηση τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ. Εἶναι τό νά σταυρώσω τόν ἑαυτό μου ώς πρός τίς εὐχαριστήσεις, παρά νά κερδίσω τόν κόσμο ὅλο, θεωρούμενον καθ' ἑαυτόν, ἀνεξάρτητο δηλαδή ἀπό τόν Θεό.

Πρέπει νά πιστέψω ἀπόλυτα στήν ἐπιφάνεια τοῦ κόσμου γιά νά δοθῷ μ' ἔνα τυφλό πάθος στίς εὐχαριστήσεις πού μοῦ προσφέρει. Ἀλλά αὐτό εἶναι μιά ἀπάτη πού περνᾶ γρήγορα γιά νά ἀφήσει πίσω της μόνο τή θλίψη.

Ἡ σταύρωση τῆς κλίσεως πρός τίς ἀπολαύσεις εἶναι ἐπίσης ἔνα μέσον γιά νά ἀποφευχθοῦν οἱ ἄλλοι σταυροί, πού ὀδηγοῦν στήν ἀπελπισία. Οἱ σταυροί ἐκείνων, πού, κάνοντας τόν κόσμο χωρίς τή θέληση τους, πιστεύουν ὅτι δέν ὑπάρχει πλέον τίποτε παρά μόνο τό μηδέν.

Δέν ὑπάρχει ὕπαρξη χωρίς σταυρό μέσα στή γῆιν καί παροδική zωή. Ἀλλά ἐνῶ ὁ σταυρός ἐκείνων πού πιστεύουν στόν Θεό, κάνει τόν Θεό ὅρατό διά τῶν πραγμάτων σάν μιά πολύ μεγάλη αἰτία χαρᾶς, ὁ σταυρός

ἐκείνων πού εῖναι προσκολλημένοι μέ τρόπο ἀποκλειστικό σ' ἔνα ἀδιαφανῆ κόσμο, πού θεωρεῖται μοναδικός, εῖναι μιά ἀπογονήτευση. Γιά ἐκείνον πού πιστεύει ἀληθινά στὸν Θεό ὁ σταυρός εῖναι διαφανής. Διά μέσου αὐτοῦ βλέπει τὸν Θεόν. Γιά τούς ἄλλους συμβαίνει τό ἀντίθετο. Ἐκείνος πού πιστεύει στὰ ἐγκόσμια πέφτει κάτω ἀπό τὸν σταυρό καὶ хάνεται.

Ἐνας πατέρας τῆς Δύσεως τῆς πατερικῆς ἐποχῆς, ὁ ἄγιος Αὐγουστῖνος εἶπε: Γνωρίζω τρεῖς σταυρούς: Ἐνα σταυρό πού σώει. Εἶναι ὁ σταυρός τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ὁ σταυρός τοῦ καλοῦ ληστῆ, τοῦ ἐκ δεξιῶν τοῦ Χριστοῦ σταυρωθέντος. Γνωρίζω κι ἔνα τρίτο σταυρό, πού σέ κάνει νά χάνεσαι γιά τίν αἰώνιότητα. Ὁ σταυρός τοῦ ληστοῦ τοῦ ἐκ δεξιῶν παίρνει μέσα του, παίρνει ἐπάνω του τὸν σταυρό τοῦ Χριστοῦ καὶ σώζεται. Ὁ σταυρός τοῦ ἀριστεροῦ ληστοῦ ἀντιπροσωπεύει τὴ μερίδα ἐκείνη τῶν ἀνθρώπων, πού δέν δέχονται τὸν σταυρόν τοῦ Χριστοῦ καί χάνονται. Γενικά ὅμως τὸν σταυρό δέν μποροῦμε νά τὸν ἀποφύγωμε κατ' οὐδένα τρόπον.

Ἡ ζωὴ τῆς προσευχῆς τῶν μοναχῶν δείχνει ὅτι εῖναι μαζί μέ τὸν Θεό. Ἐνας θεολόγος ὁ π. Σμέμαν, εἶπε προσφάτως σ' ἔνα συνέδριο: «Ἡ λειτουργία εῖναι ᾧ ἐμπειρία τῆς ἐσχατολογίας, τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἀπ' ἐδῶ ἀρχίζει ᾧ χαρά μέσα στὸν ὀρθόδοξην λειτουργία. Γιατί ζοῦμε τὴν ὄριστική συνάντηση μέ τὸν Θεόν. Ἀπό ἐδῶ πηγάζει ᾧ χαρά τῆς ὄρθοδοξίου λειτουργίας, ᾧ χαρά τῆς μοναχικῆς ζωῆς ἴδιαίτερα».

Ἐνας ἀγγλικανός μοναχός μέ ἐρώτησε κάποτε ὅταν εἶκα δώσει μιά ὅμιλία. «Πῶς διαφυλάζετε τὴν ἐμπειρία τοῦ μυστηρίου μέσα στὴ θεία λατρεία; Γιατί ἐμεῖς τὴν ἐχάσαμε». Τοῦ ἀπάντησα: Τό μυστήριο εῖναι ᾧ ἐμπειρία τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ.

Ἀπ' ἐδῶ προέρχεται ᾧ χαρά τῶν ὄρθοδοξῶν πιστῶν μέσα στὴ θεία λειτουργία. Ξεπερνοῦν τίς φιλονικίες τους καὶ αἰσθάνονται πάλι ἔν τῷ Θεῷ, λησμονώντας τά μεταξύ τους λάθη: Ὁ μοναχός ζεῖ πάντοτε σχεδόν διά τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς, αὐτὴ τὴν ἐμπειρία νά εῖναι μέ τὸν Θεό.

Τό μοναστήρι εῖναι τό Θαβώρ. Τό θεϊο φῶς ἀκτινοβολεῖ ἀπό τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Οἱ μοναχοί ἔχουν ξεχάσει αὐτό τὸν κόσμο. Ἡ αἴσθηση τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ ἀναπληρώνει τὴ θύμησή του. Καί αὐτό συμβαίνει, διότι μέ τὴν προσευχή ξεπερνοῦν καὶ ἀποθέτουν τίς μέριμνες τοῦ κόσμου.

Ἡ λησμοσύνη τοῦ κόσμου δέν σημαίνει ἀδιαφορία γιά τὴν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Οἱ μοναχοί, ἀκόμα καὶ οἱ πιό αὐστηροί ἐρημῖτες, προσεύχονται γιά τούς ἀνθρώπους καὶ τούς παρηγοροῦν περισσότερο ἀπό τούς ἄλλους. Γιατί ἔχουν τό αἰσθητήριο καθαρό καὶ διακρίνουν τά προβλήματα καὶ τίς θλίψεις πού βασανίζουν τούς ἀνθρώπους. Βλέπουν τὴν μηδαμινότητα τῶν προβλημάτων αὐτῶν, τὴν ποταπότητα τῶν ἀπροσδόκητων συμβάντων πού γίνονται αἰτίες μεγάλων θλίψεων, καὶ τούς τονί-

ζουν αύτό ἀκριβῶς, καθώς ἐπίσης καὶ τίνι ἀσύγκριτο χαρά πού τούς ἀναμένει στίν βασιλεία τῶν οὐρανῶν καὶ τούς βοηθοῦν ἀληθινά.

Δείχνουν τούς ἀνθρώπους μιάν ἀγάπη, πολύ πιό μεγάλη καὶ ἀληθινή ἀπό τούς ἄλλους, γιατί βλέπουν τίνι ἀξία τους καὶ τόν αἰώνιο προορισμό τους. Γιατί βλέπουν ὅτι μέσα στόν πλοῦτο τῆς αἰώνιου ζωῆς τοῦ καθενός, εἰσέρχεται σάν μέσα σέ μία μεγάλη κοινωνία, ἐκεῖνο πού φέρει κάθε ἀνθρώποις σάν ἀγάπη καὶ σάν μοναδική πνευματική ὁμορφιά. Δέν ὑπάρχει σταύρωση χωρίς ἔνα ἄνοιγμα ἀγκάλης γιά νά ἀγκαλιάσωμε τούς ἄλλους.

Ταυτόχρονα οἱ μοναχοί δίνουν στούς ἀνθρώπους τή δύναμη νά περιορίσουν τόν ἐγώϊσμό τους. Τούς δίνουν τή δύναμη γιά νά σπικώσουν καὶ αὐτοί ἔνα σταυρό ἀπαρνήσεως καὶ τοιουτοτρόπως τούς κάνουν μέτοχους τῆς δικῆς τους χαρᾶς.

Ἐχει παραπρηθῆ ὅτι οἱ μοναχές στή Ρουμανία εἶναι εἰρηνικές καὶ πολύ χαριτωμένες στή διακονία τους. Ἐνας ἀγγλικανός μοναχός, βλέποντας τίς μοναχές τῆς Ρουμανίας, ἔγραφε σ' ἔνα περιοδικό τῆς Δύσεως γεμάτος θαυμασμό. «Ἄυτές οἱ μοναχές τρέχουν πάντα μέ χαρά καὶ ὑπηρετοῦν τούς ἄλλους. Βεβαίως ὑπάρχει μιά σοβαρότης μέσα σ' αὐτή τή εἰρήνη καὶ τή χάρη πού τήν κάνει πιό βαθιά. Ἀντίθετα στήν χαρά τῶν ἀνθρώπων, πού κυριαρχεῖται ἀπό τίς ἐπιθυμίες καὶ τίς ἀπολαύσεις, οἱ ὄποιες προέρχονται ἀπό τήν ἐπιφανειακή πλευρά τοῦ κόσμου, ὑπάρχει κάτι τό ἀσταθές καὶ εὐμετάβλητο, πού τήν κάνει νά περνᾶ γρήγορα καὶ νά μεταβάλλεται σέ θλίψη μέσα σ' ἔνα αἴσθημα κενοῦ».

Θά ἥθελα νά τελειώσω αύτές τίς σκέψεις δίνοντάς σας μερικές πληροφορίες γύρω ἀπό τούς τύπους τῆς μοναχικῆς ζωῆς στήν Ρουμανία.

Ἀνέφερα προηγουμένως ὅτι οἱ μοναχοί γενικά δέν ἀπεχθάνονται τούς ἀνθρώπους, ἀλλά τούς ἀγαποῦν, τούς βοηθοῦν νά κερδίσουν τήν σωτηρία, νά ξεπεράσουν τήν τυφλή προσκόλληση στόν κόσμο, νά ἰδοῦν καὶ αὐτοί, μέσω τοῦ κόσμου, τόν Θεό. Θά μποροῦσα νά πῶ ὅτι κατ' αὐτόν τόν τρόπον ὁ μοναχισμός προσφέρει στούς ἀνθρώπους μιά ὑπηρεσία. Ὑπ' αὐτήν τήν ἔννοιαν θά μποροῦσα νά πῶ ὅτι ὁ μοναχισμός τῆς Ρουμανίας εἶναι ἔνας μοναχισμός διακονίας. Νομίζω ὅτι ὑπάρχουν τρεῖς μορφές αὐτῆς τῆς διακονίας. Ἀλλά οἱ μορφές αύτές ἔχουν πάντα σάν κοινή βάση τήν προσευχή, τήν θεωρία τοῦ Θεοῦ διά μέσου τοῦ κόσμου.

Ἡ μορφή πού ἰδιαίτερα καλλιεργεῖται ἀπό τίς μοναχές συνίσταται στό ὅτι δέχονται καὶ φιλοξενοῦν τούς ἀνθρώπους τοῦ κόσμου, ἀκόμη καὶ τούς τουρίστες γιά ν' ἀναπαυθοῦν. Εἶναι ή ἐποκή τῆς μεγάλης ἀναπτύξεως τοῦ τουρισμοῦ καὶ συγχρόνως τῆς ἀναζητήσεως τῶν μοναστηρίων. Μερικές ἀπό τίς μοναχές φροντίζουν νά δώσουν στούς ἀνθρώπους αὐτούς δωμάτιο καὶ τροφή. Οἱ ἄλλες μέ τή σειρά προσεύχονται μέσα στήν ἐκκλησία κατά τό μεγαλύτερο διάστημα τοῦ χρόνου. Οἱ ἀνθρώποι αὐτοί κερδίζονται ἀπό τή θέρμη τῆς διακονίας, τήν ὄποια δέχονται καὶ ἀπό τήν ἀγνόητα καὶ καθαρότητα πού δείχνουν οἱ μονα-

χές με τίν őλη συμπεριφορά τους καί με τίν χαρούμενη εἰλικρίνεια μέτιν ὁποία τούς βοηθοῦν στά διάφορα προβλήματά τους. Ἐλκύονται ἐπειτα στήν ἐκκλησία. Ἐκεῖ ἀκούουν τίς προσευχές, τούς ὑμνους, τίς διδαχές. Στήν ἀρχή παραμένουν λίγο. Ἐπειτα ἔξοικειώνονται καί μένουν περισσότερο. Ἐκείνοι πού εἶναι λιγότερο συνηθισμένοι σ' αὐτό, πληροφορούνται περισσότερα ἀπό τούς ἄλλους πού γνωρίζουν κάπι περισσότερο ἀπό αὐτούς.

Εἶδα ἀνθρώπους διανοούμενους καί ἀνωτέρας κοινωνικῆς τάξεως νά μένουν ἔκθαμβοι καί νά ἀνακαλύπτουν μιά νέα διάσταση τῆς ζωῆς. Ἰδιαιτέρως οἱ γυναῖκες τους ἐλκύονται καί κερδίζονται πλήρως γιά μιά ζωή συνδεδεμένη μέτιν Ἐκκλησία. Οἱ οἰκογένειες κερδίζονται καί συνδέονται μέ φιλικούς δεσμούς μέ τίς μοναχές. Καί φυσικά οἱ οἰκογένειες αὐτές βοηθοῦν ὅλικῶς τά μοναστήρια. Προσκαλοῦν τίς μοναχές ὅταν κατεβαίνουν στήν πόλη, καί τίς φιλοξενοῦν στά σπίτια τους. Καί αὐτές μεταφέρουν τόν ἀέρα τῆς ἀγνότητας καί τῆς καθαρότητας μέσα στά σπίτια τους. Οἱ μοναχές αὐτές φέρουν τόν σταυρό τους. Ἀλλά μέ τόν σταυρό εἶναι συνδεδεμένη ἡ χαρά τους. Μεταφέρουν ἔτσι γιά λίγο αὐτό τόν σταυρό μαζί μέ τή χαρά σέ πολλές οἰκογένειες.

Μιά ἄλλη μορφή τῆς μοναχικῆς διακονίας καί προσφορᾶς εἶναι τό κήρυγμα τοῦ θείου λόγου. Αὐτή ἡ μορφή ἔχει ἀναπτυχθεῖ ἀπό μερικά ἀνδρικά μοναστήρια. Τά μοναστήρια τῶν ἀνδρῶν προσφέρουν ἐπίστης τίν φιλοξενία στούς ἀνθρώπους, ἀλλά ὅχι σέ τόσο βαθμό ὅπως τά γυναικεῖα. Καλλιεργοῦν ὅμως τό κήρυγμα, τίν ἔξομολόγηση, τίν πνευματική καθοδήγηση. Ὑπάρχουν μερικοί ὑγούμενοι πού ἔχουν γίνει περιφημοί γιά τά κηρύγματά τους. Ὑπάρχουν μοναστήρια ὅπου, κυρίως κατά τίς Κυριακές, ἔρχεται ἔνα μεγάλο πλῆθος πιστῶν. Ὑπάρχουν ἄλλα στά ὁποία κατά τίς μεγάλες ἔορτές ἔρχονται ὄλοκληρα χωριά ἀπό πολύ μακριά, μιᾶς ἡ δύο ἡμέρων πορεία, κρατώντας τά ἔξαπτέρυγα καί ψάλλοντας ὑμνους. Πραγματοποιοῦν ἔνα ἀληθινό προσκύνημα. Τά μοναστήρια ἔχουν ὁδηγούς καί ξεναγούς δικούς τους, πού δείχνουν καί ἔξηγούν στούς ξένους τήν ἱστορία καί τά ἀλλα ἀξιόλογα τῆς μονῆς. Μ' αὐτό τόν τρόπο οἱ ξεναγοί γίνονται ἀληθινοί κήρυκες. Κι αὐτό εἶναι μία νέα μορφή κηρύγματος τοῦ θείου λόγου.

Οἱ μοναχοί διατηροῦν ἐπίστης καλές πνευματικές σχέσεις μέ πολλές οἰκογένειες τῶν γειτονικῶν πόλεων, οἱ ὁποίες ἐπισκέπτονται τά μοναστήρια. Νομίζω ὅτι εἶναι ἔνα γενικό χαρακτηριστικό τοῦ ὄρθόδοξου μοναχισμοῦ νά διατηρεῖ αὐτή τίν ἐπαφή μέ τόν κόσμο καί νά τίν συνδυάζει μέ τίν διαφύλαξη τῆς πνευματικότητας, τῆς ἀγνότητας καί τῆς μοναχικῆς κανονικότητας. Αὐτή ἡ συνήθεια ἀποδεικνύεται ἰδιαιτέρως χρήσιμη στήμερα, γιά τίν ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας. Γιατί ὁ κόσμος στήμερα κινεῖται ἀπό μιά ζωή ἐκκοσμικευμένη ἀφ' ἐνός καί ἀφ' ἐτέρου ἀπό τήν θλίψη αὐτῆς τῆς ὑποκριτικῆς καί ψευτικῆς ζωῆς καί τό κενό πού τήν ἀκολουθεῖ. Γι' αὐτό ὁδηγεῖται μέ μεγάλη ἀναζήτηση καί νοοταλγία πρός τά μοναστήρια. Τοῦτο κάνει τόν κόσμο στήμερα νά ἀναζητᾶ στά μονα-

στήρια μιά ζωή πλήρους καί τελείας προσφορᾶς στόν Θεό.

Τό μοναστήρια σήμερα ἔχουν τόσους ἐπισκέπτες, ὅσους δέν εἶχαν ποτέ ἄλλοτε. Αὐτό εἶναι ἔνα σημεῖο πολύ εὔοίσων γιά τήν ἐποχή μας, πράγμα πού δέν μποροῦν τά μοναστήρια νά τό ἀγνοήσουν καί νά τό παραμελήσουν.

“Ἄλλοτε ὁ κόσμος ζοῦσε σέ διαφορετικό θρησκευτικό κλῆμα, χωρίς νά ἔχη ἀνάγκη μιᾶς βαθύτερης ἐμπειρίας, γιά νά χυπνήσει ἀπό μιά ζωή κενή ἀπό κάθε ἐμπειρία τοῦ ἀπολύτου. ”Ἄλλοτε ὁ κόσμος δέν ἐκυριαρχεῖτο οὕτε ἀπό τή μεγάλη κοσμικότητα οὕτε ἀπό τήν ζωηρή ἐπιθυμία τῆς Ἑκκλησίας. Βρισκόταν σέ μιά μέτρια κατάσταση. Σήμερα δέν ἀμαρτία ἐπλεόνασε καί γι’ αὐτό, καθώς λέγει ὁ Παῦλος, δέν κάρις ὑπερπερισσεύει. Τά μοναστήρια ἔχουν αὐτό τό μεγάλο δῶρο. Μποροῦν περισσότερο νά ίκανοποιήσουν τήν δίψα τοῦ ἀπολύτου, ἀλλά μόνον ἐάν οἱ μοναχοί ζοῦν μέ μιά νέα δροσερότητα ζωῆς τήν ἐμπειρία τοῦ ἀπολύτου.

“Ἐχω ἰδεῖ στόν Ἀθωνα πόσο οἱ ἄνθρωποι ἐλκύονται ἀπό ἐκείνους τούς νέους μοναχούς πού ζοῦν μέ μιά ὄλοκληρωτική ἀπόφαση καί προσφορά τῆς ζωῆς τους τήν ἐμπειρία τοῦ ἀπολύτου. Δέν ἐλκύονται ἀπό τά μοναστήρια δέν δέν μοναχική πνευματική ζωή ἔχει ψυχρανθῆ μένοντας συχνά στούς ἔξωτερικούς τύπους, ἀλλά ζητοῦν μιά ἀσκητικώτερη ζωή.

Τέλος δέν τρίτη μορφή τῆς μοναχικῆς ζωῆς στή Ρουμανία εἶναι δέν ζωή τῆς ἀναχωρήσεως καί τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς. Εἶναι δέν ζωή τῶν ἐρημιτῶν. Υπάρχουν δέν μόνον ἄνδρες ἀλλά καί γυναικες πού ζοῦν μιά τέτοια ἐρημιτική ζωή. Συχνά ἀρκετοί μοναχοί καί μοναχές, ἀφοῦ ζήσουν τήν κοινοβιακή ζωή, περνοῦν γιά λίγο καιρό στή ζωή τῆς ἀναχωρήσεως καί ἀντιστρόφως. ’Αλλ’ δέν θά μπορέσω νά δώσω ὀνόματα καί ἀριθμούς ως πρός τούς μοναχούς καί τίς μοναχές πού ζοῦν μέ ἀπόλυτο καί ὄριστικό τρόπο αὐτή τή ζωή, γιατί θέλουν νά μένουν ἄγνωστοι καί κρυμμένοι. ’Ιδιαίτερα δέν Μολδαβία εἶχε πάντοτε, μέσα στά μεγάλα δάσον τῆς, τέτοιους μοναχούς καί μοναχές, πού ἔγιναν οἱ πιό μεγάλοι ἄγιοι, γιατί δέν θέλησαν νά γίνουν γνωστοί. Μόνο ἔνας δέν δύο μοναχοί δέν μοναχές μέσα στά κοινόβια γνωρίζουν τέτοιους ἐρημίτες δέν ἐρημίτιδες, ἀλλά δέν ἔχουν τήν εὐλογία νά μιλήσουν γι’ αὐτούς παρά μόνον μετά τόν θάνατό τους. ’Ιδιαίτερα μοναχοί καί μοναχές πού πέρασαν τήν νεότητά τους ἐν διακονίᾳ μέσα σ’ ἔνα κοινόβιο, περνοῦν κατόπιν τήν ἥλικιωμένη καί ὕριμη περίοδο τῆς ζωῆς τους στήν ἔρημο.

Αὐτή δέν μορφή εἶναι ἐπίστης ἀναγκαία γιά νά συγκρατήσει τή θρησκευτική ζωή στόν λαό. Αὐτοί οἱ μοναχοί καί μοναχές εἶναι οἱ ἥρωες τῆς πίστεως. Καθώς οἱ ἥρωες ἐνός στρατεύματος συγκρατοῦν τό θάρρος τῶν πολεμιστῶν, ἔτσι καί αὐτοί. ’Αποτελοῦν τήν ἐμπροσθοφυλακή. Τό γενναῖο παράδειγμα σώζει τόν στρατό. Καί οἱ ἐρημίτες συγκρατοῦν τήν τόλμη τῆς ἐπικοινωνίας καί τῆς ὅμοιογίας τοῦ Θεοῦ καί μιᾶς περισσότερο δυνατῆς πνευματικῆς ζωῆς μέσα στά πλήθη τῶν πιστῶν. Αὐτοί εἶναι οἱ μεγάλες κορυφές. ’Εάν ἐμεῖς δέν βλέπωμε τίς μεγάλες κορυφές,

---

δέν μποροῦμε νά βαδίσωμε πρός τά ὄψη.

Νομίζω ὅτι μέ αὐτές τίς μορφές ὁ Ρουμανικός μοναχισμός βρίσκεται μέσα στό ρεῦμα τῆς ζώσας καί γνήσιας ὀρθοδόξου μοναχικῆς παραδόσεως, διατηρώντας μέσα στή σύγχρονη κοινωνία τό μεγάλο σταυρό τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως. Μιᾶς παραδόσεως μαρτυρίας καί διακονίας τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου.

Πρωτοπρεσβύτερος ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΤΑΝΙΛΟΑΕ

Πρωτοπρεσβύτερου Γεώργιου Παπαθανάβα

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΥΨΩΣΗ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΚΑΙ ΖΩΟΠΟΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ (14 Σεπτεμβρίου)

Kάθε χρόνο στίς 14 Σεπτεμβρίου, οἱ Ὄρθοδοξοι Χριστιανοί σε ὅλη τήν οἰκουμένη, ὑψώνουμε στούς Ἱερούς ναούς καὶ προσκυνοῦμε τόν Τίμιο καὶ Ζωοποίο Σταυρό. Ἡ εὐλαβῆς αὐτή συνήθεια ἀνάγεται στούς χρόνους τῶν ἀγίων θεοστέπτων βασιλέων καὶ ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης.

Ἡ ἀγία Ἐλένη, μέ προτροπή τοῦ ἀγίου Κωνσταντίνου, ἀναζήτησε καὶ βρῆκε μέ θαυμαστό τρόπο τόν Τίμιο Σταυρό, ὁ ὄποιος, λόγῳ τῶν ἱστορικῶν συγκυριῶν, παρέμεινε κρυμμένος στήν γῆ περισσότερο ἀπό τρεῖς αἰῶνες. Ἔπειδή, ὅμως, ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ ἦταν ὅμοιος μέ τούς σταυρούς τῶν ληστῶν, προκειμένου νά φανερωθεῖ τό ποιός ἀπό τούς τρεῖς ἦταν, ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος πρότεινε νά θέσουν ἐπάνω στόν κάθε σταυρό ξεχωριστά τό σῶμα νεκρῆς γυναικάς, πού τίν στιγμή ἐκείνη ὁδηγεῖτο στόν τάφο. Τό ἀποτέλεσμα ἦταν νά ἀναστηθεῖ, ὅταν τό σῶμα τῆς ἥλθε σέ ἐπαφή μέ τόν Σταυρό τοῦ Χριστοῦ. Τότε ἡ ἀγία Ἐλένη ὑψώσε τόν Τίμιο Σταυρό καὶ ὅλοι οἱ πιστοί ἔσπευσαν μέ εὐλάβεια νά τόν προσκυνήσουν. Τό γεγονός αὐτό ἐπαναλαμβάνεται κάθε χρόνο, μέσα στούς αἰῶνες.

Ἡ παγκόσμια ὑψώση τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ μᾶς δίνει τήν ἀφορμή νά τονίσουμε τά ἀκόλουθα:

Πρῶτον. Ὁ Τίμιος Σταυρός εἶναι, ἀσφαλῶς, τό εὐλογημένο ξύλο ἐπάνω στό ὄποιο «ἔτάθη Χριστός ὁ βασιλεὺς καὶ Κύριος», εἶναι, ὅμως, καὶ τό μυστήριο τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τό ὄποιο «προανεκπρύττετο καὶ προειποῦτο μυστικῶς ἐκ γενεῶν ἀρχαίων καὶ οὐδείς ποτέ κατηλάγη τῷ Θεῷ καρίς τῆς τοῦ Σταυροῦ δυνάμεως», ἐπειδή καὶ «πρό τοῦ τόν Σταυρούν παγῆναι, Σταυρός ἦν ὁ σώζων», ὅπως τονίζει ὁ ἄγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης. Δηλαδή, ὁ Τίμιος Σταυρός εὐεργετοῦσε καὶ ἔσωζε τόν λαό τοῦ Θεοῦ προτοῦ ἀκόμα στηθῆ στόν Γολγοθᾶ. Ἡ Παλαιά Διαθήκη διασώζει πολλά γεγονότα, στά ὄποια φαίνεται καθαρά ὅτι ὁ Θεός εὐεργετοῦσε καὶ ἔσωζε τόν λαό Του διά τοῦ Σταυροῦ. Μερικά ἀπό αὐτά εἶναι: Ὁ διαχωρισμός τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, προκειμένου νά περάσει ὁ λαός τοῦ Θεοῦ καὶ νά γλυτώσει ἀπό τήν καταδιωκτική μανία τοῦ Φαραὼ. Ἡ μετατροπή τῶν πικρῶν ὑδάτων τῆς πηγῆς Μερρᾶς σέ γλυκά, γιά νά ξεδιψάσει ὁ λαός στήν ἔρημο. Ἡ νίκη ἐναντίον τῶν Ἀμαλκιτῶν, οἱ ὄποιοι ἐμπόδιζαν τόν λαό νά φθάσει στήν γῆ τῆς ἐπαγγελίας. Ἡ ὑψώση τοῦ χάλκινου ὄφεως ἐπάνω σέ ξύλο ὃστε νά σχηματίζεται τό σημείο τοῦ Σταυροῦ, πού ὅταν τό ἀτένιζαν ὅ-

σοι εἶχαν δαγκωθεῖ ἀπό τά φαρμακερά καί θανατηφόρα φίδια θεραπεύονταν καί ξέφευγαν τόν θάνατο, καί πολλά ἄλλα.

Ο ἄγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης λέγει ὅτι ὁ «κόσμος ὅλος εἶναι θεμελιώμενος ἐπάνω εἰς τόν τύπον τοῦ Σταυροῦ. Σταυροειδῶς γάρ εὑρίσκονται τά τέσσερα μέρη τοῦ κόσμου: ἡ Ἀνατολή, λέγω, ἡ Δύσις, ἡ Ἀρκτος καί ἡ Μεσημβρία», καί ὅτι τό δόνομα τοῦ πρώτου ἀνθρώπου, τοῦ Ἀδάμ, ἀπό τούς ἀπογόνους τοῦ ὄποιου ἔμελλε νά γεμίσει ὅλη ἡ γῆ, σχηματίζει τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ, ἀφοῦ τά ἀρχικά του δηλώνουν τά τέσσερα σημεῖα τοῦ ὄριζοντος. Τό Α δηλώνει τίν Ἀνατολή, τό Δ τίν Δύση, τό δεύτερο Α τίν Ἀρκτο καί τό Μ τίν Μεσημβρία. Ἐπίστης, προσθέτει ὅτι τό ἀνθρώπινο σῶμα εἶναι σέ σχῆμα σταυροῦ ὅταν ὑψώνονται τά χέρια σέ δέση. Ἐπειδή ὅμως εἶναι φύσει ἀδύνατο νά κρατᾶ κανείς συνεχῶς τά χέρια του ὑψωμένα κατά τίν διάρκεια τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, γι' αὐτό καί ἡ Ἑκκλησία ἔβαλε τά στασίδια στούς ἱερούς ναούς, οὗτως ὥστε νά ἀκουμπᾶ κανείς τά χέρια του καί ἔτσι νά διαγράφεται στό ἀνθρώπινο σῶμα τό σχῆμα τοῦ Σταυροῦ. Αὐτό φαίνεται καλύτερα στά ἀγιορείτικα στασίδια, στά ὄποια ἔχει κανείς τίν δυνατότητα νά μισοκάθεται, ἀκουμπώντας τά χέρια του στά μπράτσα τῶν στασιδιῶν. Ἐπειδή, καί ἡ ἄλογη φύση σχηματίζει τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ, ὅπως π.χ. τά δένδρα ὅταν κουνιοῦνται ἀπό τό φύσημα τοῦ ἀνέμου, τά πουλιά ὅταν πετοῦν κλπ.

Ἐπομένως τά πάντα γύρω μας μᾶς ὑπενθυμίζουν τόν Τίμιο Σταυρό, ὁ ὄποιος εἶναι τό εὐλογημένο ξύλο, ἄλλα καί τό μυστήριο τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, πού ἔσωζε καί σώζει τούς ἀνθρώπους.

Δεύτερον. Ο Σταυρός εἶναι τρόπος ζωῆς. Εἶναι ὁ σταυροαναστάσιμος τρόπος ζωῆς πού διδάσκει καί ἐμπνέει ἡ Ὁρθόδοξη Ἑκκλησία. Ή ἄρση τοῦ προσωπικοῦ σταυροῦ ἀπό τόν κάθε ἀνθρωπο γίνεται μέ ἐλευθερία καί εἶναι ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιά νά ἀκολουθήσει κανείς τόν Χριστό. «Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἔαυτόν καί ἀράτω τόν σταυρόν αὐτοῦ καί ἀκολουθήτω μοι» (Ματθ. 1οτ' 24).

Ο σταυρός, τόν ὄποιο μᾶς προτρέπει ὁ Χριστός νά σπικώσουμε εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅλα ἡ ὑπακοή στίς ἐντολές Του. Αὐτό σημαίνει ἀπάρνηση τοῦ ἰδίου θελήματος καί οἰκειοποίηση τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. Δηλαδή, τό θέλημα τοῦ Θεοῦ νά γίνει προσωπικό μας θέλημα καί τρόπος ζωῆς μας. Ἐπίστης, σταυρός εἶναι καί ἡ ὑπομονή στίς θλίψεις, τούς πειρασμούς καί τίς δοκιμασίες τῆς ζωῆς, πού ἐπιτρέπει ὁ Θεός ἀπό ἀγάπη γιά τόν καταρτισμό μας καί τήν σωτηρία μας. Σταυρός ἀκόμη εἶναι ὁ ἀγώνας γιά τήν μεταμόρφωση τῶν παθῶν καί τήν ἀπόκτηση προσωπικῆς κοινωνίας μέ τόν Θεό.

Ο σταυρός τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἐλαφρύς, ἀφοῦ ὁ πιστός ἔχει συνοδοιπόρο στόν βίο του τόν Χριστό, τίν Θεοτόκο, ἄλλα καί τούς φίλους τοῦ Χριστοῦ, τούς Ἀγίους, οἱ ὄποιοι εἶναι σταυρωμένοι καί ἀναστημένοι, ἀφοῦ ἐνέκρωσαν τό φρόνημα τῆς σάρκας καί ἀναγεννήθηκαν πνευ-

ματικά. Γιά τίνι ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, οἱ Ἀγιοι ὑπέμειναν μέ αὐταπάρνυ-
ση μεγάλες θλίψεις καὶ ποικίλους πειρασμούς, χωρὶς γογγυσμούς, ἀλλὰ
εὐχαριστώντας καὶ δοξολογώντας τὸν Θεό πάντοτε γιά τά πάντα. Ἐβά-
στασαν στὸ σῶμα τους «τὰ στίγματα τοῦ Χριστοῦ», τὰ ὅποια ἀποτελοῦν
ἐχέγγυο γνησιότητος. Δηλαδή, εἶναι ἡ σφραγίδα πού βεβαιώνει ὅτι εἰ-
ναι ἀληθινοί μαθητές τοῦ Χριστοῦ, ὁ Ὁποῖος φέρει στὸ σῶμα Του τά
στίγματα τοῦ Σταυροῦ. Ὄλος ὁ βίος καὶ ἡ πολιτεία τῶν Ἀγίων εἶναι
μετοχὴ στά παθήματα καὶ τόν Σταυρό τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ στήν Ἀνά-
στασί Του καὶ τίνι δόξα Του. Γιατί ὁ Σταυρός εἶναι ἡ δόξα τοῦ Χριστοῦ
καὶ ἡ πηγή τῆς ὄντως ζωῆς καὶ τῆς ἀληθινῆς χαρᾶς, ἀφοῦ διά τοῦ Σταυ-
ροῦ, ἥλθε ἡ «χαρά ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ».

Τρίτον. Ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ εἶναι, ἀκόμη, τό ἀντίτητο ὅπλο κατά
τοῦ διαβόλου, τοῦ ἔχθροῦ τῆς ἀνθρωπίνης σωτηρίας, ὁ ὄποιος εἶναι ἀρ-
χαῖος, πολυμήκανος καὶ «εὔπορος εἰς κακίαν», ὅπως λέγει χαρακτηρι-
στικά ὁ ἄγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, καὶ γ' αὐτό δέν μπορεῖ κανείς νά
τόν νικήσει παρά μόνον μέ τήν δύναμην τοῦ Σταυροῦ. Ὁ ἄγιος Νικόδο-
μος ὁ Ἀγιορείτης λέγει ὅτι «ὅσσοι Χριστιανοί νικοῦν τά πάθη καὶ τόν
διάβολον, διά τῆς δυνάμεως τοῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ
νικοῦσιν αὐτόν».

Ὁ Σταυρός εἶναι τό φρύαγμα καὶ τό τραῦμα τοῦ διαβόλου, ὁ ὄποιος
φρίττει καὶ τρέμει «μή φέρων καθορᾶν αὐτοῦ τήν δύναμιν». Γ' αὐτό θά
πρέπει νά ζοῦμε σταυρικά, ἢ μᾶλλον σταυροαναστάσιμα, καὶ νά σχημα-
τίζουμε ἐπάνω μας τό σημεῖο τοῦ σταυροῦ, κάθε φορά πού πρόκειται νά
ἀρχίσουμε κάποιο ἔργο, χωρὶς νά ντρεπόμαστε, «ἵνα οἱ δαίμονες τό ση-
μεῖον ἰδόντες τό Βασιλικόν, μακράν φύγωσι τρέμοντες», ὅπως λέγει ὁ
ἄγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων, ὁ ὄποιος προτρέπει: «Ποίει δέ τούτο τό
σημεῖον ἐσθίων καὶ πίνων, καθήμενος, κοιταζόμενος, ἐξανιστάμενος,
λαλῶν, περιπατῶν, ἀπαξαπλῶς ἐν παντί πράγματι». Ἀλλά καὶ ὁ ἴερός
Χρυσόστομος μᾶς συμβουλεύει νά σφραγίζουμε τό μέτωπό μας καὶ νά
σχηματίζουμε στό σῶμα μας τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ, γιά νά μᾶς προστα-
τεύει ὅταν βγαίνουμε ἀπό τό σπίτι μας ἢ κάθε φορά πού ἀρχίζουμε κά-
ποια ἔργασία, γιατί τότε «οὐ μόνον ἀνθρώπος ἀπαντῶν, ἀλλά οὐδέ τό
διάβολος βλάψει τι δυνήσεται, μετά τούτων σε ὄρῶν τῶν ὅπλων
πανταχοῦ φαινόμενον».

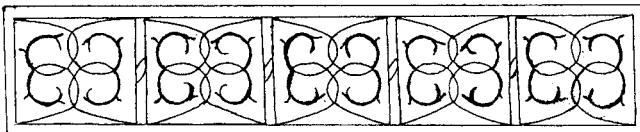
Ο διάβολος πολεμᾶ τούς πιστούς κατ' εὐθείαν ὁ ἕδιος ἢ διά μέσου
ἀνθρώπων, οἱ ὄποιοι ἥθελημένα ἢ ἀθέλητα γίνονται ὄργανά του. Ὁ
ἄγιος Συμεών ὁ Νεός Θεολόγος λέγει ὅτι, ἀν δέν ὑπῆρχαν οἱ ἀνθρώ-
ποι, ὁ διάβολος δέν θά μποροῦσε νά βλάψει τούς πιστούς, ἐπειδή θά
σχημάτιζαν ἐπάνω τους τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ καὶ θά ἐξαφανιζόταν.
Χρειάζεται, ὅμως, μεγάλη προσοχή, γιά νά μή πέφτει κανείς στήν παγί-
δα καὶ νά στρέφεται ἐναντίον τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὄποιοι γίνονται αἴτια
νά θλίβεται καὶ νά ὑποφέρει, μέ ἀποτέλεσμα νά τούς ἐκθρεύεται καὶ νά
τούς μισεῖ. Ἀλλά θά πρέπει νά στρέφεται κανείς στόν Θεό μέ τήν προ-
σευχήν, γιά νά ἀντλεῖ ἀπό Αὐτόν δύναμη, οὕτως ὥστε νά μπορεῖ νά

ἀντέχει στούς πειρασμούς, τούς ὅποίους ἐπιτρέπει ὁ Θεός ἀπό ἀγάπη. Πράγματι οἱ δοκιμασίες καὶ οἱ πειρασμοί ἀποτελοῦν εὐλογία τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ δίνουν τὸν δυνατότητα στὸν ἄνθρωπο, ἵνα τοὺς ἀντιμετωπίσει σωστά, μέ εὐχαριστιακή καὶ δοξολογική διάθεση, νά ὡριμάσει πνευματικά καὶ νά γίνει δῶρο Θεοῦ γιά ὀλόκληρη τὴν ἄνθρωπότητα. Ὅσον ἀφορᾶ τοὺς ἀνθρώπους πού γίνονται αἵτια νά ὑποφέρει, θά πρέπει νά τοὺς συγχωρεῖ μέ τὸν καρδιά του, νά τοὺς ἀγαπᾷ καὶ νά προσεύχεται γιά τὴν μετάνοια καὶ τὴν προκοπή τους. Ἐτσι θά διατηρεῖ τὴν εἰρήνην τῆς ψυχῆς του, ἀφοῦ θά τὸν ἐπισκιάζει ἢ ἄκτιστη Χάρη τοῦ σταυρωθέντος καὶ ἀναστάντος Χριστοῦ.

Ο διάβολος φοβᾶται τὸν Σταυρό τοῦ Χριστοῦ, ἀλλά καὶ τὸν προσωπικό σταυρό τοῦ κάθε Χριστιανοῦ, ἐπειδὴ ὁ Σταυρός εἶναι ταυτόσημος τῆς ταπείνωσης, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς θυσίας. Ἀκόμη ὁ Σταυρός εἶναι ἢ πηγὴ τῆς ἀληθινῆς χαρᾶς. Γ' αὐτὸ ὅποιος σπικάνει ἄφοβα καὶ χωρίς γογγυσμό τὸν σταυρό του, αὐτός χαίρεται ἀληθινά τὴν ζωή του.

Πρωτοπρεσβύτερος ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΒΑΡΝΑΒΑΣ

Πρεσβύτερου Δημητρίου Ντούτκο
ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑ

Aς προσέξωμε ὅμως, ὅτι μερικές φορές, παρά τίν πίστη μας στόν Χριστό, προσπαθοῦμε ἀκόμη καὶ τόν δρόμο γιά τίν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ νά τόν κάνουμε ἄνετο! Ὁ κόσμος μέ τά ἀγαθά του καὶ τίν τεχνική του πρόοδο μᾶς παλάβωσε. Καὶ ἄν καμιά φορά μιλοῦν γιά τόν πόνο καὶ τά παθήματα, ξαφνικά τό γυρίζουν καὶ λένε: Ὁ Χριστιανισμός εἶναι χαρά. Ὄλα πρέπει νά εἶναι χαρά! Ὁμως ἡ χαρά δέν ἔρχεται ἔτσι. Ἡ χαρά δέν ἀγοράζεται. Δέν ἀγοράζεται μέ χρήματα. Ἡ χαρά τοῦ Χριστιανοῦ ἀγοράζεται μέ τόν πόνο καὶ τά παθήματα. Ἀλλα ἀγοραστικά μέσα δέν ὑπάρχουν! Γιά νά σωθεῖ ὁ ἀνθρώπος, ὁ Κύριος μας ἀνέβηκε στόν σταυρό. Ἔκούσια. Καὶ σταυρώθηκε. Καὶ ἀπέθανε. Μετά ἀναστήθηκε. Μετά ἥλθε ἡ χαρά. «Οστις θέλει ὁπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν καὶ ἀράτω τόν σταυρόν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖτω μοι», εἶπε ὁ Χριστός. Εἶναι ἀπαραίτητο νά σπικώσουμε τόν σταυρό μας. Ὁποιος χωρίς σταυρό πηγαίνει πίσω ἀπό τόν Χριστό, δέν εἶναι ἄξιος τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἀνάξιος. Αὐτό μᾶς τό εἶπε ὁ ἴδιος ὁ Χριστός. Καὶ μᾶς τό εἶπε καθαρά. Εἶπε: «οὐκ ἔστι μου ἄξιος». Αὐτό σημαίνει: ή πίστη του καὶ ή ἀγάπη του γιά τόν Χριστό δέν εἶναι γνήσιες: δέν ἀξίζουν τίποτε.

Ὁ σταυρός μᾶς τρομάζει. Καὶ αὐτό εἶναι φυσικό. Γιατί μᾶς διάλυσε ἡ ἄνεση. Ὁ πόνος εἶναι γιά μᾶς κάτι τό τρομακτικό. Ὁμως δέν εἶναι ὁ πόνος φοβερός. Ἡ ἄνεση εἶναι φοβερή. Αὐτή ἔπρεπε νά μᾶς τρομάζει. Καὶ πράγματι, ὅλες οἱ σύγχρονες κακίες ἔχουν πηγή τους τίν ἄνεση στήν ζωή. Ὁ πόνος, τά πάθη, ὁ σταυρός, - εἶπε ὁ Χριστός - εἶναι κάτι τό καλό, εἶναι ἀγαθό. Καὶ ἔτσι τό φορτίο Του γίνεται ἐλαφρό.

Πρεσβύτερος ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΝΤΟΥΤΚΟ

Mοναχοῦ Νεόφυτου Γρηγοριάτη
ΓΙΑΤΙ ΧΥΘΗΚΕ ΤΟ ΑΙΜΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΣΤΟ ΣΤΑΥΡΟ;

ταν ἥμουνα φοιτητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τό 1974-1978, ἐσυζητούσαμε μιά ὁμάδα φοιτητῶν τό θέμα: «Γιατί χύθηκε τό αἷμα τοῦ Χριστοῦ στὸν Σταυρό;». Καὶ δέν μπορούσαμε μόνοι μας νά δώσουμε μιά ī-κανοποιητική ἀπάντηση. Δέν εἶχαν ἀκόμη ἐκδοθῆ ἀρκετά πατερικά κείμενα, ὅπως στήμερα συμβαίνει νά ἔχουν ἐκδοθῆ.

“Οταν ἔγινα μοναχός στό Ἀγιον Ὄρος, ἐρώτησα τόν ἄγιο καθηγούμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου καί Γέροντά μου Ἀρχιμανδρίτη Γεώργιο τίν ἵδια ἐρώτηση. Ἐκεῖνος μοῦ εἶπε νά διαβάσω τόν Λόγον εἰς τό Ἀγιον Πάσχα, τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου Θεολόγου, ἐν: Γρηγορίου Θεολόγου, ἔργα ἀρ. 5, ἐκδ. Γρηγόριος Παλαμᾶς, Θεσσαλονίκη 1977, σειρά Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἑκκλησίας (ΕΠΕ), μετάφραση Νικολάου Ε. Ἀποστολάκη, σελ. 13-15 καί 198-201 (ἀπόσπασμα ἀπό τόν λόγο πού εἶναι τυπωμένος δόλος στίς σελ. 152-217). Ἐπειδή πολὺ λίγοι γνωρίζουν καί τόν Λόγον εἰς τό Ἀγιον Πάσχα τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου Θεολόγου καί τίν ἀπάντηση πού δίνει στό ἐρώτημα «γιατί χύθηκε τό αἷμα τοῦ Χριστοῦ στὸν Σταυρό?», θά γράψουμε πρώτα μιά περίληψη τοῦ λόγου αὐτοῦ καί μετά, τό ἀπόσπασμα πού ἀναφέρεται στίν ἀπάντηση τοῦ ἐρωτήματός μου:

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΣΧΑ.

“Ο Λόγος εἰς τό Πάσχα τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου Θεολόγου ἐξεφωνήθη τό 383 μ.Χ. εἰς τίν Ἀριανζόν, καί εἶναι χρονολογικῶς ὁ προτελευταῖος σωζόμενος Λόγος τοῦ Θεολόγου. Ὁ λόγος ἀρχίζει μέ ἓνα ὕμνον πρός τό μέγα γεγονός τῆς Ἀναστάσεως καί μέ τίν προτροπήν πρός τούς ἀκροατάς νά συναναστηθοῦν μέ τόν Κύριον καί νά ἑορτάσουν κατά τρόπον πνευματικόν τό Πάσχα. Κατόπιν παραθέτει τό μεγαλύτερον μέρος τοῦ Λόγου εἰς τά Θεοφάνεια, πράγμα τό ὅποιο δεικνύει τίν σπουδάσιαν καί τίν βαρύτητα τίν ὅποιαν ἀποδίδει ὁ Γρηγόριος Θεολόγος εἰς τίν θεολογικήν διδασκαλίαν, τίν ὅποιαν εἶχεν παρουσιάσει εἰς τόν Λόγον αὐτόν. Εἰς τό τμῆμα αὐτό ἀναφέρεται εἰς τίν διδασκαλίαν περί Θεοῦ, εἰς τίν δημιουργίαν τοῦ ἀοράτου καί τοῦ ὄρατοῦ κόσμου καί τέλος τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τίν πιῶσιν τοῦ Ἀδάμ καί τῆς Εῆς καί εἰς τίν ἐνανθρώπησιν τοῦ Θεοῦ Λόγου. Ἐν συνεχείᾳ ἔρχεται εἰς τίν ἑορτήν τοῦ Πάσχα καί ἀρχίζει μέ τίν ἀνάλυσιν τῆς προελεύσεως τῆς ὄνομα-

σίας τῆς ἑορτῆς ἀπό τό Ἰουδαιϊκόν Φάσκα (=διάβασις, πέρασμα). Ἀναφέρεται εἰς τόν ρόλον τοῦ νόμου, ὁ ὄποιος ἀποτέλεσε τό μέσον τό ὄποιον ἔχροσιμοποίησεν ὁ Θεός διά νά διαπαιδαγωγήσει τόν ἄνθρωπον. Ὁ νόμος ἦταν, ὅπως διεκρίνεται ὁ Παῦλος, «σκιά τῶν μελλόντων», τά ὄποια ἔπρεπε νά συναντήσῃ ὁ ἄνθρωπος, ἀφοῦ θά εἶχε προηγουμένως προετοιμασθῆ. Ὁ νόμος ἀποτελοῦσε «περιτείχισμα μεταξύ τοῦ Θεοῦ καί τῶν εἰδώλων, ἀφ' ἐνός μέν διά νά μᾶς ἀπομακρύνη ἀπό τά εἰδώλα, ἀφ' ἑτέρου δέ διά νά μᾶς ἐπιαναφέρῃ εἰς τόν Θεόν». Μετά ταῦτα προχωρεῖ ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος εἰς τίν τάναλυσιν τῆς ἀφηγήσεως τῆς Ἐξόδου, περὶ τοῦ θεσμοῦ τοῦ Πάσχα καί τῶν ἀζύμων. Ἡ ἀνάλυσίς του εἶναι λεπτομερής καί γίνεται μέ τίν χρῆσιν τῆς ἀλληγορικῆς ἔρμηνείας ὡς ἐπί τό πλεῖστον. Ἡ ἔξετασις τοῦ κειμένου τῆς Ἐξόδου καί ὁ συσχετισμός του πρός ἓνα μεγάλον ἀριθμόν χωρίων τῆς Παλαιᾶς καί τῆς Καινῆς Διαθήκης γίνεται κατά τρόπον γλαφυρόν καί διδακτικώτατον. Τίποτε δέν μένει ἀσχολίαστον καί ἀναξιοποίητον ἀπό τό δῦν καί κριτικόν, ἀλλά καί ταυτοχρόνως ποιητικόν, πνεῦμα τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Ἡ ἀντιπαράθεσις τοῦ παλαιοῦ νόμου πρός τόν νεόν, τῶν παλαιῶν ἐντολῶν πρός τάς νέας, γίνεται κατά τρόπον ὁ ὄποιος κάνει νά παρουσιασθῇ εἰς ὅλην της τίν λαμπρότητα ἢ τελειότης τοῦ νέου νόμου, ὁ ὄποιος ὀλοκλήρωσεν ὅ,τι εἶχε σκιαγραφήσει ὁ παλαιός, κατέλυσε τό γράμμα τοῦ παλαιοῦ καί ἐπαρουσίασε τό πνεῦμα.

Μετά ταῦτα ἔξετάζει ὁ ἵερος Πατέρος εἰς ποῖον ἐδόθη τό αἷμα τοῦ Κυρίου, τό ὄποιον ἔχυθη πρός κάριν μᾶς. Ἀποκρούει ὡς βλάσφημον τίν ἀποψιν ὅτι εἶχε τυχόν προσφερθῆ εἰς τόν πονηρόν διάβολον («μακρύά ἀπό μένα», ἀναφωνεῖ, «τέτοια βλασφημίᾳ!») καί δέχεται ὅτι τό ἔλαβε μέν ὁ Πατέρος «χωρίς νά τό ζητήσῃ οὕτε καί νά τό ἔχη ἀνάγκη, ἀλλά διά νά ἐκπληρωθῇ τό σχέδιον τῆς σωτηρίας καί ἐπειδή ἔπρεπε νά ἀγιασθῇ ὁ ἄνθρωπος ἀπό τίν ἄνθρωπίν τού φύσιν τοῦ Θεοῦ, διά νά μᾶς ἐλευθερώσῃ ὁ ἴδιος...» Καί ἔρχεται εἰς τάς προτροπάς τάς ὄποιας ὀφεῖλομεν νά ἀκολουθήσωμεν, διά νά ἐορτάσωμεν ἐπαξίως τό Πάσχα. «Ἄν εἶσαι Σίμων Κυρηναῖος», λέγει, «σήκωσε τόν Σταυρόν καί ἀκολούθησε τον... ἀν εἶσαι ὁ Ἰωσήφ ὁ ἀπό Ἀριμαθαίας, ζήτησε τό σῶμα του..., ἀν εἶσαι ὁ Νικόδημος... ἐνταφίασέ τον μέ μῆρα. Καί ἀν εἶσαι κάποια Μαρία... πόγιαινε πρωΐ - πρωΐ νά τόν θρηνήσῃς». Μέ τόν τροπον αὐτόν συνεχίζει τόν Λόγον προτρέποντάς μᾶς νά ἀκολουθήσωμεν τόν Χριστόν βῆμα πρός βῆμα εἰς τίν πορείαν τοῦ πάθους του, ὅπως τό ἀφηγοῦνται τά Εὐαγγέλια, μέχρι τόν θάνατον καί τίν Ἀνάστασίν του. Πρός τό τέλος τοῦ Λόγου του στρέφεται ἐναντίον ἐκείνων οἱ ὄποιοι ἀμφισβητοῦν τίν θεότητα του Θεοῦ Λόγου λόγῳ τῆς ἐνσαρκώσεώς του καί παρουσιάζει γυμνήν εἰς τά μάτια τῶν πιστῶν τίν ἀνοπίσιαν καί τίν ἀχαριστίαν των, ὅπως εἶχε κάμει καί εἰς τόν Λόγον εἰς τά Θεοφάνεια. Κλείει δέ τόν Λόγον μέ ἓν ὄμνον πρός τό Πάσχα, τό ὄποιον προσφωνεῖ ὡςάν νά ἦταν ἔμψυχον καί εἰς τό ὄποιον προσφέρει ὡς συμπλήρωμα τῆς ὅλης καρποφορίας του τόν Λόγον.

* * *

΄Απόσπασμα τοῦ λόγου εἰς τό Πάσχα, τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.

«22. Ἡμποροῦμεν λοιπόν νά ἔξετάσωμεν τό πράγμα καί τό δόγμα, τό ὄποιον ἀπό τούς περισσοτέρους μέν παραβλέπεται, ἀλλά ἀπό ἐμένα ἔξετάζεται ἐκτενέστατα. Διότι, εἰς ποῖον ἐδόθη τό αἷμα τό ὄποιον ἔχυθη πρός χάριν μας καί διά ποῖον πράγμα ἔχυθη τό μεγάλον καί περιβόπτον αἷμα τοῦ Θεοῦ καί ἀρχιερέως καί θύματος ταυτοχρόνως; Διότι εὐρισκόμεθα μέν ὑπό τίν ἔξουσίαν τοῦ πονηροῦ εἰς τόν ὄποιον εἴκαμε πωλοῦθη ἀπό τίν ἀμαρτίαν μέ ἀντίτιμον τίν ἀπόλαυσιν τῆς κακίας. ᾿Εάν δέ τό λύτρον δέν ἀνήκει εἰς κανένα ἀλλον παρά εἰς τόν κάτοχον τοῦ δούλου, ἐρωτῶ νά μάθω εἰς ποῖον προσεφέρθη τοῦτο καί διά ποῖον λόγον; ᾿Εάν μέν προσεφέρθη εἰς τόν πονηρόν, μακρύά ἀπό ἐμένα τέτοια βλασφομία! (΄Εάν ὅχι μόνον ἀπό τόν Θεόν, ἀλλά καί τόν ἴδιον τόν Θεόν παίρνει ὡς λύτρον ὁ λοστής, καί παίρνει τόσον ὑψηλόν μισθόν διά τίν δουλείαν τῶν ἀνθρώπων εἰς τό θέλημά του, γεγονός διά τό ὄποιον θά ἦταν δίκαιον νά λυπηθῇ καί νά ἀφίστη ἐλευθέρους καί ἥμᾶς). ἔάν δέ εἰς τόν Πατέρα, κατ’ ἀρχήν πῶς ἔγινεν αὐτό; Διότι δέν ἐκρατούμεθα αἰχμάλωτοι ἀπό ἐκεῖνον. Κατά δεύτερον δέ λόγον, διατί τάχα θά εὐχαριστοῦσε τό αἷμα τοῦ Μονογενοῦς τόν Πατέρα, ὁ ὄποιος δέν ἐδέχθη οὔτε τόν ᾿Ισαάκ, ὅταν τοῦ εἶχε προσφερθῆ ὡς θυσία ἀπό τόν πατέρα του, ἀλλά ἄλλαξε τίν θυσίαν καί ἐτοποθέτησε κριάρι εἰς τίν θέσιν τοῦ λογικοῦ θύματος; (Γεν. κβ' 13).

Εἶναι ἐπομένως φανερόν ὅτι μέν τό λαμβάνει ὁ Πατέρ, κωρίς νά τό σπιτίστη, οὔτε καί νά τό ἔχη ἀνάγκην, ἀλλά διά νά ἐκπληρωθῇ τό σχέδιον τῆς σωτηρίας καί ἐπειδή ἔπρεπε νά ἀγιασθῇ ὁ ἀνθρωπός ἀπό τίν ἀνθρωπίνην φύσιν τοῦ Θεοῦ, διά νά μᾶς ἐλευθερώσῃ ὁ ἴδιος, ἀφοῦ κατενίκησε μέ τίν βίαν τόν τύραννον, καί διά νά μᾶς ἐπαναφέρῃ κοντά του μέ τίν μεσιτείαν τοῦ Υἱοῦ, ὁ ὄποιος ἔδωσε τό αἷμα του διά νά μᾶς σώσῃ πρός τιμήν τοῦ Πατρός, εἰς τόν ὄποιον φαίνεται ὅτι παραχωρεῖ τά πάντα. Αὕτα μέν λοιπόν τά σχετικά μέ τόν Χριστόν καθώς καί ὅλα τά ἄλλα ἄσ τά τιμῶμεν μέ σιωπήν».

Μοναχός ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΤΗΣ

Φώτη Κόντογλου
Ο ΣΤΑΥΡΟΣ. ΤΟ ΖΩΗΦΟΡΟΝ ΦΥΤΟΝ.

εῦτε ἄπαντα τά ἔθνη τό εὐλόγημένον Ξύλον προσκυνήσωμεν». Μά πῶς νά τό προσκυνήσωμε μέ καρδιές σάρκινες και μέ διάνοιες πούναι κολλημένες στά κακά θελήματά μας; Ἐχουμε καιρό γιά χάσιμο ἐμεῖς πού ἔχουμε ριχθεῖ ὁ ἔνας ἀπάνω στόν ἄλλον ποιός θ' ἀπολαύσει πιό πολύ και πιό γρήγορα τίς ἡδονές τῆς ζωῆς; Καλά - καλά δέν νοιώθουμε πιά τί εἶναι αὐτός ὁ Σταυρός, μ' ὅλο πού τόν βάζουμε παντοῦ, στίς ἐκκλησιές, στά καμπαναριά, στίς σημαῖες, στά νοσοκομεῖα, στ' ἄρματα, στά παράσημα, στή στήθη τῶν κοριτσιῶν, στά μνήματά μας.

«Σάν ἀκοῦς πολλά κεράσια πάρε μικρό καλάθι». Πολλοί σταυροί μά λίγην πίστη σ' Αὐτόν πού σταυρώθηκε ἀπάνω στόν σταυρό. Πήραμε τό ξύλο κατάξερο χωρίς νά πάρουμε Ἐκεῖνον πού τό πότισε μέ τό αἷμα του, Ἐκεῖνον «δί’ οὖς τό τοῦ σταυροῦ ζωηφόρον ἐν γῇ πεφυτούργηται δένδρον». Δέν πιστεύουμε στό Σταυρό, γιατί δέν πιστεύουμε στό Χριστό, ἀφοῦ πιστεύουμε μόνο στόν ἑαυτό μας. Γιά μᾶς εἶναι κούφια λόγια κι ὁ Χριστός κι ὁ Σταυρός.

Οι Σταυροί πού βάζουμε πάνω στά χτίρια μας εἶναι σάν τούς ἀνεμοδεῖκτες πού τούς βάζουμε μοναχά γιά στολίδι κι ὅχι γιά νά βλέπουμε τόν καιρό. Αὐτό δείχνουνε τά αἰσθήματά μας και τά ἔργα μας: «Τό δένδρον ἐκ τῶν καρπῶν αὐτοῦ γνωρίζεται», εἶπε ὁ ἴδιος πού καρφώθηκε ἀπάνω στό Σταυρό. Οι πολύξερες και πονηρές διάνοιές μας ἔχουνε καταντήσει σάν τίς πόρνες πού κοιμηθήκανε μέ κάθε λογῆς ἀνθρώπους. Πῶς νά πιστέψουνε στή δύναμη τοῦ Σταυροῦ και στή σωτηρία πού ᾔρθε στόν κόσμο μέ τό σταύρωμα τοῦ Χριστοῦ ἀπάνω του;

Ἄκουσε ὁ ἀπόστολος Παῦλος τί λέγει πῶς εἶναι ὁ Σταυρός γιά τούς ἀνθρώπους πού εἶναι πονηροί και γιά τούς ἀνθρώπους πού εἶναι μέ καλή και ἀγνή προαίρεση: «·Ο λόγος ὁ τοῦ Σταυροῦ τοῖς μέν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστί, τοῖς δέ σωζαμένοις δύναμις Θεοῦ ἐστιν. Γέγραπται γάρ: Ἀπολῶ τὸν σοφίαν τῶν σοφῶν καὶ τὸν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. Ποῦ σοφός; Ποῦ γραμματεύς; Ποῦ συζητητής τοῦ αἰώνος τούτου; Οὐκί ἐμώρανεν ὁ Θεός τὸν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου;...». Δηλαδή ὁ λόγος τοῦ Σταυροῦ, ἔγουν ἡ θρησκεία τοῦ Σταυροῦ, γιά ἐκείνους πού πᾶνε στόν καμό εἶναι ἀνονσία, ἀλλά γιά ἐκείνους πού θέλουνε νά

σωθιοῦνε, εἶναι δύναμη Θεοῦ. Ποιοί εἶναι αὐτοί πού πᾶνε στήν ἀπώλεια, «οἱ ἀπολλυμένοι»; Εἶναι αὐτοί πού τούς ἐμποδίζει ἡ ἀλαζονεία τοῦ μυαλοῦ τους κι ἡ πονηριά τῆς καρδιᾶς τους νά παραδεκτοῦνε τή δύναμη τοῦ Θεοῦ.

Γιά τοῦτο ἔξηγει παρακάτω ὁ Παῦλος πώς αὐτοί οἱ ἀπολλυμένοι, οἱ χαμένοι, οἱ αὐτοκαταδικασμένοι, εἶναι ὅσοι ἔχουνε τήν ἰδέα πώς εἶναι σοφοί καὶ μυαλωμένοι καὶ πιστεύουνε πώς ἡ ἀνθρώπινη γνώση κι ἐπιστήμη τά κατέχει ὅλα καὶ πώς ὁ Θεός κι ὁ Χριστός κι οἱ Σταυροί κι ἡ ἄλλην ζωή καὶ τά πνευματικά μυστήρια κι ἡ ἀρετή κι ὅλοι οἱ κρυφοί θησαυροί τῆς θρησκείας εἶναι ἀνονσίες καὶ παραμύθια καὶ πράγματα ἀσύστατα, πού τά πιστεύουνε οἱ πιστοί τῷ πνεύματι καὶ τά περιωρισμένα μυαλά. Γί' αὐτό λέγει πώς εἶναι γραμμένο: «Θά καλάσω τή σοφία τῶν σοφῶν καὶ τή γνώση τῶν γνωστικῶν θά τή βγάλω φεύγοντα» (‘Ησαΐας κθ’ 14).

Κι ὑστερα ρωτᾶ ὁ Παῦλος: «Ποῦ εἶναι κανένας σοφός, κανένας σπουδασμένος, κανένας συζητητής μέ σοφία ἐτούτου τοῦ κόσμου γιά νά μᾶς τά ἔξηγήσει αὐτά τά μυστήρια πού ξεσκεπάζουνται στούς ἀσοφους καὶ στούς ἀγράμματους; Λοιπόν δέν ἀπομάρανε ὁ Θεός τή σοφία ἐτούτου τοῦ κόσμου; Γιατί, ἐπειδή κατά τή σοφία τοῦ Θεοῦ (κατά τό θέλημα τοῦ Θεοῦ) δέν γνώρισε ὁ κόσμος μέ τή σοφία τόν Θεό, θέλησε ὁ Θεός νά σώσει ἐκείνους πού τόν πιστεύουνε, μέ τή μωρία τοῦ κηρύγματος, (δηλ. μέ τό κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου πού τό ἔχουνε γιά ἀνονσία). Γιατί κι οἱ Ἰουδαῖοι ζητᾶνε θαύματα κι οἱ Ἑλληνες ζητᾶνε σοφία (ἐπειδή οἱ μέν Ἰουδαῖοι ήτανε μαθημένοι νά ζητᾶνε θαύματα γιά νά πιστέψουνε, ὅπως στόν καιρό τοῦ Μωϋσῆ, οἱ δέ Ἑλληνες ήτανε κακομαθημένοι μέ τή φιλοσοφία καὶ μέ τήν διαλεκτική), ἐνῶ ἐμεῖς κηρύχνουμε ἔναν Χριστό πού σταυρώθηκε, καὶ πού εἶναι γιά τούς Ἐβραίους μέν σκάνδαλο (γιατί περιμένουνε νάρθει ὁ Μεσσίας σάν βασιλιάς μέ δύναμη κοσμική κι ὅχι φτωχός, κατατρεγμένος καὶ σταυρωμένος), καὶ γιά τούς Ἑλληνες ἀνονσία (γιατί αὐτοί ἐκτιμᾶνε μοναχά ἐκεῖνον πού 'ναι ρήτορας καὶ φιλόσοφος μέ εὔστροφο καὶ ἔξυπνο μυαλό), ἀλλά πού εἶναι ὅμως (αὐτός ὁ σταυρωμένος Χριστός) γιά ἐμᾶς πού μᾶς κάλεσε νά τόν πιστέψουμε καὶ νά τόν κηρύχνουμε, Ἰουδαίους καὶ Ἑλληνες, Θεοῦ δύναμη καὶ Θεοῦ σοφία.

»Γιατί ἡ μωρία τοῦ Θεοῦ (δηλ. αὐτό πού νομίζουνε πώς εἶναι ἀνονσία οἱ σαρκικοί ἀνθρώποι) εἶναι κάποιο πρᾶγμα πιό σοφό ἀπό τή σοφία τῶν ἀνθρώπων καὶ τό ἀδύνατο τοῦ Θεοῦ (δηλ. ἐμεῖς πού δέν ἔχουμε μήτε σοφία, μήτε ρητορική, μήτε ὅπλα, μήτε πλοῦτο, καὶ γιά τοῦτο μᾶς ἔχει ὁ κόσμος γιά ἀδύναμους καὶ τιποτένιους) εἶναι πιό δυνατό ἀπό τή δύναμη πού ἔχουνε οἱ ἀνθρώποι. Γιατί βλέπετε, ἀδελφοί μου, πώς ἀνάμεσα σ' ἐσāς, πού προσκαλεσθήκατε ἀπό τόν Χριστό, δέν ὑπάρχουνε πολλοί πού νά εἶναι σοφοί, στή σαρκική σοφία, οὕτε δυνατοί σέ ἀξιώματα, οὕτε ἄρχοντες πλούσιοι, ἀλλά τά ἀγράμματα (μωρά) διάλεξε ὁ Θεός γιά νά ντροπιάσει τά δυνατά, καὶ τά φτωχά τοῦ κόσμου καὶ τά καταφρονεμένα διάλεξε ὁ Θεός, καὶ κεῖνα πού δέν τά λογαριάζει ὁ κό-

σμος πώς ύπαρχουνε στόν κόσμο, γιά νά καταργήσει αύτά πού ύπαρχουνε, ὥστε νά μήν καυχηθεῖ κάθε σάρκα μπροστά στον Θεό (γιά νά μήν καυχηθοῦνε οι ἄνθρωποι πώς μέ τή σοφία τους καί μέ τή δύναμή τους καί μέ τά πλούτη τους καί μέ τά συστήματά τους φάνηκαν δυνατοί μπροστά στό Θεό, πού ἔκανε τό θέλημά του μ' αύτά πού καταφρονοῦνε, μέ τούς ἀσοφους, μέ τούς ἀδύνατους, μέ τούς φτωχούς, μέ τούς παραπεταμένους). Κι ἐσεῖς πού πιστεύετε στόν Χριστό, ἀπό τόν Θεό εἰσαστε δυναμωμένοι καί σοφισμένοι κι ὁ Χριστός ἔγινε γιά σᾶς σοφία ἀπό τόν Θεό, καί δικαιοσύνη καί ἀγίασμα κι ἀπολύτρωση, γιά νά καυχιέται στ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ ὅποιος καυχιέται κατά τόν λόγο πού εἶναι γραμμένος.

»Κι ἐγώ, ἀδελφοί μου, δέν ἥρθα νά σᾶς κηρύξω πώς ὁ Χριστός εἶναι σταλμένος ἀπό τόν Θεό, μέ κάποια λογική δύναμη πού ἔκα περισσότερο ἀπό σᾶς γιατί δέν ἔκρινα πώς γνωρίζω κάτι τό παραπάνω ἀπό σᾶς, παρά μοναχά τόν Ἰησοῦ Χριστό, κι αὐτόν σταυρωμένον» (Κορινθ. Α' α' 18 - β' 2).

Αύτά εἶναι τά ἔξαιστα λόγια τοῦ Παύλου πού τά πιό πολλά τά λένε στόν Ἀπόστολο τῆς Σταυροπροσκυνήσεως. Ἄληθινά, δέν μοιάζουνε αύτά τά λόγια μέ τά λόγια κανενός ἀπό τούς σοφούς τοῦ κόσμου πού μιλᾶνε ξερά στό μυαλό μας, μά ωτε καί μέ κανενός ἀπό τούς φημισμένους ποιητές πού μιλᾶνε στήν καρδιά μας. Ἄληθινά δέν μοιάζουνε μέ τίποτα ἀπ' αύτά.

Εἶναι ἀπό ἔναν ἄλλον κόσμο καί γιά νά τά νοιώσεις πρέπει νάχεις μιάν ἀλλοιώτικη διάνοια καί μιάν ἀλλοιώτικη καρδιά. Ὡστόσο κάθε διάνοια καί κάθε καρδιά μπορεῖ νά τά νοιώσει σάν παρατίσει τή ἀλαζονεία πού τήν κάνει νά πιστεύει μοναχά στήν ἄνθρωπην σοφία καί νάχει ἐμπιστοσύνη σέ δαύτη καί τότε θά γίνει καινούρια διάνοια καί καινούρια καρδιά, μ' ἔναν λόγο θά γίνει καινούριος ἄνθρωπος ὅπως γίνεται ὅποιος πιστεύει στόν Χριστό. Καί τότε θά τρέχει σάν ἐλάφι διψασμένο νά πιεῖ ἀπ' αύτή τήν πηγή «τοῦ ὄντος τοῦ ἄλλομένου εἰς ζωήν αἰώνιον», καί τότε θά καταλάβει πώς ζητοῦμε νά ξεδιψάσει ἀπό τά ξεροπόταμα τῆς Σαχάρας, καί νά θραψή μασῶντας ξύλα κατάξερα καί χαλίκια.

Τότε θά νοιώσει ἀληθινά τί εἶναι κι ὁ σταυρός, αὐτό τό φιβερό σημεῖο. Τότε θά καταλάβει πώς ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ ἥρθε νά καταργήσει τόν σταυρό πού στκώνει ὁ κάθε ἄνθρωπος ὃπου ἔρχεται σ' αὐτόν τόν κόσμο. Γιατί αὐτός ὁ Σταυρός ἔδωσε τήν ἐλπίδα στόν κάθε ἀπελπισμένον πού κατάλαβε τήν φωνή Ἐκείνου πού σταυρώθηκε ἀπάνω του. Ἐκείνος εἶπε: «Ἄν ἐγώ σταυρωθῶ, θά τραβήξω ὄλους τούς ἄνθρωπους σέ μένα», «Κάγω ἐάν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρός ἐμαυτόν». Λέγει πώς θά τούς τραβήξει ὄλους πρός τόν ἔαυτό του, πώς θά τούς φωνάξει ὄλους νά πάνε στήν ἀγκαλιά του, πώς θά τούς καλέσει ὄλους στή σωτηρία, πλήν ὄλοι δέν θά θελήσουνε νά πάνε καί νά σωθοῦνε γιατί δέν θά τόν πιστέψουνε, ἐπειδή ἡ ἀλαζονική ψυχή τους θά ἔχει τήν ἴδεα πώς ἡ θρησκεία του εἶναι μωρία καί πώς τά λόγια του εἶναι ψευτιές κι ὅχι

ἀλήθεια.

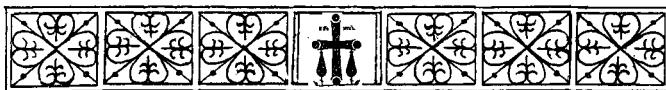
”Αν ἔτανε δυνατό γιά μιά στιγμή νά πιστέψουνε ἀληθινά «ἔξ ὅλης τῆς ψυχῆς καί ἔξ ὅλης τῆς διανοίας» στό Χριστό καί στά λόγια του ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, οἱ καρδιές τους θά γινόντανε μονομιᾶς καινούριες καρδιές, κι ὅλα θά ἀλλάζανε καί τότε θά γινόντανε «οὐρανός καινούριος καί γῆ καινούρια». ”Οσα ἀγωνιζόμαστε νά γιατρέψουμε μέ τή σοφία μας καί μέ τήν ἐπιστήμην μας καί μέ τήν πεισματωμένη ἐπιμονή μας καί μέ τά μπερδεμένα κι ἀδιαφόρετα συστήματά μας, ὅλα θά γιατρευόντανε μονομιᾶς. Μήτε ἀγωνία πιά, μήτε φονικά, μήτε συκοφαντίες, μήτε ἔχθροτα, μήτε ἀνησυχία καί ταραχή, μήτε ἀβάσταχτες ἀγωνίες, μήτε φόβος, μήτε τίποτα δέν θά ἀπόμνησκε ἀπ’ ὅλο αὐτό τό ἀτσάλινο δίκτυο πού είμαστε τυλιγμένοι καί πού ὅσο πολεμάμε νά ξεμπλέξουμε, τόσο μᾶς τυλίγει πιό σφιχτά, ὡς πού νά μᾶς πνίξει ὄλότελα.

Γιά νά βγοῦμε ἀπό τοῦτο τόν κατασκότεινον λαβύρινθο πού κλεισθήκαμε μέ τά χέρια μας, δέν ὑπάρχει ἄλλο μιτάρι γιά νά μᾶς βγάλει στό φῶς, δέν ὑπάρχει καμμιά Ἀριάδνη γιά νά μᾶς τό δώσει, παρεκτός ἀπό τόν Χριστό. Κανένας Θησέας δέν σκότωσε τόν Μινώταυρο πού μᾶς τρώγει κι οὔτε θά τόν σκοτώσει ποτέ μέ τά σπαθιά πού κάνει ἢ ἐπιστήμη μας κι ἢ λογῆς - λογῆς ἔξυπνάδα μας. Μοναχά ἔνας θά σκοτώσει τόν Μινώταυρο κι ὅλα τά δαιμονικά πού είναι μαζί μας σφαλισμένα στόν λαβύρινθο: Ὁ Χριστός!

Μά ποιός Χριστός; ”Οχι ὁ ψεύτικος Χριστός πού πλάθουνε οἱ ψεύτικες καρδιές μας, ἀλλά ὁ Χριστός ὁ ἀληθινός πού θά τόν δεχτοῦμε στίς ἀληθινές καί καθαρές καρδιές μας καί πού θά μᾶς τραβήξει ἀπό τούτη τήν κοιλάδα τοῦ Ἰωσαφάτ καί θά μᾶς ὑψώσει μαζί του ἀπάνω στόν Σταυρό. Ἀλλοιως μάταια ἀγωνιζόμαστε νά γλυτώσουμε ἀπό τήν κακία μέ τήν κακία, ἀπό τόν θάνατο μέ τόν θάνατο, ἀπό τήν ἀγωνία μέ τήν ἀγωνία. Μάταια τσακίζουμε τά χέρια μας καί τά ποδάρια μας γιά νά βγοῦμε στό φῶς, σάν τόν στραβό πού πασπατεύει (ψηλαφᾶ) τόν τοῖχο. Μάταια καί τρισμάταια. Ἡ ὄργη φέρνει ὄργη.

»”Αν δέν ἀκολουθήσετε τίς παραγγελίες τίς δικές μου, τό σπαθί θά σᾶς φάγει», λέγει ὁ Κύριος. Δέν θά σέ γλυτώσουνε, οὔτε οἱ ἐπιστῆμες σου, οὔτε οἱ φιλοσοφίες σου, οὔτε τά πετάγματά σου στόν ἀγέρα καί στό φεγγάρι, οὔτε τά φταξίματά σου στόν πάτο τῆς θάλασσας, οὔτες τίποτα! Κλωτσᾶς ἀπάνω στά καρφιά! Κι ὅσο φουσκώνεις γιά τά ἐφευρήματα τοῦ μυαλοῦ σου, τόσο θά πέφτεις ἀπό τήν ἀπελπισία στήν τρισπελπισία. Γιατί ἔναν δρόμο ξέρεις μοναχά, τόν δρόμο τῆς κακίας.

Γιά τοῦτο ἔλεγε ὁ Κύριος: «Ἐμένα μέ ἀφίσατε, ποῦμαι πηγή ζωῆς, καί πηγατε νά πιπτε στούς λασπόλακκους ποῦναι γεμάτοι βοῦρκο». «Δέν θέλετε νάρθετε σέ μένα γιά νάχετε ζωή!... Ἐγώ ἥρθα στ’ ὄνομα τοῦ Πατέρα μου καί δέν μέ θέλετε» (Ἰωάν. ε' 41).

Mixanή E. Mixanlidón
Ο ΠΑΥΛΟΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟ ΣΤΑΥΡΟ

ό «Ξύλον τοῦ Σταυροῦ» ἀπ' τῇ στιγμῇ πού δέχτηκε τό καθηλωμένο καὶ πανάγιο Σῶμα τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου καὶ βάφτηκε στό τιμιώτατο Αἷμα Του, ταυτίστηκε μέ τόν ἴδιον τόν Ἐσταυρωμένον. Σταυρός καὶ Ἐσταυρωμένος ἔγιναν λέξεις ταυτόσημες. Λέξεις συνώνυμες. Λέξεις πανάγιες καὶ πανόλβιες. Ὁ τίμιος Σταυρός ἀποτελεῖ προσωποποίηση τοῦ Ἐσταυρωμένου. Καί ὅταν ἀπευθύνουμε τήν ἰκεσία μας στό Σταυρό καὶ λέμε: «Σταυρέ τοῦ Χριστοῦ, σῶσον ἡμᾶς τῇ δύναμει σου», τήν προσευχή μας τῇ δέχεται ὁ ἴδιος ὁ Κύριος.

‘Ο Σταυρός ἦταν «Ιουδαίοις μέν σκάνδαλον, Ἐλλησι δέ μωρία» (Α΄ Κορ. α΄ 23). Γιά τούς Ιουδαίους εἶναι σάν μιά πέτρα πού σκοντάφτουν οἱ ἄνθρωποι, γιατί τούς εἶναι ἀδιανότο ἔνας «καταραμένος» – ἀσεβής καὶ κρεμασμένος – νά μπορεῖ νά εἶναι Θεός! Αὐτό ἔλεγε καὶ ἡ Παλαιά Διαθήκη: «Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπί ξύλου». Γιά τούς Ἐλληνες, πάλι – πού ύπερηφανεύονται γιά τή σοφία τους – θεωρεῖται ἀνονσία τό γεγονός ἐνός θεοῦ πού πεθαίνει μ' αὐτό τόν ἀτιμωτικό θάνατο, καὶ μάλιστα νικημένος ἀπ' τούς ἔχθρούς του!

‘Ο Σταυρός ἦταν ξύλο «καταραμένο», καὶ τώρα εὐλογημένο. Ἡταν ἀποτρόπαιο, καὶ τώρα γλυκοπόθιο καὶ μυριαγαπημένο. Ἡταν ἀπεχθέστατο, καὶ τώρα «Ξύλον μακάριον». Ἡταν ξύλον θανάτου, καὶ τώρα «ξύλον ζωῆς αἰώνιου»....

Τό μυστήριο τοῦ Σταυροῦ εἶναι τό μέγα μυστήριο τοῦ σύμπαντος κόσμου. Μυστήριο ἀκατάληπτο, ἀνερμήνευτο, ἀνεξιχνίαστο. Πήρε, ὥστόσο, τόση μυστική δύναμη καὶ κάρον, ὥστε ἀπό τή στιγμή τῆς θυσίας τοῦ Γολγοθᾶ καὶ στούς αἰώνες, ἔγινε «ἀγγέλων ἡ δόξα καὶ τῶν δαιμόνων τό τραῦμα». Ἐγίνε «τό σημεῖον τό θαυμαστόν καὶ παράδοξον».

Τ' ἀμέτρητα πλήθη τῶν πιστῶν δέ θά παύσουν ποτέ νά ύμνολογούν τοῦ Κυρίου τόν Σταυρόν τόν τίμιον: «Χαίροις ὁ ζωνφόρος Σταυρός, τῆς Ἐκκλησίας ὁ ὡραῖος παράδεισος... τῆς εὐσεβείας τό ἀντηπτον τρόπαιον...» Ναί. «Ωραῖος ύπέρ σάπφειρον καὶ χρυσόν, φωταυγής ύπέρ ήλιον πέφυκας, θεῖε Σταυρέ...».

«Χῖλιαι κιλιάδες καὶ μύριαι μυριάδες» καὶ ἄν γοπτεύθηκαν ἀπό τόν ἔρωτα τοῦ Σταυροῦ, ἐκεῖνος πού τόν ύμνησε, ἀλλά καὶ βίωσε τά παθήματα τοῦ Ἐσταυρωμένου Ιησοῦ, εἶναι ὁ μέγας καὶ «κλητός ἀπόστολος Ιησοῦ Χριστοῦ», ὁ τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος, ὁ Παῦλος.

‘Ο Παῦλος ζεῖ καὶ κινεῖται «ἐν Χριστῷ», καὶ αἰσθάνεται συσταυρωμένο τόν ἔαυτό του μαζί μέ τό Χριστό. Καί δέ διστάζει νά τό διακηρύσ-

σει μέ διερό δέος καί ἀγάπης καί ἀφοσίωσης αἰσθήματα: «Χριστῷ συνεσταύρωμαι. Ζῶ δέ οὐκέτι ἐγώ· τῇ δέ ἐν ἐμοὶ Χριστός» (Γαλ. β' 20). Ὁ Παῦλος δέ ζοῦσε θεωρητικά τὸ πάθος τοῦ Κυρίου, ἀλλ’ «ἐπασχε τά θεῖα», κατά τὸν ἔκφραστον τοῦ ἁγίου Μαξίμου τοῦ Ὀμολογητοῦ. Τὸ ὄμολογει μέ διδιάτερη τιμή, καί τὸ γράφει: «Ἐγώ γάρ τὰ στίγματα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω» (Γαλ. στ' 17).

Πῶς λοιπόν νά μή καυχᾶται γιά τὸν ἑσταυρωμένο Κύριο του, πού καί γί' αὐτόν - τὸν τόσο φανατικό ἔβραιο καί φοβερό διώκτη τῶν χριστιανῶν - τὸν κάλεσε νά γίνει «φῶς ἐθνῶν» καί ἀπόστολος «ἔως ἐσκάτου τῆς γῆς»;

Ναί. Κάποτε ἦταν πολέμιος τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Ἑκκλησίας Του. Ἡ ἀνάμνηση αὐτή τὸν στενοχωροῦσε καί δέν τὸν κρύβε: «Οὐκ εἰμὶ ἴκανός καλεῖσθαι ἀπόστολος, διόπι ἐδίωξα τὸν Ἑκκλησίαν τοῦ Θεοῦ» (Α' Κορ. ιε' 9). Τώρα ὅμως, μετά τὴν μεταστροφή του, δέ βρίσκει λέξεις νά ἐκφράσει τὸν ἐν Κυρίῳ χαρά καί ἀγαλλίαση πού βρήκε στὸ Σωτῆρα Χριστό.

Νά καυχηθεῖ ὁ Παῦλος; Μά, γιά ποιά πράγματα νά καυχηθεῖ; Μήπως γιά μόρφωση καί σοφία; Τοῦ χάρισε πλούσια σοφία ὁ Θεός. Καθηγητή εἶχε τὸν περίφημο Γαμαλιήλ. Μήπως γιά ἐπίσημη καταγωγή; Τὸν εἶχε. Μήπως γιά κοινωνική διάκριση; Τό λέγε καί τὸ γράφε: «Ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διά τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καί ἡγοῦμαι σκύβαλα εἶναι ἵνα Χριστόν κερδήσω» (Φιλιπ. γ' 8). Μπροστά στὸν Κύριο καί Σωτῆρα Χριστό, πού μᾶς χάρισε τὴν σωτηρία καί μᾶς ἐτοιμάζει τὴν βασιλεία Του, ὅλα τ' ἄλλα, λέγει ὁ μέγας Παῦλος, τὰ θεωρῶ σκουπίδια, ἀνάξια νά τούς δώσω προτεραιότητα.

Μία ἡ καύχησή του: «Ἐμοί δέ μή γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μή ἐν τῷ Σταυρῷ τοῦ Κυρίου ὥμων Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοί κόσμος ἑσταύρωται κάγω τῷ κόσμῳ» (Γαλ. στ' 14).

Κί' αὐτά τὰ γράφει, γιατί κάποιοι ίουδαΐζοντες τὰ χρόνια ἐκεῖνα ντρέπονταν ἀπό δειλία νά ὅμολογησουν «Χριστόν ἑσταυρωμένον». Γί' αὐτό καί ἀνάγκαζαν τοὺς χριστιανούς νά περιτέμνονται, ὥστε νά μή διώκονται. «Ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι», τούς γράφει, «μόνον ἵνα μή τῷ Σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ διώκωνται» (Γαλ. στ' 12).

Πόσο πλούσιον ἡ καρδιά τοῦ μεγάλου ἀποστόλου καί μόνο σάν ἔφερνε στὴν σκέψη του αὐτούς τούς ἐχθρούς τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ! Αὐτόν ἀκριβῶς τὸν πόνο τῆς ψυχῆς του ἐκφράζει στούς Φιλιπποποίους, ὅταν τούς λέγει: «Πολλοί γάρ περιπατοῦσιν - οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δέ καί κλαίων λέγω, τούς ἐχθρούς τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ» (Φιλιπ. γ' 18). Κατά τὸν ἔρμηνεία τοῦ Παν. Τρεμπέλα: «Σᾶς λέγω νά δίδετε προσοχήν μόνον εἰς αὐτούς, πού πολιτεύονται κατά τὸ ἰδιόν μας παράδειγμα, διότι πολλοί παρουσιάζουν κακήν συμπεριφοράν. Περί αὐτῶν, ὅταν ὥμην εἰς Φιλίππους πολλές φορές σᾶς ἔκαμα λόγον, τώρα δε, ἐπειδή ἐν τῷ μεταξύ ἐχειροτέρευσαν, μέ κλάματα ὄμιλῶ δι' αὐτούς,

πού μέ τίν σαρκικήν των ζωήν ἀποδεικνύονται ἔχθροί τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὅποῖς εἶναι σύμβολον αὐτοθυσίας καὶ πόνου».

Τά τελευταῖα χρόνια ἡ ἀντισταυρική πολεμική παίρνει διάφορες μορφές προσβολῆς καὶ ἀσέβειας, πού δέν εἶναι τίποτ’ ἄλλο, παρὰ διωγμός καὶ πόλεμος κατά τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μέ πρόσχημα τά δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου, ἀπαιτοῦν τίν καταβίβαστοῦ Σταυροῦ ἢ τῶν ἀγίων εἰκόνων ἀπό τά σχολεία, τά Δικαστήρια, τά κοινοβούλια, καὶ ἄλλες Δημόσιες ‘Υπηρεσίες, καθώς καὶ τίν ἀφαίρεστο τοῦ Σταυροῦ ἀπό τή σημαία.

‘Ἡ Εὐρωπαϊκή Ἐνωσην ζήτησε τίν ἀφαίρεστο τοῦ Σταυροῦ ἀπό τίς αἴθουσες τῶν ἵταλικῶν σχολείων, ἄλλα μετά τήν ἔφεστο τῆς ἵταλικῆς κυβέρνησης πάρθηκε ἡ ἀπόφαστο ἀπό τό Εὐρωπαϊκό Δικαστήριο ὅτι, ὁ Σταυρός δέν προσβάλλει τά ἀνθρώπινα δικαιώματα, καὶ ἐπομένως δέν ἰσχύει ἡ προηγούμενη ἀπόφαση. Καὶ τό ἐπίσης εὐχάριστο, ὅτι ὑπέρ τῆς νέας ἀπόφασης ψήφισαν 15, ἔναντι 2 διαφωνούντων.

‘Ἄλλ’ ὅσος πόλεμος κι ἄν ξεσηκωθεῖ ἐνάντια στόν πανάγιο καὶ τίμιο Σταυρό τοῦ Κυρίου, αὐτός θά παραμένει ἀπρόσβλητος καὶ νικηφόρος, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς ὁ Ἐσταυρωμένος.

Θαυμάσιο – σάν ἥρωϊκό θούριο – ἀντηκεῖ μέσα στούς αἰῶνες, τό ἐξαποστειλάριο τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ:

«Σταυρός, ὁ φύλαξ πάστης τῆς οἰκουμένης
 Σταυρός, ἡ ὠραιότης τῆς Ἐκκλησίας
 Σταυρός, βασιλέων τό κραταίωμα·
 Σταυρός, πιστῶν τό στήριγμα·
 Σταυρός, ἀγγέλων ἡ δόξα·
 καὶ τῶν δαιμόνων τό τραῦμα».

‘Ο Σταυρός θά ’ναι γιά πάντα, τό σύμβολο τῆς ἐλευθερίας μας. ‘Ο Σταυρός τοῖς καταδίκοις ἐλευθερίαν χαρίζεται», λέγει ὁ ἄγιος καὶ Μέγας Ἀθανάσιος.

‘Ο δέ ἵερός Χρυσόστομος συγκεντρώνει τά πό ὅμορφα λουλούδια τοῦ λόγου, γιά νά ἐγκωμίασει τό Σταυρό: «Οἱ γοῦν βασιλεῖς διαδήματα ἀποτιθέμενοι, τόν Σταυρόν ἀναλαμβάνουσι, τό σύμβολον αὐτοῦ τῆς τελευτῆς ἐν πορφυρίστι Σταυρός, ἐν διαδήμασι Σταυρός, ἐπί εὐχῶν Σταυρός, ἐπί τῆς τραπέζης τῆς ἱερᾶς Σταυρός, καὶ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ὁ Σταυρός ὑπέρ τόν ἥλιον διαλάμπει».

Καί ἡ δική μας ἰκεσία, ποιά ἄλλη; «Σταυρέ τοῦ Χριστοῦ, σῶσον ἥμᾶς τῇ δυνάμει σου».

ΜΙΧΑΗΛ Ε. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
 Θεολόγος

Σάββα Ἀλεξάνδρου

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΤΗΝ ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Oσταυρός τοῦ Κυρίου κατέχει σημαντική θέση στήν πατερική θεολογία μας. Αύτό συμβαίνει διότι δί' αὐτοῦ ἐπῆλθε ἡ λύτρωση τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ δυνατότητα ἐπαναφορᾶς του στήν πρό τῆς πιώσεως κατάστασην. Ὁ Ἄγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων λέει γι' αὐτό στίς περίφημες Κατηχήσεις του: «Πάντοτε διά ξύλου ἢ ζωῆς» δηλαδή ὁ σταυρός τοῦ Κυρίου ἀποτελεῖ πηγὴ τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ἀκριβῶς γι' αὐτό τὸ λόγο ὁ Σταυρός καὶ ἡ λυτρωτικὴ θυσία τοῦ Χριστοῦ συνέχει τήν πατερική σκέψην. Στό Γεροντικό διαβάζουμε στίς διηγήσεις τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος τήν ἔξῆς ἱστορία: «Διηγήσατο ὁ ἀββᾶς Ἰσαάκ ὃι ἐκαθήμυν ποτέ πρός τόν ἀββᾶ Ποιμένα καὶ εἶδον αὐτόν ἐν ἐκστάσει δεόμενον καί εἶπον αὐτῷ: ἀββᾶ ποῦ ἔστι; ὁ δέ εἶπε μοι: ὁ ἐμός λογισμός, τέκνον, ὅπου ν̄ Ἄγια Μαρία ἡ Θεοτόκος ἔστεκεν ἐνώπιον τοῦ σταυροῦ τοῦ Κυρίου καὶ ἔκλαιε κάγω πῆθελον μετ' αὐτῆς πάντοτε εἶναι με καὶ κλαίειν».

Ἐξ ἄλλου ὁ Ἄγιος Γρηγόριος Νύσσης στό ἔργο του πού λέγεται «Εἰς τόν βίον Μωϋσέως» ἀναφέρει καὶ τά ἔξῆς γιά τόν Σταυρό τοῦ Κυρίου: «Οταν, λέει, οἱ Ἐβραῖοι βρέθηκαν στή λίμνη Μερρᾶ δίψασαν καὶ θέλησαν νά πιοῦν νερό, ὅμως τό νερό ἐκεὶ ἔταν πικρό. Τότε ὁ Μωϋσῆς βύθισε μέσα σ' αὐτό ἔνα κομμάτι ξύλο καὶ τό νερό ἔγινε γλυκό καὶ πόσιμο. Ἀφορμώμενος ἀπό αὐτό τό γεγονός ὁ Ἄγιος Γρηγόριος Νύσσης λέει πώς ὅποιος φεύγει ἀπό τή φαραωνική δουλεία τῆς ἀμαρτίας πιστεύει πώς ἡ πνευματική ζωή εἶναι πικρή, ὅμως μέ τή χάρη τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ὁ κατ' ἀρετήν βίος γίνεται γλυκύτερος καὶ ποιημάτερος.

Ο Ἄγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων ἐπίσης λέγει πώς ὁ Σταυρός ἀποτελεῖ ὅπλον ἰσχυρότατον κατά τοῦ Διαβόλου γιατί, ὅπως τονίζει ὁ ἴδιος ἐπιγραμματικά, «οἱ δαιμονες ὅταν ἴδωσι τόν σταυρόν ὑπομιμνήσκονται τόν Ἐσταυρωμένον». Γι' αὐτόν ἀκριβῶς τόν λόγο ὁ Ἄγιος Κύριλλος προτρέπει τούς Χριστιανούς νά κάμνουν πάντοτε τό σημεῖο τοῦ Τιμίου Σταυροῦ: «Ποίσον τοῦτο τό σημεῖον καὶ ἐσθίων καὶ πίνων καὶ καθήμενος καὶ ὅδεύων καὶ ἀπαξαπλῶς ἐν παντί πράγματι». Σέ ἀνάλογο ὕφος καὶ ὁ καθηγητής τῆς ἔρήμου ὁ Μ. Ἀντώνιος διακρύτει γιά τούς δαιμονες: «δειλοί γάρ οὗτοι εἰσὶ καὶ πάνυ τρέμοντες ἀν τό σημεῖον τοῦ κυριακοῦ σταυροῦ, διό σφραγίζετε ἔαυτούς καὶ τούς οἴκους».

Ο ἵερος Χρυσόστομος λέει πώς τό σύμβολο τῆς τιμωρίας, δηλαδή ὁ Σταυρός, μέ τή λυτρωτική θυσία τοῦ Χριστοῦ παίρνει πλέον μίαν ἄλλη διάσταση καὶ γίνεται ἀξιαγάπτος καὶ ποθητός ἀπό τούς πιστούς. «Τό ἐπάρατον τοῦτο καὶ ἀπευκτέον, τό τῆς ἐσχάτης τιμωρίας σύμβολον νῦν γέγονε ποθηνόν καὶ ἐπέραστον, οὐδέ γάρ οὕτω στέφανος βασιλικός καλλωπίζει κεφαλήν ὡς σταυρός παντός κόσμου τιμιώτερος». Ἐτσι λοι-

πόν κατά τόν μεγάλο αύτό Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας μας, «πάντες ἐπί μετώπου σταυρόν περιφέρομεν, οὐ μόνον οὐκ αἰσχυνόμενοι ἀλλά καὶ ἐγκαλλωπιζόμενοι τούτῳ».

΄Ανάλογη εἶναι καὶ ἡ θεολογική τοποθέτηση τοῦ Μ. ὁ Αθανασίου ἀναφορικά μέ το Σταυρό τοῦ Κυρίου, πού τό θεωρεῖ ὡς τίν μόνη ὑπέρβαση τοῦ ὑπαρξιακοῦ προβλήματος τοῦ Θανάτου, ἀλλά καὶ ἐπιπρόσθετα ὡς τίν αἰτία τῆς κατάργησης τῆς εἰδωλολατρίας, τῆς μαγείας καὶ τῆς ἀνηθικότητας. Λέει στό περισπούδαστο ἔργο του «Περί ἐνσάρκου ἐπιφανείας τοῦ Λόγου»: «Τῷ σημείῳ τοῦ Σταυροῦ καὶ τῇ πίστει εἰς Χριστόν καταπατεῖται ὁ θάνατος. Τῷ σημείῳ τοῦ Σταυροῦ πᾶσα μαγεία πέπαυται καὶ πᾶσα φαρμακεία καταργεῖται καὶ πάντα τά εἰδωλα ἐρημοῦται καὶ καταλιμπάνεται καὶ πᾶσα ἄλογος ἕδονή παύεται πᾶς τις ἀπό γῆς εἰς οὐρανούς ἀναβλέπει».

΄Από τίν πλευρά τί δική του ὁ Ὅσιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς θά διακηρύξει πώς ὁ Σταυρός οὐσιαστικά σηματοδοτεῖ τίν κατάργηση τῆς ἀμαρτίας. «Τοῦτο δέ ἐστιν ὁ τοῦ Χριστοῦ Σταυρός, ἡ τῆς ἀμαρτίας κατάργησις». Γιά τόν σπουδαῖο αύτό Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας μας ἡ ἀρετή τῆς ταπείνωσης εἶναι σταυρός στή ζωή τοῦ πιστοῦ. «Σταυρός ἐστιν τό μή ζητεῖν ὑπερέχειν τῶν ἀλλων καὶ τό ποιεῖν ἐν κρυπτῷ τάς ἀρετάς ἃς ἔχεις».

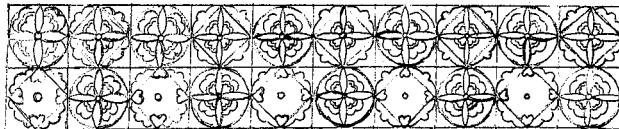
΄Εξ ἀλλου ὁ Ὅσιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος θεωρεῖ πώς Σταυρός γιά τόν πιστό εἶναι ἡ παντελής νέκρωση καὶ ἐκκοπή τοῦ ἰδίου θελήματος. «Οὐδέν εἴτερόν ἐστιν τόν Σταυρόν εἰ μή τίν παντελῆ νέκρωσιν τοῦ ἰδίου θελήματος».

Σέ ἀνάλογο ὕφος ὁ Ὅσιος Γρηγόριος Νύσσης θά τονίσει πώς ὁ Σταυρός εἶναι μιά διαφρκής ὑπενθύμιση στούς πιστούς, ὅτι πρέπει νάχουν πεθάνει ὡς πρός τόν κόσμο καὶ νάναι ἀμέτοχοι τῆς ἀμαρτίας: «Τῷ δέ πρός σταυρόν βλέπειν τοῦτο ἐστίν. Τόν πάντα τόν ἑαυτοῦ βίον ὡς νεκρόν τῷ κόσμῳ καὶ ἐσταυρωμένον ποιεῖσαι πρός πᾶσαν ἀμαρτίαν ἀκίνητον».

΄Αξιόλογη εἶναι ἐπίσης ἡ θεολογία τοῦ Ὅσιου Κασσιανοῦ τοῦ Ρωμαίου περί τοῦ Σταυροῦ στή ζωή τοῦ ἀνθρώπου. Υποστηρίζει πώς ὑπάρχουν τρία εἴδη Σταυροῦ. Τό ἔνα εἴδος Σταυροῦ εἶναι οἱ ἔξωτερικές θλίψεις, τό δεύτερο εἶναι ἡ πάλη κατά τῶν παθῶν καὶ τό τρίτο εἴδος εἶναι ἡ ὀλοκληρωτική παράδοση τοῦ ἀνθρώπου στό θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Τέλος γιά ἔνα μεγάλο Ὅσιο τῆς Ἐκκλησίας μας, τόν Ὅσιο Ιωάννη τῆς Κροστάνδης, ὁ Σταυρός εἶναι τό διαχρονικό σύμβολο τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ γιά τόν ἀνθρώπο: «Μέσα στό ναό, βλέπετε παντοῦ Σταυρούς, γιά νά αἰσθάνεσθε πώς βρίσκεστε στόν οἶκο τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης, στόν οἶκο τῆς ἐσταυρωμένης ἀγάπης».

ΣΑΒΒΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
Θεολόγος, Ἐκπαιδευτικός

Χριστόδουλου Βασιλειάδην

ΠΡΟΤΥΠΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΝΤΑΤΕΥΧΟ

τό ἄρθρο αὐτό θά παραθέσουμε κάποιες ἀπό τίς πολλές προτυπώσεις τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ στίν Παλαιά Διαθήκην.

Μιά πρώτη προτύπωση τοῦ τιμίου σταυροῦ εῖναι τό «ξύλον τῆς ζωῆς»¹, τό ὅποιο ὑπῆρχε μέσα στόν Παράδεισο. Μετά τίν παράβαση τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ ἀπό τούς πρωτοπλάστους, ὁ Θεός ἔξεδίώξει αὐτούς ἀπό τόν Παράδεισο. Ὁ λόγος πού ἔξεδιώχθησαν οἱ πρωτόπλαστοι ἀπό τόν Παράδεισο ἦταν γιά νά μη φάνε ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Ἔνα ἀπό τόν καρπό τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἔτσι νά γίνουν ἀθάνατοι. Αὐτό θά εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νά γίνει τό κακό ἀθάνατο. Ἐπομένως ὁ θάνατος κατέστη μιά τροχοπέδη, ἢ ὅποια θά ἀπέτρεπε τόν ἄνθρωπο ἀπό τό νά πράττει τό κακό. Ὁ τίμιος σταυρός πολλές φορές στίν πατερική θεολογία ἀλλά καὶ στίν ἐκκλησιαστική ύμνολογία χαρακτηρίζεται «ξύλον σωτηρίας», «ξύλον ζωῆς αἰώνιου», «ξύλον ἀφθαρσίας», «φυτόν ἀναστάσεως», «ξύλον ζωηρόν», «ζωοποιόν», «ζωηφόρον», «ξύλον τρισμακάριστον» καὶ «ξύλον ζωῆς»².

“Οταν ὁ πατριάρχης Ἰακώβ βρισκόταν στίς τελευταῖς στιγμές τῆς ζωῆς του κάλεσε κοντά του τόν ἀγαπημένο του γιό Ἰωσήφ, ὁ ὅποιος ἦταν ἀντιβασιλέας τῆς Αἰγύπτου. Ὁ Ἰωσήφ ὑπόσχεται στόν πατέρα του Ἰακώβ νά ταφοῦν τά δότα του στόν τάφο τῶν πατέρων του στή τῆς Ἐπαγγελίας. Ὁ Ἰακώβ τότε προσκύνησε στό ἄκρο τῆς ράβδου του³. Τό γεγονός αὐτό τονίζει καὶ ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν Παῦλος, λέγοντας ὅτι ὁ Ἰακώβ «προσεκύνησεν ἐπί τό ἄκρον τῆς ράβδου αὐτοῦ»⁴. Ἡ ράβδος τοῦ Ἰακώβ εἶναι σύμβολο τῆς ἀλλης «ράβδου δυνάμεως», δηλαδή τοῦ τιμίου σταυροῦ. Ὁ σταυρός τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ράβδος καὶ ἡ βακτηρία τῶν χριστιανῶν⁵. Ὁπως ὁ Ἰακώβ προσκύνησε τό ἄκρο τῆς ράβδου του, ἔτσι καὶ ἐμεῖς σήμερα ὅταν ἀσπαζόμαστε τόν τίμιο σταυρό, προσκυνοῦμε τόν Κύριο.

Μιά ἄλλη προτύπωση τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ εῖναι καὶ ἡ στιγμή πού δίνει ὁ Ἰακώβ τίν εὐλογία του στά δύο παιδιά τοῦ Ἰωσήφ, Ἐφραίμ καὶ Μανασσόν. Ὁπως ἀναφέρει τό βιβλίο τῆς Γενέσεως «ἔκτείνας δε Ἰσραὴλ (Ἰακώβ) τίν xείραν τίν δεξιάν ἐπέβαλεν ἐπί τίν κεφαλήν Ἐφραίμ, οὗτος δέ ἦν ὁ νεώτερος, καὶ τίν ἀριστεράν ἐπί τίν κεφαλήν Μανασσόν, ἐναλλάξ τάς xείρας»⁶. Μέ τή λέξη «ἐναλλάξ» ἡ διηγηση τῆς Γενέσεως ὑποδηλώνει τόν σταυροειδῆ σχηματισμό τῶν xεριῶν. Αὐτός

ό σκηματισμός προεικονίζει μέ ενα μυστικό τρόπο τόν σταυρό τοῦ Κυρίου. Ἡ ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μας ἀναφέρεται σέ αὐτό τόν σταυροειδῆ σκηματισμό τῶν χεριῶν τοῦ Ἰακώβ: «Προτυπῶν τόν σταυρόν σου, Χριστέ, ὁ πατριάρχης Ἰακώβ τοῖς ἐγγόνοις τίν εὐλογίαν χαριζόμενος ἐπί ταῖς κάραις ἐναλλάξ τάς χείρας ἐπέθηκεν»⁷. Ἐνα ἄλλο τροπάριο σημειώνει τά ἔξης: «“Ο γύρα καμφθείς καὶ νόσω τρυχαθείς ἀνωρθοῦτο Ἰακώβ χείρας ἀμείψας, τίν ενέργειαν φαίνων τοῦ ζωηφόρου σταυροῦ. Τήν παλαιότητα καὶ γάρ τοῦ νομικοῦ σκιώδους γράμματος ἐκαινογράφησεν ὁ ἐν τούτῳ σαρκί προσπαγείς Θεός καὶ τίν ψυχόλεθρον νόσον τῆς πλάνης ἀπίλασεν»⁸.

“Οταν ὁ Θεός ἔδωσε τίς δέκα πληγές στούς Αἰγυπτίους, ὁ Φαραὼ ἀναγκάστηκε καὶ ἄφησε τούς Ἐβραίους νά φύγουν ἀπό τίν Αἴγυπτο. Ὁμως μπροστά στούς Ἐβραίους ὑπῆρχε ἔνα τείχος ἀδιαπέραστο: Ἡ Ἐρυθρά θάλασσα. Ὁ Μωυσῆς ζητᾶ τίν βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Ὁ Κύριος τότε παραγγέλλει στόν Μωυσῆ: «Ἐπαρον τῇ ράβδῳ σου καὶ ἔκτεινον τίν χείρα σου ἐπί τίν θάλασσαν καὶ ρῆξον αὐτίν»⁹. Ἐτσι ὁ Μωυσῆς ὑψώνει τή ράβδο του κατακόρυφα καὶ ἔκτεινει τό χέρι του ὅριζοντια, διαγράφοντας τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ. Τότε ἡ Ἐρυθρά θάλασσα διαχωρίζεται μέ θαυμαστό τρόπο καὶ ἔτσι οἱ Ἐβραῖοι μποροῦν καὶ περνοῦν διά μέσου τῆς, πορευόμενοι πρός τίν γῆ τῆς Ἐπαγγελίας.

Μετά ἀπό τρεῖς ἡμέρες πορεία ὁ ἰσραπλιτικός λαός βρίσκεται στήν ἔρημο Σούρ. Ὁμως δέν ἔχουν νερό νά πιοῦν καὶ ἀρχίζουν νά γογγύζουν κατά τοῦ Μωυσῆ. Τότε ὁ Μωυσῆς προσεύχεται στόν Θεό καὶ ὁ Κύριος τοῦ δείχνει ἔνα ξύλο, τό ὅποιο ἔβαλε στό νερό καὶ ἀμέσως ἐγλυκάνθη τό νερό: «Καὶ ἔδειξεν αὐτῷ Κύριος ξύλον, καὶ ἐνέβαλεν αὐτό εἰς τό ὄδωρ, καὶ ἐγλυκάνθη τό ὄδωρ»¹⁰. Τό ξύλο ἐκεῖνο δέν εἶχε φυσικές ἴδιότητες ἀλλά ἵταν δύναμη ὑπερφυσική. Τό ξύλο ἐκεῖνο, πού γλύκανε τά νερά τῆς Μερρᾶς εἶναι προτύπωση: «Ἐτύπου τίν χάριν σου, Σταυρέ, γλυκαίνων Μωσῆς τά ὄδατα τά πικρότατα ξύλῳ. Καὶ γάρ πικρίας παθῶν ἐρρύσθημεν τῇ ση δυνάμει διό ἡμᾶς γλύκανον ἀσπαζομένους σε νῦν ἐκ κατανύξει ψυχῆς»¹¹. Ὁπως τό ξύλο ἐκεῖνο γλύκανε τά πικρά νερά τῆς Μερρᾶς, ἔτσι καὶ τό ξύλο τοῦ σταυροῦ γλύκανε τήν πικρή γεύσην τοῦ ἀπαγορευμένου ξύλου τῆς γνώσεως, ἀπό τό ὅποιο ἔφαγε ὁ Ἄδαμ καὶ θανατώθηκε¹². Παρόμοιο θαῦμα ἐπιτελεῖ ὁ Κύριος διά μέσου τοῦ Μωυσῆ, ὅταν ὁ ἰσραπλιτικός λαός βρίσκεται στήν ἔρημο Ραφιδεῖν. Οἱ Ἐβραῖοι γογγύζουν πάλιν στόν Μωυσῆ δέν ἔχουν νερό. Τότε ὁ Θεός παραγγέλλει στόν Μωυσῆ: «Καὶ πατάξεις τίν πέτραν καὶ ἐξελεύσεται ἐξ αὐτῆς ὄδωρ, καὶ πίεται ὁ λαός»¹³. Ἐτσι τό κτύπημα τοῦ βράχου μέ τήν ράβδο τοῦ Μωυσῆ μεταβάλλει τό βράχο σέ πηγή.

Κατά τήν πορεία τῶν ἰσραπλιτῶν πρός τή γῆ τῆς Ἐπαγγελίας συναντοῦν τό πρῶτο ἔχθρικό ἔθνος, τούς Ἀμαλκίτες. Οἱ τελευταῖοι κατάγονται ἀπό τόν ἐγγονό τοῦ Ἡσαύ, τόν Ἀμαλήκ. Ὁ Ἀμαλήκ μέσα στήν ἔρημο Ραφιδεῖν ἐπιχειρεῖ ἀλλεπάλληλες ἐπιθέσεις ἐναντίον τῶν Ἰσραπλιτῶν. Ὁ Μωυσῆς ἀνεβαίνει σέ ἔνα κοντινό βουνό μαζί μέ τόν Ἀαρών

καὶ τὸν Ὠρ. Ἐκεῖ ὁ Μωυσῆς, ἀφοῦ προσευχήθηκε, κρατώντας τὸν ράβδο του ὑψωσε τὰ χέρια του, σχηματίζοντας τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ. Ὅσον ὥρα κρατᾶ ὁ Μωυσῆς τὰ χέρια του ὑψωμένα σὲ σχῆμα σταυροῦ οἱ Ἰσραηλίτες νικοῦν τούς Ἀμαληκίτες. Ὄταν δόμως κουράζεται, τότε νικοῦν οἱ Ἀμαληκίτες. Τότε ὁ Ἀαρὼν καὶ ὁ Ὠρ βάζουν τὸν Μωυσῆν νά καθίσει πάνω σὲ μιά πέτρα καὶ ὁ ἔνας ἀπό τὰ δεξιά καὶ ὁ ἄλλος ἀπό τὰ ἀριστερά κρατοῦν τὰ χέρια τοῦ Μωυσῆν ὑψωμένα, ἔτσι ὅστε νά μήν κουράζεται. Μέ αὐτό τὸν τρόπο νίκησαν οἱ Ἰσραηλίτες τούς Ἀμαληκίτες. Στὸ περιστατικό αὐτό βλέπουμε ὅτι ἡ προσευχὴ τοῦ Μωυσῆν ἀλλά καὶ ἡ σταυροειδής στάση τοῦ σώματος τοῦ Μωυσῆν εἶναι αὐτά πού ἔκαναν τούς Ἰσραηλίτες νά νικήσουν τὸν Ἀμαλήκη. Ὁ Μωυσῆς ἔχοντας ὑψωμένα τὰ χέρια του καὶ κρατώντας τὸν ράβδο προεικονίζει τὸν Κύριο ἐπάνω στόν σταυρό.

Κατά τὸν πορεία τῶν Ἰσραηλιτῶν πρός τὴν γῆν τῆς Ἐπαγγελίας ἐμφανίζονται δηλοπτηριώδη φίδια, τὰ ὅποια δαγκώνουν τούς Ἰσραηλίτες καὶ πολλοί ἀπό αὐτούς πεθαίνουν. Αὐτήν ἔτιν μιά τιμωρία τοῦ Θεοῦ πρός τούς ἀχάριστους Ἰσραηλίτες, οἱ ὅποιοι παρόλο ὅτι ὁ Θεός τούς εὐεργέτησε μέ πολλούς τρόπους, αὐτοί μέ τὸν πρώτην δυσκολία γόγγυζαν κατά τοῦ Μωυσῆν. Μπροστά σὲ αὐτό τὸν κίνδυνο, οἱ Ἰσραηλίτες μετανοοῦν καὶ προστρέχουν στόν Μωυσῆν. Ὁ Μωυσῆς, ἀφοῦ προσευχήθηκε, παίρνει ἀπό τὸν Θεό τὸν ὁδηγίαν νά φτιάξει ἔνα χάλκινο φίδιο καὶ νά τὸ κρεμάσει σὲ ἔνα μεγάλο πάσσαλο, σὲ ἔνα τόπο ψηλό. Ὁ Οποιοδήποτε Ἰσραηλίτης δάγκωναν τὰ δηλοπτηριώδη φίδια καὶ αὐτός ἀτένιζε στὸ χάλκινο φίδιο θάθεραπευόταν ἀμέσως. Τό φίδιο, τὸ ὅποιο ὑψωσε ὁ Μωυσῆς στὸν ἔρημο, δέν ἔτιν τίποτα ἄλλο παρά ἔνας μυστικός τύπος τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὅποιος ὑψώθηκε πάνω στὸ ξύλο τοῦ σταυροῦ. Ὁ ἕδιος ὁ Ἰησοῦς, μιλώντας στὸ Νικόδημο γιά τὸν συσχετισμό τοῦ φιδιοῦ, πού ὑψωσε ὁ Μωυσῆς στὸν ἔρημο καὶ τῆς ὑψώσεως τοῦ Κυρίου πάνω στόν σταυρό, λέγει τὰ ἀκόλουθα: «καὶ καθὼς Μωυσῆς ὑψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἔρημῷ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν νιόν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν μή ἀπόληπται, ἀλλ’ ἔχει zωήν αἰώνιον»¹⁴.

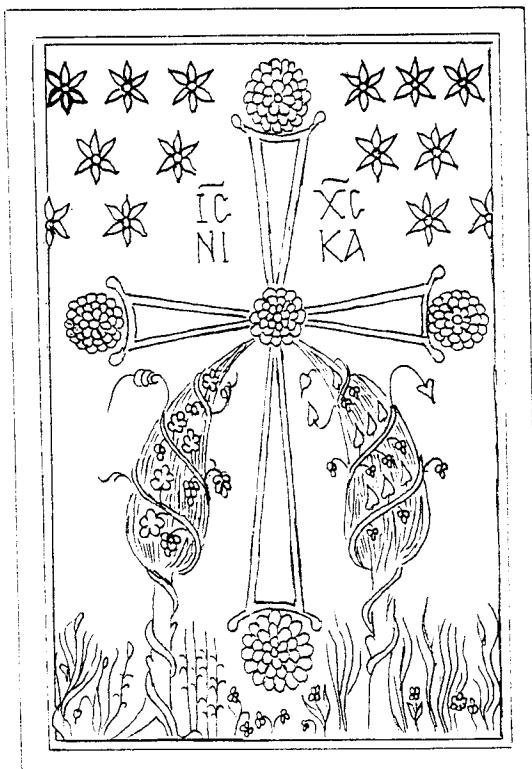
Εἶναι πολλές οἱ προτυπώσεις τοῦ σταυροῦ στὸν Παλαιά Διαθήκη¹⁵. Στὸ ἄρθρο αὐτό προσπαθήσαμε δειγματοδηλητικά νά σημειώσουμε μερικές ἀπό αὐτές τίς περιπτώσεις πού συναντῶνται στὸν Πλεντάτευχο.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Βλ. Γεν. β' 9 καὶ γ' 22-24.
2. Βλ. Στεργίου Ν. Σάκκου, Ὁ σταυρός στὸν Παλαιά Διαθήκη, ἔκδ. Χριστιανική Ἐλπίς, Θεσσαλονίκη 2005, σ. 29.
3. Βλ. Γεν. μζ' 31.
4. Βλ. Ἐβρ. ια' 21.
5. Βλ. Ψαλμ. κβ' 4.
6. Βλ. Γεν. μη' 14.

7. Τροπάριο Λιτῆς 14ης Σεπτεμβρίου.
8. Τροπάριο στ' ὡδῆς τοῦ Κανόνος 14ης Σεπτεμβρίου.
9. Ἐξ. ιδ' 16.
10. Ἐξ. ιε' 25.
11. Τροπάριο z' ὡδῆς, Παρασκευῆς δ' ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν, Τριώδιον.
12. Βλ. Στεργίου Ν. Σάκκου, Ὁ σταυρός σπίν Παλαιά Διαθήκη, ἔκδ. Χριστιανική Ἐλπίς, Θεσσαλονίκη 2005, σ. 90.
13. Ἐξ. ιz' 6.
14. Ἰω γ' 14-15.
15. Βλ. τό πρωτευαγγέλιο, ἢ θυσία τοῦ Ἰσαάκ, τό φυτό σαβέκ, τό στήριγμα τοῦ Ἰακώβ, ἢ σταυροειδῆς φάλαγγα, ἢ ράβδος ἢ βλαστίσασα καί πολλά ἄλλα γεγονότα, τά ὅποια προτυπώνουν τό σημεῖο τοῦ σταυροῦ.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ
Θεολόγος, Διδάκτωρ Θεολογίας
Mουσικός

Κυριάκου Σαμάρα

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΠΡΟΦΗΤΕΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΓΙΟ ΝΕΟΦΥΤΟ ΤΟΝ ΕΓΚΛΕΙΣΤΟ

ἄγιος Νεόφυτος δέν ύπηρξε μόνον ἔνας πολυγράφος ἐκ-κλησιαστικός συγγραφέας, ἀλλά καὶ ἔνας θεοφόρος Πατέρας καὶ Διδάσκαλος τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξης Ἑκκλησίας. Στὸν ἐγκωμιαστικὸν Λόγο του «Ἐις τὸν παγκόσμιον ὄψιν τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ, ἐν ᾧ ἐστί καὶ τρανή θεολογία»¹, ἀφοῦ ἐπικαλεῖται τὴν Ἀγία Τριάδα «τριάς μονάς ἡ ἐν προσώποις τριπτεύουσα, τῇ δέ φύσει μονάζουσα²», γιά νά τὸν φωτίσει νά ὑμνήσει ἀξίως τὸν Τίμιο καὶ Ζωοποιό Σταυρό, στὶ συνέχεια παραθέτει προφητικούς λόγους τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης γιά «τὸ Ξύλον εὐλογίας τὸ Σταυρικόν³.

Ἀναφέρεται προοιμιακά «εἰς τὸν τοῦ Σταυροῦ τριδενδρίαν, τὴν ἐκ πεύκης καὶ κέδρου καὶ κυπαρίσσου θαυμαστῶς ἐνωθεῖσαν⁴». Ἡ ἀναφορά αὐτὴ στηρίζεται στὶν προφητεία τοῦ Ἡσαΐα ἀπευθυνόμενου στὶν ἄγια πόλη Ἱερουσαλήμ: «Καὶ ἡ δόξα τοῦ Λιβάνου πρός σὲ ἥξει ἐν κυπαρίσσῳ καὶ πεύκῃ καὶ κέδρῳ ἄμα, δοξάσαι τὸν τόπον τὸν ἄγιον μου καὶ τὸν τόπον τῶν ποδῶν μου δοξάσω» (Ἡσ. ξ' 13).

Ἐρωτᾶ ἐπομένως ὁ ἄγιος Νεόφυτος: «ποιά εἶναι αὐτὴ ἡ δόξα τοῦ Λιβάνου, μέ τὸν ὅποια τὸν τόπο τῶν ποδῶν του θά δοξάσει;⁵» Καὶ ἀπαντᾷ ὁ Ἱδιος ὁ Ὄσιος τῆς Πάφου: «Ἐπειδὴ ἡ δόξα τοῦ Λιβάνου εἶναι ἐκ φύσεως τὰ κυπαρίσσια, τὰ πεῦκα καὶ οἱ κέδροι, ἀπὸ τὰ ὅποια ἐπρόκειτο νά γίνει ὁ Τίμιος Σταυρός, γι' αὐτό καὶ προεπίπε ὁ Κύριος τὴν προφητεία αὐτῆ⁶. Διότι ὅλη ἡ Ἱερουσαλήμ εἶναι τόπος τῶν ποδῶν τοῦ Χριστοῦ, στὶν ὅποια σωματικά ἐβάδισαν τότε γιά τὴν σωτηρία μας. Τόπος δέ, ἐπίσης, τῶν ποδῶν τῆς ἀνθρώπινης φύσης του εἶναι ὁ ἄγιος Γολγοθᾶς, ὅπως σημειώνει ὁ Ἀγιος, πρός τὸν ὅποιο καὶ ἥλθε ἡ δόξα τοῦ Λιβάνου. «Ἀφ' ἡς γάρ ἡμέρας τὸ σεβάσμιον ξύλον ἐπάγη ἐκεῖ, καὶ ὁ Δεσπότης ἡμῶν ὑψώθη ἐν αὐτῷ σαρκί ἔκουσίως, ἐδοξάσθη ὁ τόπος τῶν αὐτοῦ ἀχράντων ποδῶν δόξαν ἀσύγκριτον⁷.

Ἄπο αὐτῶν ἐπομένως τὸν προφητεία, τονίζει ὁ Ἀγιος, μάθαμε ὅτι ἥλθε ἀπὸ τὸ Λιβανό στὰ Ἱεροσόλυμα τὸ τρισόλβιο ξύλο καὶ ὅχι ἀπὸ ἀλλού. Γιατί ὅμως, διερωτᾶται ὁ Ὄσιος, δέν ἀπαρτίζεται ἀπό ἔνα, ἀλλὰ ἀπό τρία ξύλα ὁ σεβάσμιος Σταυρός; Μέ ποιό τρόπο τὰ τρία ξύλα, τοῦ πεύκου, τοῦ κυπαρισσιοῦ καὶ τοῦ κέδρου συναπαρτίσθηκαν ὑπερφυῶς σὲ ἀδιαίρετη ἔνωσην; Ἐάν δέν ἐπρόκειτο νά ἀποκαλυφθεῖ μυστήριο κεκρυμμένο, δέν θά συναπαρτίζοταν ὁ Σταυρός ἀπό τρία ξύλα. Ἐπειδὴ ἐπομένως, καταλήγει ὁ ἄγιος Νεόφυτος, ἐπρόκειτο νά ἀποκαλυφθεῖ τὸ μυστήριο τῆς Ἀγίας Τριάδος, δέν ύπηρχε δυσκολία γιά τό Θεό ταυτό-

χρονια νά βλαστήσουν καί νά αὐξηθοῦν κέδρος καί πεύκο καί κυπαρίσσι καί νά συναπαρτισθοῦν τά τρία σέ μονοειδές ξύλο καί νά ἔχουν ἀδιάρετη τήν ἔνωση⁸.

Ἄλλα καί ὁ προφήτης Ἱερεμίας προφήτευσε γιά «τό μακάριον ξύλον καί τόν ἄγιον ἄρτον Χριστόν⁹» προλέγοντας: «Δεῦτε καί βάλωμεν ξύλον εἰς τόν ἄρτον αὐτοῦ καί ἐκτρίψωμεν αὐτόν ἐκ γῆς ζώντων» (Ἱερ. 1α' 19). Ἐς σταυρώσουμε, δηλαδή, τό σῶμα του καί ἄς τόν ἀφανίσουμε ἀπό τούς ζωντανούς. Διότι οἱ Ἰουδαῖοι, ἐπισημαίνει ὁ Ἡγιος, ὅταν ἀκουαν τόν Χριστό νά λέγει ὅτι εἶναι οὐράνιος ἄρτος καί ὅτι παρέχει ζωή στόν κόσμο, ἔλεγαν στόν Πιλάτο: «Ἄρον, ἄρον σταύρωσον αὐτόν»¹⁰.

Αὐτό τό τρισόλβιο καί σεβάσμιο ξύλο προεῖδε καί ὁ προφητάνακτας Δαυίδ στόν πρῶτο Ψαλμό του: «Καί ἔσται ὡς τό ξύλον τό πεφυτευμένον παρά τάς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τόν καρπόν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ καί τό φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρύνεται καί πάντα ὅσα ἂν ποιῇ κατευοδοθήσεται» (Ψαλμ. α' 3). Διότι, ὅπως σημειώνει ὁ Ἅγιος Νεόφυτος, εἶδε ὁ Δαυίδ αὐτό «πεφυτευμένον» ἐκεῖ, ὅπου βρίσκονται αἱ διέξοδοι τῶν ὑδάτων τῶν οἰκτηρμῶν τοῦ Θεοῦ, μέ τούς ὅποίους καταρδεύτηκε ὅλη ἡ γῆ καί τόν καρπό του ἔδωκε στόν καιρό του, τό Σωτήρα, δηλαδή, Χριστό στόν καιρό τῆς σταυρώσεως καί τό φύλλο του, πού εἶναι θεῖο ἔλεος, τό ὅποιο κατασκιάζει τούς πιστούς, σέ καμπιά περίπτωση δέν πέφτει¹¹.

Ἡ ἔρμηνεία τήν ὅποια δίνει ὁ Ἅγιος Νεόφυτος στό παραπάνω χωρίο στηρίζεται στήν ἀλληγορική ἔρμηνεία τῆς ἀλεξανδρινῆς ἔρμηνευτικῆς σχολῆς¹². Τό ἀλληγορικό πνεῦμα μέ τό ὅποιο ἔρμηνεύει πολλά χωρία τῆς Παλαιᾶς καί τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀποτελεῖ ἔκφραστη ὑψηλῆς θεολογίας.

Προτύπωση τοῦ Τιμίου καί Ζωοποιοῦ Σταυροῦ βλέπει ὁ Ἐγκλειστος καί στή μωσαϊκή ράβδο, ἡ ὅποια τιμωροῦσε τούς Αἰγυπτίους: «σχίζων τήν θάλασσαν καί πάλιν ράπτων αὐτήν, ἀνάγων λαόν καί βυθίζων λαόν, πικροτάτας πηγάς καταγλυκαίνων Μερρᾶς καί ποταμούς Αἰγυπτίων μεταβάλλων εἰς αἷμα· καί ἐξ ἀκροτόμου πέτρας ὕδωρ πηγάσαν ἐπότισε πλήθη. Καί ἄλλα πλεῖστα τερατουργοῦσα ἡ ράβδος ἐκείνη τῷ Μωύσῃ χειρισθεῖσα τόν Σταυρόν τοῦ Κυρίου προδιετύπου σαφῶς¹³». Διότι, ἐπισημαίνει ὁ Ὁσιος, ἀφοῦ σταυρώθηκε ὁ Δεσπότης μας ἐκούσια δέν μᾶς λύτρωσε ἀπλῶς ἀπό τήν Αἴγυπτο καί τή σκλαβιά στό Φαραώ, ἀλλά ἐπειδή ἥμασταν ὑποδουλωμένοι στήν ἀμφτία, μέ τό δικό του αἷμα μᾶς ἔξαγόρασε καί μᾶς ἐλευθέρωσε ἀπό τήν τυρρανία τοῦ διαβόλου καί τά δεσμωτήρια τοῦ Ἀδον¹⁴.

Σ' ἔνα ἄλλο προφητικό λόγο ὁ Ἰδιος ὁ Υἱός καί Θεός λέγει: «Ὦταν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρός ἔμαυτόν» (Ἰω. 1β' 32). Ἐρμηνεύοντας τόν προφητικό αὐτό λόγο τοῦ Κυρίου ἐπισημαίνει ὁ Ἅγιος Νεόφυτος: «Ὦταν ὑψωθῶ ἀπό τή γῆ καί συγκαταριθμηθῶ μέ τούς ἄνομους καί σταυρωθῶ ἀνάμεσα στούς ληστές ὡς κακούργος, τότε ὅλους θά τούς ἐλκύσω σέ μένα¹⁵». Καταλήγοντας ὁ Ἡγιος σημειώνει: «Καί

ὅτε ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς ἐξ Ὀρους τῶν Ἐλαιῶν ὑπό νεφέλης αἱρόμενος καὶ ὅπ' ἀγγέλων δορυφορούμενος καί ἀλλον Παράκλητον ὡς ἐμέ πρός τούς ἐμούς φίλους ἐξαποστεῖλα καί φοιτητάς, τότε «πάντας ἔλκύσω πρός ἐμαυτόν».

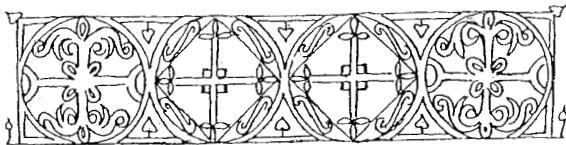
Ο Ἑγκλειστος τῆς Πάφου ἐρμηνεύει τούς προφητικούς λόγους γιά τόν Τίμιο καί Ζωοποιό Σταυρό μέθαυμαστή ἀγιοπνευματική ἐρμηνεία γι' αὐτό καί δίκαια θεωρεῖται ὁ «Χρυσόστομος τῆς Κύπρου¹⁷», ἀλλά καί ὁ δεύτερος, μετά τόν Ἐπιφάνιο, μεγαλύτερος ἄγιος τῆς νήσου τῶν Κυπρίων.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Ἀγίου Νεοφύτου τοῦ Ἑγκλείστου, Πανηγυρική Α', Συγγράμματα, τόμ. Γ', ἔκδ. Ν. Παπατριανταρύλλου - Θεοδωρίδη καί Θεοδώρου Γιάγκου, Πάφος 1999, σελ. 182.
2. Συγγράμματα, τόμ. Γ', ὅπ.π., σελ. 182, 2-3.
3. Συγγράμματα, τόμ. Γ', ὅπ.π., σελ. 182, 4.
4. Συγγράμματα, τόμ. Γ', ὅπ.π., σελ. 182, 9-11.
5. Συγγράμματα, τόμ. Γ', ὅπ.π., σελ. 182, 101-2.
6. Συγγράμματα, τόμ. Γ', ὅπ.π., σελ. 186, 111-113.
7. Συγγράμματα, τόμ. Γ', ὅπ.π., σελ. 186, 122-187, 125.
8. Συγγράμματα, τόμ. Γ', ὅπ.π., σελ. 188, 177-189, 181.
9. Συγγράμματα, τόμ. Γ', ὅπ.π., σελ. 185, 84-85.
10. Συγγράμματα, τόμ. Γ', ὅπ.π., σελ. 185, 87-92.
11. Συγγράμματα, τόμ. Γ', ὅπ.π., σελ. 185, 28-34.
12. Βλ. Σάββα Ἀγουρίδη, Ἐρμηνευτική τῶν ἱερῶν κειμένων, Ἐκδόσεις Ἀρτος Ζωῆς, Αθήνα 2002, σελ. 157-164.
13. Συγγράμματα, τόμ. Γ', ὅπ.π., σελ. 183, 37-184, 44.
14. Συγγράμματα, τόμ. Γ', ὅπ.π., σελ. 184, 44-48.
15. Συγγράμματα, τόμ. Γ', ὅπ.π., σελ. 187, 130-132.
16. Συγγράμματα, τόμ. Γ', ὅπ.π., σελ. 187, 134-138.
17. Βλ. Ἰω. Π. Τσικνοπούλου, Ὁ βίος καὶ ἡ θαυμαστή προσωπικότης τοῦ Ἀγίου Νεοφύτου πρεσβυτέρου, μοναχοῦ καὶ ἐγκλείστου, ὃς αὕτη διαφαίνεται εἰς τό ἔργον του «Ἡ ιερά μου τῶν Πανηγύρεων Δέλτος», Ἐν Λευκωσίᾳ 1951, σελ. 26.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΑΜΑΡΑΣ
Θεολόγος - Φιλόλογος

Κωνσταντίνου Κυριακίδην

Ο ΤΙΜΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

ταν πληροφορηθήκαμε ότι τό τεῦχος πού ἔχετε στά χέρια σας θά ἔχει ἀφιέρωμα στόν τίμιο σταυρό τοῦ Κυρίου μας, σκεφτήκαμε ότι θά ἔται μιά καλή εὐκαιρία μέσα ἀπό τό δικό μας κείμενο νά προσπαθήσουμε μέ τρόπο σύντομο, λόγω περιορισμένου χώρου, ἀλλά συνάμα καί περιεκτικό νά δώσουμε ἀπαντήσεις σέ τρία καίρια ἐρωτήματα πού συχνά μᾶς τίθενται ἀπό τούς πιστούς:

- Α. Γιατί προσκυνοῦμε τό ξύλο, ώς νά είμαστε εἰδωλολάτρες;
- Β. Πῶς παίρνουμε δύναμη ἀπό τόν Τίμιο Σταυρό;
- Γ. Πῶς σχηματίζουμε τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ;

“Οσο ἀφορᾶ τό πρῶτο ἐρώτημα, ἡ ὑπαρξή του καί μόνο κρύβει πίσω της τῶν αἴρεστ τῶν «μαρτύρων τοῦ Ἱεχωβᾶ» οἱ ὄποιοι δέν προσκυνοῦν τόν Τίμιο Σταυρό ἀλλά διδάσκουν ότι ὁ σταυρός ὑπῆρχε ὅργανο ἐγκλήματος καί εἶναι εἰδωλολατρία νά τόν τιμᾶ κάποιος. Ἐάν ὅμως ὑπάρχει κάπι γιά τό ὅποιο πρέπει νά καίρεται, ἀκόμη καί νά καυχιέται ὁ χριστιανός, αὐτό εἶναι ὁ σταυρός τοῦ Κυρίου. Στό ἀποστολικό ἀνάγνωσμα πού ἀκοῦμε στίς ἐκκλησίες τήν Κυριακή πρό τῆς Ὑψώσεως, γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «·Ἐμοί μή γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μή ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἥμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Γαλ. σ' 14). Βέβαια, ἡ Ἐκκλησία δέν ἀποδίδει τιμές οὔτε προσκυνᾶ τόν σταυρό ἀπό μόνο του. Κάπι τέτοιο σίγουρα καί θά ἀποτελοῦσε εἰδωλολατρία. Γιά τήν Ἐκκλησία ὁ σταυρός δέν νοεῖται μόνος του χωρίς τόν Ἐσταυρωμένο Ἰησοῦ, ἀσχέτως ἂν αὐτός ἀπεικονίζεται πάνω στόν σταυρό ἡ ὄχι. Βλέποντας ὁ πιστός τόν σταυρό, σκέπτεται τόν Ἐσταυρωμένο Κύριο, ὁμολογεῖ τήν θυσία Του καί Τόν προσκυνεῖ. Ἐτσι ὁ σταυρός γιά τούς χριστιανούς δέν εἶναι εἰδωλο ἀλλά σύμβολο. Σύμβολο τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ, σύμβολο αὐτῆς τῆς μεγάλης θυσίας ἀπό τήν ὄποια ἀπορρέει ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Στήν εὐαγγελική περικοπή τῆς ἵδιας Κυριακῆς ἀκοῦμε τόν ἵδιο τόν Κύριο ἥμῶν Ἰησοῦ Χριστό νά λέει ότι ὅπως ἡ ὑψωση τοῦ χάλκινου φιδιοῦ ἔσωσε τούς Ἰσραηλίτες ἀπό τά θανατηφόρα δαγκώματα τῶν φιδιῶν στήν ἔρημο, ἔτσι καί ἡ ὑψωση τοῦ Χριστοῦ πάνω στόν σταυρό σώζει τούς ἀνθρώπους ἀπό τήν ἀμαρτία καί δίνει τήν εὐκαιρία τῆς αἰώνιας ζωῆς (Ἰωάν. γ' 13-17). Ἐτσι λοιπόν οὐδόλως μᾶς ἐνδιαφέρει τό ποιοί καί πῶς χρησιμοποιοῦσαν τόν σταυρό πρίν ἀπό τόν Χριστό. Αὐτό πού μᾶς ἐνδιαφέρει εἶναι ότι ὁ σταυρός μέ τήν θυσία τοῦ Χρι-

στοῦ μας ἔγινε γιά μᾶς σύμβολο τῆς σωτηρίας μας.

Τό δεύτερο ἐρώτημα πού θέσαμε προέκυψε ἀπό ὁμιλίες πού γίνονται κυρίως τήν Κυριακή τῆς Σταυροπροσκυνήσεως, ὅπου ἀρκετοί ὁμιλητές ἔχουν ως κύριο θέμα τήν δύναμην πού πρέπει νά ἀντλοῦν οἱ πιστοί ἀπό τόν Τίμιο Σταυρό γιά νά συνεχίσουν τόν ἀγώνα τους. Ἐτσι εὔλογα προκύπτει τό ἐρώτημα. Πῶς παίρνουμε αὐτή τήν δύναμην; Ἡ ἀπάντηση εἶναι διπλή. Ἀφενός ὑπάρχει ἡ δύναμη ὡς ὁποία πηγάζει ἀπό τήν σταυρική θυσία τοῦ Θεανθρώπου, ἡ ὁποία εἶναι δύναμη θεία καί σωτήριος. Δύναμη πού γίγινε τόν ληστή γιά νά πεῖ τό «Μνήσθητι μου» καί νά βρεθεῖ πρῶτος στόν παράδεισο. Δύναμη πού ἔκανε τόν ἑκατόνταρχο Λογγίνο γιά νά πεῖ «ἀληθῶς Θεοῦ υἱός ἦν οὗτος». Δύναμη πού ἔκανε τόν Παῦλο ἀπό φανατικό διώκτη, ἀπόστολο. Δύναμη πού ἔκανε τόν Μέγα Κωνσταντίνο νά κάνει τόν σταυρό λάβαρό του. Δύναμη γιά τόν κάθε πιστό σέ δῆλες τίς ἐποχές. Δύναμη γιατί χωρίς τό αἷμα τοῦ Χριστοῦ κανένας ἄνθρωπος δέν μπορεῖ νά σωθεῖ. Γιατί τό αἷμα πού χύθηκε ἀπό τίς πληηγές τοῦ Ἑσταυρωμένου ἔγινε, ὅπως πολύ εὔστοχα περιγράφει ὁ μητροπολίτης Φλωρίνης Αὐγούστινος Καντιώτης, ἔνας ποταμός, μιά θάλασσα, ἔνας ωκεανός, μέσα στόν ὅποιο πλένονται καί καθαρίζονται τά ἑκατομμύρια τῶν ἀμαρτωλῶν ἀνθρώπων. Ἀφετέρου, ἃς ἀναφωτηθεῖ κανείς ποιές ἀμαρτίες διέπραξε ὁ Ἀναμάρτητος, γιά νά ἀξίζει μιᾶς τέτοιας τιμωρίας; Καί αὐτό ἀπό μόνο του εἶναι ἀρκετό νά μᾶς δώσει δύναμην καί κουράγιο νά ἀντιμετωπίσουμε τίς ὅποιες δικές μας δυσκολίες, εἴτε αὐτές εἶναι οἰκονομικές, ύγειας, ἐπαγγελματικές, οἰκογενειακές ἢ ἄλλως πῶς. Διότι αὐτός πού δέν ἀμάρτησε, αὐτός πού δέν ἔφταιξε σέ τίποτε ὑπέφερε σταυρό καί μάλιστα ἐκούσια καί ἀγόγγυστα. Εἶχε πεῖ σχετικά ὁ ἄγιος Λουκᾶς ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κριμαίας: Ἄδυνάτισαν τά χέρια σου, δέν μποροῦν πιά νά κάνουν δουλειά καί γι' αὐτό ἔχασες τό κουράγιο; Δές τά ἄχραντα χέρια τοῦ Χριστοῦ μέ τά ὅποια ἔκανε ἀμέτρητα θαύματα, μέ ἔνα μόνο ἄγγιγμα τῶν ὅποιων ἐπανέφερε στή zωή νεκρούς καί ἀνοιγε τά μάτια τῶν ἐκ γενετῆς τυφλῶν, καρφωμένα τώρα στόν σταυρό. Φαντάσου πόσο πονοῦσαν τά ἄχραντα αὐτά χέρια τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, πληγωμένα μέ καρφιά, ὑπό τό βάρος τοῦ σώματος. Θυμήσου ταυτόχρονα καί τίς δικές σου ἀσκήμιες πού ἔκανες μέ αὐτά τά ἀδύνατα πιά χέρια σου. Σκέψου ὅλα αὐτά καί θά σου εἶναι πιό εὔκολο νά ὑπομείνεις τόν πόνο. Ἐτσι λοιπόν σκεπτόμενοι, βρίσκομε ἀνακούφιση στίς δυσκολίες τῆς zωῆς γιατί ἐνῶ εἴμαστε ἀμαρτωλοί, τά ὅποια προβλήματά μας εἶναι σίγουρα μικρότερα ἀπό τήν σταυρική θυσία τοῦ Κυρίου, ἐνῶ ταυτόχρονα γνωρίζουμε ὅτι ἡ σωστή ἀντιμετώπιση τῶν θλίψεων εἶναι ὁδός σωτηρίας.

“Οπως ἕδη ἀναφέραμε, ὁ σταυρός εἶναι εἰκόνα τοῦ Ἑσταυρωμένου Χριστοῦ καί δέν νοεῖται ἀφ' ἑαυτοῦ. Καί ως εἰκόνα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἀγίαζει καί σώζει τούς πιστούς. Γι' αὐτό καί στή zωή τῆς Ἑκκλησίας, πού σκοπό ἔχει νά ὁδηγήσει τούς πιστούς στήν ἀγιότητα, κεντρικό καί κυριαρχο ρόλο ἔχει ὁ σταυρός. Στήν ἔναρξη, κατά τήν διάρκεια καί στό

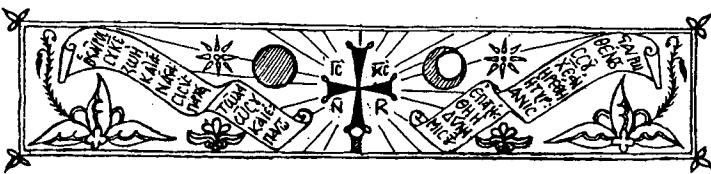
τέλος τῶν ἀκολουθιῶν. Στούς ναούς, στά ἄμφια, στά βιβλία, παντοῦ στή
ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Τό ὕδιο φυσικά καὶ στή ζωή τῶν πιστῶν. Σέ κάθε
περίσταση. Σέ κάθε δραστηριότητα κάνουμε τόν σταυρό μας. Ξυπνώ-
νταις τό πρώι, στήν ἀκολουθία, στήν ἐκκλησία, στόν δρόμο, στό φαγη-
τό, στήν ἀντιμετώπιση τῶν λογισμῶν. Ζητώντας τήν χάρη καὶ τή δύνα-
μη τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Φτάνει ὅμως νά κάνουμε τό σημεῖο τοῦ σταυ-
ροῦ σωστά. Καί ἔτσι φτάνουμε καὶ στό τρίτο ἔρωτημα πού θέσαμε ἐξ
ἀφορμῆς τῆς ἀμέλειας πολλῶν πιστῶν. Γιατί πολύ συχνά παραποροῦμε
δυστυχῶς ἀρκετούς πιστούς – ἀκόμη καὶ εὐσεβεῖς χριστιανούς – νά κά-
νουν τόν σταυρό τους καὶ ἀντί νά κάνουν τό σημεῖο τοῦ σταυροῦ, νά
κάνουν κινήσεις ἀπρόσεκτες, βεβιασμένες ἢ καὶ μηχανικές πού στό τέ-
λος σκηνατίζουν ἀφρορμένα σκήματα, ἀλλά ἔξαπαντως δχι τό σημεῖο
τοῦ σταυροῦ. Ἀκόμη καὶ ἀν ύποθέσουμε δτί αὐτή ἡ κίνηση δέν θά θεω-
ρηθεῖ βλασφημία καὶ θά τους βλάψει πνευματικά, σίγουρα αὐτοί δέν θά
λάβουν τήν χάρη καὶ τήν εὐλογία τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ἄς εἶμαστε λοι-
πόν προσεκτικοί. Ἄς κάνουμε τόν σταυρό μας με εὐλάβεια καὶ πλήρη¹
συναίσθηση τῆς ἱερότητας τοῦ συμβόλου τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Πρῶτα
ἐνώνοντας τά τρία δάκτυλα τοῦ δεξιοῦ χεριοῦ ὁμολογώντας ἔτσι τό
τριαδιολογικό δόγμα τῆς πίστεώς μας ὅπως αὐτό διαμορφώθηκε μέσα
ἀπό τίς Οἰκουμενικές Συνόδους. Ὅτι δηλαδή πιστεύουμε στήν Ἁγία
Τριάδα. Τά ἄλλα δύο δάκτυλα τά ἀκουμποῦμε στήν παλάμη ὁμολογώ-
ντας ἔτσι τό ἄλλο μεγάλο δόγμα τῆς Ἐκκλησίας μας, τό χριστολογικό.
Ὅμολογώντας δηλαδή τίς δύο φύσεις τοῦ Χριστοῦ, τήν θεία καὶ τήν
ἀνθρώπινη. Ἐχοντας λοιπόν ἔτσι τά δάκτυλα τοῦ χεριοῦ, φέρνομε τό
χέρι στό μέτωπο. Κατόπιν στήν κοιλιά, ἔπειτα στόν δεξιό ὄμοι καὶ μετά
στόν ἀριστερό, σκηνατίζοντας ἔτσι τό σκῆμα τοῦ σταυροῦ.

Ο σταυρός τοῦ Κυρίου εἶναι, ἀγαπητοί μου ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἡ
μεγαλύτερη ἀπόδειξη τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρός τους ἀνθρώπους. Ο
Χριστός σταυρώθηκε ἀπό ἀγάπη γιά μᾶς. Πέθανε στόν σταυρό γιά νά
ζήσουμε ἐμεῖς οἱ ἀνθρώποι αἰώνια. Κοντά Του. Στήν βασιλεία Του.
Οπως λέει καὶ ὁ ἀγιος Κοσμᾶς ὁ Αἴτωλος, μέ τόν σταυρό εὐλογοῦμε
τά ἄχραντα μυστήρια, ἀνοίγομε τόν παράδεισο, κατακαίμε τους δαιμο-
νες. Φτάνει νά ἔχουμε πίστη. Φτάνει νά μήν εἶμαστε μολυσμένοι ἀπό
ἄμαρτίες. Φτάνει νά ἔχουμε τό χέρι μας καθαρό ἀπό ἄμαρτίες καὶ ἀμό-
λυντο καὶ τότε, σάν κάνουμε τόν σταυρό, κατακαίγεται ὁ διάβολος καὶ
φεύγει.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Θεολόγος

Συμεών Πηγαδουλιώτη

ΤΟ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟΝ ΞΥΛΟΝ, Η ΠΡΟΣΚΥΝΗΣΙΣ ΤΟΥ, ΚΑΙ ΠΑΡΑΧΟΡΔΑ ΤΙΝΑ

ρίν ἀπό χρόνια ἐνῶ περιδιάβαζα στά μέρη τῆς Συρίας, ἀνατολικά τῆς πόλεως τοῦ Χόμς, τῆς ἀρχαίας Ἐμεσσας, σέ κάποιο μέρος, πού τό ἀποκαλοῦν στά ἀραβικά Κάσρ Ἰμπν Ούαρντάν, ἀντίκρυσα ἀνάμεσα στά καλάσματα ἐνός παλιοῦ μοναστηριοῦ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἔνα σταυρό. Ἡταν σκαλισμένος στήν πέτρα καί στίς δύο του κεραῖες κρέμμονταν τά γράμματα Α καί Ω. Μοῦ ἅρεσε τόσο, τολμῶ νά πῶ μέ εὐθουσίασε, καί τόν ἀντέγραψα σ' ἔνα κομμάτι χαρτί πού εἶχα μαζί μου. Νά σᾶς ἐξηγήσω τό γιατί. Διότι μέσα σέ τόσο λίγες γραμμές καί μέ δύο μόνο γράμματα, μᾶς δίνει τά βασικά μηνύματα τοῦ Εὐαγγελίου. Τόν σταυρό, τόν σταυρωμένο Χριστό καί τό ποιός εἶναι αὐτός. Ἔγώ εἰμι τό ἄλφα καί τό ὄμεγα, ὁ ὥν καί ὁ ἦν καί ὁ ἐρχόμενος (Ἀποκ. α' 8): ἔτσι ἀποκαλύπτει τόν ἔαυτό του στό διάστημα βιβλίο τῆς Καινῆς Διαθήκης ὁ Μονογενῆς Υἱός τοῦ Θεοῦ.

Κατά συνέπεια δέν εἶναι καθόλου ἄστοχη ἡ πρόσκληση τοῦ ὑμνογράφου τῆς Ἐκκλησίας πρός τούς πιστούς ὅλων τῶν ἐθνῶν νά προσκυνήσουν τόν Τίμιο Σταυρό, «δι' οὗ ἡ αἰώνιος γέγονεν δικαιοσύνη» (Δοξαστικόν τοῦ Ἐσπερινοῦ τῆς 14ης Σεπτεμβρίου). Εἶναι ἀξιοσημείωτο ὅτι τόν σταυρό τόν τιμοῦμε ἐμεῖς οἱ Χριστιανοί ὅχι μόνο τή Μεγάλη Παρασκευή ἀλλά καί σέ ἄλλες περιπτώσεις. Ο Συναξαριστής μᾶς πληροφορεῖ ὅτι στίς 6 Μαρτίου γιορτάζουμε τήν εὔρεσιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἀπό τήν Αγία Έλένη. Κατά τήν 7η Μαΐου «μνείαν ποιούμεθα» τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στά Ιεροσόλυμα, τά χρόνια πού βασίλευε ὁ Κωνστάντιος, γιός τοῦ Μ. Κωνσταντίου. Τότε «ἄρα τρίτη τῆς ἡμέρας ἐφάνη ὁ Τίμιος Σταυρός συνεστώς ἐκ φωτός ὄρωντος παντός τοῦ λαοῦ, ὑπεράνω τοῦ ἀγίου Γολγοθᾶ ἐκτεταμένος μέχρι τοῦ ἀγίου ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ὅστις τῇ λαμπρότητι τῶν μαρμαρυγῶν τάς ήλιακάς ἀκτίνας ἐκάλυψεν». Κατά τήν 1ην Αύγουστου γιορτάζουμε τήν πρόοδον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Τήν ἡμέρα αὐτή ἔβγαζαν τόν Τίμιο Σταυρό ἀπό τό σκευοφυλάκιο τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, δηλαδή τῆς Αγίας Σοφίας, καί τόν μετέφεραν στίς διάφορες ἐκκλησίες τῆς Πόλεως πρός ἀγιασμόν τῶν πιστῶν. Στίς 14 Αύγουστου εἶναι ἡ ἔορτή τῆς «ἀνακομιδῆς τοῦ τιμίου Σταυροῦ εἰς τά παλάτια». Εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστή ἡ παγκόσμιος Υψώσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἀπό τήν Αγία Έλένη καί τόν πατριάρχη Ιεροσολύμων, πού ἔορτάζεται στίς 14 Σεπτεμβρίου. Τέλος κατά τήν Γ'

Κυριακήν τῶν Νηστειῶν γιορτάζουμε τίνι Σταυροπροσκύνησιν, δηλαδή τίνι προσκύνησιν τοῦ Τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ.

Ἐφόσον ἡ τιμὴ πρός τὸν Τίμιο Σταυρό εἶναι δεδομένη, δέν ὑφίσταται γιὰ τοὺς Χριστιανούς θέμα πρός συζήτησιν. Ὁμως ἐπειδή ὑπῆρξαν κατά τίνι πορεία τῆς ἱστορίας ἄνθρωποι ἄκριτοι καὶ «διαλογιζόμενοι οὐκ ὅρθως», πού ἀπό «ζῆλον οὐ κατ’ ἐπίγνωσιν» σχημάτιζαν τὸν Σταυρό σὲ δάπεδα ἐκκλησιῶν κι ὅχι μόνο, ἡ Ἐκκλησία φρόντισε νά θέσει τέρμα στίνι ἀσχημία καὶ βεβήλωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ μέ ἀπόφαση Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Μάλιστα. Ἡ Στ΄ Οἰκουμενική Σύνοδος θέσπισε τὸν πιό κατώ κανόνα: «Τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ δεῖξαντος ἡμῖν τὸ σωτήριον, πᾶσαν σπουδὴν ἡμᾶς πιθέναι χρή, τοῦ τιμὴν τὴν ἀξίαν ἀποδιδόναι, τῷ διὶ οὖσεσσομεθα τοῦ παλαιοῦ παραπτώματος. Ὅθεν καὶ νῷ, καὶ λόγῳ, καὶ αἰσθήσει τὴν προσκύνησιν αὐτῷ ἀπονέμοντες, τούς ἐν τῷ ἔδαφει τοῦ Σταυροῦ τύπους ὑπό τινων κατασκευαζομένους ἔξαφανίζεσθαι παντοίως προστάσσομεν, ὡς ἂν μή τῇ τῶν βαδιζόντων καταπατήσει τὸ τῆς νίκης τρόπαιον ἐξυβρίζοιτο. Τούς οὖν ἀπό τοῦ νῦν τοῦ Σταυροῦ τύπουν ἐπὶ τοῦ ἔδαφους κατασκευάζοντας ὁρίζομεν ἀφορίζεσθαι» (Κανὼν οὗ). Δέν νομίζομεν ὅτι χρειάζεται νά μεταφραστεῖ τό κείμενο. Εἶναι τόσο σαφές. Ὁποιος θέλει τὴν ἔρμηνεία του ἃς καταφύγει στό Πηδάλιον (σελ. 283-284, ἔκδοσις Ἀστέρος, Ἀθῆναι 1982). Δυστυχῶς τὴν στήμερον ἡμέραν πολλοί πού δηλώνουν Χριστιανοί δέν καταλαβαίνουν οἱ εὐλογημένοι πώς ὅταν μιλᾶ ἡ Ἐκκλησία, τὸ στόμα της, πού ἀλαθήτως ἀποφαίνεται, εἶναι ἡ Οἰκουμενική Σύνοδος καὶ μόνο αὐτή. Ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι κάνουμε λάθη, πλημμελήματα, ἀστοχίες καὶ ἀμαρτήματα, κληρικοί καὶ λαϊκοί, ἄνδρες καὶ γυναικες. Ἡ Ἐκκλησία ἐν Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ποτέ. Ἀγνοια τοῦ νόμου δέν ἐπιτρέπεται ἀπό τό κράτος. Ἀγνοια ὅμως τῶν Ἱερῶν Κανόνων εἶναι αὐτόχρημα καταστροφική γιά τό Χριστιανό.

Ἐκτός ἄν τούς συμφωνοῦμε μέ τούς κλευάζοντες τούς Ἱερούς Κανόνες ὡς σκωληκόβρωτους! Αὐτά τά τόσον σαφῆ καὶ ἥλιον φαεινότερα κάποιοι δέν θέλουν νά τά ἐννοήσουν. Παραθέτω, γιά νά δείξω τοῦ λόγου τό ἀληθές, μιά ἱστορία, ὅπως μοῦ τή διηγήθηκε ἔνας γνώριμός μου.

Σέ κάποια ἐκκλησία, ὁ ἐργολάβος πού τὴν ἔκτισε, τοποθέτησε στό δάπεδο τεράστιο σταυρό, καμωμένο ἀπό μάρμαρα. Μετά ἀπό χρόνια ὁ ἄνθρωπος αὐτός ὑπέδειξε στούς θιύνοντες τῆς ἐν λόγῳ ἐκκλησίας ὅτι αὐτὸς εἶναι ἀνεπίτρεπτο. Ἀλλοι ἀδιαφόροσαν, μερικοί τόν κοίταξαν μέ οἴκτο καὶ τόν ἀπαξίωσαν ἀκόμη καὶ ἀπαντήσεως, ἐνῷ ἀλλοι ἀντέδρασαν μέ ὄργη. Ποῦ νά καταλάβουν οἱ ἀμύντοι, οἱ ἀδαεῖς καὶ παντελῶς ἄγευστοι πνευματικότητος τὴν βεβήλωση! Μόνο ἔνας πρεσβύτερος τόν πῆρε στά σοβαρά. Οἱ ἀλλοι ὅμως ποῦ νά τοῦ ἐπιτρέψουν νά κάνει τό ἐνδεδειγμένον. Ἡταν βλέπετε ἡ πλειοψηφία! Καὶ ὁ σταυρός ἔκει. Νά τόν καταπατοῦν καὶ νά τόν εύτελίζουν ἔκατοντάδες ἄνθρωποι, Κυριακή καὶ καθημερινή. Πάει καὶ βρίσκει στή συνέχεια κάποιο ἐπίσκοπο. Τοῦ θέτει τό θέμα. Πρός τιμὴν του συμφωνεῖ, ὅχι μαζί του, ἀλλά μέ τὴν παράδο-

στι καί τίνι πίστη τῆς Ἐκκλησίας. Τούς τό λέει εὐθέως ὁ ἐπίσκοπος ὅταν πῆγε νά λειτουργήσει ἔκει. «Οὐκ ἡβουλήθοσαν συνιέναι». Δέν ἦταν βλέπετε ὁ ἐπιχώριος ἐπίσκοπος ἀλλά ἐπισκέπτης! Καί συνεχίζει ὁ καῦμένος: - Συμβουλεύτηκα ἔνα σεβαστό ἵερομόναχο, πού μοῦ ὑπέδειξε νά καταφύγω στούς ταγούς τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας. Ἐγραψα σέ δρισμένους ἀπό αὐτούς. Οὐδένεν ἀπόντησαν! Εἶχαν πιό σοβαρά θέματα νά ἐπιλύσουν! Ἀκοῦς ἔκει νά ἀσχολούνται μέ τό σταυρό καί τήν καταπάτησή του! Ἐν ὀλίγοις «οἱ τοπάρχαι, ὑπατοί, στρατηγοί, ἡγούμενοι, τύραννοι μεγάλοι, οἱ ἐπ' ἔξουσιῶν καί πάντες οἱ ἄρχοντες» ἔδειξαν τόσον ἐνδιαφέρον γιά τήν ὑπόθεσην αὐτήν ὅστι καί ὁ πληθωρικός τετράποδος συνομιλητής τοῦ κώνωπος γιά τήν παρουσίαν καί αὐλησιν τοῦ τελευταίου εἰς τόν αἰσώπιον μύθον.

- Ψάχνοντας τό θέμα ἔμαθα, συνεχίζει τήν ἔξιστόροπο τῆς ὑπόθεσης ὁ φίλος μου, ὅτι ὅταν κάποια χριστιανή ἀποφάσιζε νά προδώσει τό Χριστό καί ν' ἀκολουθήσει τή μάταιη θρησκεία τοῦ Μωάμεθ ἐντασσόταν ἐπίσημα στή μουσουλμανική κοινότητα μόνο ἄν καταπατούσε δημόσια τό σταυρό.

- Τά χρόνια περνοῦσαν. Οἱ ἐπ' ἔξουσιῶν ἐγκατέλειψαν τούς θρόνους των πληρώνοντας τό κοινόν χρέος καί ἀλλοι ἀνῆλθαν εἰς αὐτούς. Πάλι ἄρχισα νά τρέφω τήν ἐλπίδα πώς αὐτή τή φορά θά μέ λάμβαναν ὑπ' ὄψιν. Δέν είναι δά καί ὅλοι τό ἴδιο. Διά μίαν εἰσέτι φοράν ἐπέστειλα ἐπιστολήν ἀλλά ἡ ἀπάντηση πού ἔλαβα ἦταν ἡ ἴδια. Ἀκρα σιωπή. Τελεία σιωπή. «Φωνή βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ». Σέ συνάντηση πού είχα μέ νεωστί χειροτονηθέντα ἐπίσκοπον εἴπα, ὁ ἀφελής, νά τοῦ θέσω τό θέμα τῆς καταπάτησης καί τοῦ ἐμπαιγμοῦ τοῦ σταυροῦ. Μέ ἀποπῆρε: - Ξέρεις πόσες ἐκκλησίες ἔχουν σταυρούς στό πάτωμα; Τῷ ὅντι ἀτράντακτο ἐπιχείρημα! Ἐμεινα ἄναυδος κι ἔφυγα συγχυσμένος κι ἀπογοητευμένος. Δέν μοῦ ἔμενε τίποτε ἄλλο πλέον «εἰ μή καθίσαι», κατά τόν προφήτην, «κατά μόνας καί σιωπήσαι» (Θρην. Ἱερ. γ' 28). Γιά τήν ἀκρίβεια δέν σιώπησα ἐντελῶς, ἀλλά τό ἔλεγα μέ πολύ πόνο σέ ἀνθρώπους πού παίρνουν στά σοβαρά καί νοιάζονται γιά τήν πίστη τῶν πατέρων τους. Καί οἱ ἀτέλειωτες στρατιές τῶν ἀπληροφόρων ἐνοριτῶν συνέχιζαν, φυσικά, νά καταπατούν τό zωοποιόν ξύλον, «τῆς εὐσεβείας τό ἀπίπτον τρόπαιον» καί οἱ ἐπαΐοντες νά τό ποδοπατοῦν ἐν πομπῇ καί ἐν συνειδήσει, χλευάζοντες μέ τή στάση τους τούς Ἀγίους Πατέρες τῆς Στ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, πρός ἄκραν ἀγαλλίασιν τοῦ Βελίαρ κι ὅλων τῶν πνευματικῶν τῆς πονηρίας. Μάλιστα κάποια κυρία σχολιάζοντας τήν ἀταλάντευτη ἐπιμονή μου στήν ἀπάλειψη τοῦ σταυροῦ τοῦ δαπέδου ἀπεφάνθη ὅλως ἀναιτίως καί ἀνερμάτιστα ὅτι τό κάνω γιά νά γίνει τό δικό μου!

- Ὁμως, ὅταν τελειώνουν οἱ προσπάθειες τῶν ἀνθρώπων, ἐξακολούθησε ὁ συνομιλητής μου, τότε ἀρχίζουν νά ἐκδολώνονται οἱ ἀνεξήγητες ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ. Εἴκοσι ὅλοκληρα χρόνια μετά τήν ἐπισήμανση τῆς καταπάτησης τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἀλλαζαν τά πράγματα στήν ἐνορία. Τότε ἀποφασίστηκε νά ἐπιδιορθωθεῖ μέρος τοῦ δαπέδου τῆς ἐκκλη-

σίας. Τότε ἀποσυναρμολογήθηκε καί ὁ σταυρός τοῦ δαπέδου, πρός ἀγαλλίασιν πιστῶν καὶ ἄκραν κατίφειαν τοῦ ἀρχαίου πτερνιστοῦ καὶ πάσης τῆς συνοδείας αὐτοῦ. Εὔχεσθε ὁ ἐν αὐτῷ προσπαγεῖς, τόν ὅποιον παρακαλοῦμε νά ἀγιάσει τούς ἀγαπώντας τὴν εὐπρέπειαν τοῦ οἴκου του, νά κατατάξει πάντας τούς συντελέσαντας εἰς τὴν κατά Θεόν αὐτὸν ἐνέργειαν ἐν βίβλῳ ζωῆς, καὶ μετά δικαίων συναριθμῆσαι. *Itti rr ker-van vissz.*

Μέ τίνι παντελῶς ἀκατανόητη γιά μένα φράση, πού μέ ξάφνιασε, ὁ γνωστός μου ἔκλεισε ἀπότομα τή συζήτησην κι ἀρνήθηκε πεισμόνως νά μοῦ ἀποκαλύψει ποῦ καὶ πότε συνέβηκαν τά γεγονότα, ποῖοι ἦσαν οἱ πρωταγωνιστές καὶ ποιός πρωτοστάτης στόν τερματισμό τῆς ἀσχημίας. Δέν ἥθελε, λέει, νά στηλιτεύσει πρόσωπα ἀλλά νά διεκτραγωδήσει καταστάσεις.

‘Ο γράφων θέτει τέρμα στήν διήγηση, ἀφοῦ ἓντος ἀσχημία τουλάχιστον ἔκει, ἔπαιψε νά ὑφίσταται, ἀναφωνών ἐν ἀγαλλιάσει πολλῆς καὶ ἐν χαρῇ ἀνυποκρίτω: “Ονπερ πάλαι Μωύσης προτυπώσας ἐν ἑαυτῷ, τόν Ἀμαλήκ καταβαλών, ἐτροπώσατο· καὶ Δαυΐδ ὁ μελωδός ὑποπόδιον σοι βιῶν, προσκυνεῖσθαι διετάξατο, τίμιον Σταυρόν σου, Χριστέ ὁ Θεός· σήμερον ἀμαρτωλοί προσκυνοῦντες κείλεσιν ἀναξίοις, σέ τόν καταξιώσαντα παγῆναι ἐν αὐτῷ ἀνυμνοῦντες, βιωμέν σοι Κύριε, σύν τῷ ληστῇ τῆς βασιλείας σου ἀξίωσον ἡμᾶς (Δοξαστικόν τῶν ἀποστίχων τοῦ Ἐσπερινοῦ τῆς 14ης Σεπτεμβρίου).

ΣΥΜΕΩΝ ΠΗΓΑΔΟΥΛΙΩΤΗΣ

Παναγιώτη Τελεβάντου
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΣ

*Oi «δύο πνεύμονες» καί ἡ «χωρισμένη» Ἐκκλησία
(ἀπλά γιά νά μιλᾶμε πήν ίδια γλώσσα)*

 Ρωμαιοκαθολικός Καρδινάλιος Κούρτ Κόχ, Πρόεδρος τοῦ Ποντιφικοῦ Συμβουλίου περί τῆς Προωθήσεως τῆς Χριστιανικῆς Ἐνόπτηας ἔφα: «“Οπως ἔλεγε ὁ μακαριστός πάπας Ἰωάννης - Παῦλος Β’, ἡ Ἐκκλησία πρέπει νά ἀναπνέει μέ δύο πνευμόνια. Γιά αἰώνες ἀναπνέαμε μέ ἓνα πνευμόνι καί τώρα ἀρκίσαμε νά ἀναπνέουμε μέ δύο πνευμόνια, πού ἀντικατοπτρίζονται στίς σχέσεις ἀνατολῆς καί δύστος καί ἔτσι διαπιστώνουμε ὅτι αὐτά πού μᾶς διαιροῦν εἶναι πολύ μικρότερα ἀπό αὐτά πού μᾶς ἐνώνουν. Ὁ Κύριος ἵδρυσε μία Ἐκκλησία παρόλο πού ὑπάρχουν δύο Ἐκκλησίες» (ἰστολόγιο «Χριστιανική Βιβλιογραφία»).

“Ἄς βοηθήσουμε, μέ κάθε καλή διάθεση, τόν Καρδινάλιο Κόχ νά ἀντιληφθεῖ ὁρισμένα ἀπλά πράγματα, τά όποια εἴτε ὄντως δέν κατανοεῖ, εἴτε σκόπιμα διαστρέφει.

Τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ ήταν πάντοτε ἀρτιμελές

‘Η Ἐκκλησία, λέγει ὁ ἔξοχότατος, ἀνέπνεε μέ ἓνα πνευμόνι, ἐνῶ τώρα ἀναπνέει μέ δύο καί ἐνῷ ὁ Χριστός ἵδρυσε ΜΙΑ Ἐκκλησία τώρα ὑπάρχουν δύο!!!’

‘Η Ἐκκλησία, ἔξοχότατε Καρδινάλιε Κόχ, εἶναι τό «Σῶμα τοῦ Χριστοῦ». Καί ὁ Χριστός εἶναι ἀρτιμελής! Δέν ὑπάρχει στό Σῶμα Του σπίλος ἡ ρυτίδα. Ποτέ δέν ὑπῆρξε ἀνάπτωρ. Ως ἐκ τούτου τό Σῶμα Του (δηλαδή ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία) εἶχε πάντοτε δύο πνεύμονες καί ἀνέπνεε κανονικότατα.

‘Ἐξ οὖ καί μετά τό Σχίσμα ἀνεδείχθησαν ἑκατομμύρια Ἅγιοι καί παρήχθη θεολογία πού ἀναπνέει ἀπό καθαρά πνευμόνια, ὅπως ἡ διδασκαλία τοῦ Ἅγιου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, τοῦ Ἅγιου Μάρκου Ἐφέσου Εὐγενικοῦ, τοῦ Ἅγιου Νικοδήμου τοῦ Ἅγιορείτου, τοῦ Ὁσίου Ἰουστίνου Πόποβιτς καί τόσων ἄλλων Ἅγιων τῆς Ἐκκλησίας.

‘Η Ἐκκλησία εἶναι μία καί ἀδιαιρετη

Παράλληλα ὁ ἔξοχότατος πρέπει νά ἔχει ὑπόψη του ὅτι ἡ Ἐκκλησία

ἵταν, εἶναι καί θά παραμείνει *MIA* καί ἀδιαίρετη ὅπως ἀκριβῶς τή σύστοσε ὁ Χριστός. Τά δέ ὅριά Της συμπίπτουν *ΑΠΟΛΥΤΑ* μέ τίνι μία Ἐκκλησία, τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή τίνι Ὁρθόδοξην Ἐκκλησία.

‘Ο Παπισμός δέν εἶναι Ἐκκλησία ἀλλά πτῶμα ἔξαισιον

Δέν ύπάρχει κανένας ιστορικός ἢ θεολογικός λόγος ὁ ἔξοχότατος κ. Κόχ νά συγχύζει τόν Παπισμό μέ τίνι Ἐκκλησία.

‘Η ἀρχαία Ρώμη ἔξεπεσε ἀπό τήν Ἐκκλησία πρίν κίλια περίπου χρόνια. Ὡς ἐκ τούτου δέν ἀναπνέει οὔτε μέ ἓνα, οὔτε μέ δύο πνεύμονες.

‘Ο Παπισμός εἶναι νεκρό τυμπανιαῖο πτῶμα (πού ἀναδίδει τήν ἀφόρητη δυσωδία τῶν σταυροφοριῶν, τῆς Ἱερᾶς Ἐξέτασης, τῆς ἐκκοσμίκευσης τοῦ χριστιανισμοῦ, τῆς συνενοχῆς μέ τήν ἀποικιοκρατία, τῆς ἀνοχῆς ἢ καὶ τῆς προαγωγῆς τῆς δουλείας, τῆς διεξαγωγῆς τῶν «ἱερῶν» πολέμων, τῆς συνεργασίας μέ τούς φασίστες καί τούς Nazí, τοῦ κουκουλώματος τῶν παιδοφίλων φραγκοπαπάδων καί τόσων ἄλλων ἐγκλημάτων κατά τῆς πίστης μας καί τῆς ἀνθρωπότητας).

Ná βαφτιστεῖ Ὁρθόδοξος

‘Αν λοιπόν ὁ ἔξοχότατος Καρδινάλιος Κόχ θέλει νά zήσει τήν ἐν Χριστῷ ζώνιν πρέπει νά προσέλθει ἐν μετανοίᾳ, μέ τό μυστήριο τοῦ βαπτίσματος στήν Ὁρθόδοξην Ἐκκλησία, ἐπειδή τό βάπτισμα τῶν αἵρετικῶν δέν εἶναι ἔγκυρο (εἶναι «μίασμα» ὅπως μᾶς ἔξηγει ὁ Ἀγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης).

Τότε θά ἀντιληφθεῖ τί σημαίνει ἀναπνοή ἀπό δύο πνεύμονες, ἐπειδή τώρα οὔτε μέ ἓνα, οὔτε μέ δύο πνεύμονες ἀναπνέει, ἀσχέτως τοῦ τί εἴδους ψεύδη τοῦ ἔχουν πεῖ οἱ συνομιλητές του στό Μπαλαμάντ καί τή Ραβέννα καί τά ὅποια φυσικά ψεύδη δέν δεσμεύουν οὔτε κατά διάνοιαν τήν Ἐκκλησία, ἀλλά ἐκπροσωποῦν *MONON* τό κακόδοξο φρόνημα δρισμένων ὄρθιοδόξων ἀντιπροσώπων! Ὁχι τήν πίστη τῆς Ἐκκλησίας.

* * *

Tά εὐχολογία τοῦ Καρδιναλίου Κόχ γιά ἔξουντισμό τῶν Ὁρθοδόξων σπατιοδοτοῦν τήν χρεωκοπία καί τό ἀδιέξοδο τῶν διαλόγων

‘Αν οἱ δηλώσεις τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου γιά τήν πορεία τῶν διαλόγων, μέ ἀφορμή τή συνάντηση Ὁρθοδόξων καί Παπικῶν τοῦ Ρεθύμνου, ἔμειναν καθαρά στό ἐπίπεδο τῶν εὐχολόγιων καί στήν ἔκφραση ἐλπίδας γιά τήν εύόδωση τοῦ διαλόγου, οἱ δηλώσεις τοῦ Καρδινάλιου Κόχ ὄμολογούν τρία πράγματα.

- 1) Οἱ διάλογοι δέν πᾶνε πουθενά!
- 2) Οἱ διάλογοι εἶναι σημαντικοί καί πρέπει νά συνεχιστοῦν!

3) Σταθερός στόχος τῶν διαλόγων γιά τὸν Παπισμό ἦταν, εἶναι καὶ θά παραμείνει ἡ ἐνώση τῆς Ὁρθοδοξίας μὲ τὸ Βατικανό σύμφωνα μὲ τίς ἀποφάσεις τῆς Β' Βατικάνειας Συνόδου, ἡ ὁποία ἐπιζητεῖ οὐσιαστικά τὸν ἔξουντισμό τῶν Ὁρθοδόξων.

Tá ἐρωτήματα πρός τὸν Ἀγιο Περγάμου...

“Οταν σχολίαζα τίς δηλώσεις τοῦ Σεβασμιότατου Περγάμου (χωρίς φυσικά νά ἔχω ἀκόμη ύπόψη μου τίς δηλώσεις τοῦ Καρδινάλιου Κόχ, ἀφοῦ δέν είχαν δεῖ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας), ἔξεφρασα τὴν ἀπορία στὸ Σεβασμιότατο Περγάμου ἄν διαπίστωσε ὅτι οἱ Παπικοὶ ἔγκατελείψαν τὸ πλαίσιο διεξαγωγῆς διαλόγων πού καθορίζει ἡ Β' Βατικάνεια Σύνοδος. Ἄν ἡ ἀποδοχή τοῦ παπικοῦ «πρωτείου» καὶ τοῦ παπικοῦ «ἀλάθυτου» δέν συνιστοῦν πιά τὸν ἀκρογωνιαῖο λίθο πάνω στὸν ὁποῖο τὸ Βατικανό προσπαθεῖ νά πυργώσει τὴν ἐνώση Παπισμοῦ καί Ὁρθοδοξίας.

... Ἀπαντήθηκαν ἀπό τὸν Καρδινάλιο Κόχ

“Ἡ ἀπάντηση μᾶς ἦρθε ἔξεκάθαρη ἀπό τὸ ἀκόμη πιό ἀρμόδιο πρόσωπο νά τὴν ἀπαντήσει, τὸν Παπικό συμπρόεδρο τῆς Μικτῆς ἐπιτροπῆς τοῦ διαλόγου Ὁρθοδόξων καὶ Παπικῶν Καρδινάλιο Κόχ, ὁ ὅποιος προδιέγραψε σέ βάθος χρόνου τὴν προοπτική εύόδωσης τοῦ διαλόγου (ὅ ἐστίν μεθερμηνευόμενον ὁ θεολογικός διάλογος ἔχει κυριολεκτικά ναυαγήσει καὶ δέν ὑπάρχει οὕτε στὸ μακρινό μέλλον προοπτική ἐπιτυχίας του), ἀλλὰ καὶ ὁ ὅποιος πρόσθεσε ὅτι οἱ στόχοι τοῦ Παπισμοῦ θά προσπαθήσουν νά ύλοποιηθοῦν μέσω τοῦ «λαϊκοῦ οἰκουμενισμοῦ» μέτι συμμετοχή τῶν πιστῶν στὸ διάλογο.

·Ο θεολογικός διάλογος ναυάγησε ὄριστικά

1) Ὁ θεολογικός διάλογος ναυάγησε ὄριστικά στὸ προβλεπτό μέλλον.

2) Τὸ Βατικανό ἐμμένει ἀνυποχώρητα στὴν ἐνότητα ἐν ποικιλίᾳ. Ἡ προτροπή τοῦ Καρδινάλιου Κόχ εἶναι σαφέστατη. Πιστεύετε ὅτι θέλετε καὶ κρατῆστε το, ὡς δική σας παράδοση, ἀρκεῖ νά ἀναγνωρίσετε τὸ «πρωτεῖο» καὶ τὸ «ἀλάθυτο».

3) Οἱ συναντήσεις τῶν ἐκπροσώπων τοῦ διαλόγου θά συνεχιστοῦν - σύμφωνα μὲ τὴν λαϊκή ἔκφραστ «κουβέντα νά γίνεται, γιά νά περνᾶ ἡ ὥρα» - καὶ ἡ προσπάθεια γιά ἐνώση ἐπικεντρώνεται πιά ἐξ ὄλοκλήρου στὴν ἐμπέδωση τοῦ «λαϊκοῦ οἰκουμενισμοῦ».

·Η προσοχή μας, πρέπει νά εἶναι πρώτοτα στραμμένη στὸ λαϊκό οἰκουμενισμό

“Οπου παρατηροῦνται συμπροσευχές καὶ ἄλλες ποιμαντικές δραστη-

ριότητες Ὁρθοδοξίας καὶ Παπισμοῦ νά τίς ἐπισημαίνουμε, νά τίς στιγματίζουμε καὶ νά εύαισθητοποιοῦμε τούς πιστούς γιά τούς κινδύνους.

Καταρχήν, ὅπου διαπιστώνονται παραβάσεις τῶν Ἱερῶν Κανόνων, πού ἀφοροῦν τίς συμπροσευχές μέ τούς αἱρετικούς.

Καὶ στί συνέχεια μέ τίν ἔξισου, ἄν ὅχι πιό ἀνησυχητική, προσπάθεια νά ἐμπεδωθεῖ ὁ «λαϊκός οἰκουμενισμός» μέ κοινά ποιμαντικά συνέδρια καὶ κοινές ποιμαντικές παραστάσεις Ὁρθοδόξων καὶ Παπικῶν, οἱ ὅποιες δίνουν στούς ἀπληροφόρητους πιστούς τό λανθασμένο μήνυμα ὅτι ή ἔνωση ἔγινε καὶ ή διαβόπτη «διηρημένη Ἐκκλησία» τοῦ Ἀγίου Μεσσηνίας λαμβάνει σάρκα καὶ ὀστᾶ.

Tό Filiopie ἀνυπέρβλητο φράγμα Ὁρθοδοξίας καὶ Παπισμοῦ

Ο Σεβασμιότατος Ναυπάκτου κ. Ἱερόθεος - μέ τή θεολογική ἐπάρκεια πού τόν διακρίνει - μᾶς ὑπενθυμίζει κάπι πού τείνουμε νά ξεχάσουμε.

Τονίζουμε πάλιν καὶ πολλάκις ὅτι ή ἀχίλλειος πτέρνα τοῦ Παπισμοῦ στήμερα εἶναι τό «πρωτεῖο» καὶ τό «ἀλάθητο» τοῦ Πάπα. Δηλαδή τά παπικά δόγματα, τά ὅποια - ίδιαίτερα μετά τίν Α' καὶ Β' Βατικάνεια Σύνοδο - κατέστησαν ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος τοῦ Παπισμοῦ καὶ ή ἔπαλξη ἀπό τίν όποια διεξάγει τούς διαλόγους του μέ τίς λεγόμενες «Ἀνατολικές Ἐκκλησίες», ὅπως ἀτυχῶς συμφύρει τίν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μέ Μονοφυσιτικές καὶ ἄλλες αἱρετικές ὅμάδες.

Tό Filiopie ή βασική διαφορά Ὁρθοδοξίας καὶ Παπισμοῦ

Ἄλλα τά πράγματα δέν ἔταν ἔτσι ἐξ ὑπαρχῆς. Ἡ βασική διαφορά μεταξύ Παπισμοῦ καὶ Ὁρθοδοξίας, γιά πολλούς αἰώνες, ἔταν ή αἴρεστη τοῦ Filiopie. Καὶ αὐτή ἀκριβῶς ή αἴρεστη - μᾶς ὑπενθυμίζει ὁ Ἅγιος Ναυπάκτου - ἔταν τό μηλο τῆς ἔριδος ἀκόμη καὶ στή Φερράρα - Φλωρεντία.

Ἡ ἄμυνα τοῦ Παπισμοῦ ἐπικεντρώνεται στό «πρωτεῖο»

Μέ κανένα τρόπο δέν πρέπει νά διαφύγει τῆς προσοχῆς μας ὅτι ή ἄμυνα τοῦ Παπισμοῦ - μετά τή Β' Βατικάνεια Σύνοδο - θέτει ώς μοναδικό δρό γιά τίν ἔνωση Παπισμοῦ καὶ Ὁρθοδοξίας τήν ἀδιαφιλονίκητη ἀποδοχή τοῦ Παπικοῦ «πρωτείου» καὶ «ἀλάθητου».

Ολα τά ἄλλα τό Βατικανό εἶναι ἔτοιμο νά τά ἀνεχθεῖ - σέ μιά ἐνότητα σέ ποικιλία - ἀκόμη καὶ σέ θέματα πίστεως.

Ἐτσι οἱ ἐν Ἑλλάδι Παπικοί λ.χ. ἀπαγγέλλουν τό Σύμβολο τῆς Πίστεως χωρίς τό Filiopie καὶ τό ίδιο κάνει περιστασιακά καὶ ὁ ίδιος ὁ Πάπας, χωρίς νά σημαίνει τοῦτο ὅτι ἀναιρεῖ «ἰῶτα ἐν ἦ κεραίαν μίαν» ἀπό τήν αἱρετική διδασκαλία τοῦ Παπισμοῦ, ὅτι τό Ἅγιο Πνεῦμα ἐκπο-

ρεύεται «καί ἀπό τὸν Υἱό», καί ὅχι μόνον ἀπό τὸν Πατέρα, ὅπως ὁμολογοῦμε στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως.

Μέσα στά ἴδια πλαίσια τῆς ἀνοκής σέ θέματα πίστεως τὸ Βατικανό δέχεται τοὺς Μαρωνίτες ώς μέλη του, παρόλον ὅτι ἀποδέχονται μόνον πέντε Οἰκουμενικές Συνόδους!!!

Oἱ μεγάλοι Πατέρες θεωροῦν τὸ Filioque τί βασική αἵτια τοῦ Σχίσματος

΄Αλλά, ἐνῶ τὸ «πρωτεῖο» καὶ τὸ «ἀλλάθητο» καὶ ἡ κακοδοξία τῶν Παπικῶν ὅτι οἱ ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ εἶναι κτιστές ἀποτελοῦν βασικές διαφορές. Όρθοδοξίας καὶ Παπισμοῦ, πού ἐμποδίζουν τοὺς ἀρετικούς ὄπαδούς τοῦ Βατικανοῦ νά γίνουν δεκτοί στὸν Όρθοδοξην Εκκλησία, εἶναι ἀνεπιτίρεπτο νά ξενοῦμε - ἢ ἔστω νά ὑποβαθμίζουμε - τὴ σημασία τοῦ Filioque, δηλαδὴ τίν καὶ «ἐκ τοῦ Υἱοῦ» ἐκπόρευση τοῦ Αγίου Πνεύματος, ώς δεινή αἴρεση, ἡ ὁποία εἶναι ἀδύνατον νά ὑπερπιδηθεῖ, ἃν ποτέ ὁ Θεός εὐλογήσει τοὺς Παπικούς νά ἐπιστρέψουν στὸν Εκκλησία.

Οἱ Ἀγιοι Μέγας Φώτιος, Γρηγόριος Παλαμᾶς, Μάρκος Ἐφέσου Εὐγενικός καὶ Γενναδίος Σχολάριος πρός τὴν αἴρεση τοῦ Filioque ἔστρεψαν κατεξοχήν τὰ πυρά τους στὸ διάλογο μέ τοὺς Παπικούς Φραγκολατίνους. Ἐπομένως πᾶς μποροῦμε ἐμεῖς στήμερα νά βάλουμε τὸ Filioque σὲ δεύτερη μοίρα;

* * *

Oἱ Χριστιανοί, οἱ Μουσουλμάνοι καὶ οἱ Ἰουδαῖοι δέν πιστεύουν στὸν ἴδιο Θεό

Νά εὐχαριστήσουμε θερμά τὸν Αἰδεσιμολογιότατο Πρωτοπρεσβύτερο Βασίλειο Γεωργόπουλο, Λέκτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ὁ ὄποιος, μέ τὴ σύντομή του παρέμβαση, ἀποκαθιστᾶ τίν ἀλήθεια ἀναφορικά μέ τίς λεγόμενες «μονοθεϊστικές θροσκεῖες» οἱ ὄποιες δῆθεν πιστεύουν στὸν ἴδιο Θεό.

Τό θέμα εἶναι πολύ σοβαρό, ἐπειδή δυστυχῶς ἡ πλάνη αὐτή διατυπώνεται συχνά ἀκόμη καὶ ἀπό τὰ πιό ὑπεύθυνα κείλη, πού ἀναφέρουν ὅτι εἶναι «ἀνάγκη νά ἔδραιωθεῖ ἡ ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη καί φιλία μέ σὸλους δσους λατρεύουν τὸν ἔνα Θεό».

Εἶναι ἀδιανότο νά γίνονται αὐτοί οἱ ἰσχυρισμοί. Οἱ Χριστιανοί, οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ Μουσουλμάνοι δέν πιστεύουν στὸν ἴδιο Θεό. Ό Θεός τῶν Χριστιανῶν εἶναι ὁ Χριστός. Τό μέν Ισλάμ τὸν θεωρεῖ ώς ἔνα ἐκ τῶν προφητῶν ἀλλά σέ καμιά περίπτωση Θεό, ἐνῶ ὁ Ἰουδαϊσμός ώς ἔνα ψευδομεσσία. Οὔτε κατά διάνοιαν δέν πιστεύουν στὸν Τριαδικό Θεό οἱ Ἐβραῖοι ἢ οἱ Μουσουλμάνοι.

Πᾶς πιστεύουμε λοιπόν στὸν Ἐνα Θεό; Ἀρνηθήκαμε, Θεός φυλάξοι, τὴ θεότητα τοῦ Κυρίου;

Νά παρακαλέσουμε θερμά ὅσους Ὁρθόδοξους Χριστιανούς καί μάλιστα ὅσους ἱεράρχες κάνουν – ἐκ παραδρομῆς λόγου, δέν ἀμφιβάλλουμε – ἀναφορά στὸν πλάνη τοῦ «ἐνός Θεοῦ τῶν μονοθεϊστικῶν θροποκειῶν», νά εἶναι πιό προσεκτικοί διότι – ἔστω καί ἀνεπιγνώστως – διδάσκουν τρομερή συγκρητιστική αἵρεση.

ΝΕΟΒΑΡΛΑΑΜΙΣΜΟΣ

Οἱ Νεοβαρλααμίτες καί ὁ ἑρημίτης πού προσευχόταν: «Χριστέ μου! Μή μέ ἐλεπίσεις».

Ἡ συγκλονιστική ἱστορία τοῦ ἐνάρετου μοναχοῦ, πού ἔφτασε σὲ δυσθεώρητα ὑψη ἀγιότητας προφέροντας τὰ λανθασμένα λόγια προσευχῆς, δείχνει τὸν ἄβυσσο τοῦ κακόδοξου φρονήματος τῶν Νεοβαρλααμίτῶν.

Οἱ ὄπαδοί τοῦ Νεοβαρλααμισμοῦ προσπαθοῦν νά ἐπιβάλουν τὴν νοοτιαρχία στὸν Ἑκκλησία. Τό προτεσταντικό πνεῦμα πού τούς διέπει τούς ὑπαγορεύει τὸν πλάνη ὅτι μόνον ὅσα κατανοοῦμε νοοτιαρχικά στὸν ἴδιωτική καί κοινή προσευχή μας ἔχουν σημασία στά μάτια τοῦ Θεοῦ!!!

Ὦχι ὅσα ἔξερχονται ἀπό τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθινῆς ταπείνωσης καί τῆς συναίσθησης τῆς ἀμαρτωλότητας καί τῆς συντριβῆς τῆς καρδίας!!! Λέσ καί ὁ Χριστός δέν μᾶς ἀφοσε τὸν παραβολή τοῦ τελώνη καί τοῦ φαρισαίου, ὡς πρότυπο προσευχῆς! Λέσ καί οἱ Ἀγιοι τῆς Ἑκκλησίας, πού μᾶς διδάσκουν λόγῳ καί ἔργῳ ὅτι ἡ ἀλλοίωση τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται μέ τὴν συντριβὴν τῆς καρδίας, δέν ἕξεραν τί ἔλεγαν καί ἔτσι χρειάζεται νά τούς διορθώνουν οἱ Νεοβαρλααμίτες.

Γί' αὐτό προωθοῦν συστηματικά – καί μέ πλήρη περιφρόνηση πρός τίς ἐντολές τῆς Ἱερᾶς Συνόδου – μεταγλωττισμένες θεῖες λειτουργίες πού βρίθουν θεολογικῶν λαθῶν, ὅπως ὅμολογεῖ ἀκόμη καί ὁ πιό συνειδητός ἵσως Νεοβαρλααμίτης κληρικός πού ὑπάρχει: Ὁ π. Βασίλειος Θερμός.

Γιατί εἶναι αἵρεση ὁ Νεοβαρλααμισμός;

Σέ καμιά περίπτωση δέν θά ἀποκαλοῦσα κάποιο Νεοβαρλααμίτη ἄν ἀπλά καί μόνον μιλοῦσε γιά τίν, κατά τὸν ἀποψή του, ποιμαντική σκοπιμότητα τῆς μεταγλώττισης.

Αἵρεση (Νεοβαρλααμισμός) ὅμως εἶναι ὅταν κάποιος λέγει – ὅπως κάνουν ΟΛΟΙ ἀνεξάρετα οἱ πρωταγωνιστές τῆς «λειτουργικῆς ἀναγέννησης» – ὅτι, ἄν δέν μεταγλωττιστοῦν τὰ ἱερά κείμενα, λειτουργοῦν «μαγικά» στούς πιστούς. Ἡ λέξη «μαγικά» παραπέμπει κατευθείαν στό Νεοβαρλααμισμό (δηλαδή τὴν νοοτιαρχία)! ΟΧΙ τῆς μυσταγωγίας.

Δέν ἀντιλαμβάνονται ὅσοι τὸν ἐκπροσωποῦν, ὅτι ἡ κατανόηση τῆς

θείας λατρείας είναι άνάλογη μέ τό βαθμό μετανοίας πού ἐπιδεικνύουμε. ΟΧΙ άνάλογη μέ τή γλωσσική ἐπάρκεια καί τίς λειτουργικές γνώσεις πού ἔχουμε. Ὅταν θέμα γλωσσικῆς ἐπάρκειας καί ὅχι ἀγιότητας – ὅπως πολύ ὄρθια ἐπεσήμανε ὁ Μητροπολίτης Μόρφου Νεόφυτος – οἱ φιλόλογοι θά ἥταν “Ἄγιοι!!!”

΄Αντίθετα, προσθέτουμε στήν πολύ ὄρθιη παρατήρηση τοῦ Ἀγίου Μόρφου, οἱ π. Παΐσιος, π. Δημήτριος Γκαγκαστάθης, π. Πορφύριος, Ἀγιος Νικόλαος Πλανᾶς, κτλ. Θά ἥταν ἀνίκανοι νά zήσουν τά τελευταῖα στή θεία λειτουργία!!! Μιλᾶμε δηλαδή γιά τόν ἀπόλυτο παραλογισμό. Νά θεωροῦμε τόν ἔαυτό μας ὅτι βρίσκεται σέ καλύτερη θέση ἀπό τούς Ἀγίους νά κατανοήσει τά μυστήρια τοῦ Θεοῦ, ἐπειδή μάθαμε πέντε κολλυβογράμματα!!! Ἡ κυριολεκτικά πλανεμένη αὐτή ἀποψη δείχνει τήν πλήρη ἀποξένωση ὅσων τήν ἐκπροσωποῦν ἀπό τό μυσταγωγικό χαρακτήρα τῆς ὄρθιδοξης λατρείας. Ἡ λέξη «μαγεία» δείχνει ἐπακριβῶς τί ἐννοοῦν οἱ εἰσηγητές τῆς μεταγλώττισης καί αὐτό τό φρόνημα είναι πού τούς καθιστά κακόδοξους (Νεοβαρλααμίτες).

΄Ο Ἀγιος Νικόλαος Πλανᾶς καί ὁ Νεοβαρλααμίσμος

Τί ἔκανε ὁ Ἀγιος Νικόλαος Πλανᾶς σέ ὅλη του τή ζωή καί ἔφτασε σέ τέτοια δυσθεώρητα μέτρα ἀγιότητας; Τίποτα δέν ἔκανε μέ τά κοσμικά κριτήρια.

΄Ενας ἀγράμματος παπάς ἥτανε πού ψεύδιζε σάν μικρό παιδί καί πού δέν μποροῦσε ούτε νά διαβάσει σωστά τό εὐαγγέλιο, τίς εὐχές καί τίς ἐκφωνήσεις τῆς θείας λατρείας!

Καί πῶς πέρασε τή ζωή του; Ἐπό λειτουργία σέ ἀγρυπνία καί ἀπό παράκληση σέ χαιρετισμούς σέ ὅσους Ἀγίους ἔβρισκε στό πέρασμά του καί μέ ἔνα ἀτέλειωτο διάβασμα ὄνομάτων στήν Πρόθεστη «ζώντων τε καί τεθνεώτων».

Τί ἔκανε λοιπόν μέ τά ἀνθρώπινα κριτήρια; Χασομεροῦσε διαβάζοντας «βυζαντινολογούρικα» κείμενα.

Καί ὅμως! Γιά στίψε ὅλους τούς Καθηγητές τῆς Λειτουργικῆς ὅλων τῶν Ὁρθοδόξων Θεολογικῶν Σχολῶν τοῦ κόσμου καί πές μου ἄν ἀπέκτησαν ἔνα χιλιοστό – τί λέγω χιλιοστό; – ἔνα ἑκατομμυριοστό ἀπό τήν κατανόηση τοῦ εὐαγγελίου καί τῆς λατρείας πού ἀπέκτησε ὁ Ἀγιος Νικόλαος Πλανᾶς!

΄Εμεῖς κάνουμε τό ἀκριβῶς ἀντίθετο. Ἐντί νά μιλοῦμε στό Θεό γιά τούς ἀνθρώπους, ὅπως ἔκανε ὁ Ἀγιος Νικόλαος Πλανᾶς, μιλοῦμε στούς ἀνθρώπους γιά τό Θεό.

Καί νά μιλούσαμε γιά κάτι πού εἶχαμε ἐμπειρία; Καλή ὑπρεσία θά προσφέραμε!

΄Αλλά νά μιλᾶμε γι’ αὐτά πού δέν ξέρουμε ἡ ἀκόμη χειρότερα νά θέλουμε (ἐπειδή διαβάσαμε τόν Σμέμαν καί τόν Κλεμάν) νά διορθώ-

σουμε τούς Ἀγίους – αὐτούς δηλαδή πού δέν στοχάζονται ἀλλά ἔχουν ἐμπειρία τοῦ Θεοῦ – ποιός Θεός θά μᾶς συγχωρέσει τό μεγάλο κρίμα;

* * *

Οἱ Νεοβαρλααμίτες καὶ «οἱ ἀγράμματες κυροῦλες»

Αὐτά πού κατανοοῦν ἀκόμη καὶ λαϊκοί μή θεολόγοι, πού ἵσως δέν εἶναι καὶ τόσο στενά δεμένοι μέ τί zων τῆς Ἑκκλησίας, δέν τά ἀντιλαμβάνονται δυστυχῶς οἱ Νεοβαρλααμίτες. Τόσο ξένοι εἶναι πρός τὸν πραγματικότητα ὅστε ἀδυνατοῦν νά συλλάβουν τά ὄφθαλμοφανῆ καὶ αὐταπόδεικτα.

‘Ακόμη καὶ «οἱ ἀγράμματες κυροῦλες», ὅπως τίς ὄνομάζει ὁ προσφάτως ἀποβιώσας ἀκαδημαϊκός Ἰάκωβος Καμπανέλλης, κατανοοῦν τὴ γλώσσα τῶν Εὐαγγελίων, ἐπειδή ἔχουν παιδιόθεν συνεχῆ ἀναστροφῆ μέ τὸν λατρεία τῆς Ἑκκλησίας. Ποιός ἄλλος λαός κατανοεῖ τὴ γλώσσα τῶν προγόνων του σέ τόσο μεγάλο βάθος χρόνου;

‘Ἄς κάνουμε τὸν παραλληλισμό μέ τὰ Ἀγγλικά. Ὁ θεωρούμενος πατέρας τῆς ἀγγλικῆς λογοτεχνίας Geoffrey Chaucer (1343 – 1400) ἔγραψε τά συγγράμματά του (Canterbury Tales καὶ ἄλλα) τό δεύτερο ἥμισυ τοῦ 14ου αἰώνα.

Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι, γιά νά μελετήσουν τά ἔργα τοῦ Chaucer οἱ Ἀμερικανοί φοιτητές τοῦ πανεπιστημίου Κολούμπια τῆς Νέας Υόρκης (ἀκόμη καὶ αὐτοί πού σπουδάζουν ἀγγλική λογοτεχνία), χρειάζονται εἰδική ἐκπαίδευση στὴ γλώσσα τοῦ Chaucer, τά λεγόμενα «Middle English», ἡ ὁποία εἶναι πολὺ πιό ἐπίμοχθη ἀπό τὸν ἑκμάθηση τῆς γλώσσας τοῦ Εὐαγγελίου ἀπό ἓνα Νεοέλληνα, παρόλον ὅτι τὰ Εὐαγγέλια γράφτηκαν τὸν 1ον μ.Χ. αἰώνα.

‘Ἄς σημειωθεῖ ὅτι δέν ἔχουν μόνον μεγάλη δυσκολία νά ἀντιληφθοῦν τὸν ἔννοια τῶν λέξεων ἀλλά ἀκόμη καὶ νά προφέρουν σωστά τίς λέξεις. Δίνω ἓνα παράδειγμα γιά νά ἀντιληφθεῖ ὁ ἀναγνώστης τὴ δυσκολία πού ἀντιμετωπίζουν. Ἡ λέξη «Knight» (= ἵπποτης) προφέρεται «νάιτ» στὴ σύγχρονη ἀγγλική γλώσσα. Στά «Middle English» ὅμως προφερόταν «κνίκτ»!!! Καί αὐτό φυσικά ἔχει μεγάλη σημασία ἐπειδή ὁ τρόπος πού προφέρεις τίς λέξεις εἶναι ὁ μόνος πού μπορεῖ νά σέ βοηθήσει νά ἀντιληφθεῖς πῶς ὁμοιοκαταληκτοῦν οἱ στίχοι.

‘Ἄς μήν μιλήσουμε πιά γιά τίς δυσκολίες πού ἔχει ἓνας σύγχρονος φοιτητής τῆς ἀγγλικῆς λογοτεχνίας στό ἴδιο πανεπιστήμιο, γιά νά διαφέρει τό ἥρωικό ἔπος «Beowulf» (ἡ συγγραφή τοῦ ὅποιου χρονολογεῖται μεταξύ τοῦ 8ου – 11ου αἰώνα) καὶ τό ὅποιο εἶναι γραμμένο στὰ λεγόμενα «Old English». Χρειάζεται συστηματική προσπάθεια ἑκμάθησης αὐτῆς τῆς γλώσσας σέ δύο τετράμηνα, γιά νά γίνει τό κείμενο βατό στούς φοιτητές.

Γιά νά ἀντιληφθεῖτε πόσο μόχθο ἀναμένεται νά καταβάλει ἔνας φοιτητής γιά τίν ἐκμάθηση τῆς γλώσσας τῶν «Old English», πού εἶναι γραμμένο τό ἱρωικό ἔπος «Beowulf», ἀναφέρω τίν ἀντίστοιχη προσπάθεια ἐκμάθησης τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν στό ἴδιο πανεπιστήμιο. Σέ δύο τετράμυνα ὁ φοιτητής πού δέν ξέρει λέξη Ἀρχαῖα Ἑλληνικά πρέπει νά εἶναι σέ θέση νά μεταφράζει Εὐριπίδο!!!

Καὶ ὅμως! Ἐμεῖς εἴμαστε τόσο ἀφιλότιμοι, ὅστε θέλουμε νά ἀποκόψουμε αὐτή τή θαυμαστή γλωσσική συνέχεια τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας, «πού κατανοοῦν ἀκόμη καί οἱ ἀγράμματες κυροῦλες», ὅπως εἶπε ὁ ἀειμνηστος ἀκαδημαϊκός Ἰάκωβος Καμπανέλλης.

Λίγην προσπάθεια χρειάζεται μέ τή βοήθεια τῶν θεολόγων καί τῶν φιλόλογων γιά νά μποροῦν τά παιδιά μας νά κατανοοῦν – σέ πολύ προχωρημένο βαθμό – τή γλώσσα τοῦ Εὐαγγελίου, τῶν Ἅγιων Πατέρων καί τῆς θείας λειτουργίας.

Δυστυχῶς! Ἀντί νά στρέψουν πρός αὐτή τήν κατεύθυνση τήν ποιμαντική τους προσπάθεια οἱ Νεοβαρλααμίτες τελοῦν τή θεία λειτουργία σέ μεταγλωτισμένη μορφή παρά τήν ἀντίθετη ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Αὐτά γιά τή γλωσσική διάσταση τῆς μεταγλώτισης, ἥ ὅποια εἶναι ἡ παρωνυχίδα τῆς ζημιᾶς πού γίνεται μέ τή μεταλώτιση τῶν ἰερῶν κειμένων.

Αὐτό πού πρώτιστα μᾶς ἀνησυχεῖ εἶναι ὅτι στήν ούσια τῆς εἶναι Νεοβαρλααμισμός, δηλαδή προσπάθεια ἐπιβολῆς νοοτιαρχίας στή λατρεία τῆς Ἐκκλησίας.

Αὐτό ἀπέδειξαν – μεταξύ ἄλλων – κορυφαῖοι ὀρθόδοξοι θεολόγοι τῶν ἡμερῶν μᾶς (π. Θεόδωρος Ζήσης, π. Σαράντης Σαράντος καί ὁ Μητροπολίτης Ναυπάκτου Ἱερόθεος) μέ τίς σχετικές ἔξαίρετες θεολογικές πραγματεῖες τους.

Φοβάμαι ὅτι δυστυχῶς λίγοι ἔχουν ἀντιληφθεῖ ὅτι ὁ Νεοβαρλααμισμός εἶναι σαφῆς προσπάθεια ἐκδυτικοποίησης τῆς πίστης μας. Συνιστᾶ μιά μορφή Οἰκουμενισμοῦ, ὅπως δείχνει μέ τίς ἐργασίες του ὁ π. Μιχαὴλ Πομαζάνσκυ, πού ἀφορᾶ τήν προτεσταντική ἀντίληψη τῆς λατρείας πού διέπει τή θεολογία τοῦ π. Ἀλέξανδρου Σμέμαν, ἀλλά καί ὅπως καταδεικνύεται ἀπό τό διάλογο μεταξύ τοῦ Μητροπολίτη Ναυπάκτου Ἱερόθεου μέ τόν κακόδοξο Νεοβαρλααμίτη κληρικό π. Βασίλειο Θερμό.

“Οσοι διαμφισθητοῦν τό Νεοβαρλααμικό χαρακτήρα τῆς προσπάθειας μεταγλώτισης τῶν ἰερῶν κειμένων ἃς μελετήσουν προσεκτικά τά περισπούδαστα κείμενα τῶν τριῶν αὐτῶν σύγχρονων κορυφαίων θεολόγων.

Δέν ἔχουμε καμιά ἀμφιβολία ὅτι, ἀν ἔχουν καί τήν ἐλάχιστη ἔστω καλή διάθεση, δέν θά δυσκολευτοῦν νά ἀντιληφθοῦν ὅτι ἔχουμε νά κάνουμε μέ πολύ σοβαρῆς μορφῆς αἴρεση, ἥ ὅποια μέ κανένα τρόπο δέν

μπορεῖ νά ἀφεθεῖ νά ριζώσει.

Τό εύτυχημα εἶναι ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος – μέ τίν ιστορική της ἀπόφασιν γιά τό θέμα τῶν μεταγλωττίσεων – ἔθεσε τό θέμα στὴν σωστὴν βάση καὶ ἔτσι κατοχύρωσε καὶ συνοδικά τὸν αἵρετικό χαρακτήρα τοῦ Νεοβαρλααμισμοῦ.

* * *

Λαμπρή εὐκαιρία τελικοῦ ξεκαθαρίσματος τῶν λογαριασμῶν μέ τίν αἵρεσην τοῦ Νεοβαρλααμισμοῦ

΄Από μιὰ ἄποψη εἶναι λυπηρόν ὅτι ὁ Σεβασμιότατος Νικοπόλεως ἐμμένει στὶς γνωστές θέσεις του καὶ ὅτι ὁ κ. Πέτρος Βασιλειάδης προτάσσει μιὰ τόσο διάτροπη ἀσπίδα γιά νά ὑπερασπιστεῖ τίς Νεοβαρλααμικές ἀσχημίες.

΄Από τίν ἄλλην ὅμως ἡ στάση τους δίνει σὲ ὅλους τὴν δυνατότητα νά ἐνσκύψουν περισσότερο στὴν θεολογική ἀξιολόγηση τοῦ θέματος.

΄Η Εἰκονομαχία δέν ἔτσι – στὶν οὐσία τῆς – ἀπλή ἄρνηση τῆς προσκύνησης τῶν ἀγίων εἰκόνων. Ήταν χριστολογική αἵρεση.

Οὕτε οἱ ἔριδες γιά τὸν Ἡσυχασμό ἀφοροῦσαν – στὶν οὐσία τους – τὸ τρόπο ἄσκησης τῆς νοερᾶς προσευχῆς. Ήταν ἀναμέτρηση τοῦ σχολαστικισμοῦ μέ τίν ὄρθοδοξη θεολογία. Ἐνας νεοαρειανισμός, πού ὑπέσκαπτε τίν πίστη τῆς Ἐκκλησίας.

Εἴμαστε πολὺ εὐλογημένοι ἐπειδή μέ τίς λαμπρές ἔργασίες τῶν κορυφαίων σύγχρονων θεολόγων π. Θεόδωρου Ζήση, π. Σαράντη Σαράντη καὶ τοῦ Μητροπολίτη Ναυπάκτου Ἱερόθεου, ἔχουμε ἔτσι μιὰ πλήρη θεολογική ἀνάλυση τοῦ κακόδοξου (Νεοβαρλααμικοῦ) φρονήματος τῶν ὀπαδῶν τῆς «λειτουργικῆς ἀναγέννησης».

Τό βιβλίο τοῦ Ἀγίου Νικοπόλεως καὶ ἡ συνεχιζόμενη παράβαση τῶν ἐντολῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀπό τή Μητρόπολη Πρεβέζης καὶ τή Μητρόπολη Δημητριάδος παρέχουν στὶν Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μιὰ θαυμάσια εὐκαιρία νά «μελωδήσει ἐναρμόνιον μέλος θεολογίας» καὶ νά ρίζει ὄριστικά στόν καιάδα τῶν αἵρεσεων τίς Νεοβαρλααμικές ἀπόπειρες.

* * *

Νεοβαρλααμικό κτύπημα τοῦ π. Βασιλείου Θερμοῦ

Στό καλό ἰστολόγιο «Ἀντιαιρετικόν ἐγκόλπιον», πού διεξάγει γιά χρόνια συστηματικό πόλεμο κατά τῶν αἵρεσεων, ἐντοπίσαμε ἔνα ὥραϊ ἄρθρο τοῦ Κ. Ν., ὁ ὅποιος ἀπαντᾷ στὶν ἀντιπαραδοσιακή, ἀντικανονική καὶ ἀντιευαγγελική εἰσήγηση τοῦ γνωστοῦ Νεοβαρλααμίτη καὶ νεωτεριστή κληρικοῦ π. Βασίλειου Θερμοῦ.

‘Ο γνωστός γιά τό καινοτόμο πάθος του κληρικός - ώς μή ὄφειλε - ζητᾶ αὐτή τή φορά νά μετατεθεῖ ἢ ἀναστάσιμη θεία λειτουργία τό Σάββατο, ἀντί τήν Κυριακή, γιά νά μποροῦν οἱ χριστιανοί νά ψήσουν τόν ὀβελία μέ τήν ἀνεστή τους χωρίς ἄγχος τήν ἐπομένη!!! (‘Όχι δέν πρόκειται γιά ἀνέκδοτο! ‘Οντως αὐτό εἰσηγήθηκε).

Πατέρες καὶ ἀδελφοί! Σᾶς ἔξομολογοῦμαι - μέ κάθε εἰλικρίνεια -ὅτι ὁρισμένες φορές διερωτῶμαι ἃν αὐτός ὁ παππούλης ὅντως πιστεύει αὐτά πού γράφει ἢ ἃν γράφει γιά πλάκα, ἐπειδή γνωρίζει ὅτι θά προκαλέσει ἀντιδράσεις. Δέν μπορεῖ πιά νά είναι τόσο Προτεστάντης!!!

Τώρα τί νά τοῦ πεῖς; ‘Οτι ἡ σούβλα είναι λιγότερο σημαντική ἀπό τό Εὐαγγέλιο, τούς Κανόνες καὶ τήν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας; Καλά! Αὐτό είναι θέμα γιά συζήτηση; Μόνο μεταξύ παρανοϊκῶν!

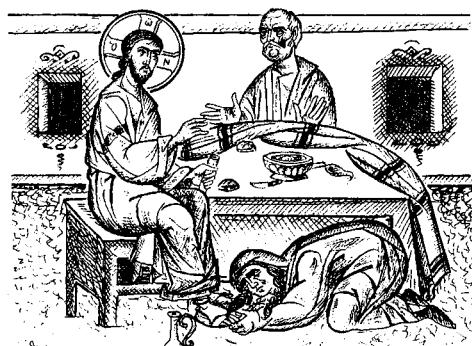
‘Ο Κ. Ν. ἀναλύει εύσύνοπτα - ἀλλά πολύ εύστοχα - τήν ἀναξιοπιστία τῆς πρότασης τοῦ π. Βασίλειου Θερμοῦ.

Πολλοί κληρικοί στή Λευκωσία μαρτυροῦν ὅτι, χωρίς νά γιορτάσουν τήν Ἀνάσταση τό Σάββατο, ὅπως εἰσηγεῖται ὁ π. Βασίλειος (πάλιν καλά πού δέν πρότεινε νά τελοῦμε τήν ἀναστάσιμη λειτουργία τή Μεγάλη Παρασκευή!!! Φτηνά τήν γλυτώσαμε), ἀπλά ἔξήγοσαν στό ποιμνιό τους ὅτι πρέπει νά μένουν μέχρι τό τέλος τῆς ἀναστάσιμης λειτουργίας. Πρός ἄφατη χαρά καὶ ἀγαλλίαστή τους ἢ ἀνταπόκριση τῶν πιστῶν ἵταν ἐκπλοκτική.

‘Απλά οἱ Ἱερεῖς τό εἶπαν καὶ τό ἔξήγοσαν τήν Μεγάλη Ἐβδομάδα καὶ τό ἐπανέλαβαν πρίν τό ‘Χριστός Ἀνέστη» καὶ ὁ κόσμος ἀνταποκρίθηκε σέ ἐντυπωσιακά ὑψηλό ποσοστό.

Δέν μπορεῖ ἄφαγε νά κάνει καὶ ὁ π. Βασίλειος τό ἴδιο, ἀντί κάθε τρεῖς καὶ δύο νά εἰσηγεῖται ἀντιευαγγελικές, ἀντικανονικές καὶ ἀντορθόδοξες πρακτικές, πού φανερώνουν τό Νεοβαρλααμικό πνεῦμα τῆς σκέψης του καὶ τήν προτεσταντική ὑποδομή τῆς θεολογίας του;

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΕΛΕΒΑΝΤΟΣ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

ωτεινή Γραμμή, Πανηγυρική ἔκδοσις ἐπί τῇ ἐλεύσει τοῦ νέου ἑνιαυτοῦ 2011, Τριμηνιαίον περιοδικόν ἱστορικού, πολιτιστικού, οἰκολογικού καὶ κοινωνικού περιεχομένου - Μή κερδοσκοπικοῦ χαρακτῆρος, Πνευματικός σπηματοφόρος τοῦ Ἱδρύματος προσπίσεως ἡθικῶν καὶ πνευματικῶν ἀξιῶν, τοῦ Διορθοδόξου Συνδέσμου «Ο Ἀπόστολος Παῦλος» καὶ τοῦ σωματείου «Οἱ φίλοι τοῦ τάματος τοῦ ἔθνους», Τεῦχος 45ον, Ὁκτώβριος - Νοέμβριος 2010, σσ. 224.

Πολυυσέλιδη ἔκδοση, μὲ ποικιλο περιεχόμενο, πού κοσμεῖται μὲ πολλές ἔγχρωμες φωτογραφίες καὶ μέ πολλά ἄρθρα ἀπό καταξιωμένους ἀνά τὸ πανελλήνιο ἀρθρογράφους γνωστούς γιά τίν ἐθνική καὶ πνευματική τους δράση.

Κινητήρια δύναμη γιά τό θαυμαστό ἔργο πού ἐπιτελεῖ τό Ἱδρυμα ἀποτελεῖ τό ζεῦγος Ἰωάννην καὶ Αἰκατερίνης Ἀναγνωστοπούλου, πού διαθέτει τίν περιουσία του γιά τίν ἀνέγερση τοῦ τάματος τοῦ Ἐθνους, τοῦ ναοῦ πρός τιμήν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Ἐνα τάμα πού ἔκανε ὁ Ἀρχιστράτηγος τοῦ ἐθνικοπαλευθερωτικοῦ μας ἀγώνα Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, γιά νά εὐδοθεῖ ἀλλέρεια τῆς πατρίδας μας.

Τό τάμα τοῦ ἔθνους γιά τίν ἀνέγερση τοῦ ναοῦ τοῦ Σωτῆρος στό Ἀττικό ἀλλοσ μπορεῖ νά γίνει πραγματικότητα ἀν ὁ Μακαριότατος καὶ ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀναλάβουν τό θέμα τεστά.

Τό ζεῦγος Ἀναγνωστοπούλου ὑπεσχέθη ἕδη τίν κάλυψη τῶν δαπανῶν τοῦ πολυέξιδου ἐγκειμένου.

Πολλοί ιεράρχες μας - μεταξύ τῶν ὅποιών ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς Δημήτριος - δῆλωσαν ὑποστήριξη στήν ίδέα.

Τί ἀναμένει ὁ Μακαριότατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἱερώνυμος γιά νά ἀναλάβει προσωπικά τό θέμα ὥστε νά τελεσφορίσει;

Μόνον τεμέντι τῶν μουσουλμάνων ὑπάρχει ἐνδιαφέρον νά ἀνεγερθοῦν - μέ χρήματα μάλιστα τῶν φορολογουμένων - σέ μιά ἐποχή πού μεγάλες μάζες τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ὑποφέρουν κυριολεκτικά ἀπό τίν πείνα καὶ τίν ἀνεργία;

Σκέψιτε κανένας ὅτι τουλάχιστον κίλοι ἄνθρωποι θά χρειαστεῖ νά δουλέψουν, γιά μεγάλο χρονικό διάστημα, σέ πολλάν εἰδῶν ἐπαγγέλματα, γιά νά κινοεῖ τό τάμα τοῦ ἔθνους;

Ἄς ἐλπίσουμε ὅτι σύντομα ὁ εὐγενής αὐτός στόχος θά γίνει πραγματικότητα.

* * *

ΡΩΜΝΙΟΣ, Διμηνιαίο Νεανικό περιοδικό τοῦ Κέντρου ἑνότητος καὶ μελέτης - προβολῆς τῶν ἀξιῶν μας «Ἐνωμένη Ρωμποσύνη», Τεῦχος 1, Μάιος - Ιούνιος 2011, σσ. 40.

* Στή σπίλη παρουσιάζουμε ὅλες τίς δεκάδες περιοδικά ἀπό ὅλες τίς ὁρθόδοξες κάτιες πού μάς ἀποστέλλονται. Λόγῳ τοῦ ὅγκου τῶν ἀποστελλομένων ἐκδόσεων εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ιεραρχοῦμε τίν παρουσίαστο ἀνάλογα μέ διάφορα κριτήρια. Προτεραιότητα, ὅπως εἶναι φυσικό, δίνουμε στά ἐντυπα πού ἐκδίδονται στήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου καὶ στόν περιοδικό τύπο πού ἐκδίδεται ἐπί ἔβδομαδιάς ἡ μνιαίας βάσεως ώς πού πρόσφορο γιά σχολιασμό. Σταδιακά ὅμως θά παρουσιάσουμε, σύν Θεῷ, ὅλες τίς ἐκδόσεις πού εὐγνωμόνως λαμβάνουμε ἀπό τούς ἐκδότες τους.

Τό «Κέντρο Ένόπιτος καί μελέτης - προβολῆς τῶν ἀξιῶν μας» «Ένωμένη Ρωμοσύνη», ἔχει τὴ μοναδική ἱκανότητα νά μᾶς ξαφνιάζει εὐχάριστα μέ ἀλλεπάλληλες κατά Θεόν ἐπιτυχίες του.

Σέ ἐλάχιστο χρονικό διάστημα ἀπό τὴ σύστασιν του τό «Κέντρο» ἔχει νά παρουσιάσει ἔνα πολὺ πλούσιο καί ἀξιόλογο ἔργο. Γ' αὐτό καί ἔχουν ἀγκαλιάσει τὸν προσπάθειά του χιλιάδες ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι καί ἐνισχύουν τό ἔργο του ὑλικά καί θιτικά.

Δοξάζουμε τὸν «Ἄγιο Θέό, ἐπειδή μεταξύ τῶν πολλῶν πού ἔχουν ἐπηρεαστεῖ θετικά ἀπό τὸ «Κέντρο» ἐνόπιτος μελέτης καί προβολῆς τῶν ἀξιῶν μας» είναι καί πολλοί νέοι, οἱ ὅποιοι ἀγκάλιασαν τὸν προσπάθεια μέ ἐνθουσιασμῷ καί συγκινητική στοργή.

Καρπός αὐτῆς τῆς συμμετοχῆς είναι καί ἡ ἀπόφαση τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ «Κέντρου» νά ἐκδώσει - παράλληλα μέ τὸν ἐκδοστὸν τοῦ λίαν ἀξιόλογου περιοδικοῦ Ε.ΡΩ. - καί τὸ περιοδικό ΡΩΜΝΙΟΣ πού ἀπευθύνεται ἀποκλειστικά σέ νέους.

Ο ΡΩΜΝΙΟΣ είναι ἀπό κάθε ἄποψη ἔξαιρετο περιοδικό. Πολύ προσεγμένη καί λίαν καλαίσθητη ἐκδοση, μέ ὥραιότατες πολύχρωμες φωτογραφίες πού κοσμοῦν τὰ πολύ ἐνδιαφέροντα παραδοσιακά ἄρθρα πού δημοσιεύει.

Καί ἐνῶ μόνον θετικές ἐντυπώσεις ἀπεκόμισα ἀπό τὸν ἀνάγνωση τοῦ περιοδικοῦ θά ἥθελα νά καταθέσω ἔνα λογισμό γιά προβληματισμό ἀπό τοὺς ὑπευθύνους τοῦ «Κέντρου».

Είναι ἀναγκαία ἄραγε ζεχωριστὴ ἐκδοση γιά τοὺς νέους ἢ μάπως τά ἐνδιαφέροντα τῶν νέων καλύπτονται ἀπόλυτα ἀπό τὰ ἄρθρα τοῦ Ε.ΡΩ. στά ὅποια ἵσως θά μποροῦσαν νά προστεθοῦν δύο - τρία ἄρθρα ἐπιπλέον σέ κάθε ἐκδοση στὶν ἐνόπιτα πού ἀφορᾶ τὸν οἰκογένεια καί τοὺς νέους;

Προσωπική μου ἄποψη είναι ὅτι θά ἔται πολύ πιό χρήσιμο νά ἐκδίδεται τό περιοδικό σέ μπνιαία βάσον καί τά περιεχόμενα τοῦ ΡΩΜΝΙΟΥ νά ἐνσωματωθοῦν στό Ε.ΡΩ. παρά δύο ζεχωριστὰ περιοδικά σέ τριμνιαία καί διμνιαία βάσον ἀντίστοιχα.

Γιά νά κάνω πιο συγκεκριμένη τὸν πρόταση μου θά ἀναφέρω συγκεκριμένα παραδείγματα ἀπό τὸ 1ον τεῦχος τοῦ ΡΩΜΝΙΟΥ, πού ἔχω στὰ χέρια μου, μέ τὸ 6ον τεῦχος (στὸ ὅποιο ἐκ παραδρομῆς ἀναφέρεται ὅτι είναι τὸ 5ον τεῦχος) τοῦ Ε.ΡΩ.

Διερωτῶμαι Βάσει ποιῶν κριτηρίων τὰ πλείστα ἄρθρα τοῦ Ε.ΡΩ. δέν ἐνδιαφέρουν τοὺς νέους; Πιό συγκεκριμένα γιατί τὰ ἄρθρα τοῦ Ε.ΡΩ., πού ἀνήκουν στὶς ἐνόπιτες Νέοι - Οἰκογένεια καί Γλώσσα τοῦ Ε.ΡΩ. δέν ἐνδιαφέρουν τούς μαθητές καί τοὺς νέους;

΄Αντιστρέφω τό ἔρώτημα. Ύπάρχει ἔστω καί ἔνα ἄρθρο τοῦ ΡΩΜΝΙΟΥ πού δέν ἐνδιαφέρει τοὺς ἐνίδηκες; Διάφαστα ἡ γά νά ἀκριβολογοῦμε ρούφρης μέ πολὺ ἐνδιαφέρον τό περιοδικό ἀπό τὸν πρότι μέχρι τὸν τελευταία σελίδα.

΄Επομένως γιατί ἐκδίδονται δύο περιοδικά ἀφοῦ τά ἄρθρα - σχεδόν στὶν ὀλόριπτά τους - καί τοῦ Ε.ΡΩ. καί τοῦ ΡΩΜΝΙΟΥ ἀπευθύνονται μέ τὸν ἴδια ἐπιτυχία σέ κάθε ἡλικίας ἀναγκώστη;

Καί μιά τελευταία παρατήρηση, πού καταγράφεται μέ πολλή ἀγάπη, καί μέ μοναδικό στόχο νά βοηθήσει νά μάνι ἐπαναλοφθεῖ τό λάθος. Μέ ποιά κριτήρια ἐπελέγη ἡ φωτογραφία τοῦ ἔξωφύλλου τῆς ἐκδοσης;

* * *

΄Ἐνατενίσεις, Τεῦχος 13, Ιανουάριος - Απρίλιος 2011, Περιοδική ἐκδοση Ιερᾶς Μητροπόλεως Κύκκου καί Τηλλυρίας, σσ. 252.

΄Ἐντυπωσιακό σέ ὄγκο καί ἐκτυπωτική καλαισθησία τό νέο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ τῆς Ιερᾶς Μητροπόλεως Κύκκου καί Τηλλυρίας.

Περιέχει δεκάδες ἄρθρα ποικίλου περιεχομένου πολλά ἀπό τὰ ὅποια είναι πολύ ἀξιόλογα γραμμένα μάλιστα ἀπό ἀκαδημαϊκούς ἐπιστήμονες.

΄Ορισμένα ἀρνητικά στοιχεία τῆς ἐκδοσης ἔξακολουθοῦν νά συνεχίζουν νά ὑπάρχουν, ὅπως ἐπί παραδείγματι οἱ πολλές δεκάδες φωτογραφίες τοῦ Σεβασμιότατου, οἱ ὅποιες κάθε ἃλ-

λο παρά δημιουργούν θετικές έντυπώσεις στόν άναγνόστη.

‘Από τά ἄρθρα πού διάβασα, θά σταθῶ στό κείμενο τοῦ Δρος Ὁ Αντώνη Πρωτοπαπά, Ὡ Ιερά Ἐξέταση καὶ ἡ ἐκδίωξη τῶν Ἐβραίων ἀπό τὴν Ἰσπανία, στὸ ὅποιο ὁ συγγραφέας ἔξιστο-ρεῖ καὶ ἀναλύει τίς ἀπαράδεκτες ἐνέργειες, πού ἀφοροῦν τοὺς διωγμούς τῶν Ἐβραίων, μὲ τὸ βί-αιο προσπλυτισμό τους στὸ χριστιανισμό καὶ ἀκολούθως μὲ τὴν ἐκδίωξην τους ἀπό τὴν Ἰβηρι-κή κερσόνησο (πρῶτα ἀπό τὴν Ἰσπανία καὶ ἀργότερα καὶ ἀπό τὴν Πορτογαλία).

‘Ἡ ἐργασία τοῦ κ. Ἀ. Πρωτοπαπά κάνει λόγο καὶ γιὰ τὴν ἐκδίωξην καὶ τῶν Ἀράβων Maris-ας ἀπό τὴν Ἰβηρική κερσόνησο, τὴν ὥποια καταδικάζει ἀπερίφραστα ὡς πράξη ἀπαράδεκτη πού ἐπεσχώρευσε πολλά δεινά στὴν Ἰσπανία.

Εἶναι ἀπορίας ἄξιον γιατὶ ὁ κ. Πρωτοπαπάς δέν ἀντελήψθη ὅτι οἱ Ἀραβεῖς τῆς Ἰσπανίας δέν ἦταν μειονότητα, ὅπως τοὺς Ἐβραίους, οἱ ὥποιοι ζοῦσαν στὴν Ἰσπανία εἰρηνικά καὶ τῶν ὥποι-ων ὁ διωγμός ἦταν ἀδικαιολόγητος καὶ ἄδικος.

Οἱ μουσουλμάνοι Ἀραβεῖς ἦταν οἱ κατακτητές τῆς χώρας καὶ οἱ σφετεριστές τῆς Ἰβηρικῆς κερσόνησου γιὰ πολλούς αἰώνες.

Γ’ αὐτό ἡ προσπάθεια ἐκδίωξης τῶν Ἀράβων ἀπό τὴν Ἰβηρική κερσόνησο εἶναι γνωστή ὡς «Reconquistā», δηλαδὴ ἀνάκτηση ἀπό τοὺς χριστιανούς τῶν ἐδαφῶν τῆς Ἰσπανίας πού κα-τέλαβαν οἱ ὄπαδοί τοῦ Ἰσλάμ καὶ κρατοῦσαν ὑπό τὴν κυριαρχία τους γιὰ 800 χρόνια.

“Ολὴ αὐτὴ τὴν περίοδο οἱ χριστιανοὶ γηγενεῖς πληθυσμοί τῆς Ἰβηρικῆς κερσόνησου προ-σπαθοῦσαν νά ἐλευθερώσουν τὴν πατρίδα τους καὶ νά ἐκδιώξουν τοὺς «ἐποίκους» καὶ τοὺς «εἰ-σβοιλεῖς» Ἀραβεῖς μουσουλμάνους, ὅπως θά ἀποκαλούσαμε σήμερα τοὺς κατακτητές τῆς Ἰσπα-νίας.

Δέν μπορῶ νά ἀντιληφθῶ γιατὶ οἱ Ἰσπανοί χριστιανοί ἔκαναν κάτι τό ἐπιλήψιμο ἐπειδή ἔ-θελαν – καὶ κατόρθωσαν τελικά – νά ἐκδιώξουν τοὺς κατακτητές τους καὶ τοὺς ἐποίκους Ἀρα-βεῖς ἐπιγόνους τους ἀπό τή γῆ τῶν πατέρων τους.

Μέ τὴν ἕδια λογική γιατὶ ζητοῦμε νά φύγουν τά κατοχικά στρατεύματα καὶ οἱ ἐποίκοι ἀπό τὴν Κύπρο; “Ἄς μήν ξενοῦμε ὅτι κιλιάδες ἐποίκων γεννήθηκαν στὴν Κύπρο καὶ αὐτήν γνωρί-ζουν ὡς πατρίδα τους.

“Ἄν, λοιπόν, θεωρήσουμε ὅτι οἱ ἀπόγονοί των Ἀράβων ἐποίκων εἶχαν δικαίωμα ἐγκατά-στασης καὶ διαμονῆς στὴν Ἰβηρική κερσόνησο, δέν ἀντιλαμβάνομαι πᾶς καὶ γιατὶ θά ἀρνηθοῦ-με αὐτό τό «δικαίωμα» καὶ στοὺς Τούρκους καταχτητές εἰσβοιλεῖς καὶ ἐποίκους στὴν πατρίδα μας.

“Ἄς προσέξουμε, λοιπόν, μὲ τίς ἰστορικές ἀναλύσεις μας νά μή δίνουμε – ἔστω καὶ ἔμμεσα – τό δικαίωμα στοὺς Τούρκους νά θεωροῦν νόμιμη τὴν εἰσβολή, τὴν κατοχή καὶ τὴν ἐποίκιση τῆς Κύπρου μέ τή δικαιολογία ὅτι μέ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου τά τετελεσμένα τῆς εἰσβολῆς ἀπο-κτοῦν ἔννομην ἴσχυ.

* * *

‘Ο Σωτήρ, Ἔτος 520, 15 Μαΐου 2011, Τεῦχος 2023, σσ. 217-240.

Τό παρόν τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «‘Ο Σωτήρ», πού ἐκδίδει ἡ ὁμώνυμη ἀδελφότητα θεολό-γων, περιέχει πληθώρα ἀξιόλογων ἄρθρων καὶ σχολίων πού δείκνουν ὅτι ἀφ’ ἐνός μέν οἱ συν-τάκτες τους εἶναι πλήρως ἐνήμεροι τῆς ἐπικαιρότητας, ἀλλὰ παράλληλα ἔχουν τὴν δυνατότητα νά δίνουν ὄρθροδοξη ἔρμηνεια τῶν γεγονότων.

‘Ως Ἐλληνας τῆς Κύπρου διαπιστώνω μέ πολλή καρά ὅτι «‘Ο Σωτήρ» ποτέ δέν ξεχνᾶ τοὺς πέραν τοῦ Ἐλλαδικοῦ χώρου Ἐλληνες.

“Οπως ἀκριβῶς ὁ Μητροπολίτης Κονίτσης Ἀνδρέας καὶ ἄλλοι πατριῶτες κληρικοί καὶ λαϊ-κοὶ θεωροῦν πάντοτε χρέος τους νά θυμηθοῦν στοὺς λόγους καὶ τὰ κηρύγματά τους τά πάθη τῆς Βορείου Ἕπειρου, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Κύπρου, πού στενάζουν κάτω ἀπό τὴν μπότα τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστης καὶ τοῦ Γένους μας.

Παράλληλα τό καλό περιοδικό παρακολουθεῖ μέ αὔγυρπνο μάτι κάθε οἰκουμενιστική παρέκκλιστι καὶ τίνι ἐλέγχει αὐστηρά, ἀλλά μέ νηφαλιότητα, πού πείθει χωρίς νά προκαλεῖ.

Ταυτόχρονα τό περιοδικό, μέ τίς δεκάδες χιλιάδες τούς ἀναγνώστες, εἶχε τό θάρρος νά πάρει σαφῆ θέστι έναντίον τοῦ ἡλεκτρονικοῦ φακελλώματος.

“Ο Ἀγιος Θεός ἄς στηρίζει τούς συντάκτες του νά καθοδηγοῦν πάντοτε καὶ σέ ὅλα τούς πιστούς πρός τήν ὄρθη κατεύθυνσον.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΕΛΕΒΑΝΤΟΣ

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ – ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

Δημήτρη Ι. Νατσιού, *Κρυφό Σχολείο*, Πρόλογος π. Γεώργιου Μεταλληνού, Κιλκίς 2011, σσ. 230.

λοι γνωρίζουμε τόν κ. Νατσιό. Οι παρεμβάσεις του συνεχεῖς στά δρώμενα. Ιστορικά τεκμηριωμένες, γλαφυρές, μαχητικές, στά πλαίσια της εύπρέπειας.

Στοιχείται στη γραμμή πολλῶν σύγχρονων διανοιτῶν, οι οποίοι προσπαθοῦν μέχερια καί μέ δόντια νά κρατήσουν τό Γένος μας 'Ελληνικό καί 'Ορθόδοξο.

Ό π. Γεώργιος Μεταλληνός – σέ θερμό πρόλογό του – ἀποκαλύπτει ὅτι στό πρόσωπο τοῦ κ. Νατσιού βρήκε ἔνα σεμνό, μαχητικό, ἐνημερωμένο καί ἀξιόλογο συναγωνιστή.

Τά έθνικά μας θέματα, ἡ παιδεία (πάνω ἀπό ὅλα αὐτά). Ό κ. Νατσιός, ὅπως ἀκριβῶς ἡ δασκάλα Χαρά Νικοπούλου, δέν ξεχνοῦν ποτέ ὅτι εἶναι δάσκαλοι, προσπαθοῦν νά διεγέρουν τίν έθνική μνήμη καί νά ἐπισημάνουν τίς δυτικές ξενόφερτες ἐκφράσεις ἐνός ήθους ἄγνωστου στίν παράδοσή μας, πού κατακλύζει τή ζωή μας.

Τό βιβλίο περιέχει 80 κείμενα, πού ὁ καλός συγγραφέας ἔγραψε γιά τίν ἐφημερίδα τοῦ Κιλκίς «Γνώμη» καί τά όποια συγκέντρωσε σέ τόμο μέ τόν τίτλο «Κρυφό Σχολείο», δηλωτικό τοῦ στόχου τοῦ μακητῆ ἐκπαιδευτικοῦ.

Ό κ. Νατσιός βλέπει ἀρνητικά καί κακύποπτα – ὅπως πολλοί σύγχρονοι διανοιτές – τίν Εύρωπαϊκή Ἐνωση καί τό Δυτικό τρόπο ζωῆς.

Δέν ἐπιζητεῖ – ὅπως ἀναφέρει – νά ἀποκόψει τόν Ἐλληνισμό ἀπό ὅσα καλά συμβαίνουν στόν πλανήτη μας. Πλήν ὅμως δέν μᾶς ἐξηγεῖ, στίς ὥραιότατες – κατά τά ἀλλα – ἀναλύσεις του, πᾶς αὐτό θά γίνει κατορθωτό σέ ἔνα έθνος πού πούλησε ἥδη τή ψυχή του στό Μεφιστοφελή τῆς εὐμάρειας καί τοῦ καταναλωτισμοῦ.

Ποιά ξένη ἐπίδραση μπορεῖ νά μᾶς ἀπειλήσει ὅταν ἐμεῖς ὡς ἔθνος αὐτοκτονοῦμε μέ τίν ὀλιγοτεκνία καί τίς ἐκτρώσεις; Αὐτή φυσικά εἶναι σύμπτωμα τοῦ Δυτικοῦ τρόπου ζωῆς, ἀλλά εἶναι δυστυχῶς καθιερωμένος τρόπος ζωῆς στίν Ἐλλάδα ἥδη ἀπό τή γενιά τοῦ τέλους τοῦ Β' Παγκόσμιου Πολέμου.

Πᾶς θά βγοῦμε ἀπό τίν Εύρωπαϊκή Ἐνωση ἀφοῦ ἡ καρδιά τῆς συντριπτικῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ μας ἔχει δώσει ἥδη τή καρδιά του στή Δύση;

«Ἀνίκομεν στή Δύση», δοκι ἀπλά ἐπειδή κάποιοι ἡγέτες μας μᾶς ὀδηγούσαν καί μᾶς κρατοῦν ἐκεῖ, ἀλλά ἐπειδή αὐτή ἦταν, εἶναι καί φοβᾶμαι θά παραμείνει ἡ βούληση τῶν περισσότερων ἀπό μας.

Τά «κρυφά σχολεία» τί νά τά κάνουμε, ἀφοῦ οί μαθητές καί οί γονεῖς θέλουν τά παιδιά τους νά φοιτοῦν στά φροντιστήρια;

Πρίν μᾶς κυριεύσουν καί μᾶς ἀπειλήσουν οί νόμοι καί οί θεσμοί τῆς Δύσεως κύψαμε τή μέσην δουλικά πρός τά πρότυπα τῆς Δύσεως.

Τί πρέπει νά γίνει ἐπομένως; Νά παραδοθοῦμε ἀμαχητή; Μή γένοιτο νά ἔδινα ποτέ τέτοια συμβουλή. Νά πολεμήσουμε μέχρι τέλους, μέ τή συνείδηση ὅμως τοῦ ποιά εἶναι ἡ συγνή πραγματικότητα πού μᾶς περιβάλλει.

Νά πολεμήσουμε κατά τό δυνατόν νά ἀποτρέψουμε τή συμφορά. Ἀλίμονον ἄν εἰσπηγούμουν κάτι διαφορετικό, ἀλλά αὐτό δέν μπορεῖ νά γίνει παρά μόνον ἀπό τούς βουλομένους, οί οποίοι πρέπει «νά χαράζουν στίν καρδιά τους τά ἐλληνορθόδοξα σύνορα κατά τῆς παγκοσμιο-

ποίησης», όπως πολύ εύστοχα μᾶς ἐπεσήμανε στό παρελθόν ό π. Γεώργιος Μεταλληνός.

* * *

Μητροπολίτου Προικονύμου Ἰωσήφ, Νεκτάριος, Ὁ Ἀπόστολος τῶν Μαλαγκάσι, Ἀθῆναι 2010, σσ. 64.

Καλαίσθητη ἔκδοση. Κοσμεῖται μέ μπληθος φωτογραφίες τοῦ ἀείμνηστου ἐπισκόπου Μαδαγασκάρης Νεκταρίου. Δέν εἶναι ἡ πρώτη φορά πού διάβασα τά δύο ἄρθρα πού ἔγραψε ὁ Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Προικονύμου κ. Ἰωσήφ γιά τόν ἐν Ἀγίοις αὐλιζόμενο ἐπίσκοπο Μαδαγασκάρης Νεκτάριο. Ἀλλά ὅμως εἶναι σάν νά τά διάβασα γιά πρώτη φορά. Μέ τίνι ἵδια συγκίνηση καὶ μέ τόν ἴδιο βαθύ συγκλονισμό ψυχῆς.

Ὁ Σεβασμιότατος Προικονύμου εἶναι ἔνας προικισμένος ἄνθρωπος μέ ἀξιόλογο λογοτεχνικό τάλαντο. Τά κηρύγματά του εἶναι πάντοτε οὐσιαστικά καὶ τά γραπτά του γεμάτα δύναμη καὶ ζωντανία. Ξέρει νά γράψει, ξέρει νά μιλήσει, ξέρει νά πονάρεις μέ πινελιές αὐτό πού ἰστορεῖ.

Τό ὀλιγοσέλιδο βιβλίο του, γιά τό ἐπίσκοπο τοῦ Θεοῦ Νεκτάριο, περιλαμβάνει τά δύο ἄρθρα τοῦ Σεβασμιότατου κ. Ἰωσήφ καὶ ἄλλα κείμενα τῆς μεταξύ τῶν δύο ἐπισκόπων ἀλληλογραφίας, καθώς ἐπίσης καὶ τό κειροτονητήριο λόγο τοῦ ἀείμνηστου ἄγιου ἀρχιερέα.

Δύσκολο νά γράψω βιβλιοπαρουσίαση γιά τόν ἀείμνηστο ἄγιο ἀρχιερέα Νεκτάριο - καί μάλιστα γιά ἔνα τόσο καλογραμμένο βιβλίο - κωρίς νά φορτιστῶ συναισθηματικά.

Εὐχαριστῶ θερμά τόν Ἀγίο Προικονύμου, γιά τή καρά πού μᾶς ἔδωσε μέ τό ὑπέροχο αὐτό βιβλίο, καθώς ἐπίσης τίνι οἰκογένεια τοῦ ἀείμνηστου ἱεραποστολικοῦ π. Εὐέλθοντος καὶ Ἀνδρούλας Χαραλάμπους, γιά τίνι εὐγενὴ κορηγία τους μέ τίνι ὄποια κατέστη δυνατή ἡ ἔκδοση. Χωρίς ἀμφιβολία τό καλύτερο μνημόσυνο τοῦ καμένου παιδιοῦ τους Χριστοφόρου, ἐνός λαμπροῦ καὶ ἀγωνιστῆ νέου, πού ὁ Χριστός τόν ἀγάπησε πολύ καὶ τόν ἀνήρπασεν ἀφ' ἥμدان πρώτωρα καὶ ἀπροσδόκητα, ὅπως τόν Ἀγίο τοῦ Θεοῦ θεράποντα Νεκτάριο, τόν Ἀπόστολο τῶν Μαλαγκάσι.

* * *

Ἀγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς, Ὁμιλίες Γ΄ Ἀναστάσεως ἡμέρα, Ἀπό τίνι Κυριακή τοῦ Πάσχα ὡς τίνι Πεντηκοστή, Μετάφραστ - Ἐπιμέλεια Πέτρου Μπότσι, Ἀθήνα 2011, σσ. 244.

Ο Ἀγίος Νικόλαος Βελιμίροβιτς, ἐπίσκοπος Ἀχριδῶν, δέν εἶναι ἀγνωστος στό ἀναγνωστικό κοινό τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἔξαιρίας τῶν ἀλλεπάλληλων μεταφράσεων τῶν ἔργων του στά Ἐλληνικά, τά ὄποια ἔγιναν - ὅπως ἦταν φυσικό - πολύ δημοφιλῆ.

Ο Ἀγίος Νικόλαος Ἀχριδῶν δίκαια καρακτηρίστηκε «Χρυσόστομος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας» λόγω τῆς ἀπαράμιλλης καλαισθοτήσας τοῦ λόγου του καὶ τῆς ρωμαλεότητας τῆς σκέψης του ἀλλά καὶ τῆς ἐνασχόλησής του μέ τίνι ἀνάλυση τῶν εὐαγγελικῶν περικοπῶν.

Ο Ἀγίος Νικόλαος δέν κάνει διανοπτικούς σχεδιασμούς γιά τό Εὐαγγέλιο. Κάνει ἐρμηνεία τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπως ἔκανε ὁ ἵερος Χρυσόστομος. Παρότι κάτοχος μεγάλης παιδείας, ἡ ἀνάλυση τοῦ Εὐαγγελίου πού ἀναπτύσσει δέν χρησιμοποεῖται ὡς ἐύκαιρια ἐπίδειξης γνώσεων.

Σπανίως καταφεύγει ὁ Ἀγίος Νικόλαος σέ ἔωβιβλικές πηγές, γιά νά θεμελιώσει τίνι ἐρμηνεία τῶν περικοπῶν πού ἀναλύει. Κάνει κήρυγμα ἐρμηνευτικό, ὅπως ἔκανε ὁ ἵερος Χρυσόστομος. Τό βιβλίο περιέχει ἐννέα ὄμιλίες γιά τίς εὐαγγελικές περικοπές πού διαβάζονται ἀπό τίνι Κυριακή τοῦ Πάσχα μέχρι καὶ τίνι Πεντηκοστή.

Ο κ. Μπότσος ἔχει στό ἐνεργυτικό του δεκάδες μεταφράσεις ἔργων ἀπό τά Ρωσικά καὶ τά Σερβικά στά Ἐλληνικά. Τόν εὐχαριστοῦμε θερμά, ἐπειδόν μέ τόν πλοῦτο τῆς μεταφραστικῆς του παραγωγῆς μᾶς ἔδωσε τή δυνατότητα νά αἰσθανόμεθα τούς Ρώσους καὶ Σέρβους Ἀγίους τῆς Ἐκκλησίας μας πολύ πιό οἰκείους. Μᾶς βοήθησε νά συνειδητοποιήσουμε ὅτι ὅταν - ὡς ὄρθοδοξοι χριστιανοί - εἴμαστε ἐνωμένοι μέ τό Σῶμα καὶ τό Αἷμα τοῦ Κυρίου - δέν ὑπάρχει ἐθνικό ἢ ἄλλο ἀνθρώπινο σύνορο πού μπορεῖ νά σταθεῖ ἐμπόδιο στίν εν Χριστῷ μας ἔνωσην.

Στό πρόσωπο τῶν Ἀγίων ἡ αἴρεση τοῦ ἐθνοφυλετισμοῦ βρίσκει τό μεγάλο της ἀντίπαλο. Οἱ Σέρβοι τιμοῦν τούς Ἐλληνες Ἀγίους μέ τὸν ἴδιον ἀγάπην πού οἱ Ἐλληνες τιμοῦν τούς Σέρβους καὶ τούς Ρώσους Ἀγίους. Μιά πίστη μᾶς ἔνωνει, καὶ τό ἴδιο Σῶμα καὶ Αἷμα μᾶς τρέφει, πού ἀγίαζει τούς βουλομένους καὶ «καινά ποιεῖ τὰ πάντα».

* * *

Ἐπισκόπου Ἰωσήφ Ἀντ. Χαρκιολάκη Δρ. Φ., Μητροπολίτη πρ. Νέας Ζηλανδίας, *Λαϊκή Θρησκευτική παράδοση στό έργο τοῦ Φώτη Κόντογλου*, Ἀθηνai 2007, σσ. 285.

Ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης πρ. Νέας Ζηλανδίας, (νῦν Προικοννήσου) κ. Ἰωσήφ, εἶναι συγγραφέας πολλῶν περιστούδατων έργων.

Τό παρόν βιβλίο του – μιά καλαίσθητη ἔκδοση τῶν ἐκδόσεων Ἀθ. Σταμούλη – εἶναι ἡ διδακτορική διατριβή του, πού ἔξεπόνησε ὅταν ἤταν Ἐπίσκοπος Ἀριανοῦ στὴν Ἀδελαΐδα τῆς Αὐστραλίας. Σιόν πρόλογο καὶ στίν εἰσαγωγή, ὁ Σεβασμιότατος ἔξηγει ἀναλυτικά πῶς ἐργάστηκε, ποιούς στόχους ἔθεσε καὶ σέ ποιές ἐνότητες χωρίζει τὴ διατριβή του. Στόχος τῆς διατριβῆς εἶναι νά ἀναντίσει καὶ νά προβάλει συνοπτικά τὰ ποιό χαρακτηριστικά στοιχεῖα τῆς παραδόσεως – θρησκευτικῆς καὶ λαϊκῆς – πού θησαυρίζονται ἄφθονα στό έργο τοῦ Κόντογλου γιά νά ἀποτελέσουν ἀντικείμενο ἐνδελεχούς μελέτης.

Γιά τό σκοπό αὐτό χωρίζει τό ὑλικό τῆς ἐρευνητικῆς του προσπάθειας σέ ἔξι ἐνότητες, πού ἀφοροῦν.

- 1) τίς μεγάλες γιορτές τῆς Ὁρθοδοξίας, μέ τά εὐσεβῆ λαϊκά ἔθιμα πού τίς συνοδεύουν
- 2) τά μοναστήρια – ἐρημοκκλήσια – εἰκονοστάσια,
- 3) τό Βυζάντιο καὶ τή Βυζαντινή ἐποχή,
- 4) τή Ρωμοοσύνη,

5) τή θάλασσα καὶ τούς θαλασσινούς. (Πρός μεγάλη μου ἀπογοήτευση – ἐπειδή εἶναι ἵσως οἱ ποιό γλαφυρές περιγραφές πού ἔχουμε στὶν Ἐλληνική γλώσσα – ὁ Σεβασμιότατος συγγραφέας ἀφήνει ἐκτός τῆς μελέτης του τίς ιστορίες τοῦ Κόντογλου γιά τούς κουρσάρους, ἀν καὶ κατανοῶ ὅτι δέν συμπεριέλαβε στή διατριβή του αὐτές τίς διηγήσεις ώς ἀσχετες μέ τήν ὀρθόδοξην παράδοση στό έργο τοῦ Κόντογλου).

Τέλος

- 6) κάνει ἀναφορά στά παραδοσιακά στοιχεῖα στή γλώσσα τοῦ Κόντογλου.

Αὐτά τά ὅμορφα ἀπό τή γλαφυρή πέννα τοῦ Σεβασμιότατου Προικοννήσου, ἐνός προικισμένου συγγραφέα, δόκιμου ποιητῆ, παραδοσιακοῦ θεολόγου, μέ ἀξιόλογο ἀκαδημαϊκό έργο καὶ ἀκαταπόνητου ἐργάτη τοῦ Εὐαγγελίου.

Ο Σεβασμιότατος Προικοννήσου εἶναι ἔνας ἀπό τούς διαπρεπέστερους ἱεράρχες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

* * *

Μοναχῆς Αἰκατερίνης, Καθηγουμένης Ἱερᾶς Γυναικείας Κοινοβιακῆς Μονῆς Ὁσίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, *Πνεῦμα καὶ Πνεῦμα*, Ἐκδόσεις Ἐφραιμίας, Κονταριώτισσα – Κατερίνης, Ἐκδοσις Γ', 2009, σσ. 120.

Ἡ Ὁσιολογιότατη Καθηγουμένην Αἰκατερίνην τοῦ Ἱεροῦ Κοινοβίου τοῦ Ὁσίου Ἐφραίμ Κονταριώτισσης ἐπιχειρεῖ μιά πολὺ εὐανάγνωστη καὶ περιεκτική ἀνάλυση τῆς γνωστῆς προσευχῆς τοῦ Ὁσίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου μέ τό παρόν βιβλίο τῆς.

Δέν εἶκα συνειδητοποιήσει – πρίν διαβάσω τό βιβλίο τῆς Ἀγίας Καθηγουμένης – ὅτι ἡ προσευχή ἀυτή ἀναφέρεται περίου πεντακόσιες φορές κατά τή διάρκεια τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Ἐπομένως εἶναι ἀπορίας ἀξιού, γιατί ἡ συγγραφέας τοῦ βιβλίου προτείνει νά τήν ὀνομάζουμε «προσευχή τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς», ὅπως οἱ συμπατριώτες τοῦ Ὁσίου ὀνομάζουν τόν Ὅσιο Ἐφραίμ «Ἄγιο τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς»;

΄Η Όσιολογίαται ἀναλύει πρόταση πρός πρόταση τίν προσευχή τοῦ μεγάλου Ἀγίου τῆς Ἐκκλησίας μας μέ ένα πολύ δυναμικό τρόπο πού καθηλώνει τόν ἀναγνώστη καί τόν βοηθά νά δεῖ τίς παραμέτρους τοῦ ἀπέραντου πνευματικοῦ ὄρίζοντα τῆς κατανυχτικῆς αὐτῆς προσευχῆς.

Τό βιβλίο ἀφιερώνεται στόν εὐλαβῆ ποιμενάρχη τῆς Μητροπόλεως Κίτρους κ. Ἀγαθόνικο ὁ ὄποιος καί προδογίζει μέ θεμό πρόλογο τό βιβλίο.

Μετά τίν ἐνημερωτική εἰσαγωγή ἡ συγγραφεύς τοῦ βιβλίου ἀναπτύσσει τίν προσευχή σε 11 ἑνόττες, μέ πλούσιες παραπομές ἀπό τίν πατερική Γραμματεία, πού τίν βοηθοῦν νά δείξει σέ ποιο βαθμό οἱ ἀρετές καί οἱ κακές πού ἀναφέρει στόν κατανυχτική του προσευχή ὁ Ὅσιος Ἐφραίμ ἀπτοχοῦν τίν ἐν γένει διδασκαλία τῶν Ἀγίων Πατέρων γιά τίς προϋποθέσεις τοῦ πνευματικοῦ ἀγώνα.

΄Ἐρωτᾶ ὁ ἰερός Χρυσόστομος: «Ποῦ ὁ Ἐφραίμ ὁ πολύς, ἡ παραμυθία τῶν ἀθυμούντων, ἡ παιδαγωγία τῶν νέων, ἡ κειραγωγία τῶν μετανοούντων, ἡ κατά τῶν αἱρετικῶν ρομφαία, ἡ κιθάρα τοῦ Πνεύματος;»

Τό ὠραιότατο ἀντό βιβλίο μᾶς βοηθᾶ νά ζήσουμε τίν παρουσία τοῦ Ὅσιου Ἐφραίμ, τίν παραμυθία, τίν παιδαγωγία, τή κειραγωγία καί τή ρομφαία τῆς κιθάρας τοῦ Πνεύματος.

* * *

Βασίλη Χαραλάμπους, Ἀκαμαντίς, Λευκωσία 2009, σσ. 45.

΄Η ποιητική συλλογή «Ἀκαμαντίς» τοῦ Κύπριου ποιητή κ. Βασίλη Χαραλάμπους, πῆρε τό βραβεῖο τοῦ «Κυπριακοῦ Συνδέσμου παιδικοῦ καί νεανικοῦ βιβλίου», πού ὑπάγεται στίς πολιτιστικές ὑπηρεσίες τοῦ Ὕπουργείου Παιδείας, ὡς νεανική συλλογή. Ή συλλογή αὐτή βραβεύθηκε ἐπίσης ἀπό τίν ἔνωση λογοτεχνῶν συγγραφέων Εὐρώπης καί τῆς ἀπονεμήθηκε κάποια βράβευση ἀπό τή Γερμανία.

΄Ομολογῷ ὅτι μέ ξάφνιασε ἀνέλπιστα ἡ ὑπαρξη ἐνός ἄγνωστου συμπατριώτη μου μέ τόσο γνήσιο ποιητικό ταλέντο καί μέ τόση ἀγάπη πρός τίν Ἑλληνική πατρίδα, τή σκλαβωμένη Κύπρο καί τήν Ὁρθόδοξην πίστη μας.

Πρόκειται γιά θαυμάσια ποιητική συλλογή. Ο λεξιλογικός πλοῦτος, ἡ δωρική λιτόπητα, ἡ πρωτοτυπία τῶν εἰκόνων, ἡ δύναμη τῆς σκέψης, ὡ πηγαίος λυρισμός, ἡ ἀγάπη πρός τίν πατρίδα, ἡ ὄρθδοξη πίστη δῆλα συνταιρίσονται σέ ἔνα ὠραῖο σύνολο, πού ἀνοίγει ἔνα εὐρύχωρο παράθυρο στόν οὐρανό τῆς σκέψης τοῦ ποιητῆ, πού τραγουδᾶ μέ πάθος λυρικό καί εὐαισθησία σπάνια τούς καῦμούς τῆς Ρωμηοσύνης.

Προτάσσω τόν κατατοπιστικό καί τόσο περιεκτικό πρόλογο τοῦ ποιητῆ.

΄Ενα μικρό σχόλιο στόν πρόλογο τοῦ κ. Χαραλάμπους.

Τίν ίδέα ὅτι «ἡ ὁμορφιά εἶναι ἡ ἀλήθεια» δέν εἶναι μόνον ὁ κορυφαῖος Ρῶσος πεζογράφος Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι πού τίν ἔχει διατυπώσει ἀλλά καί ἀλλὰ μεγάλα πνεύματα τῆς ἀνθρωπότητας. Ἀπό διάλεξη πού ἔδωσε στό πανεπιστήμιο Κολούμπια τῆς Νέας Υόρκης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς Δημήτριος, πληροφορήθηκα ὅτι ὁ πρῶτος, πού διατύπωσε αὐτή τήν ἀποψη, ἤταν ὁ ἰερός Χρυσόστομος. Μεταφέρω τά ἀκριβή λόγια τοῦ Σεβασμιότατου γιά τήν ἀποψη τοῦ ἰεροῦ Χρυσοστόμου ὅτι «*truth is a matter of aesthetics*».

΄Εκτός ὅμως τῶν κορυφαίων αὐτῶν συγγραφέων ὁ πιό σημαντικός ἵσως λυρικός ποιητής τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσας, ὁ φιλέλληνας Ζήνη Keats (1795 - 1821), στό ἀριστούργημά του «*Ode on a Grecian Urn*» («Ωδή σέ Ἑλληνικό ἀμφορέα»), ἔγραψε τούς γνωστούς σέ δλους ὑπέροχους καταληκτικούς στίχους (49-50).

Beauty is truth, truth beauty, – that is all

Ye know on earth, and all ye need to know.

* * *

Μοναχοῦ Μωυσέως Ἀγιορείτου, ή Ἀγιόπτη εἶναι κατορθωτή σήμερα; Αθωνικά Ἀνθη 14, Εκδόσεις «Τήνος», Αθήνα 2010, σσ. 143.

Πολυγραφότατος ό π. Μωυσῆς Ἀγιορείτης. Συγγραφέας 52 βιβλίων και ἑκατοντάδων ἀρθρών.

Προσκαλεῖται συνεχῶς ἀπό δεκάδες Μητροπόλεις τῆς Ἑλλάδας και τῆς ἀνά την Οἰκουμένη Ὁρθοδοξίας γιά νά δώσει διαλέξεις.

Ἄρθρα του φιλοξενοῦνται σέ δῆλα τά ἔγκυρα ὄρθοδοξα περιοδικά, ἐνῶ ἡ φωνή του ἀκούγεται πάντοτε μέ πολλή προσοχή ἀπό ὅλους.

Τό βιβλίο προδογίζει, μέ θερμό πρόλογο, ό π. Ἀθανάσιος Λαγουρός, ἕνας λαμπρός κληρικός, ἴδιαίτερα ὀξύνους και γλαφυρός, ὁ ὅποιος εἰσάγει τὸν ἀναγνώστη στὴν οὐσία τῶν ὄμιλῶν τοῦ ἔργου.

Τό βιβλίο - συνιστᾶ τὸ 14ον τῆς σειρᾶς «Ἀθωνικά Ἀνθη» - περιλαμβάνει ἐπεξεργασμένα κείμενα ἔξι ὄμιλῶν τοῦ π. Μωυσῆ πού ἔκανε σὲ διάφορες πόλεις τῆς Ἑλλάδος:

- 1) Μετά πάντων τῶν Ἀγίων,
- 2) Ἡ ἀγιότητα και οἱ Ἀγιοι,
- 3) Ἡ διά Χριστόν σαλότητα,
- 4) Ἡ πανάρετη Παναγία,
- 5) Ὁ πολυεύσπλαχνος πατέρας.

Συνιστοῦμε θερμά τὸ ὥραιο βιβλίο.

* * *

Ἐπισκόπου Αὐγούστινου Ν. Καντιώτου, Μητροπολίτου πρών Φλωρίνης, Πρεσπῶν και Ἐορδαίας, Νέον Κεκραγάριον, Κείμενα - σχόλια Δημ. Π. Ρίζου Δρος Θεολογίας - Φιλολόγου, Ἐκδοσις Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φλωρίνης, Πρεσπῶν και Ἐορδαίας, Φλώρινα 2010, σ. 238.

Πολύ καλαίσθητη ἔκδοση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φλωρίνης πού ἐπιμελήθηκε ὁ κ. Δ. Ρίζος, Διδάκτωρ Θεολογίας και Φιλόλογος, Ἀρχων Νοτάριος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Τά γραπτά τοῦ θρυλικοῦ ἱεροκήρυκα π. Αὐγούστινου Καντιώτη εἶναι διάσπαρτα μέ προσευχές. Στά κηρύγματά του χρησιμοποιούσε, μέ μεγάλη μαεστρία, τό διάλογο μέ τὸν ἀκροατή και στά βιβλία του μέ τὸν ἀναγνώστην. Αὐτὸ τό διάλογο, πού καλλιέργησε μέ τόση ἐπιτυχίᾳ στὰ κηρύγματα και στό γραπτό του λόγο, ό π. Αὐγούστινος τὸν ἐπεξέτεινε και στὴν συνομιλία πού εἶχε μέ τὸν Κύριο, τὴν Παναγία και τοὺς Ἀγίους.

Ο καλός ἐπιμελητής τοῦ ἔργου εἶχε τὴ φιλοπονία νά ἐντοπίσει αὐτές τὶς προσευχές τοῦ π. Αὐγούστινου - στά 84 τόσα βιβλία του - και νά τὶς ταξινομήσει μέ μεγάλη ἐπιτυχίᾳ σὲ ἐνότητες στὶς ὅποιες ὁ ἐπιμελητής τοῦ βιβλίου ἔβαλε τίτλους και ὑποτίτλους.

Τό ἔργο προδογίζει θερμά ὁ Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Φλωρίνης κ. Θεόκλητος, στὸν ὅποιο, ἐκφράζει τὴν ἀγάπην του πρός τό μακαριστό π. Αὐγούστινο.

Παράλληλα ὁ Σεβασμιότατος μᾶς ὑπενθυμίζει, ὅπως και ὁ κ. Ρίζος στὸ δικό του πρόλογο, ὅτι ὁ Ἀγιος Αὐγούστινος, Ἐπίσκοπος Ἰππιδνος, σέ δῆλα τὰ ἔργα του και μάλιστα στὸ «Κεκραγάριον» εἶχε πλήθος προσευχῶν.

Ἄπο τὸν τίτλο τοῦ βιβλίου τοῦ ἱεροῦ Αὐγούστινου ἐνεπνεύσθη και ὁ κ. Ρίζος, γιά νά δώσει στοὺς ἀναγνῶστες τὸ «Νέον Κεκραγάριον» τοῦ ἀείμνηστου ζηλωτῆ ἐπισκόπου.

Νά σημειωθεῖ ὅτι, ἐκτός ἀπό τό Σεβασμιότατο Φλωρίνης, και ἡ ἀδελφότητα τοῦ Ἀγίου Αὐγούστινου και ὁ π. Λαυρέντιος Γραισίας και ὁ π. Θεόκλητος Κοκονός ἐνέκριναν τὴν ἐκπόνησην τῆς μελέτης, ἀλλά ὅτι και ὁ ἴδιος ὁ μακαριστός ἐπίσκοπος ἔδωσε τὴν εὐλογία του πρός τοῦτο.

Εὐχαριστοῦμε θερμά τούς κοπιάσαντες και εὐχόμαστε ὅλοι νά ἀποκτήσουμε τὸ πνεῦμα τῆς προσευχῆς πού διέκρινε τὸν μακαριστό Γέροντα.

* * *

‘Αρχιμ. Ἰωάννου Κωστώφ, *Τά ἔκν τοῦ Θεοῦ*, Ἀπό τὸν Προτεσταντισμό στὸν Ὁρθοδοξία, Ἀθῆνα 2011, σσ. 133.

‘Η ἀπολογητική εἶναι τὸ πάθος – εὐλογημένο πάθος – τοῦ Ἀρχιμ. Ἰωάννη Κωστώφ. Γιὰ δεκαετίες τῶρα ἀποδελτιώνει τεράστιο ὅγκο ὑλικοῦ σὲ κάθε τομέα τῆς ἀπολογητικῆς.

Αὕτη τῇ φορᾷ στρέφει τὸ ἐνδιαφέρον του στὸν ἐπιστροφήν αἱρετικῶν ἢ ἀλλόθροσκων στὸν Ὁρθοδοξία. Στό συγκεκριμένο βιβλίο – τὸ πρῶτο τῆς σειρᾶς «Μεταστροφές» – ὁ καλός συγγραφέας ἀναφέρεται στὴ μεταστροφήν Προτεσταντῶν. Διευκρινίζουμε ὅτι ἔχουμε νά κάνονμε μέ μεταστροφή – ὅχι ἐπιστροφή – στὸν Ὁρθοδοξία. Δηλαδὴ ὅχι γιά Προτεστάντες πού γεννήθηκαν Ὁρθοδόξοι καὶ ἀπεστάπτουσαν ἀπό τὴν ἀληθινή πίστη καὶ ἀκολούθως ἐπανῆλθαν στὸν Ὁρθοδοξία, ἀλλά γιά ἀνθρώπους πού γεννήθηκαν στὸν προτεσταντικὸν πλάνο καὶ ἐπανῆλθαν στὸν Ὁρθοδοξία, τίνι αἰώνια πνευματικὴ πατρίδα κάθε ἀνθρώπινης ψυχῆς. Γ’ αὐτὸ καὶ – πολὺ ὅρθα – ὅ π. Ἰωάννης προτείνει τὸν ὄρο μεταστροφές καὶ ὅχι ἐπιστροφές στὸν Ὁρθοδοξία.

Τό βιβλίο ἀναφέρεται σὲ διάφορες περιπτώσεις ἀνθρώπων, οἵ ὅποιοι γνώρισαν τὴν ἀλήθεια ἔκεινώντας ὡς Προτεστάντες, ὡς μέλη αἱρετικῶν παραφυάδων στὸν Ἑλλάδα, στὸν Ἀφρική, στὴν Ρωσία, στὸν Κορέα, στὸν Ἰνδία. Ὁρισμένοι ἀπό οὐτούς πρίν καταλήξουν στὸν Ἐκκλησία θήτευσαν στὸ Βουδισμό, στὸν Ἰνδουισμό, κτλ. ἀλλά τελικά ὁ καλός Θεός τούς ὁδήγησε στὸν Ὁρθοδοξία.

Θά σταθοῦμε γιά λίγο στὸν περίπτωση τοῦ μοναχοῦ Ἀβελ, ὁ ὅποιος ἀνήκει στὴ συνοδείᾳ τοῦ π. Ἰωάννη καὶ τοῦ ὅποιου ἡ μεταστροφή στὸν Ὁρθοδοξία περιγράφεται μέ λεπτομέρειες σὲ ὅλα της τὰ στάδια. Ξεκίνησε ἀπό μιά ἀκραία προτεσταντικὴ αἵρεση, στὸν ὅποια ἀνήκε ἡ οἰκογένειά του, καὶ στήμερα μέ τὴν κάρη τοῦ Θεοῦ εἶναι μοναχός τῆς συνοδείᾳ τοῦ π. Ἰωάννη.

Μέ συγκίνησε ἰδιαίτερα ἡ περίπτωση του ὡς ἐναγώνια προσπάθεια ἀνεύρεσης τῆς ἀλήθειας, ἀλλά καὶ μέ γονίτευσε τὸ γνήσιο ποιητικό τάλαντο τῆς εὐαίσθητης καρδίας του.

* * *

Μητροπολίτου Προικοννήσου Ἰωσήφ, *Πάσχα στ’ Ἅγιον ὄρος*, Ἐκδόσεις «Ἀρχονταρί», Ἀθῆνα 2010, σσ. 134.

‘Ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Προικοννήσου κ. Ἰωσήφ ἔδειξε – ἀπό τὴν πρώτη μέρα πού πάτησε τὸ πόδι του στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν – ὅτι ἦταν ἔνας ξεχωριστός φοιτητής, πού θά διακρινόταν μεταξύ ὅλων.

Ἐίχε πάντοτε τὴν ἄνεσην νά λέγει τίνι ἀποψή του, τίνι ἰκανότητα νά ἐλίσσεται κατάλληλα καὶ μιά χαρακτηριστικὴ εὐφράδεια καὶ γνώση τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας πού τὸν ἔβαζε ἔνα σκαλοπάτι πιό ψηλά καὶ ἀπό τὸν πιό προικισμένο συμφοιτητὴ μας.

‘Ορισμένοι ἀπό τὴν ἀκαδημαϊκὴν περίοδο (1974-1978), πού σπουδάζαμε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ στὴν Ἀθήνα, ἔγιναν Πατριάρχες, ἄλλοι Μητροπολίτες καὶ ὄρισμένοι Καθηγητές Πανεπιστημίων ἡ στελέχη τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Διοίκησης.

‘Ἄλλοι ἀναδείχθηκαν ἀπροσδόκητα καὶ ἄλλοι γιατὶ ἔδειξαν ἀπό νωρίς τὰ χαρίσματά τους. Νομίζω ὅμως ὅτι κανένας μας δέν ἀμφέβαλλε ὅτι ὁ τότε Μανώλης Χαρκιολάκης – πνευματικὸ παιδί του π. Χαράλαμπου Βαστόπουλου – θά ἐίχε μιά λαμπρή ἐκκλησιαστικὴ σταδιοδρομία. Κανένας μας δέν ἀμφέβαλλε ὅτι μιά μέρα θά γινόταν ἐπίσκοπος. Εἴχε, ἀπό λαϊκός της «στόφα δεσπότη».

‘Ο Σεβασμιότατος ἔχει τὸ χάρισμα νά μιλᾷ καὶ νά γράφει. Είναι ἀπίστευτος ὁ ρυθμός ἀλλά καὶ ἡ ποιότητα τῆς παραγωγῆς του. Γνωρίζει σὲ βάθος τὸν Ἑλληνικὴς γλώσσας καὶ ἔχει πραγματικὸ χάρισμα ἐκμάθησης γλωσσῶν. Οἱ ἐν Αὐστραλίᾳ ὄμογενεῖς ἐντυπωσιάστηκαν ἀπό τὴν ταχύτητα καὶ τὸ ἐπίπεδο τῆς ἐκμάθησης τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσας πού πέτυχε – σὲ ἐλάχιστο χρονικό διάστημα – ἀπό τὴ στιγμή πού πάτησε τὸ πόδι του στὴν Αὐστραλία.

‘Ενα πολύ ὠραίο δεῖγμα τῆς γραφῆς τοῦ Σεβασμιότατου εἶναι καὶ τὸ βιβλίο του «Πάσχα στὸ Ἅγιον ὄρος», βιβλιοπαρουσίαση τοῦ ὅποιου ἐντοπίσαμε στὸ Διαδίκτυο.

ΠΑΣΧΑ ΣΤ' ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Ἐπιμέλεια τοῦ Νίκου Παπαχρήστου

Κυκλοφόρησε πρίν λίγες ήμέρες τό νέο βιβλίο τοῦ πολυγραφότατου Μητροπολίτη Προικονίσου Ἰωσήφ, «Πάσχα στ' Ἀγιον Ὄρος». Πρόκειται γιά μιά πολύ κομψά φροντισμένη καί καλαίσθητη ἔκδοση, πού ἐπιμελήθηκαν οἱ ἐκδόσεις «Ἀρχονταρίκη», μέσω τῆς ὥποιας ὁ ἀναγνώστης «συμμετέχει» μὲ τὴ βοήθεια τοῦ γλαφυροῦ καί ἀμεσου ὀλόγου τοῦ συγγραφέα στὸν πασχαλινή ἀτμόσφαιρα τῆς Μοναστικῆς Πολιτείας τοῦ Ἀθω.

Βέβαια δέν εἶναι ἡ πρώτη φορά πού ὁ λόγιος Ἱεράρχης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μᾶς ἐκπλήττε τόσο εὐχάριστα. Ἐχουμε καὶ ἄλλα προϊόντα τῆς πέννας του ἀπολαύσει καί μάλιστα παρουσιάσει ἀπό τὴ σπίλην Βιβλιοκρισιῶν τοῦ Ἀπεν. ἔγ.

“Ομως τοῦτο τὸ τελευταῖο βιβλίο του μέ τὴ συναρπαστική περιγραφή τῶν ἐμπειριῶν πού βίωσε δύο Πάσχα στὸ Περιβόλι τῆς Πλαναγίας, σε ἀπόσταση 31 χρόνων τό ἔνα ἀπό τὸ ἄλλο, μᾶς φέρνει τὸ ἄρωμα ἐνός ἄλλου κόσμου, πού μυρώνει καὶ γὺλυκαίνει τίς δύσκολες μέρες πού περνᾶμε.

Μέσα ἀπό τὰ κατανυκτικά δρώμενα τῆς ἀθωνίτικης Μεγάλης Ἔβδομάδας καί τόν μοναχικό ἐνθουσιασμό τῆς Ἀνάστασης, μᾶς φέρνει ἀγιορείτικη παρηγοριά, γαλήνη λογισμῶν καί εἰρήνη ψυχῆς. Κυριολεκτικά μᾶς ἀναπτερώνει.

“Ο λόγιος τοῦ κ. Ἰωσήφ μαστορικά δουλεμένος, μέ καλλιέπεια, μουσικότητα ἔκφρασης, πλουσιότατο λεξιλόγιο καί καταρράκτες εἰκόνων, μᾶς θυμίζει παλιούς μεγάλους τεχνίτες τῶν νεοελληνικῶν μας γραμμάτων.

“Ἄλλα καὶ ὁ θεολογικός του λόγιος, στὸ δεύτερο μέρος τοῦ βιβλίου, παρουσιασμένος στὸν τράπεζα τῆς Μονῆς Γρηγορίου, μαρτυρεῖ ἔναν ἔχειωριστό θεολόγο πού συνδυάζει γραφική καί πατερική γνώση, μέ μιά ζηλευτή προσγείωση κι ἔναν ὑψηλή συγχρονισμό.

“Ο Μητροπολίτης Προικονίσου καί πάλι κατάφερε νά μᾶς ἐνθουσιάσει.

Περιμένουμε κι ἄλλα...

* * *

“Ιερομονάχου Γρηγορίου, Μετάνοια καὶ ἔξομολόγησις, Ἱερόν Κουτλουμουσιανόν Κελλίον Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, Ἀγιον Ὄρος 2010, σσ. 60.

Τό 21ον βιβλίον τοῦ π. Γρηγορίου τοῦ Ἱεροῦ Κουτλουμουσιανοῦ Κελλίου τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

Πολύ καλαίσθητη ἔκδοση. Σεμνή καί κομψή.

“Ο π. Γρηγόριος δέν εἶναι ἄγνωστος στούς πιστούς. Ἀνήκει στούς ἀνθρώπους πού δέθηκαν μέ τὸν π. Πλαΐσιο πολύ στενά γιά δεκαετίες.

Λαμπρός θεολόγος καί πνευματικός πατέρας χιλιάδων πιστῶν. Ζεῖ συνειδοτά πάντοτε στὴ σκιά καί στὸ περιθώριο. Ἀπεκθάνεται τίς δημόσιες σχέσεις καί ὑφαίνει τὸ μυστήριο τῆς σωτηρίας μέ τὸ στημόνι τῆς ἀφάνειας καί τῆς προσευχῆς.

Ζεῖ τό μυστήριο τῆς μετανοίας στὸν ἔρημο τοῦ Ἀγίου Ὄρους. Καθοδηγεῖ στὴ μετάνοια κιλιάδες ἀνθρώπους μέ τὸ μυστήριο τῆς ἔξομολόγησης.

Ποιός ἄλλος πού ἀρμόδιος νά κηρύξει στούς πιστούς λόγο περί μετανοίας;

Γ' αὐτό, στὶς λιγοστές σελίδες τοῦ βιβλίου του, ὁ ἀναγνώστης βλέπει συμπυκνωμένη μέ τό σταφύνεια τῆ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας γιά τὴ μετάνοια καί τὴν ἔξομολόγηση.

Εύχαριστοῦμε τὸν Ἀγιο Γέροντα ἐπειδή μᾶς ἐμπνέει μέ τὸ παράδειγμά του καί μᾶς διδάσκει μέ τὰ σοφά του συγγράμματα.

* * *

Μαρίας - Ἐλευθερίας Γ. Γιατράκου - Δρ. Ἰστορίας Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Παπιάρχης

Γρηγόριος Ε' (1745-1821), 'Ο Πρωτοκάθεδρος τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Γένους, Ἐκδόσεις «Τῆνος», Ἀθῆναι 2011, σσ. 48.

Ἡ καλὴ συγγραφεύς τοῦ σύντομου ἔργου κατόρθωσε σὲ τόσο λίγες σελίδες νά δώσει πολὺ παραστατικά τὴν ζωὴν καὶ τὸ μαρτύριο – τὸ σωματικό καὶ τὸ πνευματικό – τοῦ Ἅγιου Γρηγορίου Ε'.

Δέν εἶχα φυσικά ποτὲ ἀμφιβολίες γιὰ τὰ ἐλατήρια πού ὥθησαν τὸν Ἅγιο Πατριάρχη νά ἐκδώσει τὸν ἀφορισμό τοῦ Ὑψηλάντη. Εἶναι θέμα κοινῆς λογικῆς νά ἀντιληφθεῖ κάποιος ὅτι οἱ Τοῦρκοι δέν θά κρέμασαν κάπιοι πού θεωροῦσαν ὅτι πᾶν ἔχθρός τῆς Ἐπανάστασης.

Ἡ καλὴ συγγραφεύς κατόρθωσε, ὅχι μόνον νά ἀποδεῖξει αὐτὸ τὸ γεγονός μέ τοι στοιχεῖα, ἀλλά νά ξαναδεῖ τὸ θέμα κάτω ἀπό τὸ πρίστα ἀρχείων πού βρέθηκαν στὸν Ὁλλανδία ἀναφορικά μέ τὸν ἀπαγχονισμό τοῦ Ἅγιου Πατριάρχη ἀλλά καὶ τίς συνθῆκες κάτω ἀπό τίς ὄποιες συνέταξε τὸν ἀφορισμό τῶν ἐπαναστατῶν.

Πέραν ὅμως αὐτῆς τῆς πολύτιμης προσφορᾶς ὁ ἀναγνώστης τῆς ἔργασίας μπορεῖ νά διαπιστώσει ὅτι ὁ Ἅγιος Γρηγόριος εἶχε σπάνια μόρφωση. Εἶχε εἰς βάθος ἀναστροφή μέ τη θεολογία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Ἅγιου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καὶ πᾶν μέ τίν ὅλη σπουδασία τοῦ ὄρου ἔνας «δεοποτοκαλόγηρος», πού ζοῦσε σάν ἀληθινός ἀσκητής, μεγάλος φιλάνθρωπος, εἰρηνοποιός μέ ἀπόλυτη συναίσθηση τοῦ καθήκοντός του νά δώσει τὴν ζωὴν του γιά τὴν σωτηρία τοῦ ποιμνίου του.

Ἐνα πολύ ἀξιόλογο βιβλίο πού πρέπει νά διαβαστεῖ ἀπό ὅλους, σέ μιά πολύ καλαίσθητη ἐκδοση τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου «Τῆνος» μέ τίς ἑκατοντάδες ἐκδόσεις χριστιανικῶν βιβλίων καὶ τί μεγάλη προσφορά στὰ Χριστιανικά Γράμματα.

* * *

Ἰωσήφ, Μητροπολίτου Προικονήσου, (τοῦ ἀπό Ἅριανζοῦ καὶ Νέας Ζηλανδίας), Ὁσμή ζωῆς, Ἐκδόσεις Ἀθως, Ἀθήναι 2009, σσ. 333.

Ἐκδοση ἔξαιρετης καλαισθησίας πού τιμᾶ τὸν ἐκδοτικό οἴκο «Ἀθως» τοῦ κ. Ἀθανάσιου Σταμούλη.

Τό βιβλίο τοῦ Σεβασμιότατου Μητροπολίτου Προικονήσου Ἰωσήφ (τοῦ ἀπό Ἅριανζοῦ καὶ Νέας Ζηλανδίας) εἶναι μιά σειρά δημοσιευμάτων τὰ ὅποια εἶδαν τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος σέ διάστημα δώδεκα περίπου ἑταῖροι, δρισμένα στὸν Ἐλλάδα καὶ ἀλλὰ στὸν Αὐστραλία, καὶ φιλοξενήθηκαν σέ διάφορα ἐκκλησιαστικά ἔντυπα καὶ στίς δύο χώρες.

Καλύπτουν ποικιλία θεμάτων καὶ εἶναι χωρισμένα σέ ἕξι ἐνότητες. Ὁ κεντρικός ἄξονας γύρω ἀπό τὸν ὅποιο περιστρέφονται τὰ κείμενα εἶναι ἡ ζωὴ καὶ ἡ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους. Πρόκειται δηλαδή γιά «ὅσμη ζωῆς», πού ὁ Σεβασμιότατος συγγραφέας ὀσφράνθηκε στὴν Γενετέρα καὶ στὸν Αὐστραλία.

Τό βιβλίο ἐκδόθηκε γιά πρώτη φορά στὸν Ἀδελαΐδα τῆς Νοτίου Αὐστραλίας τό 1996 καὶ ἔχαντιλήθηκε σχεδόν ἀμέσως. Τώρα ἐκδίδεται, διορθωμένο, μερικῶς ἀναθεωρημένο καὶ ἐμπλουτισμένο μέ ἀρκετές ἐπεξηγηματικές σημειώσεις καὶ μεταφράσεις χωρίων, ὕμνων καὶ λέξεων.

Ἄλλος ἔνας καρπός τῆς γλαφυρῆς πέννας καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Σεβασμιότατου γιά τὸν πίστη μας.

* * *

Ἄρχιμ. Ἰωάννου Κωστώφ, Εὔρηκαμεν τὸν Μεσσίαν, Ἀπό τὸν Ἰουδαϊσμό στὸν Ὁρθοδοξία, Ἀθήναι 2011, σσ. 167.

Ὦρισμένοι ἀνθρωποι ἀφέσκονται νά θορυβοῦν. Δέν μποροῦν – οἱ χριστιανοί – νά μη βρίσκονται στὸ ἐπίκεντρο τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς προσοχῆς. Εἴτε ἔχουν κάτι ἀξιόλογο νά πούν, εἴτε ὅχι. Εἴτε διδάσκουν τούς πιστούς ὁρθοδοξα, εἴτε κακόδοξα. Τίποτα ἀπό τὰ πιό πάνω δέν τούς ἀπασχολοῦν ἐκτός ἀπό τό θόρυβο πού γίνεται γύρω ἀπό τό ὄνομά τους.

Καί ύπάρχουν καί κάποιες ἄλλες ψυχές πού ζοῦν συνειδητά στήν ἀφάνεια. Μακριά ἀπό τούς προβολεῖς τῆς δημοσιότητας κάνουν τή δουλειά τους σοφαρά καί ὑπεύθυνα.

Ἐνας ἀπό αὐτούς τούς εὐλογημένους ἀνθρώπους εἶναι καί ὁ π. Ἰωάννης Κωστώφ.

Στό παρόν βιβλίο του - τὸ δεύτερο τῆς σειρᾶς «Μεταστροφές» - περιγράφει τή μεταστροφή ἐνός Ἰουδαίου στὸν Ὁρθοδοξία. Οὕτε γιά ἀντισιωνισμό μιλᾶ ὁ π. Ἰωάννης, οὔτε γιά ἀντισυμιτισμό. Δέν κάνει πολιτική. Κάνει τό καθήκον του ἐπειδόντες εἶναι ὁρθόδοξος κληρικός. Καλεῖ κάθε ψυχή σέ μετάνοια καί δύσους ἀδελφούς μας βρίσκοντας στή σκιά τῶν αἰρέσεων καί στό σκοτάδι τῶν ἄλλων θρησκειῶν τούς προσκαλεῖ νά γευθοῦν καί νά δοῦν τήν χρηστότητα τοῦ Κυρίου.

Τό βιβλίο περιλαμβάνει ἔνα ἔξαιρετικο ἐνδιαφέροντος προλογικό σημείωμα στό ὅποιο ἐξηγεῖ πῶς ἔνας εὐλογημένος ἀνθρώπος πού γεννήθηκε στόν Ἰουδαϊσμό zήτησε νά κατηχθεῖ στὸν Ὁρθοδοξία σέ μια ἐποχή πού τά ἐκκλησιαστικά σκάνδαλα βρίσκονταν στό zενήθ τους. «Οπως πολύ σωστά ἐξηγεῖ ὁ π. Ἰωάννης, αὐτό δείχνει ὅτι ὁ Θεός κατεργάζεται τή σωτηρία τῶν πλασμάτων Του μέσα καί ἀπό τίς πιό ἀντίξοες συνθήκες.

Παράλληλα ἀναφέρει ὅτι ὡς κατηχούμενος, ὁ ἀδελφός μας πού προστῆλθε στὸν Ὁρθοδοξία, παρακολουθοῦσε τίν θεία λειτουργία μέχρι τό καθορισμένο σημεῖο πού ἐπιτρέπεται νά παρακολουθοῦν οἱ κατηχούμενοι.

Τό ἀκοῦν ἄφαγε δύσοι ἐπιτρέπουν στούς καρδινάλιους τοῦ Πάπα νά παρευρίσκονται στή θεία λειτουργία μέχρι τό τέλος ἥ - ἀκόμη χειρότερα - πού τούς ἐπιτρέπουν νά συμμετέχουν στίς ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας ἢ πηγάνουν σέ τελετές ἄλλων δογμάτων ἥ ἄλλων θρησκειῶν;

‘Ο κύριος ὅγκος τοῦ βιβλίου τοῦ π. Ἰωάννη εἶναι τά θέματα πού ἀνέπτυξε μέ σκοπό νά προετιμάσει τό βάπτισμα τοῦ ἀδελφοῦ μας πού προστῆλθε στὸν ἀληθινή πίστη.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΕΛΕΒΑΝΤΟΣ

* * *

Βασίλη Χαραλάμπους, Ποιητική Συλλογή «Ἀθωνικό διάβα», Λευκωσία 2001, σρ. 47.

‘Ο Κύπριος ποιητής Βασίλης Χαραλάμπους ἔχει ἐκδώσει τέσσερις ποιητικές συλλογές. Ἐκεί δεῖ τό «Ἀγιον Ὄρος», τίν πρώτη «Ἀκαμαντίς» (Λευκωσία 2009) ὅπου περιγράφει πόλεις, κωριά, μονές, μορφές τῆς λίαν ἀγαπητῆς του Κύπρου.

Στό παρόν «Ἀθωνικό διάβα» του ἔχει παρά ἔνα τεσσαράκοντα ποίηματα, σχετικά μικρά, γραμμένα μ’ ἔμπνευση, ἀγάπη καί σεβασμό γιά τό πεφιλημένο Περιβόλι τῆς Παναγίας, τό πανσέβαστο Ἀγιον Ὄρος, τίν ἀγιότεκνη καί ἀγιοτρόφο ἀθωνική χερσόνησο, τή μοναδική μοναχοπολιτεία, τίν σύναξη τῶν ἀζύγων, τόν ἄφατο χῶρο, τό σπουδαῖο οἰκουμενικό κέντρο, τό ὄρος τῆς σιωπῆς, τῆς σιγῆς, τῆς σεμνότητος, τῆς ὑπομονῆς, τῆς ὑπακοῆς, τῆς προσευχῆς, τῆς ἀσκήσεως τῆς ταπεινώσεως.

‘Αναφέρεται στό τρικυμισμένο ἀθωνικό πέλαγος, στ’ ἀλλόκοτα μελτέμια, στόν γλαυκό οὐρανό, στ’ ἀτέλειωτο στρατί, στήν καταπράσινη ἔρημο, στούς χαιρετισμούς τῆς Παναγίας, στήν Κουκουζέλισσα, στούς ἀρσανάδες, στά γεροντάκια, στά μοναστήρια, στόν Σταυρό, στά σιωπηλά δειλινά, στήν ἀέναν δοξολογία, στήν ἄλλη εἰρήνη, στήν πλατύσκιωτη ἀγάπη, στή Σιμωνόπετρα τῆς ἰκεσίας, στό ἀνεμόδαρτο βαπτόρι, στό ἀκροκόρφι τοῦ Ἀθωνα, στοῦ Καρακάλλου τό βασιλομονάστηρο, στό μεγάλο τῆς καρδιᾶς τοῦ Γέροντα κανάτι καί στῶν ἀπτῶν τό τραγούδημα.

‘Ο ποιητής δέν μένει στή φυσιολατρία, στήν ἴστορία, τούς θρύλους καί τίς παραδόσεις, ἀλλά στό προσωπικό του αἴσθημα καί βίωμα ἀπό τό εὐλαβικό του προσκύνημα. Παρακολουθεῖ τήν ἀνοσυχία τῆς Δάφνης, τόν κόσμο τῶν Καρυῶν, τήν ἱστορία τῶν μονῶν, τή γραφικότητα τῶν καλντεριμῶν, τή σιγή τῶν σκηνῶν, τήν καρτερικότητα τῶν μοναχῶν, τή μυστική ἀσκητική ζωή, τής ταπεινές δεήσεις καί ἰκεσίες.

Ταπεινά φρονῶ πῶς εἶναι ἔνα τερπνό «Ἀθωνικό διάβα» μ’ ἐπαινετή λιτότητα, ἀπλότητα,

ἀμεσόπτη, περιγραφικότητα τῶν οὐσιωδῶν, πού μεταδίδουν περισυλλογή καί κατάνυξην. Ἐγκάρδια εὔχομαι ἡ Ἀθωνίτισσα Θεοτόκος νά πρεοβεύει πλούσια πάντοτε στὸν Φωτοδότη Υἱό της, γιά νά ἐμπνεύει τὸν ποιητή σέ τέτοιες ώραιες ποιητικές δημιουργίες.

“Ἄγιον Ὅρος, Πάσχα 2011

Μοναχός ΜΩΪΣΗΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ

* * * Η παροῦσα βιβλιοκρισία εἶναι προλογικό σημείωμα τοῦ π. Μωυσῆ στό βιβλίο τοῦ κ. Βασιλίη Χαραλάμπους «Ἀθωνικό διάβα».

* * *

‘Ο ἰστορικός Ναός τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τῆς Ἀρπερας στὸν Τερσεφάνου, Ἐκδοση ἴεροῦ ναοῦ Ἀγίας Μαρίνας καί Ἀγίου Νεκταρίου Τερσεφάνου, Λάρνακα 2011, σσ. 76.

Ἐξαιρετικά καλαίσθητη ἔκδοση, πού κοσμεῖται μέθαυμάσιες πολύχρωμες φωτογραφίες τῶν τοιχογραφιῶν καί τῶν εἰκόνων τοῦ ἴεροῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τῆς Ἀρπερας, τῆς κοινότητας Τερσεφάνου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κιτίου.

‘Ο παραδοσιακός ἴερεας τῆς κοινότητας π. Ἰωάννης Καλλίνης – ἐξαίρετος ἀγιογράφος, μέθρθόδοξη καλαισθησία – ἔδειξε μοναδική φροντίδα γιά τά ἔξωκκλησια τῆς κοινότητας πού ποιμάνει τά ὅποια στό σύνολό τους σήμερα εἶναι ἀνακαίνισμένα.

‘Οδηγό στὸν τοιχογραφημένη ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τῆς Ἀρπερας, κτίσμα τοῦ 18ου αἰώνα, συνέταξε ὁ Θεολόγος κ. Βασιλείος Βασιλείου, ὁ ὅποιος πρέπει νά ἐπαινεθῇ, ἐπειδὴ ἔκανε μιά ἐπιμελημένη καί καλά ἰστορικά τεκμηριωμένη δουλειά.

Τό ὄνομα Ἀρπερα δηλώνει τό μεσαιωνικό χωριό Ἀρπερα – στό ὅποιο ἦταν κτισμένος ὁ ναός – ἔνα χωριό ἀπό τό ὅποιο σήμερα δέν διασώζεται τίποτα ἐκτός ἀπό τὴν ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, καί ἡ ὅποια πιθανότατα θά είχε τὴν τύχη τῶν ὑπόλοιπων κτισμάτων τῆς κοινότητας, ἃν δέν ἔδειχνε συγκινητικό καί ἀξιομήπτο ἐνδιαφέρον ό π. Ἰωάννης.

‘Εκφράζουμε τί χαρά μας γιά τί λαμπρή ἔκδοση – ἔνα θαυμάσιο ὄδηγό στὸν ώραίᾳ ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τῆς Ἀρπερας καί παρακαλοῦμε τό Θεό νά ἐνισχύει τὸν π. Ἰωάννην καί τούς συνεργάτες του στὸν προβολή τῆς παράδοσης καί τῆς ἐκκλησιαστικῆς κληρονομιᾶς τῆς πατρίδας μας καί τὴν καλλιέργεια τῆς εὐσέβειας τοῦ ὀρθόδοξου λαοῦ τῆς Κύπρου.

* * *

Νικ. Π. Βασιλειάδη, ‘Η Ὁρθοδοξία ἐλπίς τοῦ κόσμου Γ’, ‘Ο ἐν Χριστῷ ἄνθρωπος’, Ἀδελφότης Θεολόγων «Ο Σωτήρ», Ἀθῆναι 2011, σσ. 303.

Κορυφαϊός ὀρθόδοξος θεολόγος τῶν ἡμερῶν μας ὁ κ. Ν. Βασιλειάδης χαίρει μεγάλης ἐκτίμησης ἀπό τὴν ἱεραρχία καί τούς πιστούς.

‘Ἐχει δεκάδες συγγραφές στό ἐνεργητικό του καί ἔχει ἐκπονήσει ἔνα πολύτιμο ἔργο ἔρμηνείας ὀλόκληρης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἔργο μόχθου δεκαετιῶν τό ὅποιο ἀποτελεῖ τὴν πληρέστερη στά τῇ Ἑλληνικᾷ ὀρθόδοξη ἔρμηνείᾳ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Στό παρόν βιβλίο του – μιά ἐξαιρετικά καλαίσθητη ἔκδοση – «Ἡ Ὁρθοδοξία ἐλπίς τοῦ κόσμου Γ’, ‘Ο ἐν Χριστῷ ἄνθρωπος» ὁ κ. Βασιλειάδης ἀσχολεῖται μέθυνο μεγάλα καί καίρια θέματα: Τί θέστο τῶν λαϊκῶν στὸν Ὁρθόδοξην Ἐκκλησία καί τίνι κοινωνική δύναμην τῆς Ὁρθοδοξίας στόν κόσμο.

‘Ο κ. Βασιλειάδης δέν ἐπιζητεῖ – ὅπως ὀρισμένοι προτεσταντίζοντες θεολόγοι – νά διαφροποίησε τό ρόλο τῶν λαϊκῶν στὸν Ἐκκλησία. Ἀρκεῖται νά διατυπώσει τὴν ὀρθόδοξην διδασκαλία γιά τή θέση τῶν λαϊκῶν. Γ’ αὐτό προσπαθεῖ νά ἐνεργοποιήσει στό Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας τούς λαϊκούς. Τούς ύπενθυμίζει τίς εὐθύνες τους καί τούς προσκαλεῖ νά ἀναλάβουν τὰ καθίκοντά τους ἔναντι τοῦ Θεοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας.

«Ἀλίμονον ἃν ὁ λαός τοῦ Θεοῦ κάσει τὴν αὐτοσυνειδοτούσια του καί τό δυναμισμό του»,

ἀναφέρει ὁ καλός συγγραφέας στόν ἐμπεριστατωμένο καὶ πυκνό σέ νοιματα πρόλογό του. Καὶ καταλήγει: «Μέσα στὸν Ὁρθόδοξην Ἐκκλησίαν «οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ» βλέπουν τὸν Θεό καὶ δι' αὐτῶν ὁ Θεός γίνεται ὄρατός στὸν κόσμο».

·Γιάρχουν τρία στοιχεῖα πού ἐντυπωσιάζουν ἀναφορικά μὲ τὸ ἔργο τοῦ κ. Ν. Βασιλειάδη: τὸ εὑρός, ἡ ποικιλία καὶ ἡ ὄρθοδοξη διδασκαλία τῆς προσφορᾶς του.

·Ἐνας ὁμολογητής θεολόγος πού τιμᾶ τὸν ἑαυτό του, τὴν θεολογικήν του ἰδιότητα, τὴν ἀδελφότητα ἀπό τὴν ὥποια προέρχεται, τὴν ἰδιαιτέρα του πατρίδα Κύπρο καὶ τὴν σύγχρονην ὄρθοδοξήν θεολογίαν ἐν γένει.

* * *

Πρωτοπρεσβυτέρου Ἰωάννου Σ. Ρωμανίδου, Ἐγκειρίδιον (*Καταγραφή ἐνός θεολογικοῦ διαλόγου*), Γενική εἰσαγωγή Σεβασμιώτατου Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου Ἱεροθέου, Εἰδική εἰσαγωγή καὶ ἐπιμέλεια ἐκδόσεως πρωτοπ. π. Γεωργίου Μεταλληνοῦ, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἐκδόσεις «Ἀρμός», Ἀθήνα 2009, σσ. 247.

·Ἐξαιρετικά καλαίσθητη ἔκδοση.

·Ἐντυπωσιακά εὐανάγνωστο βιβλίο παρόλον ὅτι ἀναφέρεται σὲ τόσο δύσκολα δογματικά θέματα. Μένει ἔκθαμψος ὁ ἀναγνώστης ἀπό τὴν βαθύτατη γνώση τῆς πατερικῆς θεολογίας τοῦ νεαροῦ ἱερέα ἀπό τὴν Ἀμερικήν. Μένει ἐνεός ἀπό τὴν εἰς βάθος γνώση τῆς δυτικῆς θεολογίας τὴν ὥποια ὁ π. Ἰωάννης διάβασε στὸ πρωτότυπο μὲ τὰ ἔργα τοῦ ἱεροῦ Αὐγούστινου, τοῦ Θωμᾶ Ἀκινάτη καὶ ἀλλων δυτικῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων πού οἰκοδόμησαν τὸ θεολογικό σύστημα τῆς Δύσης.

·Ἡ φαινομενική σύγκρουση Τρεμπέλα - Ρωμανίδην δέν εἶναι στὴν πραγματικότητα παρά σύγκρουση Ἀνδρούτσου - Ρωμανίδην. Ὁ ἀείμνηστος Τρεμπέλας προσπάθησε νά δώσει πατερική κατοχύρωση στὸ δογματικὸ σύστημα τοῦ Ἀνδρούτσου καὶ νά τὸ συνδέσει μὲ τὴν πατερικὴ Γραμματεία χωρίς ὅμως νά ἀρνηθεῖ τὸ ἴδιο τὸ σύστημα.

·Ο ἀείμνηστος Ρωμανίδης ἔκανε τὸ ἀκριβῶς ἀντίθετο. Χτύπησε κατακέφαλα τὸ σχολαστικὸ σύστημα τῆς δογματικῆς τοῦ Ἀνδρούτσου καὶ ἔφερε μάτι ἱστορικὴ ἀλλαγὴ στὴν Ἑλληνική θεολογία μέ τὴ διατριβήν του «Τό προπατορικὸν ἁμάρτημα».

Ῥώπησα τὸν Ἀγιο Ἰουστίνο Πόποβιτς, γιά τὴ δογματική τοῦ ἀείμνηστου Τρεμπέλα. «Ἐχει πολὺ ὑλικὸ ἀλλά δέν μοῦ ἀρέσει τὸ σύστημά του» μοῦ ἀπάντησε. Τὸ σύστημα ὅμως εἶναι τοῦ ἀείμνηστου Ἀνδρούτσου. Τὸ πλουσιότατο πατερικό ὑλικό ἦταν τοῦ ἀείμνηστου Τρεμπέλα. Ἄς μάν τὸ ἔχενταμε αὐτό ὅταν μελετοῦμε τὸ βιβλίο, πού περιέχει τὴν ἀλληλογραφία τῶν δύο θεολόγων.

·Ἡ παρουσία τοῦ Ρωμανίδην στὰ θεολογικά μας πράγματα μοιάζει μέ τὴ πτώση τεράστιου μετεωρίτη πού προξένησε ἀλλεπάλληλους τεκτονικούς σεισμούς.

·Οτι ὁ ἴδιος ἔνιωθε ὅτι ἡ ζωή του καὶ ἡ προσφορά του πηγαν ἄδικα ὀφεῖλεται στὸ ὅτι δέν ἀντελθήφθηκε τίς πραγματικές διαστάσεις τῆς προσφορᾶς του.

Οἱ περισσότεροι θεολόγοι δέν μπόρεσαν νά τὸν ἀκολουθήσουν στὴν πορεία του μέχρι τέλους. Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ Θεοσαλονίκης, πού διδάξει γιά δεκαετίες δογματική, βρίσκεται ἦδη στὰ κέρια τῶν θεολογικῶν του ἀντιπάλων. Τὰ ἔκγονα τοῦ «κακοῦ δαίμονον» τῆς θεολογίας στὴν Ἑλλάδα - ὅπως ἀποκαλοῦντε τὸν ἀείμνηστο Ἀγουρίδην - φαίνεται ὅτι ἔχουν ἐπικρατήσει.

Καὶ ὅμως! Εἶναι ἀδύνατο νά θεολογίσει κάποιος στήμερα, χωρίς νά ἀποδεχθεῖ τίς βασικές γραμμές τῆς θεολογίας τῶν Ἀγίων Πατέρων, ὅπως τίς ἀνέλυσε ὁ π. Ἰωάννης Ρωμανίδης. Ὅσοι παρεκκλίνουν ἀπό τὴν πατερική γραμμή, πού μᾶς κληροδότησε ὁ ἀείμνηστος κορυφαῖος δογματολόγος, κρίνονται - καὶ δικαίως - ἀπό τὴν Ἱεραρχία, ἀλλά καὶ ἀπό τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, ὡς νεωτεριστές, δυτικοθερεμένοι καὶ ἀποκομμένοι ἀπό τὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας.

·Οταν μιλοῦσε ὁ ἀείμνηστος π. Ἰωάννης κρεμόσουν κυριολεκτικά ἀπό τὰ κείλη του. Ἡταν ἐκπληκτική ἡ ἵκανότητά του νά ἀναλύει τὴ διδασκαλία τῶν Ἀγίων Πατέρων - ἀκόμη καὶ στὰ πιό δύσκολα δογματικά θέματα - καὶ νά γίνεται κατανοητός.

Στά βιβλία του και ίδιαίτερα στή Δογματική του ό ἀναγνώστης δέν βρίσκει τό ίδιον ἐνδιαφέρον, δύος ὁ ἀκροατής τῆς διδασκαλίας του.

΄Ακόμη καὶ ή εξαιρετική καὶ πολύτιμη ἐργάδης προσπάθεια ἀπομαγνητοφόνησης τῶν ὄμιλῶν τοῦ ἀειμνήστου π. Ἱωάννη Ρωμανίδη, «Ἐμπειρική Δογματική τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», πού ἔξεδωσε ὁ Σεβασμότατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου, δέν ἔχουν τί πωντάνια τοῦ λόγου τοῦ π. Ἱωάννη ή τό εὐανάγνωστο τοῦ παρόντος βιβλίου πού περιέχει τίνι ἀλληλογραφία Ρωμανίδη - Τρεμέπελα.

Θά ἀναμένουμε με πολλή ἀνυπομονησία νά ἐκδώσει ὁ Ἀγιος Ναυπάκτου καὶ ἄλλες πτυχές τῆς θεολογικῆς προσφορᾶς τοῦ π. Ἱωάννη Ρωμανίδη, δύος ἔκανε μέ τούς δύο τόμους πού ἔξεδωσε, ἀλλά καὶ τότε δέν ἔχουμε ἀμφιβολία ὅτι δέν θά ἔχουμε ἔνα συστηματικό ἔγχειριδιο δογματικῆς, ἀλλά μᾶλλον ἀνάπτυξη πολλῶν σημαντικῶν δογματικῶν θεμάτων.

Τά θέματα αύτά ὁ ἀειμνηστος π. Ἱωάννης τά συμπύκνωσε ἥδη μέ τό βιβλίο του «Κριτικὸς ἔλεγχος τῶν ἐφαρμογῶν τῆς θεολογίας», ἔνα βιβλίο πού δέν προσέχθηκε ὅσσο τοῦ ἀξιζε ἀπό τούς πολλούς Θυμάδαις τόν Σεβασμότατο Μητροπολίτη Νικοπόλεως νά μοῦ λέγει γιά τό βιβλίο «Κριτικὸς ἔλεγχος τῶν ἐφαρμογῶν τῆς θεολογίας»: «Εἶναι τό καλότερο βιβλίο τοῦ κόσμου». Σχῆμα ὑπερβολῆς βέβαια, ἀλλά κρίσι πού δείκνει πόσο σημαντικό θεωρούσε ὁ Σεβασμότατος τό ἔργο.

΄Ο π. Ἱωάννης δέν φαίνεται νά κέρδισε τίνι πλειοψηφία τῶν θεολόγων. Κέρδισε ὅμως δύο κορυφαίους θεολόγους καὶ πραγματικά ἔναρτους κληρικούς τῶν ἡμερῶν μας, τόν Ἀγιο Ναυπάκτου Ἱερόθεο καὶ τόν π. Γεώργιο Μεταλληνό, οί ὅποιοι - μέ τίς μνημειῶδεις ἐργασίες τους γιά τόν π. Ἱωάννη καὶ τίνι ἐν γένει προσφορά τους - ἔχουν κληροδοτήσει ἀνεξίτηλη πολύτιμη κληρονομιά στή θεολογική σκέψη.

Τούς εὐχαριστοῦμε θερμά καὶ τούς εἴμαστε ἀληθινά εὐγνώμονες γιά ὅσα μᾶς πρόσφεραν. Ό Ἀγιος Ναυπάκτου ὅμως «ὅφελεῖ» κάπι σημαντικό στίνι Ἐκκλησία. Τή συγγραφή συστηματικῆς δογματικῆς πού λέπιει ἀπό τίνι Ἐλληνική βιβλιογραφία.

Νά εὐχηθοῦμε καὶ κάπι ἄλλο; Ό Θεός νά φωτίσει τούς Ἐλληνομαθεῖς Σέρβους πατέρες καὶ ἀδελφούς μας νά μεταφράσουν ἐπιτέλους στά Ἐλληνικά τή Δογματική τοῦ Ἀγίου Ἰουστίνου Πόποριτς, δύος ἵταν καὶ ἡ διακαίης ἀνεκπλήρωτη ἐπιθυμία τοῦ ἀειμνηστου Γέροντα Ἐπιφάνιου Θεοδωρόπουλου.

* * *

Μοναχῆς Αἰκατερίνης - Καθηγουμένης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου - Κονταριώτιστος Κατερίνης, Ό Ὁσιος Γέρων Πορφύριος, Ἡ ἀγαπώσα καρδία, Ἐκδόσεις Ἐφραίμας, Ἱερᾶς Γυναικείας Κοινοβιακῆς Μονῆς Ὁσίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, Κονταριώτισσα - Κατερίνης 2008, σσ. 357.

Εὐχαριστοῦμε θερμά τίνι Ἀγία Καθηγουμένη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, ἥ ὅποια μέ γλαφυρό τρόπο καταθέτει τίνι ἐν Χριστῷ ἐμπειρία της γιά τόν Ἀγιο τοῦ Θεοῦ θεράποντα π. Πορφύριο.

΄Η ὀστιολογίαται Μοναχῆς Αἰκατερίνη ἀρχίζει μέ μιά προσωπική τῆς ἀναφορά τῆς γνωρίμας της μέ τόν ἀειμνηστο Γέροντα.

Σπή συνέχεια ίστορει τό βίο του καὶ ἀκολούθως ἀναπτύσσει κατά πλάτος τή θεοφώτιστη διδασκαλία, τήν προσωπικότητα, τά χαρίσματα πού τοῦ ἔδωσε ὁ Χριστός καθώς ἐπίσης συγκλονιστικά περιστατικά τῆς ζωῆς τοῦ π. Πορφύριου πού φανερώνουν τό ὑψος τῆς ἀγίοτητας πού ἔφασε.

΄Η Ἀγία Καθηγουμένη Αἰκατερίνη ὑπῆρξε πνευματικό τέκνο τοῦ ἀειμνηστου Γέροντα Πορφύριου. Τήν καθοδηγοῦσε πνευματικά γιά δεκαετίες καὶ τίνι ἴδια ἀλλά καὶ τίνι ἀδελφότητας τῆς ὅποιας προΐσταται. Ός ἐκ τούτου γνώρισε τό Γέροντα ἀπό κοντά καὶ καταγράφει ἀπό προσωπική ἐμπειρία τήν ἀγίοτητά του.

΄Η καταγραφή τῆς ἐμπειρίας τῶν ἀνθρώπων πού ἔζησαν ἀπό κοντά τόν Ἀγιο Γέροντα, εἶναι

πολύ σημαντική ἐπειδόν – στί συνείδηση τῶν πιστῶν – ὁ π. Πορφύριος – ὅπως και ὁ π. Παΐσιος – ὑπῆρχαν γιά ἐκαποντάδες χιλιάδες πιστούς πού πρόστρεχαν κοντά τους ἀληθινή φανέρωση τοῦ Θεοῦ στίς μέρες μας.

Εὐχαριστοῦμε θερμά τίν Ἀγία Καθηγουμένη γιά τή καρά πού μᾶς ἐνέπλησε μέ τήν ἀνάγνωση τοῦ λίαν ψυχωφελοῦς βιβλίου της. Τό ἔργο της τό ὅποιο – ὅπως και ἄλλα βιβλία πού γράφτηκαν γιά τόν Γέροντα – θά ἀποτελέσουν πολυτιμότατο βοήθημα και πηγή πληροφοριῶν γιά τόν μελλοντικό συγγραφέα τοῦ ἔργου πού θά καθιερώθει στή συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας ὡς τό ἀπόσταγμα τῆς ἐμπειρίας τῶν πνευματικῶν τέκνων τοῦ μακαριστοῦ Γέροντα.

Τό ἔργο προδογίζει ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, μέ πολύ θερμό πρόδογο, στόν ὅποιο καταγράφει μέ πολύ σεβασμό τήν ἀγάπη του πρός τόν ἀείμνηστο Γέροντα Πορφύριο.

Πολύ καλαίσθητη ἔκδοση πού κοσμεῖται μέ πολλές ἔγχρωμες και μαυρόασπρες φωτογραφίες.

* * *

Βασίλη Χαραλάμπους, *Χριστουγεννιάτικα διηγήματα*, Λευκωσία 2011, σσ. 36.

Πρόκειται γιά συλλογή παιδικῶν χριστουγεννιάτικων – μικρῶν σέ ἔκταση – διηγημάτων τοῦ καλοῦ λογοτέχνη και εὐσεβοῦς συγγραφέα Βασίλη Χαραλάμπους, πού δημοσιεύει ὀκτώ συνολικά διηγήματα, μέ σκηνικό ἀπό ὅλη τήν Ἑλλάδα.

‘Ο καλός συγγραφέας ἀπευθύνεται στά μικρά παιδιά μέ ἐπιτυχία και προσπαθεῖ νά ἀγγίξει τίς εὐάισθητες παιδικές ψυχές μέ τίς ἀρετές τῆς χριστιανικῆς πίστης.

Τό βιβλίο εἶναι πολύ καλαίσθητο και κοσμεῖται μέ φωτογραφίες ὠραιότατων ψηφιδωτῶν τοῦ ἀγιογράφου Ἀλκη Κεπόλα στόν ὅποιο ὁ καλός συγγραφέας ἀφιερώνει τό ἔργο του.

‘Ἄλλο μιά συμβολή τοῦ κ. Βασίλη Χαραλάμπους στή χριστιανική λογοτεχνία τοῦ τόπου μας.

Θερμά συγχαίρουμε και ἀναμένουμε γόνιμη συνέχεια.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Παρουσιάζουμε ὅλα τά βιβλία πού λάβαμε μέχρι τίς 30 Ιουνίου 2011.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΕΛΕΒΑΝΤΟΣ

